

V. Z V I R B U L I S

Simtlaucinu
DAMBRETE

V. ZVIRBULIS,
Meester van de sport van de USSR

100 VELDEN DAMMEN

LETSE STAATSUITGEVERIJ
RIGA 1961

INHOUD

- Voorwoord — p. 4
- Ontwikkeling van het damspel — p. 5
- Belangrijkste spelregels — p. 9

De kunst van het damspel

- Inhoud van het spel — p. 13
- Kenmerken van het honderdveldendam — p. 14

Eindspelen

- Wat noemt men een eindspel — p. 17
- Strijd van schijven in het eindspel — p. 17
- Dam tegen schijven — p. 22
- Vier dammen tegen kleinere strijdkrachten — p. 25
- Drie dammen tegen minderheid — p. 26
- Strijd tegen sterke schijven — p. 30
- Vijf dammen tegen twee — p. 34

Combinatiespel

- Wat noemt men een combinatie — p. 36
- Gebruik van vastgelegde standen — p. 38
- Gebruik van open lijnen — p. 41
- Ideeën van enkele klassieke combinaties — p. 43
- Combinaties met meerdere afwerkingen — p. 47
- Combinaties met verschillende varianten — p. 52
- Meerslagcombinaties — p. 56
- Tegencombinaties — p. 60
- Andere soorten combinatie-ideeën — p. 64

Positioneel spel

- Waarom men positioneel moet leren spelen — p. 68
- De rol van berekening in het spel — p. 68
- Beoordeling van posities — p. 68
- Principes van positiebeoordeling — p. 69
- Elementen van tactiek en strategie — p. 69

Voordeel en overmacht

1. Vrij spel in het centrum — p. 75
 2. Zwakke velden en vleugels — p. 87
 3. Ongedekte schijven — p. 88
 4. Offers — p. 89
- Klassieke middenspelposities (Woldouby-posities) — p. 90
 - Woldouby-posities in de toernooipraktijk — p. 96

Openingen

- Populairste openingssystemen — p. 101
- Openingsvallen en combinaties — p. 107

Partijen en standen

- Partijen — p. 112
- Standen — p. 125

VOORWOORD

Het doel van dit boek is om lezers kennis te laten maken met het damspel: het biedt een eerste kennismaking met de elementen van positioneel en combinatorisch spel, en met de speltechniek van de opening, het middenspel en het eindspel.

Vanwege de beperkte omvang van het boek was het niet mogelijk om de kunst van dit verwante spel uitgebreider en diepgaander te behandelen. Daarom worden sommige onderwerpen onvolledig besproken. Er wordt meer aandacht besteed aan de meest karakteristieke momenten van het spel, met name de combinatiemogelijkheden. Bijna alle besproken posities zijn afkomstig uit de praktijk, alleen de hoofdstukken over eindspelen en combinaties bevatten ook composities om verschillende combinatie- en efedische ideeën beter te illustreren. Helaas zijn de auteurs van sommige van deze posities niet bekend.

Een dergelijk werk kan uiteraard niet volledig vrij zijn van controversiële beoordelingen van posities, onnauwkeurige analyses en andere mogelijke fouten. Ik zou kritische opmerkingen en feedback zeer waarderen en wil je deze graag richten aan: RTga, Letse Staatsuitgeverij. Tot slot wil ik mijn dank betuigen aan de kameraden van wie ik deels gebruik heb gemaakt van het theoretische materiaal: P. Freidenretdarn, I. Kouperman, M. Stanovskis, N. Sretenski, V. Agafonov, enz.

Auteurs

ONTWIKKELING VAN HET DAMSPEL

Historische monumenten tonen aan dat in het oude Egypte, rond 3000 v.Chr., spellen die lijken op dammen bekend waren op borden met 30 en 144 velden. Complete sets van deze spellen werden voor het eerst gevonden in het graf van Toetanchamon. Men gelooft dat Arabische krijgers hebben bijgedragen aan de verspreiding van Egyptische spellen naar Azië en Zuid-Europa. Zelfs vandaag de dag bestaat er in Turkije en de Kaukasus nog steeds een spel op een bord met 64 velden, dat zowel op schaken als op dammen lijkt. Bij dammen worden twee rijen opgesteld (net als bij schaken), de stukken bewegen loodrecht of parallel aan het bord, één veld per keer, en de zetten worden op dezelfde manier gedaan als bij gewoon dammen (alleen verticaal en horizontaal). De zetten bij dammen zijn echter gelijk aan de zetten van de tweede rij. Sommige historici geloven dat de voorloper van de principes van het huidige schaakspel is ontstaan door de rijen van de stukken op de achterste rij te differentiëren.

Het Egyptische damspel werd op bijzondere wijze getransformeerd door de oude Grieken en Romeinen, die een nieuw principe in de regels introduceerden: de stukken vallen als de stukken van de tegenstander ze omsingelen. Het is interessant om op te merken dat een spel dat lijkt op 'latrunkuls' (zoals de oude Grieken dit spel noemden), maar dan op een Helaka-bord, tegenwoordig erg populair is in China, waar het 'vei-hi' heet.

Het lijkt erop dat de vormen van dammen die we kennen hun oorsprong vinden in Spanje. Het spel, geliefd bij de Egyptische farao's, kent correcties van de zetten die vaak verschillen van de huidige ontwikkelingen in dammen. De ontwikkelingsweg was dus gevarieerd. Hoewel de principes van het damspel overal relatief uniform werden gevormd, probeerde elk land, elke natie, het damspel aan te passen aan zijn eigen smaak en overtuigingen. De Engelsen bijvoorbeeld beschouwden het paard als het prototype van dammen. Het paard kan niet achteruit vechten - het paard heeft geen recht om terug te slaan. De Italianen vonden het volstrekt onacceptabel dat een simpel stuk hout een dame kon slaan. De Fransen, Duitsers en Russen stonden de paarden en koninginnen op het zwart-witte schaakbord veel vrijheden toe. Daardoor stabiliseerden de regels van dammen zich in elk land, iets wat tegenwoordig moeilijk te beoordelen is. Het is alleen bekend dat er al in de 2e eeuw in Kiev dammen werd gespeeld, maar het eerste leerboek over dammen werd pas aan het einde van de 16e eeuw door Torquemada geschreven.

Het spel op een bord dat is verdeeld in honderd vakjes is een relatief nieuwe variant van dammen.

Het werd populair in Frankrijk rond de 17e eeuw. De regels van het spel "Frans dammen" zijn gebaseerd op het spel met honderd vakjes. Later ontstond de misvatting dat de geboorteplaats van dammen met honderd vakjes in Polen lag. Het feit dat de basis van het spel uit 1723 stamt, is onjuist. Dit komt doordat de Poolse ambassade in Parijs het eerste boek over het spel publiceerde. Sindsdien wordt dammen vaak "pools" genoemd. Iets later introduceerde Canada het spel op een bord met 144 velden onder de naam "pools".

Hierbij heeft elke partner 30 stukken en duurt een spel gemiddeld zo'n 120 zetten. Naarmate de communicatiemogelijkheden tussen volkeren toenamen, ontstond bij damspelers uit verschillende landen het idee om internationale toernooien te organiseren. De Engelsen waren de eersten die dit deden en hielden in 1894 hun eerste onofficiële wereldkampioenschap. Sindsdien is het organiseren van internationale toernooien voor Engels dammen een traditie geworden. Het laatste wereldkampioenschap Engels dammen werd in 1957 in Boston (VS) gehouden. Ook op een bord van 144 velden worden onofficiële wereldkampioenschappen gespeeld, waarbij Canadezen voornamelijk strijden om de eerste plaats. De huidige wereldkampioen in het 144-velden dammen is grootmeester M. Deslauriers (Canada).

Na de ontwikkeling van het damspel begonnen Frankrijk, Nederland, Zwitserland, België, Italië en enkele andere landen het te spelen. Het werd ook een internationale sport en de behoefte ontstond om wereldkampioenschappen te organiseren. Kijk eens hoe de wereldkampioenen dammen door de jaren heen zijn veranderd:

- 1896. I. Weiss (Frankrijk)
- 1912. H. Hoogland (Nederland)
- 1925. S. Bizot (Frankrijk)
- 1926. M. Fabre (Frankrijk)
- 1928. B. Springer (Nederland)
- 1931. M. Fabre (Frankrijk)
- 1933. M. Raichenbach (Frankrijk)
- 1945. P. Ghestem (Frankrijk)
- 1948. P. Rozenburg (Nederland)
- 1956. M. Deslauriers (Canada)
- 1958. I. Kouperman (USSR)
- 1960. V. Sjegolev (USSR)*

Tot de laatste decennia bestond er geen strikt gedefinieerde procedure voor het toekennen van de wereldtitel. Deze "anarchie" eindigde op 16 september 1947, toen de Wereld Schaakfederatie werd opgericht. Deze federatie stelde het volgende systeem vast voor de toekenning van wereldkampioenschappen:

Elke vier jaar (in schrikkeljaren) wordt een Olympisch toernooi gehouden, waaraan ook de wereldkampioen deelneemt. De winnaar van dit toernooi wordt uitgeroepen tot de nieuwe wereldkampioen. Daarnaast hebben nationale kampioenen het recht om de huidige kampioen eenmaal per jaar uit te dagen voor een wedstrijd. Als de Werelddambond aanvragen ontvangt uit meerdere landen, organiseert zij een kandidatentoernooi. De wereldkampioen moet dus elk jaar zijn titel verdedigen (!).

Tijdens de wereldwijde ontwikkeling van dammen werd het internationale damspel ook populair in Canada, de Sovjet-Unie, Engeland, Australië, de Verenigde Arabische Republiek, India, de Verenigde Staten en Latijns-Amerikaanse landen. Het is nu het meest gebruikte damsysteem.

Noot van de redactie.

•• Sinds 1956 is de officiële naam: "Fédération Mondiale du Jeu de Dames".

In Rusland werd aan het begin van de 19e eeuw dammen gespeeld. Het spel werd populairder in 1937-1938. Dammen kreeg echter pas echt voet aan de grond in de Sovjet-Unie in 1953, toen de eerste grote toernooien werden gehouden. Een jaar later werd dammen opgenomen in het programma van de nationale sportevenementen. Sindsdien worden er regelmatig nationale kampioenschappen georganiseerd. Van 1954 tot 1957 was I. Kouperman (Kiev) de Sovjetkampioen, in 1958 M. Korchov (Odessa), in 1959 V. Sjegolev (Moskou) en in 1960 opnieuw M. Korchov. Sovjet-dammers behaalden ook hun eerste grote successen op internationaal niveau. Het internationale toernooi van Moskou in 1956 werd gewonnen door M. Kogan (Kiev), de Nederlandse grootmeester B. Springer eindigde slechts als vierde of vijfde, terwijl Parijs-kampioen P. Perot als laatste eindigde. Het jaar 1958 eindigde met een ware triomf voor de Sovjet-schaakschool. I. Kouperman won het Kandidatentoernooi in Nederland en verdiende daarmee het recht om een match te spelen tegen de wereldkampioen, de Canadese grootmeester M. Deslauriers. De match eindigde met een overwinning voor de Sovjet-kampioen (11:9). In november 1958 werd de Sovjet-grootmeester I. Kouperman in Den Haag gekroond tot wereldkampioen. Hij verdedigde zijn naam met succes in 1959, door met 13:6 de Nederlandse kampioen, G. Van Dijk, te verslaan.

Voor zover bekend heeft Letland sinds ongeveer 1900 aan verschillende toernooien deelgenomen. Het eerste officiële Letse kampioenschap in 1926 werd gewonnen door V. Lapiñas. In de jaren vóór de oorlog was het damspel in Letland echter slecht ontwikkeld, trok het weinig aandacht en waren er geen getalenteerde spelers. Na de oprichting van de Sovjet-Unie nam de populariteit van dammen in Letland snel toe. De finale van het eerste Letse kampioenschap in 1940 werd bijgewoond door een recordaantal damspelers: 20 deelnemers. P. Sadurskis werd kampioen. Dit toernooi had echter alleen lokale betekenis, aangezien er geen contact was met damspelers uit andere republieken.

Het damspel in Letland beleefde zijn grootste bloei na de Grote Vaderlandse Oorlog. Een keerpunt in de ontwikkeling van het spel vond plaats in 1953, toen de damsectie (onder leiding van P. Freidenfeld) zich afscheidde van de schaaksectie en zelfstandig verder ging. De grootste verdienste van de afdeling is de popularisering van dammen onder de arbeidersklasse. Toernooien, waaraan regelmatig meer dan 20.000 damspelers deelnemen, zijn een integraal onderdeel geworden van de republikeinse kampioenschappen. Op initiatief van de Letse damafdeling zijn vriendschappelijke wedstrijden met damspelers uit buurlanden een traditie geworden, bijvoorbeeld een toernooi met teams uit zes steden (Minsk, Kaunas, Riga, Tallinn, Kishinev en Jelgava), een wedstrijd tussen het Letse nationale team en damspelers uit Litouwen en Estland, het kampioenschap van de Baltische republieken, enzovoort. De Letse damafdeling organiseerde het eerste naoorlogse teamtoernooi voor de Sovjet-Unie. Onze damspelers nemen actief deel aan correspondentietoernooien met damspelers uit andere republieken en het buitenland. Er is een damclub in Riga, de oudste in de Sovjet-Unie tot op heden. De club geeft het tijdschrift «Darnbrete» uit, dat in het Lets en Russisch wordt uitgegeven.

Het actieve werk van de damsectie van de Letse bond heeft de volgende resultaten opgeleverd. Als onze republiek in 1952 één meester, vier kandidaat-meesters en tien damspelers van de eerste klasse telde, heeft de republiek nu zes meesters, zestien kandidaat-meesters en maar liefst 85 damspelers van de eerste klasse! Waar voorheen vrijwel geen Letse damspelers te zien waren op de toernooien van de Sovjet-Unie, bereikten nu bijvoorbeeld vijf (1) vertegenwoordigers van onze republiek de finale van de Sovjet-Unie kampioenschappen in 1959.

In 1958 verloor het team 11 wedstrijden (3-3) tegen een van de sterkste buitenlandse teams: Amsterdam.

In die tijd was de Sovjet-Letse damsectie gewijd aan de ontwikkeling van het damspel. De vertegenwoordigers van onze republiek behaalden in het dammen veel meer succes dan de Russische damspelers van de voorgaande periode.

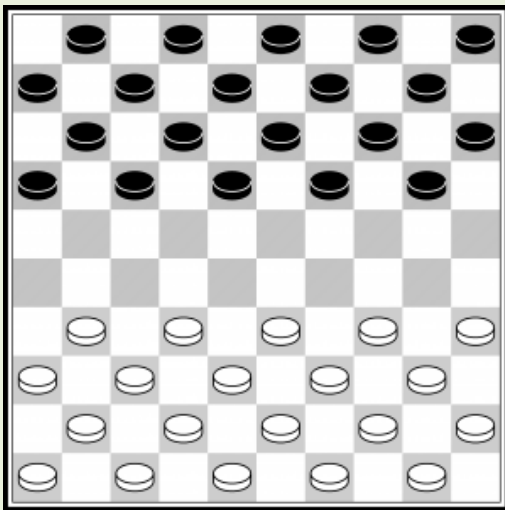
Al in 1953 werd een van de eerste Letse kampioenschappen in de Sovjet-Unie gehouden, die gewonnen werd door V. Agranov. Het jaar daarop werd hij opgevolgd door A. Subotins, maar van 1955 tot 1958 was V. Zvirbulis de Letse kampioen. In de afgelopen jaren zijn er verschillende talentvolle jongeren opgestaan. Bijzonder noemenswaardig is Andris Andreiko, die op 16-jarige leeftijd de titel Meester in de Sport van de USSR won, USSR-jeugdkampioen werd en kampioen van de Baltische staten bij de volwassenen. In 1959 en 1960 voegde A. Andreiko aan deze prestaties ook de titel van Lets SSR-kampioen toe. 100 velden dammen geniet in Letland grote bekendheid. Daarom is de republikeinse damfederatie (opgericht in 1959) van plan om binnenkort het eerste Letse massatoernooi voor 100 velden dammen te organiseren.

BELANGRIJKSTE SPELREGELS

I. Schijven, bord

Het spel vindt plaats op een bord met honderd vakjes. Elke speler heeft aan het begin van het spel 20 schijven. De toestand van het bord en de schijven aan het begin van het spel is weergegeven in de afbeelding.

I. diagram.

Het spel draait om het opspelen van de schijven, wat om de beurt door beide spelers gebeurt. Het uiteindelijke doel van het spel is om te voorkomen dat de tegenstander zetten kan doen, ofwel: de speler die alle schijven van de tegenstander verwijdert of de resterende schijven vastzet, wint. Als geen van beide spelers kan winnen, eindigt het spel in een gelijkspel. De eerste zet in het spel wordt gedaan door de speler met de witte schijven. Als men tijdens het spel naast (diagonaal) een schijf van de tegenstander komt, waarachter zich een vrij veld bevindt, dan moet er een slag worden gemaakt door je schijf naar dat vrije veld te verplaatsen. Na de slag wordt het stuk van de tegenstander van het bord verwijderd.

Als het mogelijk is om de zet voort te zetten, moet dat gebeuren. De slag kan zowel vooruit als achteruit worden uitgevoerd. Na een slag is de volgende zet aan de beurt van de tegenstander. Als een stuk de laatste horizontale lijn bereikt, wordt het een dam en gaat de volgende beurt verder met de dam. Een dam wordt weergegeven door twee schijven die op elkaar zijn geplaatst.

II. Zetten en slaan met een schijf

Een 'stille' zet wordt gedaan door een stuk diagonaal naar een aangrenzend vrij veld te verplaatsen. Een schijf wordt alleen vooruit over de zwarte velden verplaatst. De eerste zet van het Maar als het mogelijk is om de slag voort te zetten, moet dit in dezelfde beurt gebeuren.

III. Zetten van de dam

Een dam kan zich diagonaal een onbeperkt aantal velden vooruit of achteruit bewegen, maar mag niet over eigen schijven springen, noch over schijven van de tegenstander indien er geen vrij veld achter is.

De dam moet slaan als de schijven van de tegenstander op dezelfde diagonaal als de dam staan en er een vrij veld achter is. Als er meerdere vrije velden achter de schijven van de tegenstander zijn, kan de dam na de slag op een van deze velden staan.

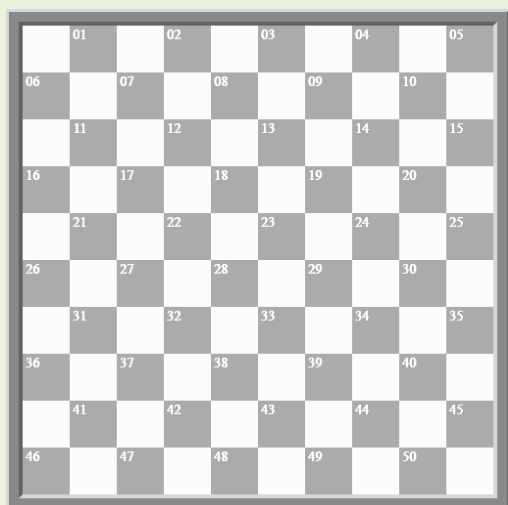
Bij het slaan met een dam moet het volgende in acht worden genomen:

- 1) er mag niet twee of meer keren over dezelfde schijf worden gesprongen;
- 2) men mag meerdere keren over hetzelfde veld springen;
- 3) de schijven worden pas verwijderd na een succesvolle slag.

IV. Notatie van zetten en posities

Het spelverloop, evenals de posities van de stukken, maakt gebruik van de zogenaamde numerieke notatie. Volgens dit systeem zijn alle zwarte velden op het bord gemarkeerd met nummers van 1 tot en met 50, geteld vanaf de linkerkant.

2

Om een zet te noteren, schrijf je het nummer van het veld waarop de schijf ligt, zet je een streepje en geef je het veld aan waarnaar de schijf verplaatst wordt. Bij het noteren van een slag wordt de plaats van de punt vervangen door een vermenigvuldigingsteken (X).

Het partijverloop kan als volgt worden geschreven:

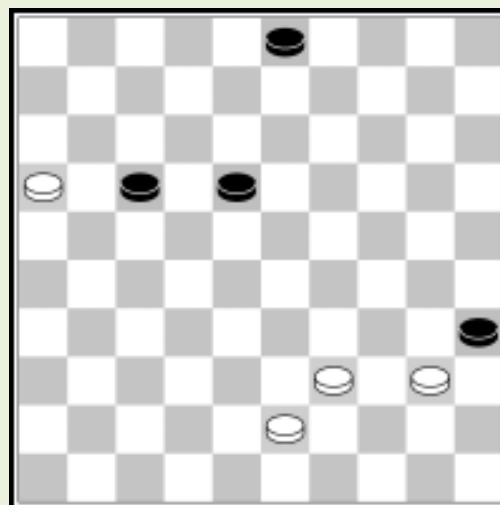
Wit – Zwart
1.33-28 17-21
2.31-26 20-24
3.26x17 11x33
4.38x20 15x24
5.32-28 Enz.

Bij het noteren van de positie wordt aangegeven waar er witte en zwarte schijven op het bord staan. De positie in diagram 3 kan bijvoorbeeld als volgt worden genoteerd:

Wit: 16, 39, 40, 43 (totaal 4 stuks)

Zwart: 3, 17, 18, 35 (4)

3.

Het nummersysteem voor de honderd velden is erg handig in gebruik. Kijkend naar het tweede diagram, is te zien dat onder het vakje 1 de vakjes 11, 21, 31 en 41 staan, onder het vakje 10 de vakjes 20, 30, 40 en 50, enzovoort. Het is dus voldoende om de symbolen van de vakjes in de eerste twee horizontale rijen te onthouden om snel en nauwkeurig het nummer van elk ander vakje te bepalen.

V. Regels die afwijken van de regels van gewoon dammen

Naast de bovengenoemde basisregels zijn er nog drie belangrijke spelregels die in dammen gelden en die afwijken van de regels van gewoon dammen.

1) Als het mogelijk is om op twee of meer manieren te slaan, moet dit gebeuren om zoveel mogelijk dobbelstenen van de tegenstander van tafel te verwijderen. Deze regel wordt de "meerdere slag regel" genoemd. Deze regel geldt alleen voor het aantal stukken dat geslagen moet worden, niet voor hun waarde (schijf of dam). Als bijvoorbeeld, met de ene slag twee schijven kan slaan en met de andere twee dammen kan men kiezen welke slag men uitvoert.

Diagram 3.

1. Wit speelt **16-11!**

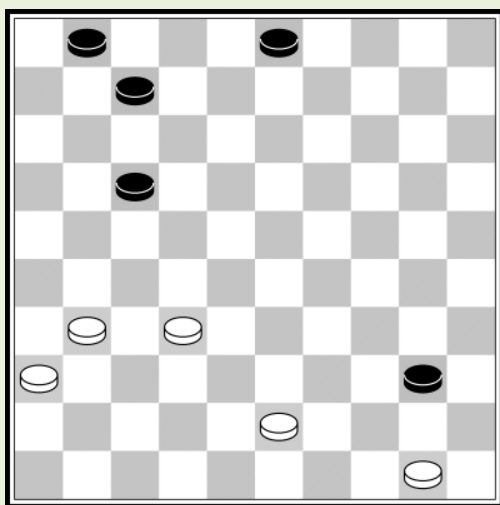
Zwart kan op twee manieren slaan (17x6 of 35x33), maar het kiezen van de winnende slag is niet juist, omdat de verplichte slag deze van de twee schijven zal zijn.

2. ... **35x33**

3. **11x13** en wit wint.

2) Als de schijf tijdens een slag de laatste of tiende horizontale lijn bereikt, maar deze verder moet slaan wordt deze schijf geen dam.

4.

1. **50-44!**

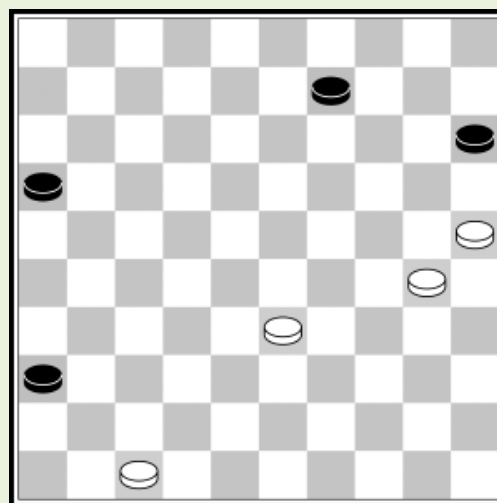
Zwart komt tijdens de slag op de damlijn terecht, maar de slag moet doorgaan tot veld 27 en het stuk verandert niet in een dam.

1. ... **40x27**

2. **31x02** met winst

Als de schijf tijdens de slag de laatste lijn bereikt, kan de slag met de dam alleen in de volgende beurt worden voortgezet.

5.

1. **47-41!** **36x47**

Je kan niet verder slaan.

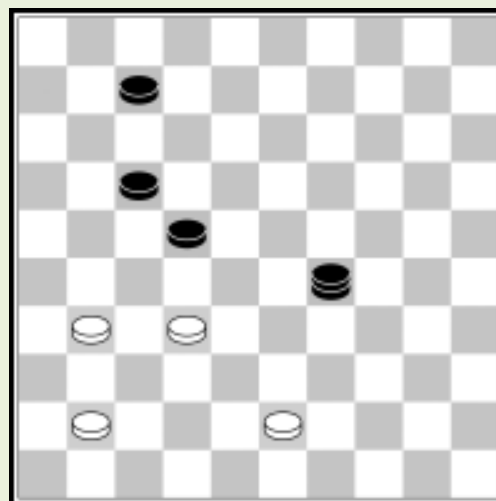
2. **30-24** **47x20**

3. **25x3** met winst

VI. Enkele soorten complexe slagen

Om de spelregels beter te begrijpen, bekijken we nog drie voorbeelden van damslagen.

6.

1. **43-38!**

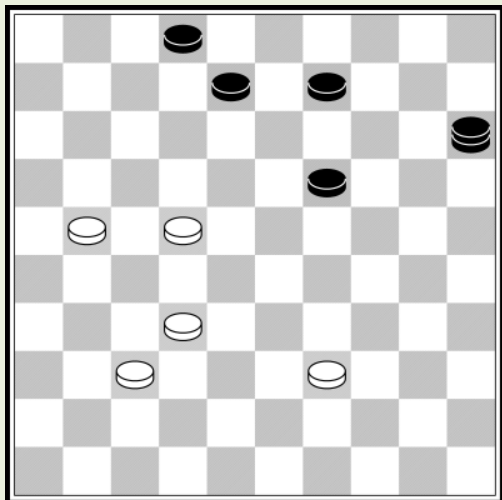
De zwarte dam moet de meerslag nemen - in dit geval 3 schijven.

Volgens de regels worden schijven pas verwijderd na een slag, dus deze keer voorkomt de sitte schijf op 38 zet dat de zwarte dam verder kan slaan.

2. ... **29x47x36x27**

3. **32x01** met winst

7.

1. 39-33!

De zwarte dam moet de meerslag nemen – 4 schijven en moet stoppen op veld 28.

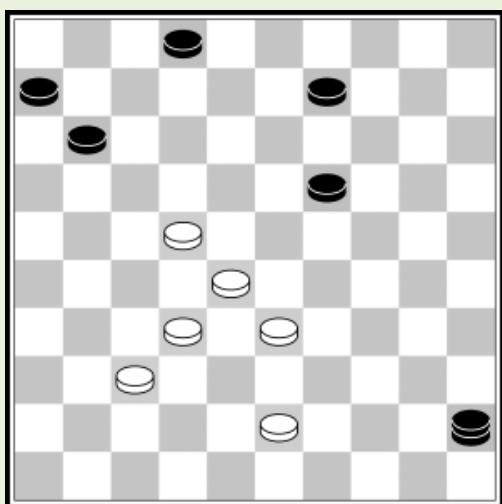
1. ... 15x42x26x17x28

Het voortzetten van de slag over lange afstand wordt belemmerd door de eerder geslagen schijf 37, en over schijf 33 kan niet een tweede keer gesprongen worden.

2. 32x12 en wit wint

Laten we eens kijken naar de positie in diagram 8.

8.

1. 28-23

Een typisch voorbeeld van een meerslag situatie. Volgens de regels van gewoon dammen zou zwart één van de zes verschillende soorten slagen kunnen kiezen,

maar volgens de regels van dammen is het slaan van het maximale aantal schijven verplicht. In deze positie kan slechts één type slag vijf schijven slaan - dus heeft zwart geen keuze.

1. ... 45x18x31x48x39x28

Een interessante situatie is dat de zwarte dam na een zet volledig omsingeld is door witte schijven. Na de "val van het leger" wordt besloten dat de witte "laatste Mohikaan" met een laatste zet de damlijn bereikt en de overwinning veiligstelt.

2. 32x03

De laatste drie voorbeelden illustreren een type slag dat in de dam literatuur de "Turkse slag" wordt genoemd. Zoals we kunnen zien, is deze gebaseerd op het principe dat de schijven pas worden verwijderd nadat de slag is uitgevoerd. Met oefening ontstaan er nog complexere slagmogelijkheden, maar in alle gevallen gelden de hierboven beschreven spelregels.

DE KUNST VAN HET DAMMEN

I. SPEL BEGRIP

De regels van dammen zijn in principe vrij eenvoudig. Aan het begin van het spel hebben alle stukken dezelfde rechten: ze bewegen slechts één veld tegelijk vooruit. Meestal verschijnt er pas aan het einde van het spel een dame op het bord, die iets meer rechten heeft. Zonder de essentie van het spel te begrijpen, wekt deze ogenschijnlijke eenvoud de misleidende indruk dat dammen geen diepere betekenis kan hebben.

De praktijk van het spel laat echter het tegenovergestelde zien. Bij het analyseren van een dampartij of -positie zien we dat het verloop van het spel diepgaande strategische plannen vereist, die op hun beurt verweven zijn met interessante tactische zetten, prachtige positionele manoeuvres en onverwachte combinaties. Om de kunst van het dammen volledig te begrijpen, moet men natuurlijk een voldoende brede kennis van het spel hebben, want alleen met een 'theoretische bagage' zal de speler de eigenaardigheden van de positie ontdekken, de verborgen mogelijkheden ervan, en proberen zijn ideeën in de praktijk te brengen. Een rijke beloning voor elke damliefhebber is echter de vreugde van een goed uitgevoerd spelplan, wanneer een intense partij erin slaagt een onverwachte combinatie te realiseren of de juistheid van zijn berekeningen te bewijzen. Soortgelijke gevoelens worden bijvoorbeeld ervaren door een wetenschapper wiens werk met succes is bekroond, een kunstenaar die een nieuw kunstwerk heeft gecreëerd, of een atleet die faalt, maar een mooie vrouw die als eerste de finish bereikt.

Het damspel combineert inderdaad elementen van wetenschap, kunst en sport.

Om de theorie van het spel te beheersen, moet je het trainingsmateriaal kritisch kunnen beoordelen, begrijpen en onthouden. Het succes van het spel wordt bepaald door wiskundig precieze, veelzijdige en langdurige berekeningen, die vaak erg complex zijn. Dit alles maakt dammen tot op zekere hoogte gelijk aan wetenschap.

Dammen kan ook als een kunstvorm worden beschouwd, omdat het ongelooflijk veel mogelijkheden biedt voor creativiteit, en elke mooie combinatie, net als een kunstwerk, een innerlijke ervaring voor de toeschouwer kan creëren.

Natuurlijk kan dammen niet los van sport worden gezien. Hier, net als in elke sport, is er sprake van een competitie tussen twee tegenstanders - de winnaar is niet altijd degene die het spel beter heeft bestudeerd of die als eerste de juiste combinatie vindt; de uitslag van een partij wordt vaak bepaald door het fysieke uithoudingsvermogen, de zenuwen en de wilskracht van de speler.

Hoe beter we de kunst van het dammen leren kennen, hoe meer we overtuigd raken van de diepe en rijke inhoud van dit spel.

Wat is de maatschappelijke betekenis van het damspel? Je kunt het als volgt omschrijven:

Dammen heeft een buitengewone betekenis als een discipline en een uitstekende karaktervorming. Het damspel cultiveert analytisch vermogen en een methodische manier van denken. Het ontwikkelt creatieve verbeeldingskracht en vindingrijkheid, en vormt een sterke wil, doorzettingsvermogen en ondernemingsgeest.

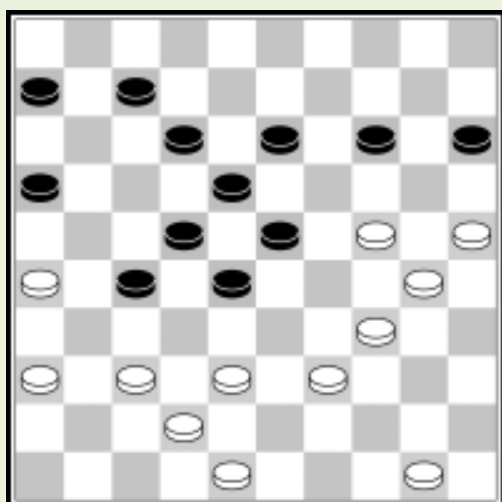
II. DE VELE MOGELIJKHEDEN OP 100 VELDEN

Het bovenstaande gaat over het doel van het spel, en de vele mogelijkheden van het spel op de honderd velden.

Laten we eens kijken naar enkele nieuwe mogelijkheden

Internationaal dammen gebeurt op een groter bord (100 velden tegen 64) en er zijn een groter aantal schijven bij betrokken (40 schijven tegen 24). Het vermenigvuldigt opmerkelijk de verschillende manoeuvres en combinatie mogelijkheden, geeft nog diepere inhoud voor spelstrategie en -tactiek. Honderdduizend spelers kunnen plannen implementeren die in principe niet verschillen niet van het gewone dambord, maar er is geen vergelijking mogelijk door het beperkt materiaal bij een 64-velden damspel.

9.

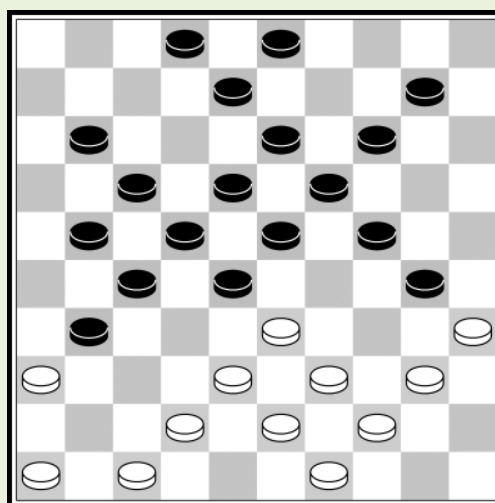
1. 36-31! 27x36
2. 37-31 36x27
3. 25-20 14x25
4. 34-29 23x32 (of 25x32)

5. 26-21 25x34
6. 24-20 15x24
7. 42-38 32x43
8. 48x17 22x11
9. 21x1 met winst

Deze combinatie manifesteert zich niet als een afwijking van de gebruikelijke dam regels, maar eerder door de uiteindelijke afmetingen te vergroten, waardoor het idee op zo'n brede schaal kan worden gerealiseerd.

Een ander voordeel van het internationaal dammen is de grotere bordgrootte, waardoor er voldoende materiaal is om een combinatie iot te voeren.

10.

Deze combinatie (gemaakt in 1897) laat de mogelijkheden zien van het grote aantal schijven. In een stelling waar wit 6 (!) schijven minder heeft, maakt men een combinatie met meerdere slagen en een winnende eindstand.

1. 42-37 31x42

“Temps” (Frans) – tijd. Een term in het dammen waarmee een zet in de betekenis van tijd wordt aangeduid. “Een tempo winnen” – een extra zet verkrijgen.

2. 36-31	27x36
3. 33-29	23x45
4. 46-41	42x33
5. 44-40	45x34 (of 33x44)
6. 47-42	36x38
7. 43x12	33x44
8. 49x07	02x11
9. 35x02	17x08
10. 02x05	met winst

De schijven op het honderd velden bord creëren veel opwinding en veel nieuwe dingen

Gebaseerd op de reeds genoemde drie spelregels, die verschillen van de regels van het reguliere dammen (op 64 veldenbord)

Bij het vergelijken van de meeste combinaties, de gebruikte schijven voor de combinatie, zien we dat dit zich fundamenteel onderscheidt. Posities waar er volgens de principes van het normale spel geen reden is om naar een combinatie te zoeken, maakt de meerslagregel het mogelijk om de meest onverwachte ideeën te realiseren.

Het verergert het probleem aanzienlijk, omdat zelfs in eenvoudige standen een goed vermomde combinatie is staat is tot het veroorzaken van een explosie...

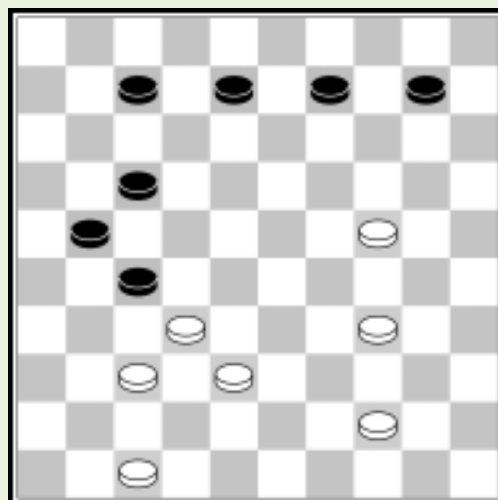
De aangeboden combinatie-mogelijkheden worden vergroot door een regel dat een stuk (schijf) de slag niet mag voortzetten met de rechten van een dam, zelfs als het tijdens de slag de damlijn bereikt. Dit kan een waardevolle "pauze" opleveren, omdat de slag pas in de volgende zet mag worden voortgezet. In de tussentijd is het mogelijk een zet te doen die nodig is om de combinatie voort te zetten.

Door gebruik te maken van de derde afwijkende regel worden de combinatie-mogelijkheden vergroot, doordat men de

stukken van de tegenstander naar de gewenste velden kan lokken, omdat men ze toestaat om een slag te maken, zelfs over de damlijn heen.

In de praktijk is het mechanisme van combinaties meestal gebaseerd op twee of zelfs alle drie van deze afwijkende regels. Laten we enkele voorbeelden bekijken die de specifieke rol van de regels van het honderdvelden-dammen bij het combineren illustreren.

.11.

1. 37-31!	27x36
2. 47-41	36x47

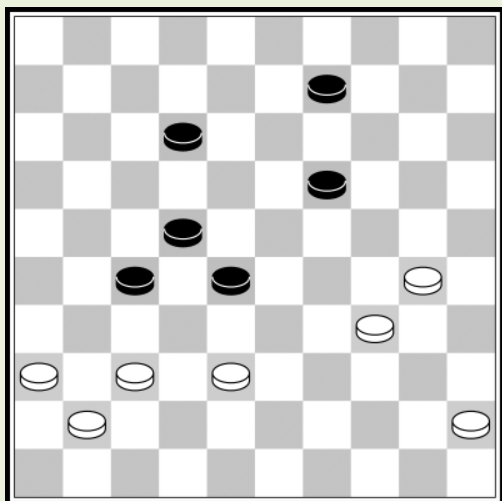
Nu heeft wit het momentum gekregen. Dat voor de continuïteit van de combinatie zorgt.

3. 24-20!!

Het blijkt dat zwart de meerslag moet nemen, waarbij ook de "Turkse slag"-regel moet worden nageleefd (het is niet toegestaan om schijf 32 te slaan).

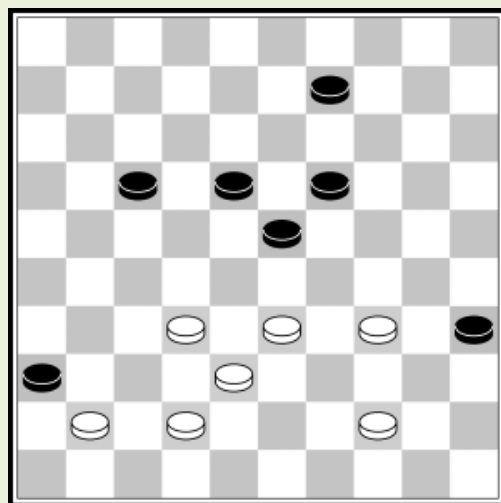
3. ...	47x49
4. 20-15	49x27
5. 15x31	met winnende oppositie

13.

1. 36-31! 27x47
2. 37-32 47x40
3. 32x03 24x35
4. 03x39! wit ruilt steeds de dammen en wint

14.

1. 32-28! 23x43
2. 44-40! 36x29
3. 34x03 35x44
4. 03x01 met winst

We zien hier een voorbeeld dat laat zien dat de specifieke regels en mogelijkheden van het honderdvelden-dammen de combinatie mogelijkheden vergroten en het spel interessanter maken.

EINDSPELEN

WAT WORDT EEN EINDSPEL GENOEMD

Een damspel wordt onderverdeeld in drie fasen: opening, middenspel en eindspel.

Laten we de kenmerken van het eindspel aangeven. *Van een eindspel spreekt men wanneer elke speler niet meer dan 6 à 7 schijven heeft, waarbij bijna alle reserves al in de strijd betrokken zijn.*

Toch is het niet mogelijk een strikte grens te trekken tussen middenspel en eindspel, omdat de overgang meestal geleidelijk verloopt.

Het belangrijkste kenmerk van het eindspel is het geringe aantal schijven. Dit vergroot het belang van concrete berekeningen aanzienlijk, omdat het mogelijk wordt om de meeste praktisch belangrijke varianten te analyseren. Daardoor neemt ook het belang van elke zet toe: elke onnauwkeurigheid kan het resultaat van de partij veranderen.

Kenmerkend voor eindspelen is ook dat bijna alle schijven actief aan de strijd deelnemen. Bijvoorbeeld, in de positie: wit – 36, 37, 42, 45, 46, 48, 50 (7); zwart – 1, 3, 4, 7, 9, 10, 14 (7) — is de strijd nog niet in het eindspel beland, omdat beide partijen zich nog moeten bezighouden met de ontwikkeling van hun schijven en zich nog moeten voorbereiden op het beslissende “nabij gevecht”.

Daarentegen heeft de positie: wit – 17, 25, 27, 30, 32, 37, 38 (7); zwart – 14, 16, 18, 19, 23, 26, 29 (7) — een duidelijk eindspelkarakter, omdat de stukken van beide tegenstanders al in direct contact zijn. In het eindspel kan meestal geen van beide partijen een doorbraak meer voorkomen. Daarom verschijnt er op het bord vaak een kwalitatief nieuwe strijdkracht: de dam. In zulke gevallen worden andere speelmethoden gebruikt dan in het spel met gewone schijven. De manoeuvres van dammen en de strijd ertegen verrijken de inhoud van het spel in het eindspel aanzienlijk.

EINDSPELEN MET ALLEEN SCHIJVEN

Als twee tegenover elkaar liggende schijven op dezelfde verticale lijn tegenover elkaar staan, verliest degene die aan zet is. Deze toestand wordt oppositie genoemd. Als de witte schijf bijvoorbeeld op veld 38 staat en die van zwart op veld 8, dan verliest degene die moet zetten. Als wit wint, kan het spel als volgt verder gaan: 1. 38-33 8-13 (zwart staat weer tegen de witte schijf - oppositie) 2. 33-29 13-19, en zwart wint.

Men onderscheidt gewoonlijk drie soorten oppositie:

1. Verticale oppositie, waarbij de schijven zich op dezelfde verticale lijn bevinden, bijvoorbeeld: 1.wit-33, zwart-23 2.wit-26, zwart-16

2. Diagonale oppositie, waarbij de schijven zich op het bord langs dezelfde diagonaal bevinden, bijvoorbeeld:

1.wit-27, zwart-16 2.wit-34, zwart-25

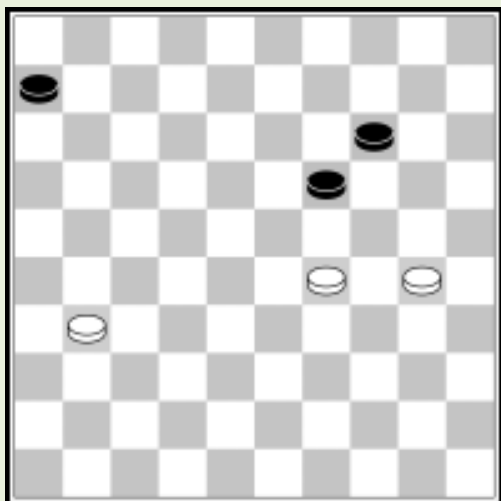
3. Horizontale oppositie, waarbij de schijven zich op het bord op dezelfde horizontale lijn bevinden, bijvoorbeeld:

1.wit-27, zwart-26 2.wit-24, zwart 25

Diagonale en horizontale oppositie zijn meestal alleen nadelig voor de partij waarvan de schijf “tegen de rand van het bord wordt gedrukt”. Oppositie kan ook de uitkomst van de partij bepalen wanneer beide partijen twee of meer schijven hebben die niet met elkaar kunnen samenwerken, bijvoorbeeld: wit – 27, 28, 34 (3); zwart – 16, 18, 35 (3). Hier zijn alle drie de zwarte schijven in oppositie geraakt en verliezen (als ze aan zet zijn).

Daarentegen, in de positie: wit – 26, 27, 28, 29, 30 (5); zwart – 16, 17, 18, 19, 20 (5), bevinden alle zwarte schijven zich weliswaar in oppositie, maar ze ondersteunen elkaar onderling. Zwart kan spelen : 1... 18-23 2. 29×18 20-25 met remise als resultaat. Natuurlijk mag niet worden gespeeld: 1.... 20-25? 2.26-21 25×32 3.21×14 32×21 4. 14-10 en na 5. 10-5 wint wit.

14.

Hoe moet wit spelen? Op 1. 29-24 19-23 2. 24-19, bereikt zwart na 2....23-28 3.19x10 28-33 remise. Het enige winstplan is het verkrijgen van een gunstige oppositie.

1. 30-25! 06-11

Zwart wordt ook niet gered door een offer: 1... 19-23 2. 29x18 14-19 3. 25-20 6-11 4.18-13 19x8 5. 20-14, en wit wint.

2. 29-24 19x30

3. 25x34

Nu zijn beide zwarte schijven in oppositie geraakt.

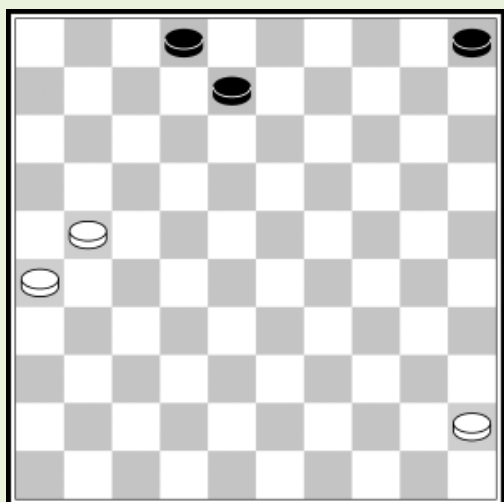
3.... 11-17

4. 31-27 14-19

5. 34-29

en wit wint, omdat ook offers zwart niet redden.

15.

In dit voorbeeld vormt wit een dreiging van een doorbraak. Zwart probeert dit te

voorkomen, maar verliest door de oppositie.

1. 21-16! 02-07

2. 26-21 08-12

Als 2 ... 8-13, dan 3. 21-17 13 19

4. 17-11 7-12 5. 11-6 12-18 6. 6-1 18-22

7. 1-29 22-27 8. 29-42 5 10 9. 16-11 10-15 10. 42-48 enz. waarbij wit wint.

3. 21-17 12-21

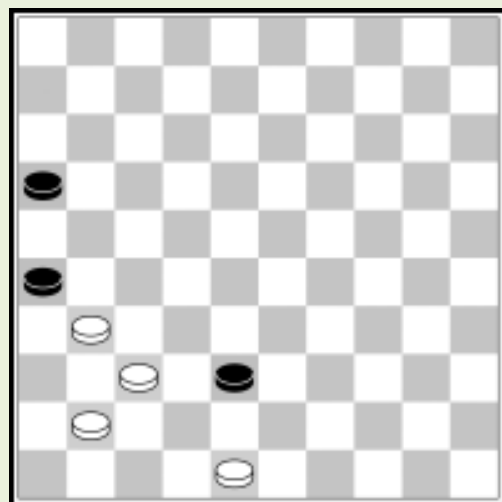
4. 16-27,

en de oppositie is in het voordeel van wit, bijvoorbeeld 4... 7-12 5.27-22 5-10

6.45-40 10-14 7.40-34 14-19 8.34-29

En zwart verliest.

16.

Ook de belangrijkste variant van dit eindspel wordt gewonnen door oppositie.

1. 31-27 38-42 2.27-21! 26x17

.Als 2 ... 16x27, dan 3. 41-36 42x31

4. 48-42, en zwart staat verloren.

3. 41-36 42x31 4. 36x27 17-21

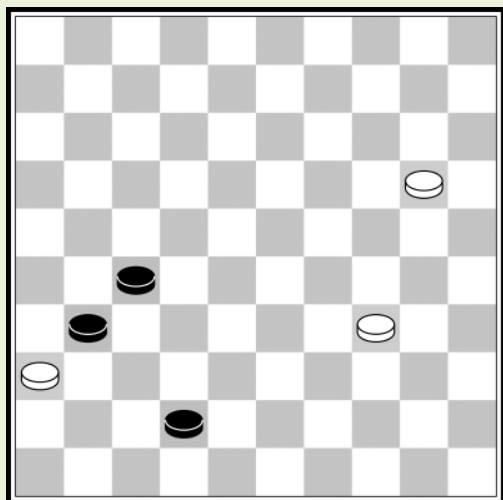
5. 27-22 21-26 6. 48-42! 26-31

Als 6 ... 16-21, dan 7. 42-37X.

7. 22-17! 31-36 8. 42-37,

en wit wint.

17.

Deze stand komt voort uit de partij S. Vlasov - N. Alfimov van de halve finale van het Sovjet-toernooi in Dnepropetrovsk in 1955.

Zwart had niet door dat hij een winnende oppositie kon krijgen met het damoffer, en na 1.... 42-47? 2. 20-15 eindigt de partij onbeslist. Het was noodzakelijk om te spelen:

1.... 42-48!

2. 20-15 ...

Na 2.34-29 volgt 2... 48-37 met winst.

2.... 48x30

3. 15-10 30-19!

4.10-04 19-41!

5.36x47 31-36

6.04x31 36x27

met oppositie

Als twee stukken van tegengestelde kleur op één horizontale lijn staan, dan wint de kant die het snelst de damlijn bereikt en het stuk van de tegenstander tegenhoudt. Om zulke stellingen sneller te beoordelen, is het nuttig om de zogenoemde “regel van de vierde rij” te onthouden: als beide stukken zich op de vierde horizontale lijn bevinden, dan wint de actieve partij (degene die dichterbij

de damlijn staat) als deze aan zet is; als de andere partij aan zet is wordt het remise.

Bijvoorbeeld: wit – 20, zwart – 17.

Als wit aan zet is, dan volgt:

1. 20-14 17-22

2. 14-09 22-28

3. 09-03 28-33

4. 03-21 33-39

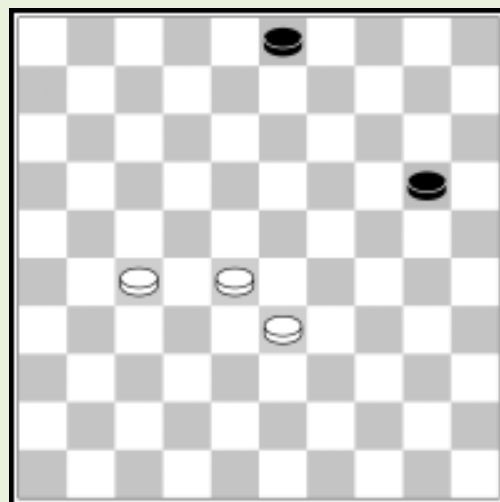
5. 21-49

De witte dam komt in oppositie op de laatste lijn.

Daarentegen, als in de beginstelling zwart aan zet is, bereikt hij remise.

Het volgende voorbeeld toont het belang van nauwkeurig en ver vooruit rekenen in het eindspel.

18.

1. 33-29 03-09

De zet 1. ... 20-25 verandert de loop van de oplossing niet.

2. 27-21 !

De betekenis van deze zet wordt duidelijk na 8 (!) zetten.

2. ... 09-14

3. 21-16!

Een belangrijke zet in het witte plan – veld 16 betreden

3. ... 14-19

Indien 3 20-25, dan 4. 29-24 14-?

5. 24x15 (24x13) 5. ... 25-30 6. 15-10 (13-9) 30-34 7. 10-4 (9-4) 34-39 8. 4-27 39-44 9. 27-22! en wit wint.

4. 29-23 20-24

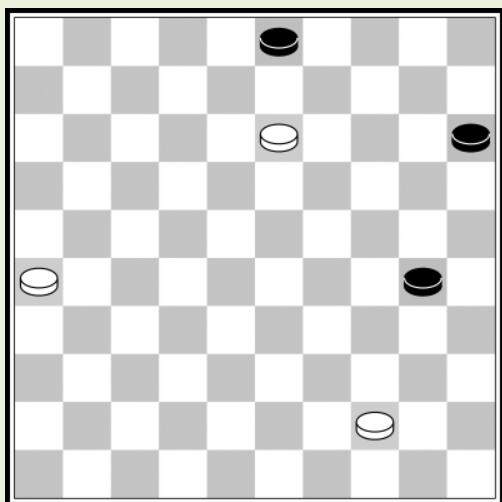
Op 4. ... 19-24 volgt 23-19 24x13
6.16-11 20-24 7.11-7 24-29 8.7-1 +

5. 23x14 24-30**6.14-10 30-34****7.10-04! 34-39****8.04-27 39-44****9.27-22!**

Kijk, deze situatie had door de twee spelers voorzien moeten worden door hun tweede zet te berekenen. Schijf 27 "verplaatste" zich naar veld 16, waardoor zwart de dam niet op veld 49 kon plaatsen. Wit wint.

Het is belangrijk om in het eindspel tijdig te onderscheiden naar welk van de laatste rij moet de schijf verplaatst worden?

19.

Soms, om de dam op een gewenst veld te plaatsen, offert men een schijf. Dit soort plan wordt in het volgende voorbeeld gebruikt.

1. 26-21 15-20**2. 21-17 20-24****3. 17-12 24-29**

Het blijkt dat je door de schijven naar de linkerkant te verplaatsen, veld 1 of 2, bijvoorbeeld niet kunt winnen 4. 12-7 29-33 5. 7-1 3-8! 6. 13x2 33-38 7. 2x35 38-42 en remise

4. 12-08! 3x12**5. 13-09 29-33****6. 09-03 12-17**

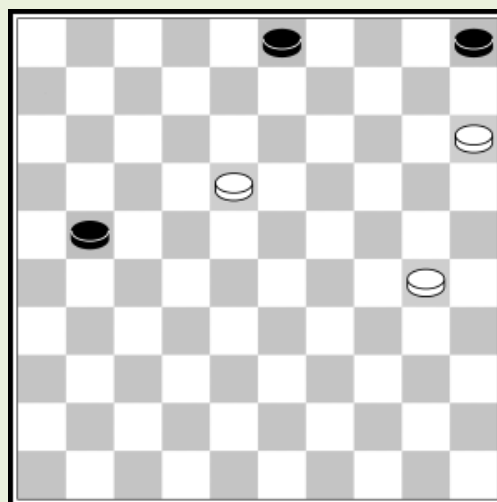
Indien 6. ... 12-18, dan 3-20 33-39 8.44-39 30-35 9.33-28 35-40 10.20-33 40-45 11.33-50

4.12-08! 03x12**5.13-09 29-33****6.09-03 12-17**

Op 6 12-18, volgt 7.3-20 33-39 8. 44:33 30-35 9. 33-28 35-40 10. 20-33 40-45 11. 33-50, met winst

7.03x21 30-34 8. 21-43 33-39**9. 44x33 34-40 10.43-39 40-45****11.39-50, met winst**

20.

Beide partijen hebben een kans om een dam te halen. Maar voor zwart is die kans klein. Dit bepaalt ook de uitkomst van de partij.

1. 18-12 21-27**2. 12-07 27-32****3. 07-01! 32-38**

Op 3. ... 32-37 volgt 4.1-29 3-9 (na 4... 37-41 volgt 29-23 +, op 4. ... 5-10 5.15x4 37-41 volgt 6.4-10 41-47 7. 29-15 47-36 8. 10-41 en 9.30-24 +) 5.29-47 9-14 6.30-25 14-19 7.25-20 19-23 8.20-14 23-29 9.47x24 37-41 10.24-47, en wit wint.

4. 30-24!

Wit dreigt met 5. 15-10 en 6. 24-19

4. 05-10**5. 15x04 03-08**

Geen overhaast 5. ... 38-?, want er dreigt 6. 4-9 en 7. 24-19+

6. 24-19!

Een onverwachte maar krachtige zet.

6. ... 38-43

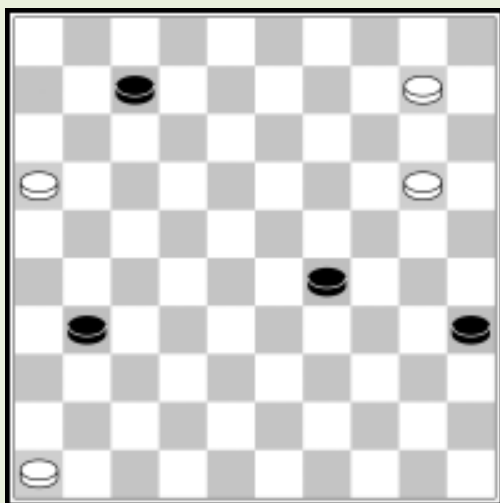
Op 6. ... 38-42 volgt 7.1-29+

7. 01-34! 43-39**8. 34-40**

en wit wint. Kijk eens hoe precies je moet spelen om uiteindelijk een minimaal voordeel te behalen!

Naast perfecte berekening heb je soms ook een goede verbeeldingskracht nodig om alle trucs van je tegenstander te ontmaskeren.

21.

In deze positie trapt zwart, in zijn haast om de lange diagonaal over te steken met schijf 31, in goed verholde val.

1. ... 31-37?**2. 46-41!**

Je zou kunnen zeggen: "een donderslag bij heldere hemel" ...

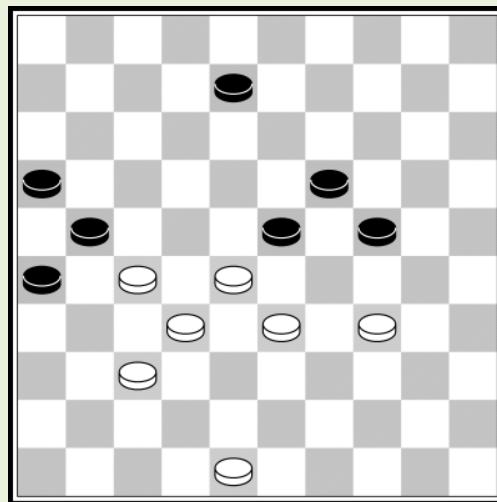
2. ... 37x46**3. 20-14**

Nu is dreigt 4.10-5+. Zwart probeert zich uit de problemen te redden met een schijfoffer:

3. ... 07-11**4. 16x07 46-23****5. 07-01 23-37****6. 01x40 35x44****7. 10-05 37x10****8. 05x50** en wit wint

Laten we tot slot nog een voorbeeld bekijken van hoe in een praktische partij een voordeel in het eindspel wordt omgezet.

22.

Het voordeel van wit is duidelijk, want de zwarte schijven op 16, 21 en 26 zijn te passief. Bij het bekijken van enkele "natuurlijkere" varianten blijkt dat winnen helemaal niet zo eenvoudig is, omdat zwart wordt geholpen door de meerslagregel. Bijvoorbeeld, na:

1. 48-43 8-12 2.43-38 12-18 3.28-22 volgt 3... 23-28! en remise.

De Franse dammer King realiseerde zijn voordeel op een eenvoudige maar leerzame manier:

1.48-43 08-12**2.43-39 12-18**

Na 2... 12-17 gebruikt wit hetzelfde offer als in de partij:

3.34-30! 24x35**4.39-34**

Zwart heeft geen andere keuze dan schijven te offeren. Na 4. ... 18-22 5. 27x29 21-27

6.32x21 16x27, volgt simpel 7.37-32, en wint wit.

4. ... 19-24**5.28x30 35x24****6.33-28 18-22****7.28x17 21x12****8.32-28 12-18**

Er zijn 4 zwarte schijven van het bord gegaan, en wit is nu aan zet. De doorbraak is niet meer te voorkomen en wit gaat naar dam.

9.37-32 **16-21**
10.27x16 **26-31**
11.16-11 **31-36**
12.11-06 **36-41**
13.06-01 **18-22**
14.28x17 **41-47**

Op 14.41-46 volgt 15.32-28 en 16.17-12+

15.01-06! **47-42**

Op 15. ... 47-41 volgt 16.34-30+

Op 15. ... 47-36 volgt 16.34-29 en 17.32-27+

Als zwart 24 offert, gaat wit naar het eindspel:
4 dammen tegen 1.

16.34-29! **24x33**
17.32-28 **33x11**
18.06x47 en wit wint.

DAMSTRIJD TEGEN SCHIJVEN

Wanneer de partij het eindspel ingaat, nemen de bewegingsmogelijkheden van de dam toe en daarmee ook haar kracht. Bijvoorbeeld: door de lijn 3-26 te controleren, wint de witte dam tegen zes zwarte stukken die zich achter deze lijn bevinden.

Een ander voorbeeld: wit – dam op 47, zwart schijven 9, 10, 14, 23 en 39. Met 47-15! valt wit gelijktijdig vier stukken aan en wint.

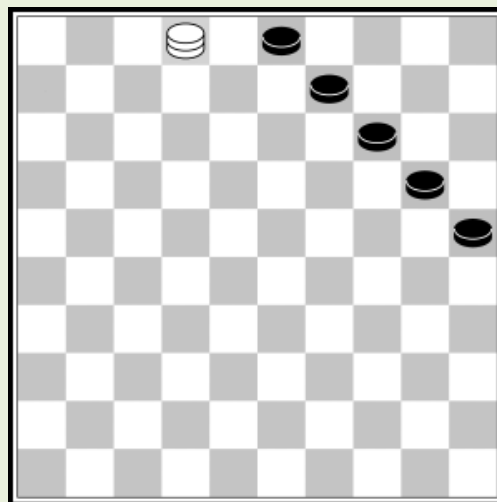
Laten we gevallen bekijken waarin de dam de verdere opmars van de vijandelijke stukken langs een van de diagonalen tegenhoudt.

Als de dam zich op de lange diagonaal (5-46) bevindt, wint zij tegen twee vijandelijke stukken die zich achter deze lijn bevinden.

In een uitzonderlijk geval (zwarte stukken op 5, 26, 31 en 36) wint de witte dam op de lange diagonaal zelfs tegen vier stukken.

Wanneer de dam zich op de "tweede lijn" (1-45) bevindt, wint de witte dam tegen drie stukken. Uitzondering: als drie zwarte stukken de velden 25, 30 en 35 bezetten en een vierde zich achter de tweede lijn bevindt. In dat geval wint wit door op de "bovenste" velden van deze lijn te blijven manoeuvreren, zodat een gelijktijdig offer van twee stukken niet mogelijk is.

23.

De witte dam heeft de lijn 2-35 "bezet". Het blijkt dat in deze stelling het van belang is wie aan zet is.

Als zwart aan zet is, wint wit, bijvoorbeeld:

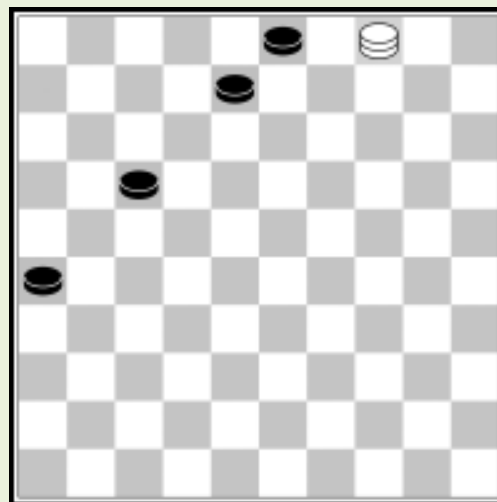
1. ... 3-8 2.2x4 25-30 3.4-18+; op 1... 9-13, dan 2x5+.

Daarentegen, als wit aan zet is, bereikt zwart remise: 1.2-35 20-24! 2.35x10 25-30 en remise,

14 4.4-18 3-9 5.18x4 30-34 remise. Na wits zet 2-35 echter niet 1. ...14-19? 2.35x4 25 30 (of 20-24) daar 3.4-15 4.15-29 volgt met winst want na 3.10-23 volgt 9-14 en na 10-4 volgt 3...9-

1. 35x10 25-30, en remise, want na 3. 10-23 volgt 3... 9-14 en 4... 30-34, en na 3. 10-4 volgt 3... 9-14 4. 4-18 3-9 5. 18x4 30-34, en remise.

24.

Een vergelijkbare beoordeling geldt voor de positie die in diagram 24 is weergegeven. Ook

hier verliest zwart als zij aan zet zijn, maar bereiken zij remise als wit aan zet is.

- Op 1... 17-21, volgt: 2. 4-22! 8-12
 3. 22-36 21-27 4. 36x1 26-31 5. 1-23 en
 wit wint. Als wit aan zet is, dan volgt na
 1. 2-36: 1... 17-22 2. 36x2 26-31
 3. 2-19 3-8 4. 19x2 31-37, en remise.

Laten we een theoretisch belangrijke positie bekijken, waarin de stukken achter de "tweede lijn" de dam dwingen deze diagonaal te verlaten.

Wit – dam op 23, zwart – schijven op 15, 24, 30 en 35.

Zwart dreigt met 35-40 en 30-34. Als het wit niet lukt om een van de vijandelijke stukken te winnen, ontstaat een verloren eindspel: vier stukken tegen één dam. Remise wordt hier bereikt door nauwkeurige manoeuvres van de dam:

1. 23-32! 30-34

Als 1 24-29, dan 2. 32 - 43, etc. de hoofdvariant.

Als 1. . . . 35-40, dan 2. 32-43 30-35 3. 43-25 met de dreiging 25-20 en 20-25, maar na 3.. 24-29 volgt 4. 25-34, met remise

2. 32-43 24-30

Op 2.... 34-40; dan 3. 43-25

3. 43-38 34-39

4. 38-21 35-40

Op 4. ... 15--20, volgt 5. 21-38 20-25 6. 38-29, en er ontstaat een onduidelijk einde, omdat zwart niet in slaagt de schijven te laten promoveren tot een tweede dam.

5. 21-12 30-34

6. 12-17 39-43

7. 17-39

... en remise. Dit eindspel is goed bekend in de damliteratuur.

Anders verloopt de strijd tegen stukken die zich niet achter één diagonaal bevinden. In sommige gevallen dwingt de dam één stuk tot offeren en wint, bijvoorbeeld:

- 1) wit dam 48, zwart schijven op 25, 26
- 2) wit dam 49, zwart schijven op 16, 35
- 3) wit dam 18, zwart schijven op 26, 35
- 4) wit dam 43, zwart schijven op 25, 33
 (of 16 en 33)

In alle voorbeelden is zwart aan zet. Het is gemakkelijk te zien dat het verlies niet te vermijden is.

In het volgende voorbeeld wint de witte dam tegen drie stukken.

Wit : dam 2, zwart schijven 1, 6, 25

Op 1. ... 1-7 volgt 2. 2x16 25-30

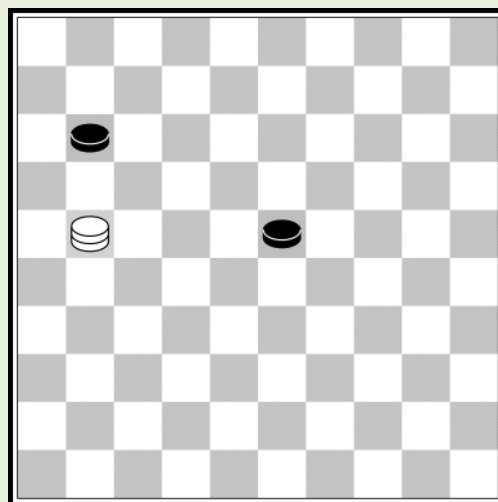
3. 16-43 30-35 4. 43-39 6-11 5. 49-44 11-16
 6. 44-49 11-16 7. 44-49 en wit wint

Op 1. ... 6-11 volgt 2. 2x16 25-30 3. 16-43 30-35 4. 43-34 1-6 5. 34-7 met winst

Laten we nu eens kijken naar de volgende stand: dwing de zwarte schijven om naar het midden van het bord te gaan om tegelijkertijd beide aan te vallen.

Plaats bijvoorbeeld wit - dam 16, zwart – schijven 22, 33 na 1. ... 33-39 volgt 2. 16-11!, maar na 1. ... 22-28 volgt 2. 16-43 met winst.

25.

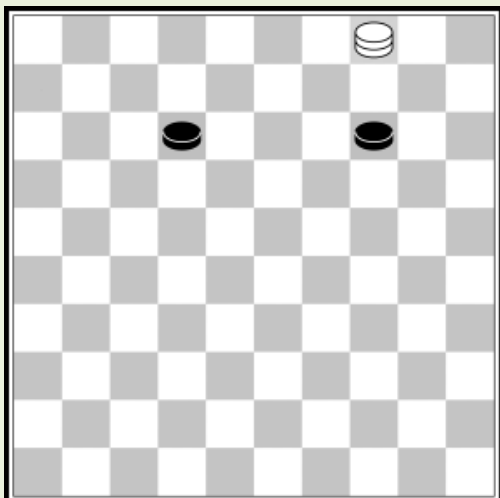

Wit wint op hoger vernoemde wijze :

1. 21-16 11-17
2. 16-07 23-28
3. 07-16 28-33
4. 16-43 17-22
5. 43-16! 33-39
6. 16-11 +

Voor het realiseren van dit idee worden soms moeilijker te vinden manoeuvres gebruikt.

26.

1. 04-15 12-17

Op 1....14-19 volgt 2.15-33 12-18 3.33-15
18-22 4.15-4 22-28 5.4-10+

2. 15-42! 17-21

Op 2. ... 17-22 volgt 3.42-38 14-19 4.38-16
19-24 5.16-2 24-29 6.2-7 29-33 7-16+

Op 2. ... 14-19 volgt 3.42-26 17-22 4.26-8
19-23 5.8-13 22-28 6.13-24 28-32 7.24-15+

3. 42-26 21-27

4. 26-03 14-19

5. 03-09 27-32

6. 09-04! 19-23

Op 6. ... 32-38 volgt 7.4-10 19-24 8.10-15+

7. 04-15 23-28

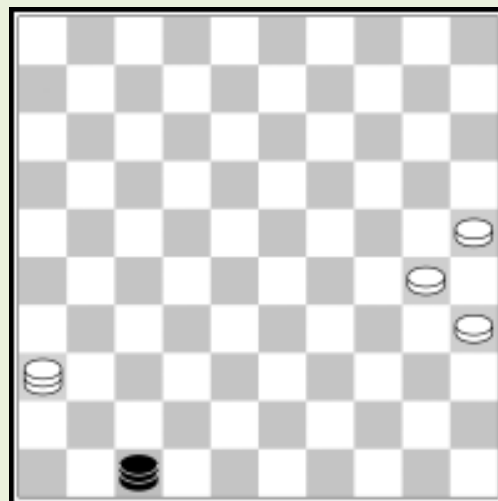
8. 15-42

En wit wint.

Zeer interessant is de manoeuvre van de dam in de hoofdvariant. Dit voorbeeld toont aan dat zelfs in stellingen met zeer weinig materiaal (in totaal slechts drie stukken) diepe ideeën kunnen worden gerealiseerd.

Laten we bekijken wat de kansen van een dam zijn in de strijd tegen een dam en drie stukken.

27.

De eerste taak van wit is om de "drie-lijn" (47-15) over te nemen. Deze kan bereikt worden via de velden 10 of 41.

1. 36-22 47-29

2. 22-28 29-38

3. 28-41 38-47

4. 41-36 47-29

5. 36-47 29-23

De volgende taak is om zwart te dwingen de lange diagonaal te verlaten. Dat is genoeg. Het creëren van bijvoorbeeld een vangstelling: wit dam 3, schijven 15, 24, 35. zwart - dam (5-46). 15-10 en 3-14 dreigen, dus zwart kan niet langer voorkomen dat wit naar de dam gaat.

Dus in het eindspel: dam en drie stukken tegen dam wint de sterkere partij meestal. Natuurlijk moet men oppassen dat de dam geen van de stukken verliest. Toch slaagt in twee gevallen de zwakkere partij erin de stukken zo terug te dringen dat ze zonder offers niet verder kunnen komen.

1. Wit – stukken op 15, 20 en 25, dam (behalve op 5-46); zwart – dam (op de lange diagonaal).
2. Wit – stukken op 16, 21 en 26, dam (behalve op 6-50); zwart – dam (op de lijn 6-50).

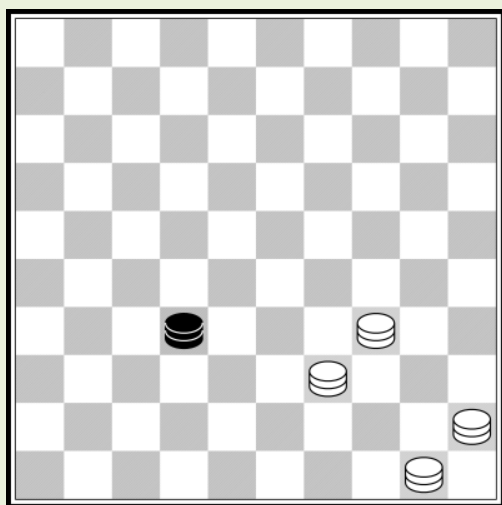
In de tweede positie kan de witte dam de lijn 6-50 alleen bereiken via de velden 1 of 45. Zodra wit veld 1 inneemt, bezet zwart veld 6; en als wit naar 45 speelt, gaat zwart naar 50.

Als wit een andere zet doet langs de lijn 1–45, “pendelt” zwart met de dam over de centrale velden van de lijn 6–50 en bereikt remise.

VIER DAMMEN TEGEN KLEINERE STRIJDKRACHTEN

Afwerking: vier vrouwen tegen één, de sterkere kant wint ongeacht de controle over de lange diagonaal. Eén van de verwachte eindvoorwaarden is weergegeven in diagram 28.

28.

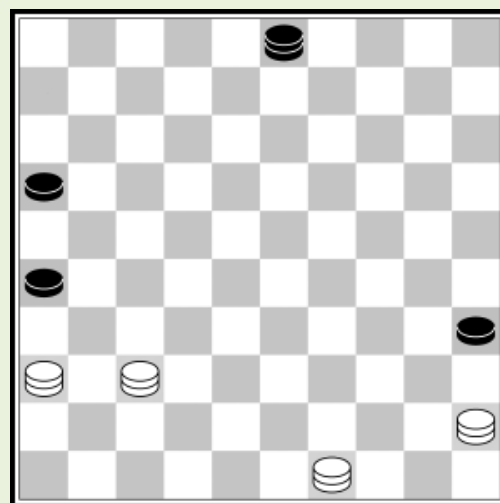

Wit dreigt met 1. 39–28. Zwart kan niet ontsnappen aan de dreiging van de dammen, bijvoorbeeld: 1... 32–49 2. 50–44 44×? 3. 39–34+.

De zwakkere partij krijgt geen steun van zijn stukken wanneer zij geen mogelijkheid hebben om richting de dam te bewegen of enige dreiging te creëren.

Bijvoorbeeld, in de in het volgende diagram getoonde positie zijn de zwarte stukken op 16, 26 en 35 passief; ze zijn niet in staat om onderling samen te werken en versnellen in sommige varianten zelfs de ondergang van de dam.

29.

Vanuit deze stand zijn er geen varianten die een andere zet mogelijk maken.

Op 1... 3–25, volgt 2. 49–43+

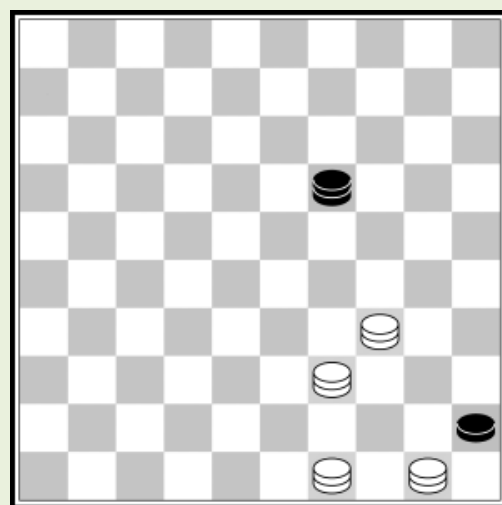
Op 1... 3–8, volgt 2. 45–40+

Op 1... 3–17, volgt 2. 49–21+

Op 1... 3–21, volgt 2. 37–32+

Als het zwarte stuk veld 45 bereikt, kunnen wit en zwart de in diagram 30 getoonde stelling bereiken.

30.

Wit dreigt met 34–23, maar als 1... 19–46, dan volgt 2. 39–28+. Na 1... 19–35 kan worden gespeeld: 2. 39–44 35–2 (2... 35–19 3. 34–40 en 4. 44–39+) 3. 44–35 2–16 4. 35–2+.

Deze mechanismen garanderen de winst zelfs wanneer er op veld 50 in plaats van de dam een stuk staat. Wit wint ook wanneer er geen schijven meer zijn...

Wit wint ook wanneer er geen dam op veld 50 staat, maar in plaats daarvan nog een schijf. Men kan bijvoorbeeld de volgende stelling opzetten: wit – dammen op 34 en 35, schijven op 24 en 50, zwart – dam op 37 en schijf op 45.

Wit dreigt met 34–23, maar indien 1... 37–5, volgt 2. 24–19+. Zwart moet de lange diagonaal verlaten, waarna het eenvoudig wordt om het stuk op 24 in een dam te laten veranderen.

Ook een schijf op 36 geeft zwart geen kans op remise (natuurlijk als wit een schijf op 47 heeft). In dit eindspel wint de sterkere partij soms zelfs met twee dammen en twee stukken.

Bijvoorbeeld, in de stelling: wit – dammen op 16 en 27, schijven op 47 en 42, zwart – dam op 5 en schijf op 36. De zwarte dam heeft geen veilige velden om te bewegen, want na 5–46 volgt 42–37+, terwijl bij andere zetten 27–31 dreigt. Als wit aan zet is, speelt hij:

1. 27–1 (met behoud van de dreiging 4–31)
1... 5–46 2. 4–9 (wachtzet) 2... 46–5 3. 9–27
en dezelfde stelling ontstaat opnieuw, maar nu is zwart aan zet. Wit wint.

Theoretisch belangrijk is de volgende stelling: Wit – dammen op 16 en 27, schijven op 47 en 20.

Zwart – dam op 46 en schijf op 36.

Als zwart aan zet is, verliest hij:

1. 46–37 (enige zet)
2. 20–15 37–46
3. 47–41! en 4. 16×32X.

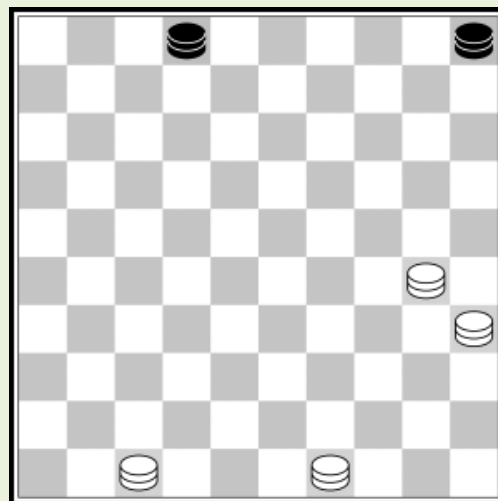
Daarentegen, als wit aan zet is, is het resultaat remise, bijvoorbeeld:

1. 20–15 46–37, en wit kan niet winnen.

Als wit langs de lijn 27–4 manoeuvreert, “wandelt” zwart met de dam over de uiteinden van de lange diagonaal (46 en 5), maar zodra wit veld 27 inneemt, gaat de zwarte dam naar veld 37.

De strijd van twee dammen tegen vier stukken eindigt in remise, maar men moet wel voorzichtig verdedigen. Het is gevaarlijk om toe te laten dat de dam wordt ingesloten op een van de diagonalen.

31.

Hoewel de zwarte dam op de lange diagonaal staat, sluiten de witte stukken de dam in op veld 2 en winnen ze.

1. 49-16 05-46

Er zit niets anders op, want wit dreigt

2. 30—24+

2. 47-36 46-05

3. 36-04

Ik wacht op je.

3 05-46

4. 04-27! 46-05

5. 30-24 02x30

6. 35x19 05x21

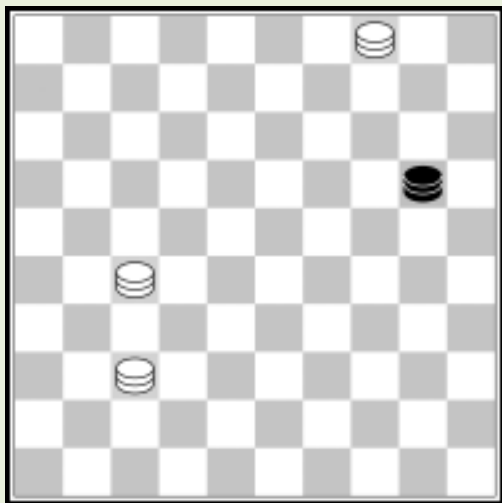
7. 16x49

En wit wint.

DRIE DAMMEN TEGEN MINDERHEID

Eindspel: drie dammen tegen één – de zwakkere partij bereikt meestal remise. Het belangrijkste verdedigingsprincipe is: de tegenstander niet toestaan de bewegings-mogelijkheden van de enige dam te beperken. Laten we voorbeelden bekijken waarin de sterkere partij wint.

32.

1. 04-15! ...

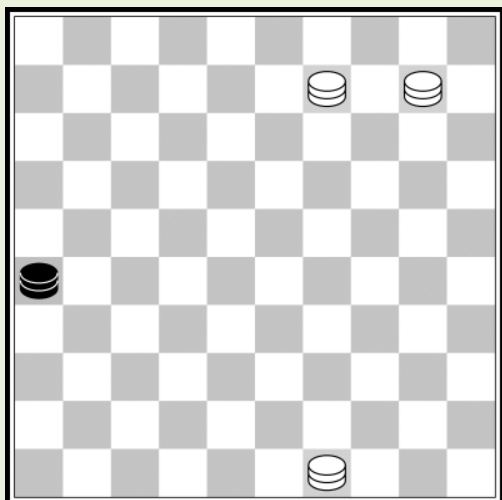
Zo beperkt wit maximaal de keuze van de zetten van de tegenstander.

1. ... 20-03 (25)

2. 15-42!

Dreigt 27-21 of 27-43, en wit wint

33.

Ook hier kan zwart het verlies niet vermijden.

1. 49-32!

Nu mag bijvoorbeeld niet: 1... 26-12, want na 2. 9-18! wordt de zwarte dam gevangen op de lange diagonaal. Door deze dreiging kan zwart ook niet naar 17, 8 of 3 spelen.

1... 26-48 (A)
2. 09-25 48-31

Als 2... 48-26, dan volgt 3. 25-48 26-?
4. 32-21 en 5. 10-37+

3. 10-04 31-42.

Op 3... 31-29 volgt 4.25-48 enz. +

4. 04-15 42-31
5.15-42 31x48
6.32-43 en wit wint

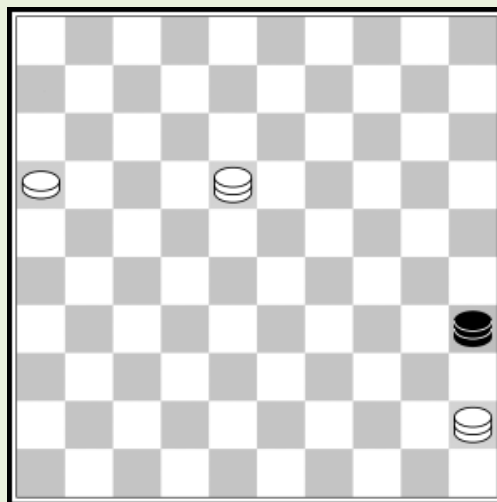
A 1. ... 26-42
2.10-15 42-26

Op 2. ... 42-48 volgt 3.9-25+

3.09-03 26-31
4.15-04 31-42
5.04-31 42x26
6.32-21 en wit wint

Soms zijn twee dammen en één schijf al voldoende om te winnen tegen een enkele dam.

34.

1. 18-12

Dreigt 12-8 en 45-7+

1. ... 34-49

Op 1. ... 35-44 volgt 2.16-11!

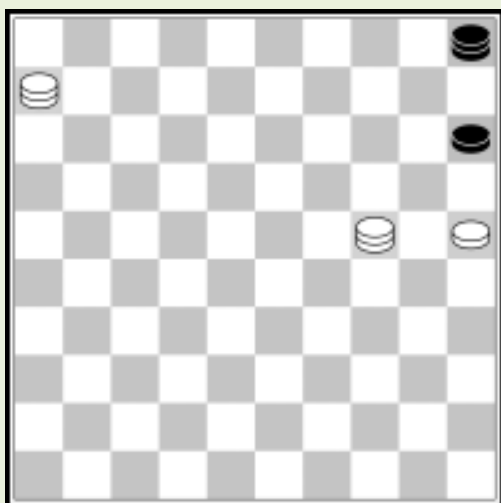
2.12-21 49-44

Op 2. ... 49-35 volgt 21-8 en 4.45-7

3.45-40 44-35
4.50-44 35x49
5.21-27 45x21
6.16x27 en wit wint

Het is bekend dat drie dammen meestal niet winnen van één, vooral als de zwakkere partij de lange diagonaal controleert. Hetzelfde geldt voor situaties waarin de zwakkere partij nog een extra schijf heeft. Toch kan zo'n schijf soms juist de oorzaak van verlies worden, als het niet op tijd wordt geofferd.

35.

Hier heeft wit slechts één dam meer, terwijl zwart de lange diagonaal controleert. Toch maakt de ongunstige positie van het stuk op veld 15 het voor wit mogelijk om te winnen.

1. 25-20!

Nu kan de zwarte dam zich niet op de centrale velden plaatsen, omdat 24-35 dreigt. Terwijl de zwarte dam gedwongen is langs de lange diagonaal van het ene uiteinde naar het andere te bewegen, brengt wit de gewenste eindstelling tot stand.

1. ... 05-46
2. 06-44 46-05
3. 44-49 ...

Tempo zet

3. ... 05-46
4. 49-35

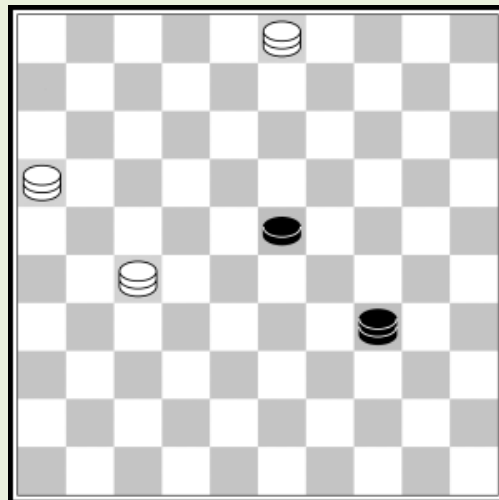
... en zwart moet opgeven, want na 4... 46-5 volgt 5. 20-14+.

Een vergelijkbaar winstmechanisme komt voor in de stelling:

wit – dammen op 30, 34 en 45 (3),
zwart – dam op 46 en stuk op 25 (2).

Ook een stuk dat zich in het centrum van het bord bevindt, kan de oorzaak van verlies worden.

36.

1. 27-22 34-25

Op 1. ... 23-29 volgt 2. 22-33 +
Op 1. ... 34-29 (30,40) volgt 2. 22-28 +
Op 1. ... 34-48 volgt 2. 22-31 en 3. 16-21 +
Op 1. ... 34-45 volgt 2. 3-17 23-29 (op 2.
... 23-28 (volgt 2. 2x50 45-23 4. 16-7
2. 3x1 5. 50-45+) 3. 22-50 29-34
4. 17-6 34-40 5. 6-1 en wit wint

1. 16-02 05-48

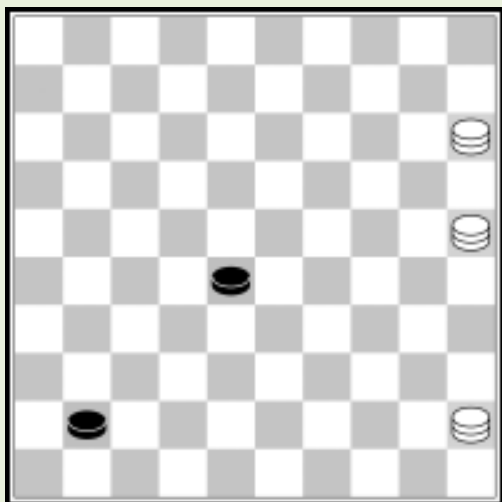
Op 2. ... 23-28 3. 22x33 25-34 volgt 2-30 +
Op 2. ... 23-29 volgt 3. 22-9 +
Op 2. ... 25-34 volgt 3. 2-19 +

3. 22-09 (dreigt 4. 2-30)

3. ... 48-23

4. 02-08

37.

Ook in deze positie worden de bewegingsmogelijkheden van de zwarte dam beperkt door de schijf.

1. 25-34! 28-32

Op 1-41-46 volgt 2.15-10 46-32 4.34-23 +

2. 15-47 41-46

Op 2. ... 32-37 3.47x36 37-42 volgt 4.36-22 (ook kan 4. 36-47, 5. 31 -25 enz. +) 42-48 5. 22-39+.

3. 47-36 46-37

Op 3. ... 32-37 volgt 4.36-41+

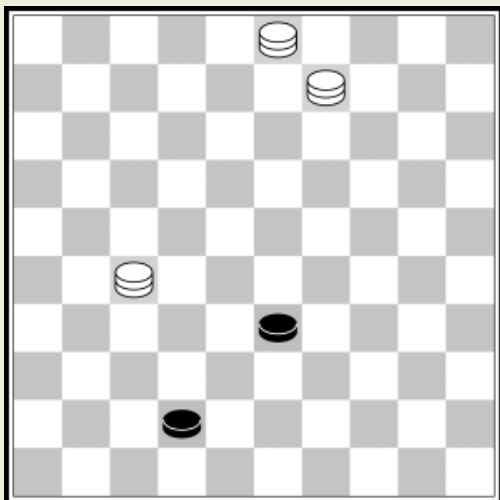
4. 34-48 32-38

5. 48x26 38-43

6. 36-27 43-49

Op 6. ... 43-48 volgt 7.45-23 +

38.

Resulterende stand: 3 dammen vs één. Maar zwart kan niet langer ontsnappen.

7. 27-16 49-44

Op 7. ... 49-35 volgt 8.26-8 en 9.45-7 +

8. 26-12 44-49

Op 8. ... 44-28 volgt 9.16-11 en 10.45-50 +

1. 12-17 49-35

2. 17-08 35x02

3. 45-07 en wit wint

In deze studie wordt zwart niet gered door een schijnbaar ruime keuze aan zetten.

1. 09-14! 42-47

Op 1. ... 33-39 volgt 2.27-38 42x33 3.3-17 +

2. 27-13 47-36

Op 2. ... 33-38 volgt 3.3-9 (dreigt 14-41) 4.14x46 38-43 5.9-4 +

3. 03-09 33-38

4. 14-28 (dreigt 09-04)

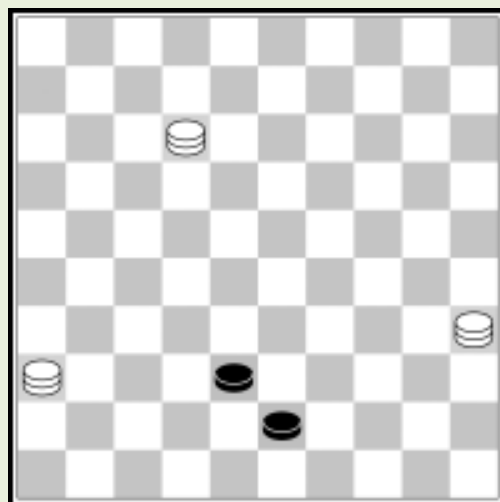
4. ... 36-41

5. 28x46 38-43

6. 09-04 43-49

7. 46-32 en wit wint

39.

Ook hier slagen drie dammen erin om de zwarte schijven te verslaan.

1. 36-31! 43-49

Op 1. ... 43-48 volgt 2.35-8 en 3.8-3 +

2. 12-17! 49-43

Op 2. ... 38-42 3.31x48 49-? volgt 4.48-43
en 5.17-44 +

3. 31-37! 43-34

Na 3. ... 43-25 volgt 4.17-3 25-39 5.35-30
en 6. 37-14 +

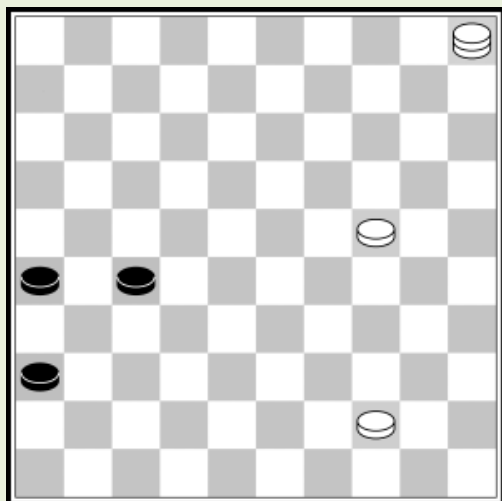
4. 17-33! 38x29**5. 37-48**

En op de volgende zet vangt wit de dam
en wint.

STRIJD TEGEN STERKE SCHIJVEN

In het eindspel zijn de schijven die men
'sterk' noemt, meestal de schijven die dicht
bij de laatste rij staan en dreigen te
promoveren tot dam.

40.

Alle drie de zwarte schijven naar de rand
gedreven, maar ze dreigen met de zetten
26-31 en 27-32 door te breken naar dam.
De winnende zet van wit is hier eenvoudig
en praktisch nuttig.

1. 44-40! 26-31**2. 40-35 ...**

De belangrijkste fase in het plan van wit is
het creëren van vangstellingen op 24 en
35.

2. ... 27-32**3. 05x26 36-41****4. 26-42 (26-12) ...****4. ... 41-47**

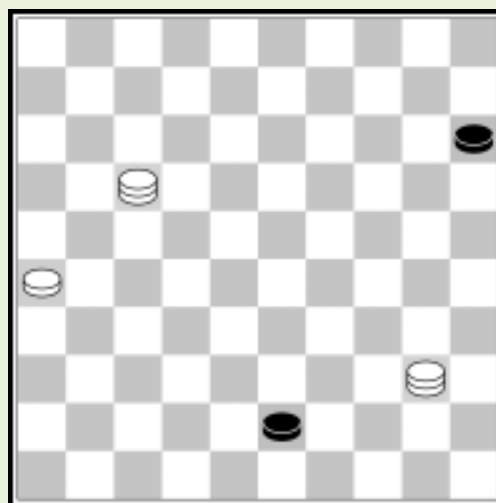
Op 4. ... 41-46 volgt 42-37 +

5. 42-29!

En na 47-41 of 47-36 antwoordt wit met
29-23 of 29-18 en wint.

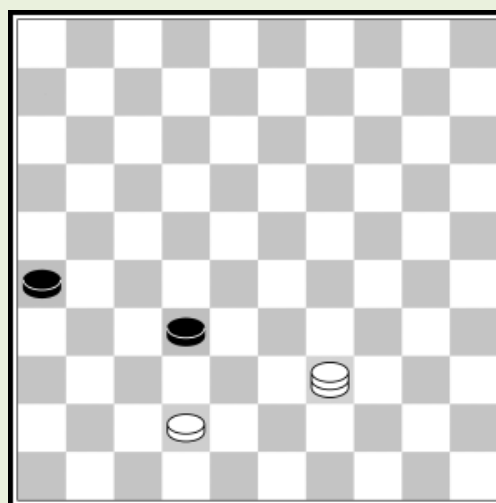
In de volgende stand vernietigt wit
onmiddellijk de zwarte schijf.

41.

1. 40-49 42-48**2. 49-32 (dreigt 32-37)****2. ... 48-25****3. 32-14 25x21****4. 26x17**

en wit slaagt erin de opmars van het
zwarte stuk te stoppen met een dam (de
"vierde rij"-regel treedt in werking).

42.

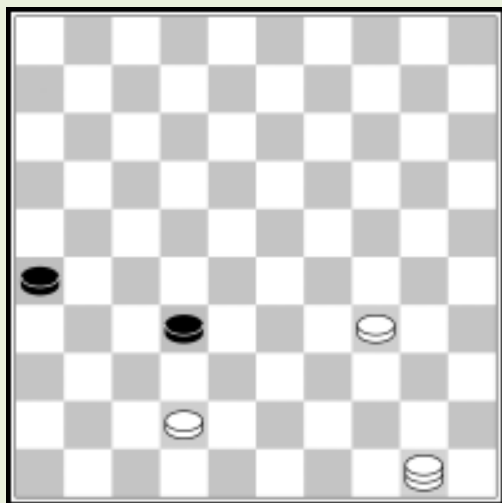
Zwart dreigt met 32-37 te ruilen. Wit kan
hier maar op één manier op reageren:

1. 39-48 26-31

Nu heeft wit alle dreigingen onder controle

2. 48-43! 32-37
 3. 43-48 37-41
 4. 42-37 41x32
 5. 48x26 32-38
 6. 26-48

43.

Met etude-achtige manoeuvres zal wit het risico op een doorbraak vermijden.

1. 50-33

Met deze zet vermijdt wit de ruil (32-37), en op 1. ... 32-38 volgt 2. 33-15 en 3. 34-29+

1. ... 26-31
 2. 33-15 ...

Alleen deze weg leidt naar winst.

2. ... 32-38

Op 2. ... 31-36 volgt 3. 15-10

Op 2. ... 32-37 volgt 3. 15-10 en 4. 20-25+

3. 42x33 31-37

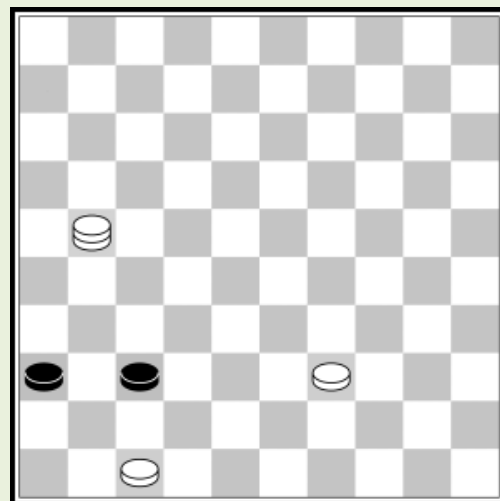
4. 33-29! 37-42

Na 4....37-41, volgt 5. 15--10 met winst, omdat zwart nergens de dam kan plaatsen.

5. 15-20

En na elke zet wordt de zwarte dam gevangen. Wit wint.

44.

1. 21-38! 37-42

Op 1. 37-41 volgt 2. 38-32 en 3. 2x05

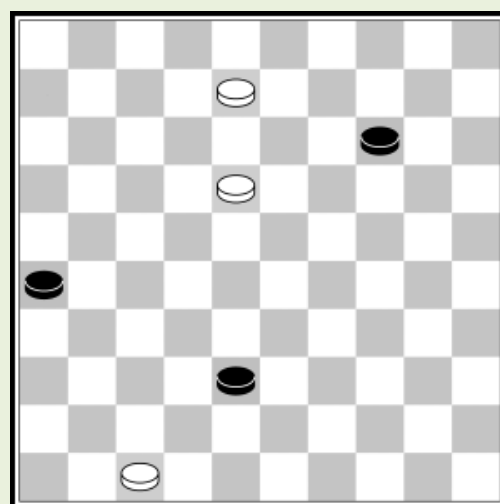
2. 38-20 36-41

Op 2. 42-48 volgt 20-25 +

3. 47x36

En wit wint, op 3...42-47 volgt 4. 20-15+

45.

1. 08-03! 14-20

Er blijft niets anders over. Na 1. ... 14-19 volgt 2. 18-13, en na 1.... 38-42 volgt 2. 47x38 26-31 3. 3x20 31-37 4. 20-14.+

2. 03x25 26-31

Nu moet wit de manoeuvres 31-37 en 38-42 (of 37-41) beantwoorden.

3. 18-13! 31-37

4. 13-09! 38-42

Op 4. ...37-41 5.47x36 38-42 volgt 6.25-48!
41-47 7.9-4! 47-? 8.48-42! ?-47 9.4-15 +

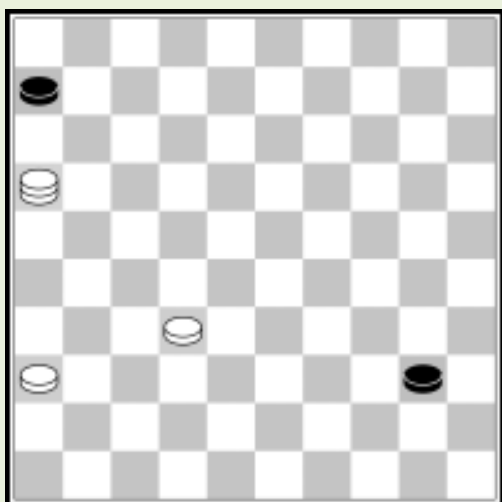
5. 47x38 37-41

6. 25-14!

en zwart kan geen dam maken, want na
6. ... 41-46 volgt 7. 14-5, en na 6 41-47
antwoordt wit met 7. 9-3+.

In deze positie voorkomt wit, door
verschillende vallen te creëren, dat het sterke
stuk 40 een dam wordt.

46.

1. 32-28 40-45

Op 1. ...40-44 volgt 2.16-49 44-50 4.49-27+

2. 16-21 06-11

Na 2. ...45-50 volgt 3.21-27+

3. 21-03 11-16

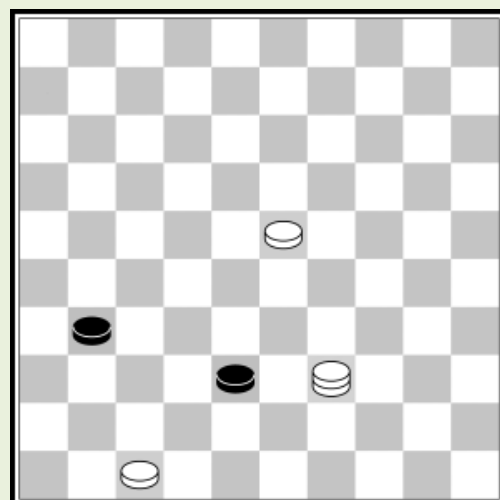
Op 3. ...11-17 volgt 4.3x21 enz. +

4. 03-09 16-21

5. 09-22 21-26

6. 22-06 en wit wint

47.

Het enige plan van zwart – om met 1-37 een
dreiging van een doorbraak te creëren wordt
door wit beantwoordt met een prachtig offer.

1. 39-30 31-37

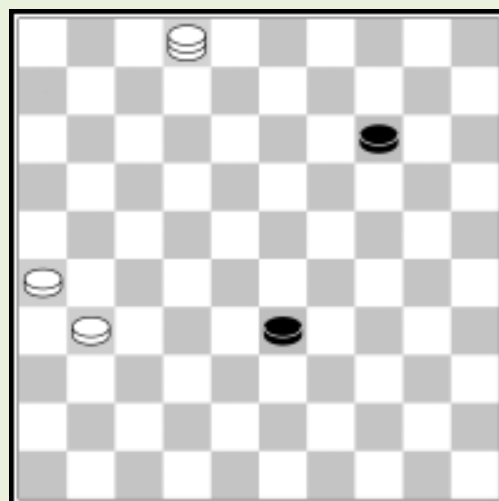
2. 47-41! 37x46

3. 30-19

er dreigt onweerstaanbaar 4. 19-5. Wit
wint.

De manoeuvres die wit in het volgende
eindspel gebruikt zijn van groot praktisch
belang.

48.

1. 02-30 14-19

Op 1.33-38 volgt 2.30-24 38-43 3.24-38 en
4.31-27+

2. 30x13! 33-39

Op 2. ...33-38 volgt 3.13-24 38-43 4.24-38
en 5.31-27+

3. 13-22! 49-43

4. 26-21! 43-49

Op 4. ...43-48 volgt 5.22-17 en 6.17x3+

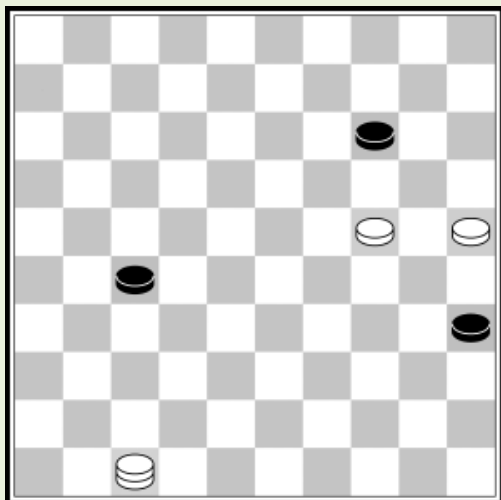
5. 31-27 (dreigt 21-16) 49-35

6. 22-44 35x49

7. 21-16 49x21

8. 16x27 en wit wint

49.

In deze positie staan de zwarte schijven (27 en 35) elk op hun eigen vleugel.

1. 25-20!

Geen winst geeft 1.47-36? 27-31! 2.36x20 35-40=

1. ... 14x25

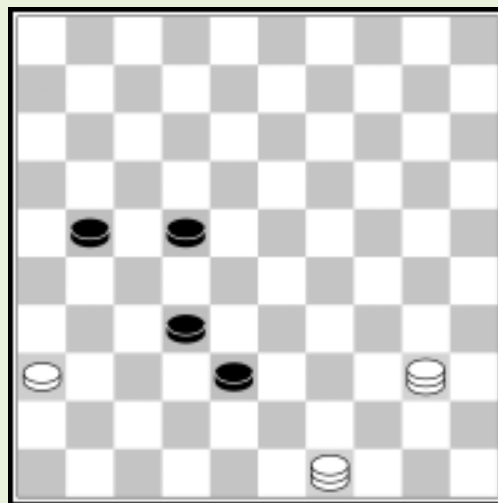
2. 47-36 27-32

3. 36-41 32-38

4. 41-05!

en wit wint, wegens de dreiging 24-20, en op 4 25-30 antwoordt wit met 5. 5-10 +. Interessante eindsituatie!

50.

1. 40-29 38-42

2. 49x09 42-48

Op 2. ... 42-47 volgt 3.29-15 21-26

4.9-27 26-31 5.27-38+

3. 9-25 (dreigt 29-34+)

3. ... 48-37

Op 3. ... 48-26 volgt 4.29-12 +

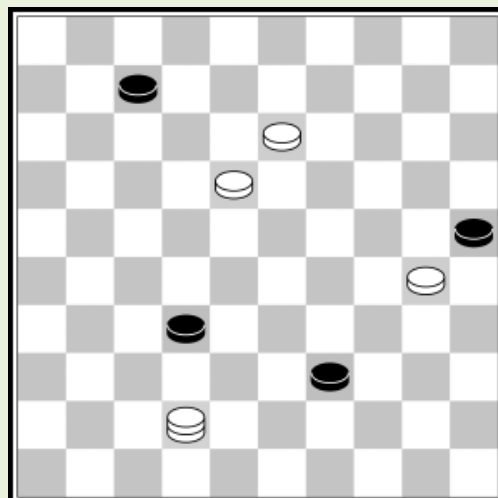
4. 36-31 37x26

5. 29-12!

en wit wint, want na 5 21-27 volgt 6. 25-3+ De eindpositie van deze studie doet denken aan het idee van N. Kukujev, bekend uit het Russische dammen.

Soms, bij zetten tegen sterke stukken, kan de zogenaamde "pasverbinding" worden gebruikt - een positie waarin het ene stuk het andere verhindert materiaalverlies te voorkomen.

51.

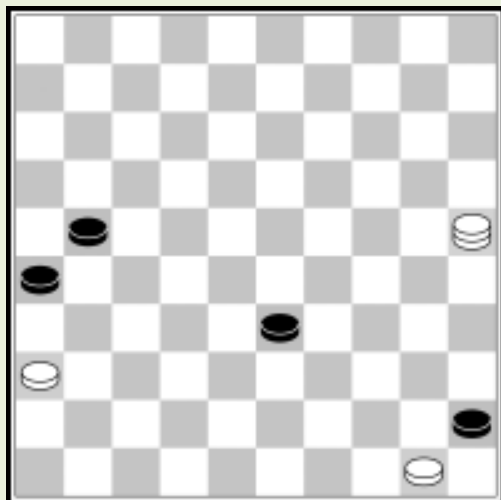

1. 13-09 25:34
 2. 18-12 07x18
 3. 42-29 34x23
 4. 09-04!

De situatie is hopeloos, omdat schijf 18 en 23 zeer ongunstig geplaatst zijn.

4. ... 23-28
 5. 04x25 28-32
 6. 25-20 32-37
 7. 20-47 Met winst

52.

Als wit 1. 25-43 speelt, dan is na 1. ... 21-27!
 2. 43x16 26-31 3. 36x27 de dam van wit "vastgezet" en volgt 333-38 zonder uitzondering.
 De overwinning wordt behaald door een zeer effectief dubbel offer:

1. 36-31!! 26:37
 2. 50-44!!

Twee onverwachte zetten, en zwart moet de wapens neerleggen!

Op 2. ...45-50 volgt 3.25x3+

Op 2. ...33-39 volgt 3.25x17+

De dreiging 44-40 kan niet worden vermeden door zwart en hij verliest.

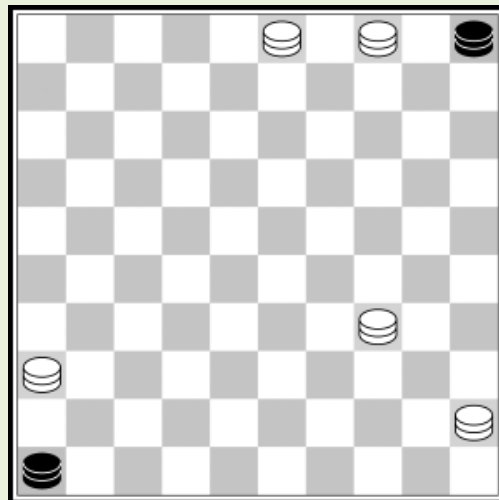
VIJF DAMMEN TEGEN TWEE

Dit eindspel werd bestudeerd door de Charkovse meesters J. Smith en R. Suplin. De sterkere partij wint altijd.

Laten we nog twee karakteristieke posities bekijken.

1. Beide dammen beheersen de lange diagonaal.

53.

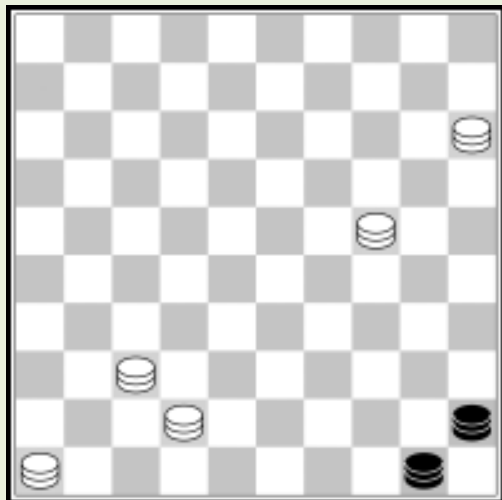
Wat moet zwart in deze situatie doen?

- 1) 1. ...46-37 (32,28) 2.4-10+
- 2) 1. ...46-19 2.3-14 en er ontstaat een eindspel van 4 dammen tegen één.
- 3) 1. ... 5-19 2.36-41+
- 4) 1. ... 5-28 (32) 2.36-41! 46x37 3.4-10 28x5 4. 3-14 +
- 5) 1. ... 5-37 2.4-31! 37x26 3.36-41 46x40 4.45x12+

Als Wit aan de beurt is, dan blijven na 1. 34-29 alle bovengenoemde dreigingen van kracht.

2. Beide dammen controleren de lijnen (1-45, 6-50).

54.

Als zwart aan zet is :

- 1) 1. ...50-44 (39,22,17,11) 2.42-29+
- 2) 1. ...50-6 2.42-29 45x41 3.46x28+
- 3) 1. ...45-40 (34,18,12,7) 2.42-33+
- 4) 1. ...45-1 2.42-33 50x41 3.46x23+

Als wit aan zet is : 1.42-47+

Ook in de overige gevallen, als op de lange diagonaal slechts één dam van de zwakkere partij staat, is winnen niet moeilijk, omdat men onvermijdelijk een van de dammen ruilt, waarna het spel overgaat in een eindspel: vier dammen tegen één

COMBINATIESPEL.

Wat noemt men een combinatie?

In het verloop van een partij gebeurt het soms dat een van de spelers plotseling (schijnbaar rustig) in één zet één, twee, drie of zelfs meer stukken offert, en daarbij aan het slot ook nog meerdere stukken van de tegenstander vernietigt. In vergelijking met de voorgaande, relatief rustige ontwikkeling van de partij kan zo'n methode worden vergeleken met een explosie, waardoor de krachtsverhouding van beide partijen sterk verandert in materieel opzicht en de beoordeling van de stelling fundamenteel wordt omgevormd (in kwaliteit). Zo'n methode noemt men een combinatie.

Een combinatie is een reeks onderling verbonden acties die, met behulp van offers, tot een bepaald doel leiden.

Combinaties worden gebruikt om een materieel voordeel te verkrijgen (één of meer stukken). Soms combineert men om een dam te krijgen of om een doorbraak naar de damlijn te bereiken. Het doel van een combinatie kan ook zijn het verkrijgen van positioneel voordeel (een sterk centrum, bewegingsvrijheid, enz.). In een slechtere positie gebruikt men combinaties om de stelling gelijk te maken.

Het belang van combinaties in een damspel is zeer groot. Men moet er in elke stand van de partij rekening mee houden. Bij het opstellen van een positioneel spelplan kan men niet zonder het beoordelen van combinatiemogelijkheden.

In elke stelling kunnen er verschillende motieven of kenmerken zijn die wijzen op de mogelijkheid om te combineren, bijvoorbeeld: een netwerkachtige opstelling van de stukken (wanneer de stukken in rijen staan met vrije velden ertussen), of de mogelijkheid om zo'n opstelling te creëren; vrije damvelden in het kamp van de tegenstander of de mogelijkheid om die vrij te maken; varianten waarin de tegenstander gedwongen zetten moet doen (forcerend spel); een verkregen tempo (wanneer de tegenstander in de volgende zet moet slaan) of de mogelijkheid om dat te verkrijgen, enzovoort. Soms wijzen deze kenmerken op de mogelijkheid om meteen te combineren, soms pas na een foutieve zet van de tegenstander.

Aan de basis van elke combinatie ligt een bepaald idee, namelijk een manier (methode) om een eindslag te creëren.

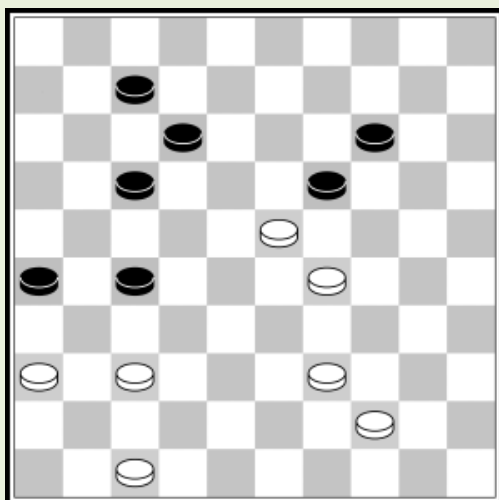
Aangezien er zeer veel verschillende eindslagen kunnen worden opgebouwd en de techniek om ze uit te voeren uiterst veelzijdig is, is ook het aantal combinatie-ideeën praktisch ontelbaar. Het ontdekken ervan hangt in grote mate af van het beheersen van typische combinatie-ideeën door het analyseren van verschillende voorbeelden. Zonder serieuze training kan de in de praktijk zo belangrijke 'combinatieblik' – oftewel intuïtie, vindingrijkheid en ontwikkelde verbeelding – niet ontstaan.

Hoe los je een combinatie op?

Het belangrijkste is om het idee van de combinatie te vinden — de mogelijke ketenopstelling van de stukken van de tegenstander en het veld vanwaar de eindslag kan beginnen.

Na het overwegen van de kenmerken van de stelling zoekt men naar het mechanisme van de combinatie, door de resultaten van verschillende zetreeksen (offers) te controleren. Voor die controle kiest men de meest doelgerichte offerreeksen, waarmee men in principe de gewenste keten van stukken kan opbouwen en de storende stukken kan verwijderen.

Laten we een eenvoudig voorbeeld bekijken (de auteur van de combinatie is de Nederlander Hageman).

Een van de combinatiemotieven is de netwerkachtige opstelling van de stukken 27, 17 en 7; ook het damveld 2 is vrij. Bovendien beschikt wit over een zogeheten ‘tussenzet’ (tempo), omdat de witte schijf op 23 onder schot staat.

Het meest voor de hand liggende idee is om een witte schijf op veld 33 te plaatsen om de eindslag 33:2 uit te voeren. Controle toont echter aan dat dit niet mogelijk is. Een tweede idee is om de eindslag vanaf veld 31 uit te voeren. Als we meteen 1. 37–31 of 1. 36–31 spelen, dan slaan de zwarten in hun eerste zet de schijf op 31 en niet die op 23. Bij nauwkeuriger onderzoek blijkt dat een slag vanaf veld 31 toch mogelijk is, bijvoorbeeld:

1.44–40 19x28 2. 37–31 26x37 3.47–42 37x48 4.36–31 48x18 5.31x2 18x45 Het resultaat van deze combinatie is echter ongunstig voor wit, omdat er een verloren eindspel ontstaat.

Uiteindelijk komen we op het volgende idee: als de zwarte dam op veld 48 zou staan, dan zou men een ‘meerslag’ kunnen uitvoeren met 29–24, gevolgd door de eindslag 24x2. De schijf van veld 26 kan naar veld 48 worden gebracht. We controleren dit:

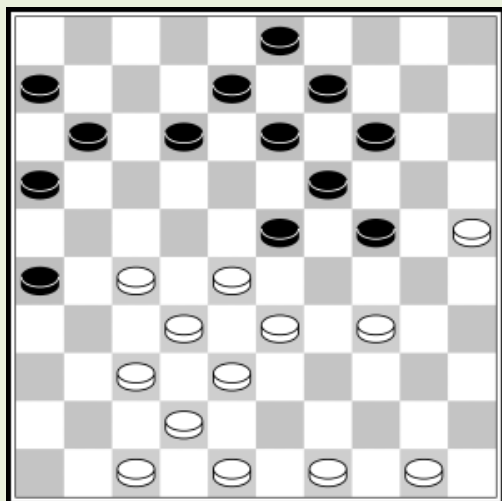
1.37–31. Het is duidelijk dat zwart moet slaan, **1... 26x37 2.47–42.** Het is opnieuw ongunstig om 19x28 te slaan. Dus dit idee is uitvoerbaar! **2. ...37x48 3.29–24! 48x18 4.24x2 +**

Dit voorbeeld hebben we opgelost door logisch redeneren te combineren met concrete berekening. Nadat het mechanisme van de combinatie is gevonden, moeten alle varianten nog eens zorgvuldig worden gecontroleerd, omdat een rekenfout meestal tot een volledig tegengesteld eindresultaat leidt. Het is niet voldoende om de eindstelling alleen op een puur positionele manier te beoordelen; men moet ook concreet de mogelijkheden van de tegenstander voor een contra-combinatie (tegencombinatie) berekenen.

Combinaties zijn het meest aantrekkelijke en mooiste onderdeel van het damspel; ze maken de strijd spannender en interessanter.

HET GEBRUIK VAN EEN NETWERKACHTIGE (KETTINGVORMIGE) STELLING

56.

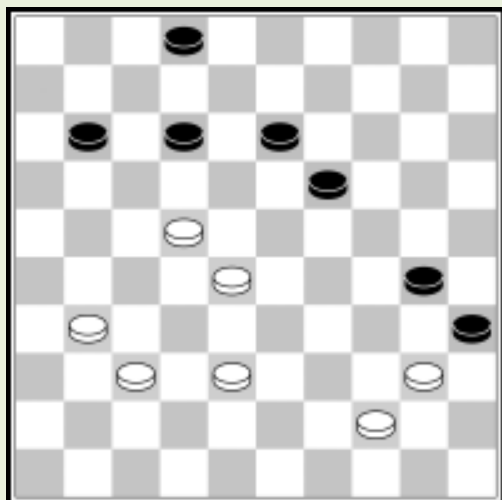
Partij – Y. Barski – U. Kesker
(USSR halve finale toernooi Riga 1957)
Zwart deed een onzorgvuldige zet.

1. ... 13-18?

Nu bevinden de schijven 8, 9 en 18 zich in een netachtige toestand. J. Barski werkte de combinatie af:

2. 34-29! 23x34
3. 28-23 19x39
4. 37-31 26x28
5. 27-21 16x27
6. 38-32 ad lib
7. 42x02 met winst

57.

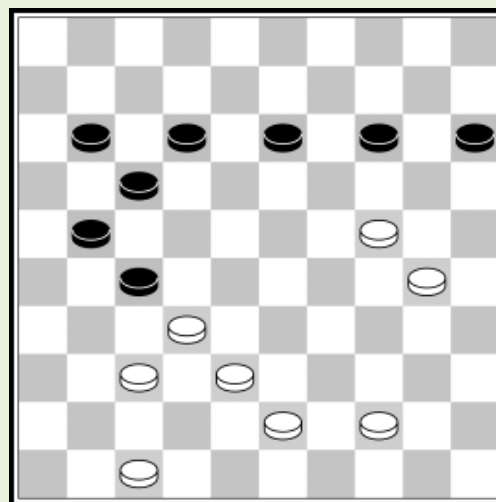
Stand uit een partij J. Bom – P. Roozenburg
Wit speelde :

1. 31-27? ...

Grootmeester P. Rozenburg maakte vervolgens gebruik van de opstelling van de stukken van de tegenstander.

1. ... 30-34!
2. 40x29 11-17
3. 22x11 02-07
4. 11x02 19-24
5. 02x30 35x33+

58.

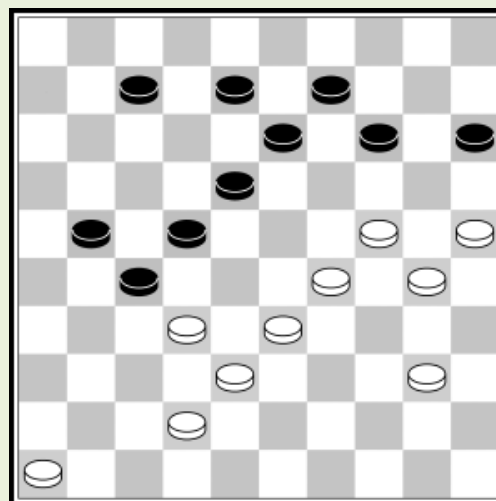

In dit voorbeeld maakt wit gebruik van de opstelling van de stukken 11, 12, 13 en 14.

1. 37-31 27x36
2. 47-41 36x47
3. 24-20! 47x49
4. 20x27 49x38
5. 32x43

Met oppositie in het voordeel van wit.

59.

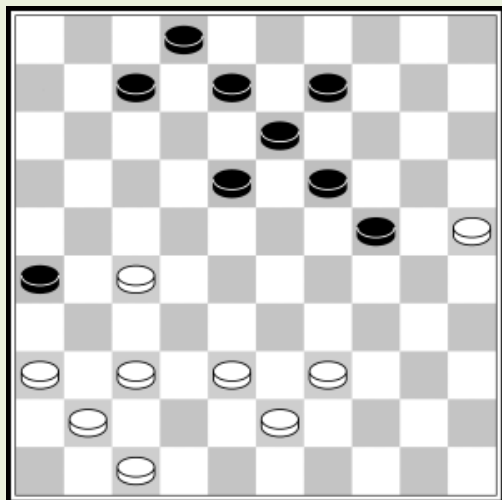

De schijven van de tegenstander staan niet altijd al in een netwerkachtige opstelling in de beginpositie. Soms is het nodig om vóór het uitvoeren van de eindslag de 'weg vrij te maken', waarbij in de loop van de combinatie de hinderlijke stukken worden verwijderd uitvoeren van de eindslag de 'weg vrij te maken', waarbij in de loop van de combinatie de hinderlijke stukken worden verwijderd.

In dit voorbeeld kan men als hinderlijk stuk de schijf op 14 beschouwen, die verhindert dat de netwerkachtige opstelling van de schijven 7, 8 en 9 kan worden gebruikt. Daarom bereidt het eerste deel van de combinatie slechts de hoofdeindslag 25:1 voor.

1. 29-23 18x20
2. 33-28 22x33
3. 38x29 27x47
4. 40-35 47x24
5. 30x10 15x04
6. 25x01 met winst

60.

Deze positie laat duidelijk de rasterachtige opstelling van de schijven 7, 8, 9 en 19 zien. Als het mogelijk zou zijn om zwarte schijven op 29 en 30 te plaatsen, dan zou de eindslag 25x1 een overwinning voor wit garanderen. Dit is mogelijk.

1. 27-22 18x27
2. 36-31 27x36
3. 47-42 36x47
4. 37-31 26x48
5. 38-33 47x29

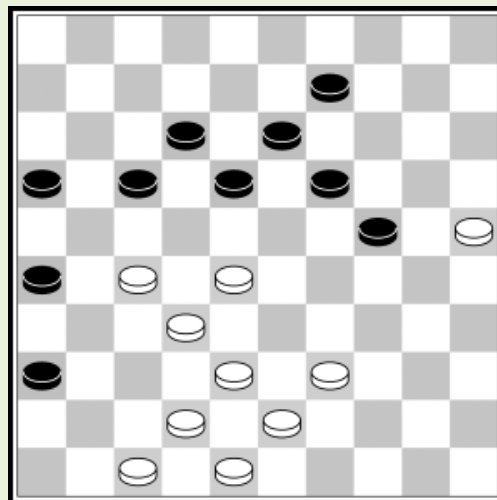
De eerste helft van het probleem is opgelost

6. 39-34 ...

Dank zij de meerslagregel slaagt wit erin een stuk op 30 te krijgen.

6. ... 48x30
7. 25x01 met winst.

61.

Vergeleken met het vorige voorbeeld, heeft deze positie (auteur - J.Bom) voor zwart minder zwakke punten. Dit verhindert wit echter niet om het idee van de vorige combinatie uit te voeren, hoewel de uiteindelijke slag niet zo "rijk" is.

1. 28-22 17x37
2. 42x31 26x37
3. 27-21! ...

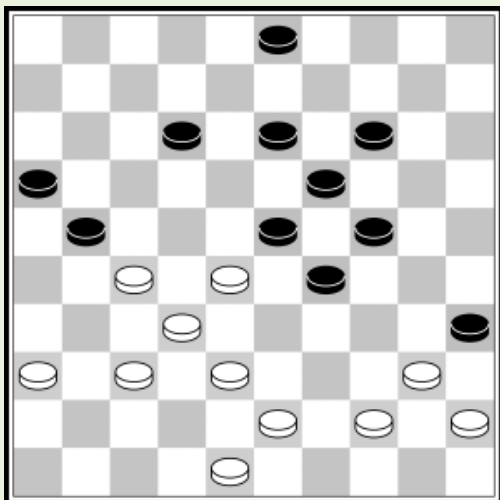
Het is belangrijk dat een zwarte schijf op 27 staat

3. ... 16x27
4. 48-42 37x48
5. 47-41 36x47
6. 38-33 47x29
7. 39-34 48x30
8. 25x3 ...

Een typisch voorbeeld van zelfopoffering: het verlies van drie stukken is onvermijdelijk.

8. ... 18-22
9. 3x17x15 27-32
10. 15-04 13-19
11. 04-10 met winst

62.

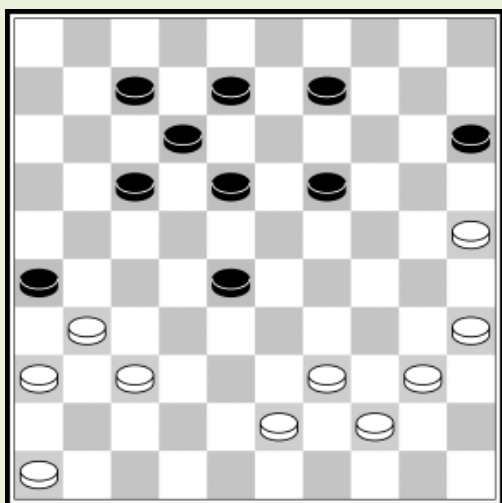

Met een interessante manoeuvre scoort wit de laatste slag vanaf veld 36.

1. 38-33 29x49
2. 27-22 49x18
3. 37-31 23x32
4. 44-39 35x33
5. 31-27 18x31
6. 36x07

"Zeven in één klap!" Wit heeft een kans om te winnen.

63.

Als de witte schijf op 44 niet in de weg zou staan, zou het niet moeilijk zijn om het 'net' te gebruiken dat wordt gevormd door de zwarte schijven 7, 17, 8, 18, 9 en 19. In dat geval zou men een zwarte dam op veld 48 toelaten, deze dwingen te slaan naar veld 30 en in de eindslag zeven stukken te verwijderen (35x4).

Het blijkt echter dat men toch een zwarte dam op veld 48 kan krijgen, maar daarvoor moet men meer stukken offeren.

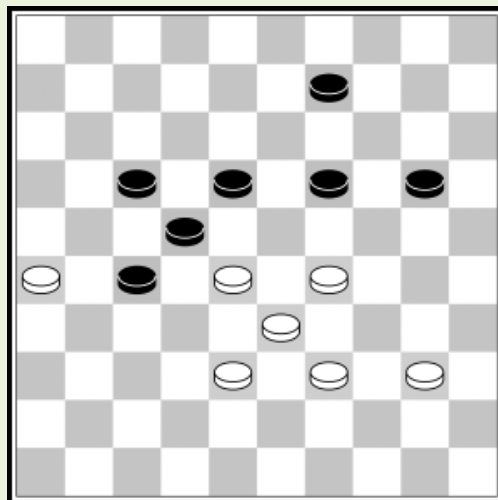
1. 39-33! 28x50

Op 1. ...28x48 volgt 2.40-34 en 3.35x4

2. 43-39! 50x41
3. 36x47 26x37
4. 47-42 37x48
5. 40-34 48x30
6. 35x4 +

In dit miniatuur (zie diagram 64) zijn de zwakke punten in de zwarte stelling duidelijk zichtbaar. Wit kan onmiddellijk de damlijn bereiken: 1. 29-23 en 2. 33:4, maar dat is niet voldoende om te winnen, omdat ook zwart onvermijdelijk doorbreekt tot dam. Het mechanisme van de combinatie is hier beter verborgen, en de eindslag blijkt niet vanaf veld 33 te moeten worden uitgevoerd, maar vanaf veld 21!

64.

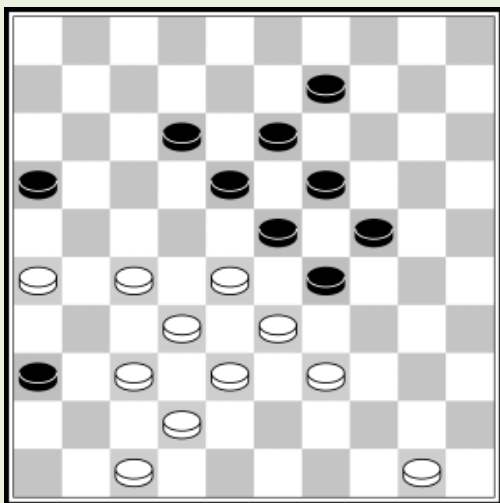

1. 29-24! 19x30

Op 1. ... 20x29 volgt 2.33x4 22x35 3.4x6 +

2. 38-32 27x29
3. 26-21! 22x35
4. 21x03 met winst

65.

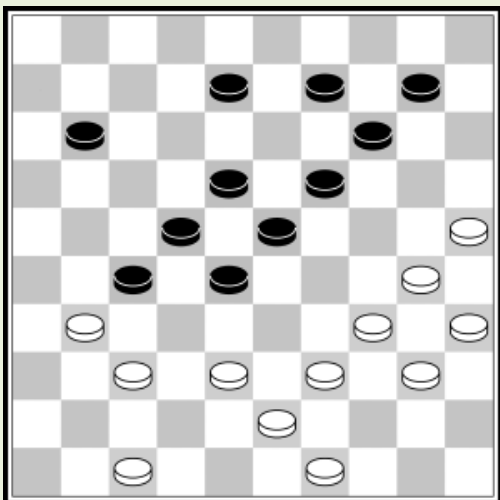

De zwarte stelling, die onneembaar lijkt, kan toch zodanig worden verzwakt dat er na de combinatie nog slechts twee zwarte schijven op het bord overblijven. Het blijkt dat men ook hier de zwarte schijven in een netwerkkachtige

opstelling kan rangschikken, om daarna met twee eindslagen een gewonnen eindspel voor wit te creëren.

1. **47-41** **36x47**
2. **39-34** **29x40**
3. **27-22** **18x27**
4. **32x21** **23x43**
5. **50-45** **47x29**
6. **45x03** **16x27**
7. **03x49** en men kan opgeven

66.

In de stelling die wordt weergegeven in diagram 66 (auteur – C. Kans), heeft wit materieel voordeel, maar als compensatie heeft zwart een sterk centrum en doorbraak-mogelijkheden op de linkerflank van wit. Om de overwinning te behalen, komt wit een grootschalige combinatie te hulp, waarvan het resultaat een originele eindstelling is.

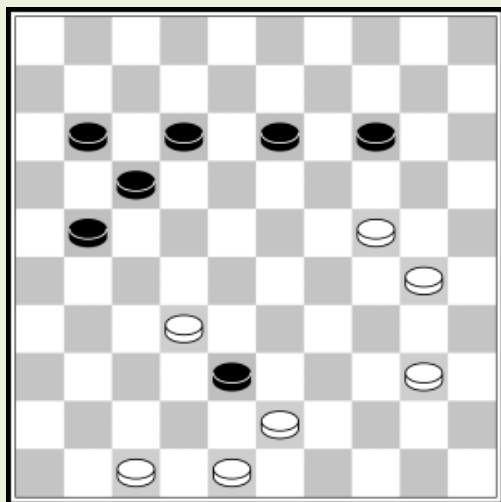
1. **34-29!** **23x45**
2. **39-34** **27x36**
3. **25-20** **14x25**
4. **47-41** **36x47**
5. **37-32** **47x40**
6. **32x05** **25x34**
7. **05x06** **45-50**
8. **35x44** **50x48**
9. **49-43** **48x39**
10. **06x44** met winst

GEBRUIK VAN OPEN LIJNEN

In enkele van de voorgaande voorbeelden ontstonden situaties waarin een stuk een stuk van de tegenstander aanviel, met de dreiging om in de volgende zet te slaan.

Aanvallen op een stuk van de tegenstander kan men beschouwen als actieve zetten, omdat ze de tegenstander dwingen zich met de verdediging bezig te houden, waarna de aanvallende partij opnieuw aan zet komt. Vanuit het oogpunt van het combinatiespel vergroot een aanval op een stuk de combinatiemogelijkheden van de tegenpartij. Omdat slaan in de volgende zet verplicht is, kan de tegenstander in die tijd een tussenzet doen en die in een algemeen combinatieplan opnemen, oftewel een tempo winnen. Daarom moet men altijd zorgvuldig de combinatiemogelijkheden controleren die na een aanval op schijven kunnen ontstaan.

67.

Wit dreigt zijn voordeel te verliezen na 38x49 of 38x27

1. 32-28 38x49

Wit heeft nu een 'adempauze' (tempo) verkregen, omdat zwart in de volgende zet een slag moet uitvoeren 49x35. In die tijd slaagt wit erin zijn stukken zo te plaatsen dat hij een combinatie kan uitvoeren.

2. 48-42! 49x35

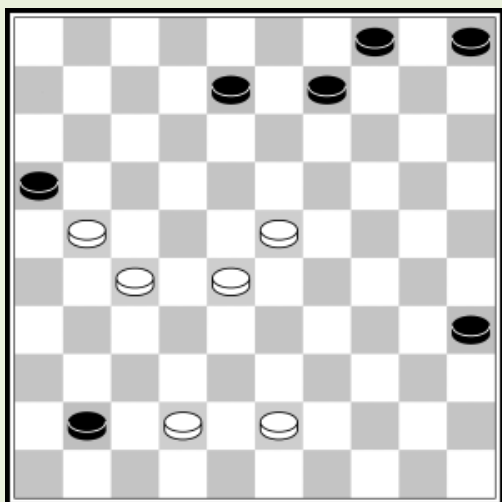
3. 24-19! 14x32

4. 42-38 35x42

5. 47x09

Wit benut de pauze om een eenvoudige maar originele combinatiemanoeuvre uit te voeren

68.

1. 28-22 35x44

2. 43-39 44x33

3. 42-37 41x32

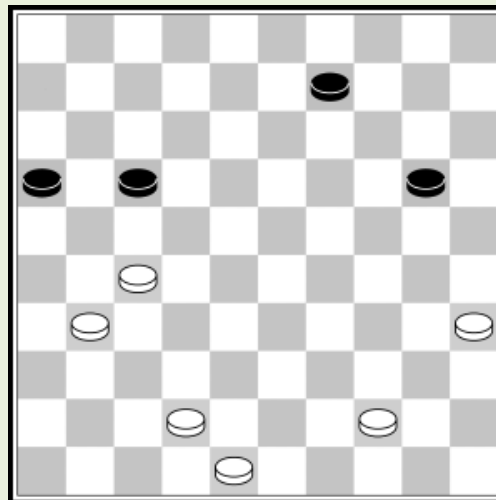
4. 27x29 ...

Met deze slag maakt wit veld 27 vrij en plaatst hij het benodigde stuk op vak 29.

4. ... 16x18

5. 23x14

69.

Wit wint twee tempi, want na de slag 40x49 moet zwart nog 49x21 slaan.

1. 35-30 40x49

2. 30-28 49x21

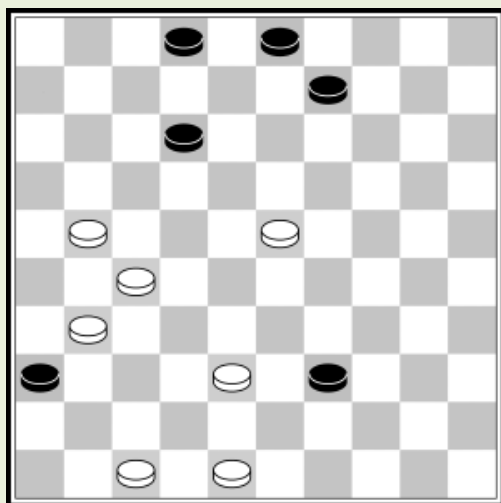
3. 25x03

Een merkwaardige stelling. Zwart mag de

dam niet ruilen, want na 3...21-26 volgt 4.3x21 16x36 en daarna 5.42-37, en wit wint. Ook 3...21-49 redt zwart niet: 4.3x26 49-35, want na 5.31-27 ontstaat voor wit een gewonnen eindspel.

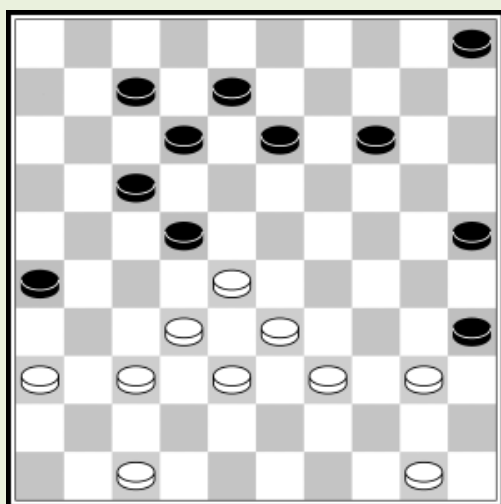
Ook in het volgende voorbeeld krijgt wit wat speelruimte door de tegenstander toe te laten naar de damlijn te slaan.

70.

1. 48-43 39x48
2. 21-16! 48x26
3. 27-21 26x17
4. 47-41 36x47
5. 16-11 47x18
6. 11x04 +

71.

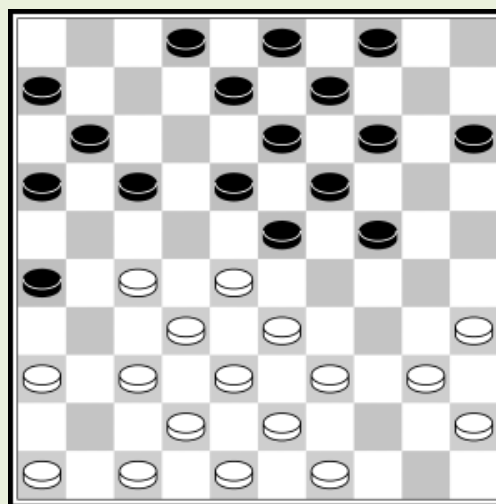
Na de agressieve aanval van zwart op schijf 40, doet wit een combinatie van meerdere zetten.

1. 28-23! 35x44
2. 23-18 12x23
3. 32-27 22x42
4. 36-31 26x37
5. 38-32 37x28
6. 33x2 44x33
7. 47x20 25x14
8. 02x10 05x14
9. 50-44 met oppositie

ENKELE IDEEËN VAN KLASSIEKE COMBINATIES.

In de damliteratuur komen veel van zulke combinatie-ideeën voor, die een grote praktische betekenis hebben. Sommige daarvan hebben speciale namen gekregen. Een zeer populaire is de zogeheten 'bomzet'. Hier is het eenvoudigste voorbeeld van deze combinatie:

72.

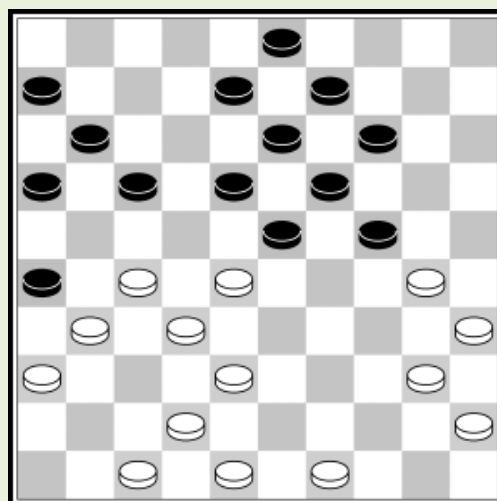
1. 27-21 16x27
2. 32x12

Dit moment is kenmerkend voor alle 'bom'-combinaties – zwart moet de meerslag slaan.

2. ... 23x41
3. 12x23 19x28
4. 46x37

en schijf 28 gaat ook verloren. Wit +

73.

Hier is nog een soort "bom"-combinatie

1. 27-21! 16x27

Op 1. ... 26x37 volgt 2.32x41 23x43
3.21x23 19x28 4.30x10

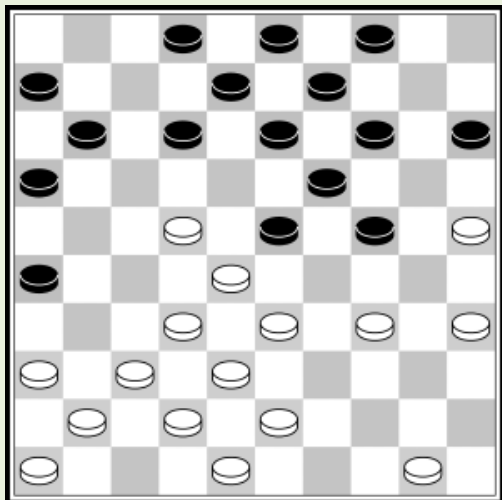
2. 32x12 23x43

3. 12x23 26x37

4. 42x31 19x28

5. 30x10

74.

Deze stelling ontstond in een partij Harold-Auber. De bomzet levert zwart niets op, want na 1...24-30 2. 35x24 19x39 3. 28x10 39x17 maakt wit dam met 4. 10-5.

1. ... 12-18

2. 37-31 26x37

3. 42x31 18x27

4. 31x22 24-30!

Maar nu levert de bomzet wel winst op.

5. 35x24 19x39

6. 28x10 39x37

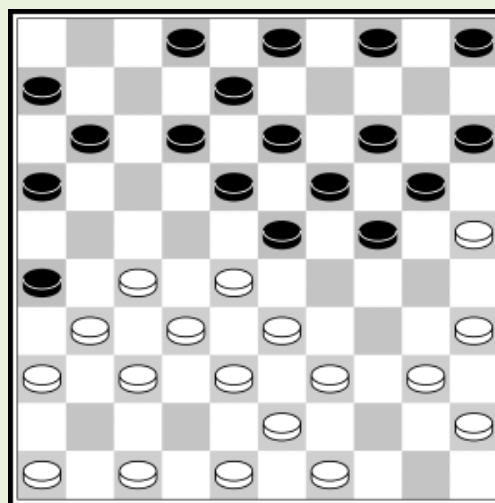
7. 41x32 15-20

8. 25x14 04x15

en schijf 14 gaat verloren.

Uiteraard mag geen enkel bekend combinatie-idee zomaar mechanisch worden toegepast, zonder concrete berekening.

75.

Hier speelde wit:

1. 39-34!

Zwart haastte zich om de bomzet uit te voeren.

1. ... 24-30?

2. 35x24 19x39

3. 28x10 39x28

4. 25x14 04-09

5. 32x23 15x04

Zwart hoopte de schijven 14 en 23 te pakken, maar het witte plan bleek beter.

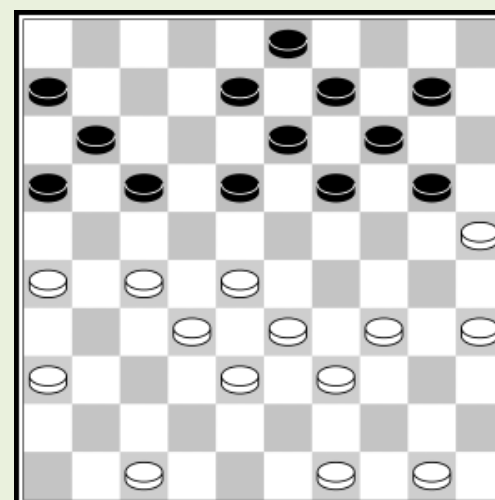
6. 43-39! ad lib

7. 39-33 ad lib

8. 33x15

En wit heeft een schijfje meer.

76.

Vergelijkbaar met de 'bomzet' is het zogeheten mechanisme van de kaatsingzet.

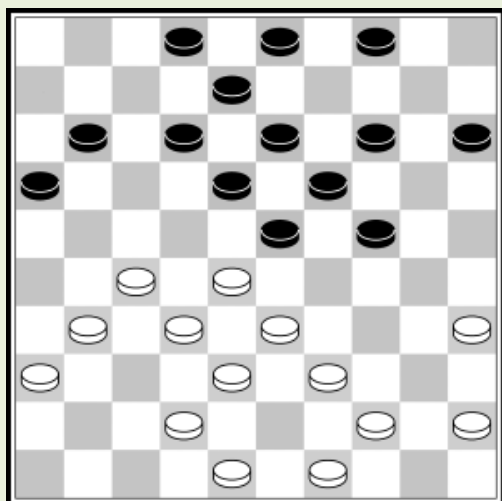
Alleen in de slotfase voert wit, met een slag in een onverwachte richting, de eindslag uit vanaf veld 35. Kenmerkend voor deze combinatie is de netachtige opstelling van de zwarte schijven op 10 en 20. De auteur hiervan is P. Ghestem.

1. 27-21 16x27
2. 32x12 23x43
3. 12x23 19x28
4. 39x48! ...

Deze stap vormt de kern van de "kaatsingzet"-combinatie.

4. ... 28x30
5. 35x04

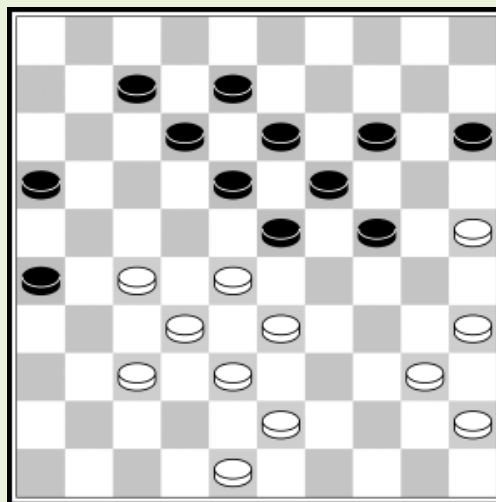
77.

De Olympische combinatie, ofwel de coup Royal, is goed bekend. In het diagram is een van de varianten van deze combinatie weergegeven.

1. 27-22 18x27
2. 32x21 23x34
3. 44-40 16x27
4. 40x16

78.

De coup Royal komt vaak voor in praktijkwedstrijden.

1. 43-39! ...

Nu dreigt een coup Royal met 27-22. Zwart moet reageren.

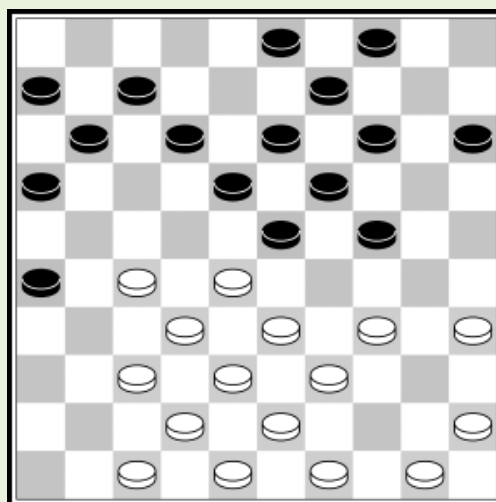
1. ... 15-20

Maar dan :

2. 39-34!

Wit verkrijgt een sterk positioneel voordeel.

79.

Laten we een voorbeeld bekijken waarin de coup Royal wordt weerlegd door een tegencombinatie.

1. 47-41! 24-29

Zwart benut de kans om een dam te halen.

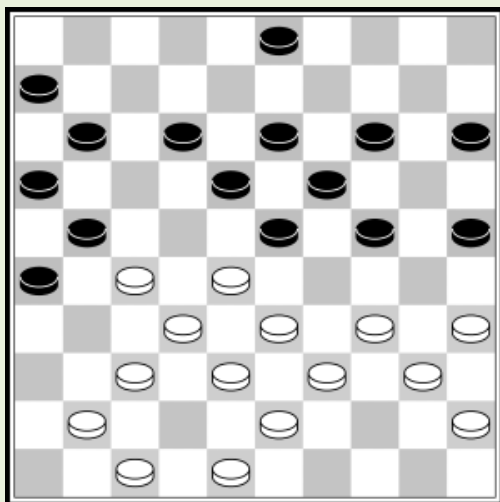
2. 33x24 19x30
3. 28x17 11x31
4. 35x24 31-36

Het lijkt erop dat de berekening van zwart correct was, maar wit bewijst het tegendeel

5. 34-29! 36x47
 6. 37-31 26x28
 7. 38-33 47x38
 8. 43x01 +

Deze combinatie staat bekend als de coup Napoleon, omdat de legende wil dat Napoleon deze als eerste bedacht. De kenmerkende rasteropstelling van de zwarte schijven 10, 20 en 29.

80.

Ook in deze stand neemt zwart onterecht een coup Royal.

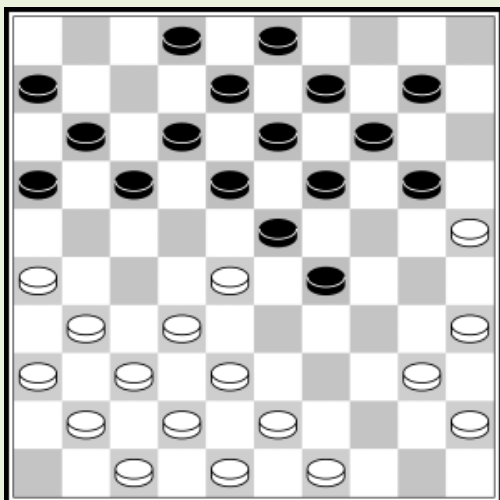
1. ... 24-29?
 2. 33x24 19x30
 3. 28x17 11x44
 4. 35x24! ...

Dit had zwart niet voorzien.

4. 44x35
 5. 24-20 15x24
 6. 34-30 25x34
 7. 32-27 21x32
 8. 43-38 32x43
 9. 48x10

En wit heeft goede winstkansen

81.

1. 28-22 18x27

Op 1. ... 17x28 volgt 26-21 en 31x4

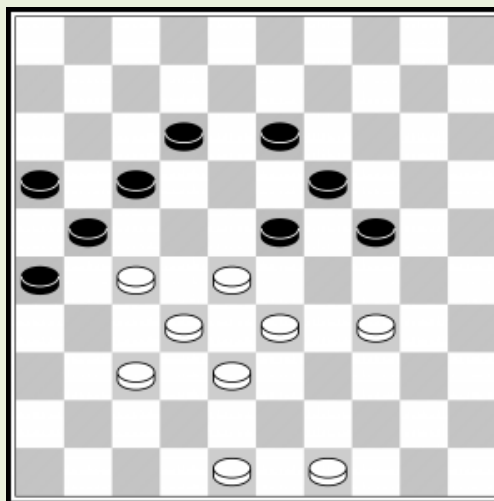
2. 31x22 17x28
 3. 37-31! ...

Deze zet is de "sleutel" van de combinatie.

3. ... 28x46
 4. 38-32 46x28
 5. 26-21 16x27
 6. 31x04 met winst

De combinatie die wit hier uitvoert, wordt de coup Rafael genoemd.

82.

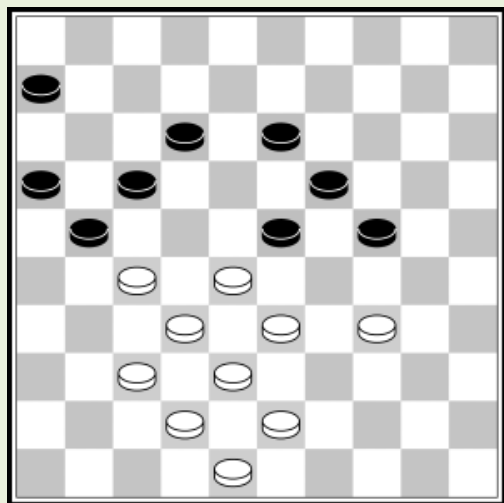

1. 34-29! 23x34
 2. 28-23 19x39
 3. 37-31 26x28
 4. 49-44! ...

Een zeer mooie zet

4. ... 21x43
 5. 44x11 16x07
 6. 48x17 met oppositie

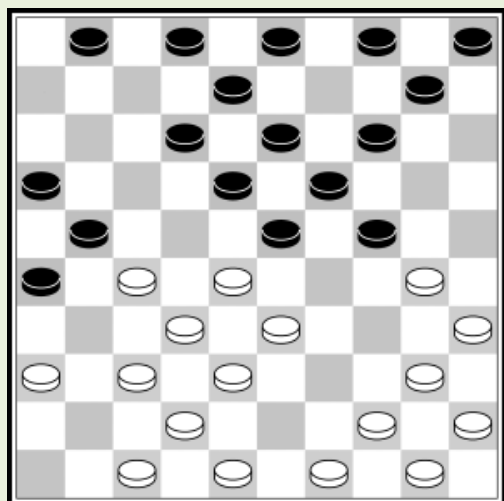
83.

Deze combinatie lijkt sterk op de coup Rafael. Ook hier voert wit twee eindslagen uit.

1. 34-29 23x34
2. 28-22 17x39
3. 38-33 39x28
4. 32x14 21x41
5. 42-37 41x32
6. 43-38 32x43
7. 48x17 en wit wint

84.

Hier had zwart tegen de zet 1. 44-39? een mooie combinatie voorbereid, gebaseerd op een van de ideeën uit de klassieke combinaties in het damspel.

1. 44-39? 24-29
2. 33x24 18-22!
3. 27x20 21-27!
4. 24x13 08x19
5. 32x21 23x14

Stanovskis doorzag echter zwarts plan en speelde 1. 30-25.

COMBINATIES MET MEERDERE EINDSLAGEN.

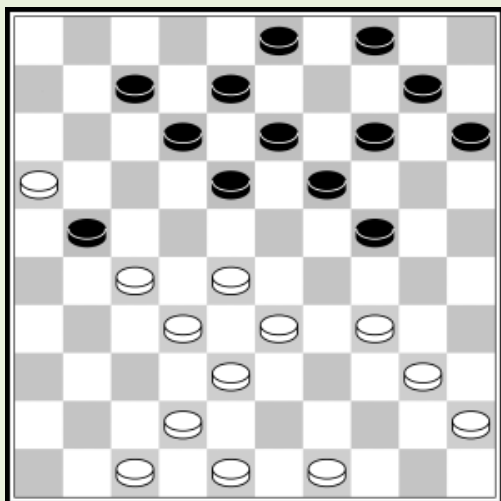
Zoals we in enkele eerdere voorbeelden al hebben gezien, eindigen niet alle combinaties meteen na de eerste slagzet. Soms krijgt de actieve partij nog de mogelijkheid om een extra slag te maken. Soms grijpen deze slagzetten als het ware in elkaar: de eerste slag creëert de netachtige stelling die voor de tweede slag nodig is.

In deze stelling (zie diagram 85) is de enige zichtbare zwakte in de opstelling van de zwarte schijven de netachtige plaatsing van de schijven op 14 en 24. Toch ziet een speler met goed combinatief inzicht dat na het verwijderen van deze schijven nog een zwakte zichtbaar wordt: in een netachtige structuur blijven de schijven op 10 en 19 te staan.

Laten we bekijken met welke middelen wit deze verborgen mogelijkheden benut.

Laten we tot slot eens kijken naar de positie uit de partij M. Stanowski - N. Sretenski (USSR-finaletornooi in Leningrad 1954). (diagram vorige pagina)

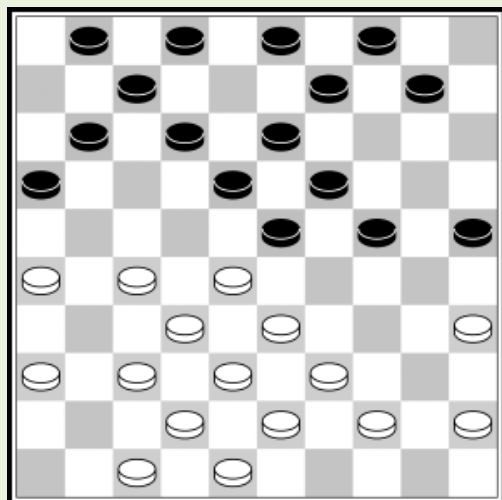
85.

1. 27-22 18x27
2. 33-29 24x22
3. 38-33 27x29
4. 16x20 15x24
5. 34x05

En de missie van wit is volbracht.

86.

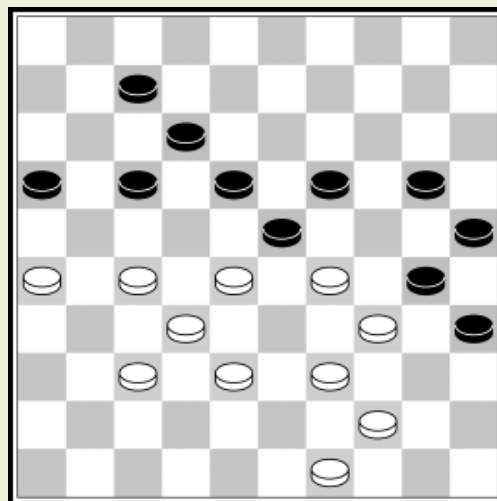

In de zwarte positie zijn er al vrij veel zwakke punten te zien. Het lijkt erop dat zwart heeft geprobeerd zich tegelijkertijd op beide flanken te ontwikkelen, omdat ze er niet in geslaagd zijn hun stukken te centraliseren, noch een duidelijke ontwikkelingsrichting voor hun stukken te bepalen. Een dergelijke strategie is vanuit combinatie oogpunt riskant, omdat ze tegelijkertijd zwaktes op beide flanken creëert.

1. 27-22! 18x27
2. 32x21 23x41
3. 39-34 16x27
4. 42-37 41x32

5. 43-39 32x43
6. 36-31 27x36
7. 47-41 36x47
8. 44-40 47x29
9. 34x05 43x34
10. 40x20 25x14
11. 05x06

87.

Tijdens het trainingstoernooi van Oekraïense meesters in 1953 kreeg M. Kogan in zijn partij tegen P. Sujatoj de mogelijkheid om een combinatie uit te voeren die uit twee delen bestaat. (verwisselde kleuren)

Als resultaat van het eerste deel maakt wit een dam, maar tegelijkertijd komt een zwart stuk op de tweede rij terecht. Door de combinatie voort te zetten, maakt wit gebruik van een tempo en verwijdert alle meest actieve zwarte stukken van het bord.

Natuurlijk moet men vóór het uitvoeren van zo'n combinatie de gevolgen zorgvuldig controleren, in dit geval vooral de vrij ingewikkelde eindslag.

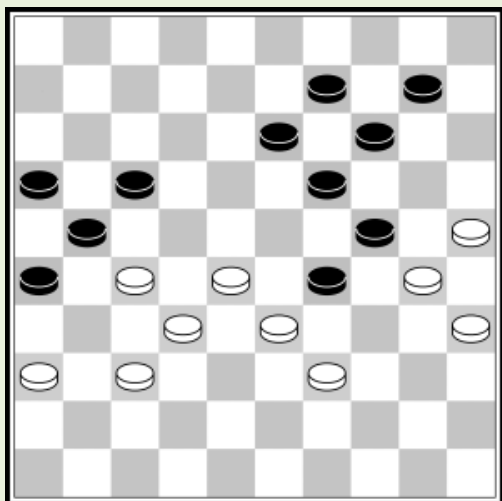
1. 27-22 18x27
2. 29x18 12x23
3. 32x01 23x41

Zwart heeft geen andere keuze.

4. 26-21! 16x27
5. 44-40 35x42
6. 01-29! 30x39
7. 29x15

En door 5 zwarte schijven te slaan wint wit.

88.

Zwart dreigt nog een tweede stuk te winnen. Zonder bang te zijn voor offers voert wit een mooie combinatie uit met een spiraalvormige slotslag.

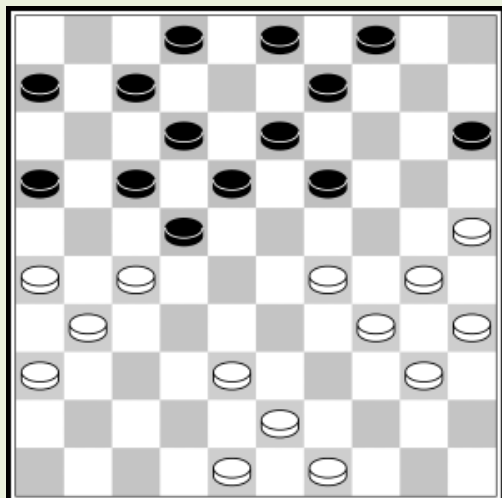
1. 25-20! 14x43
2. 36-31! 29x38
3. 28-22 17x28
4. 32x03 ...

De eerste fase is afgerond.

4. ... 21x41
5. 03-25 26x37
6. 25x36

En zwart gaf op.

89.

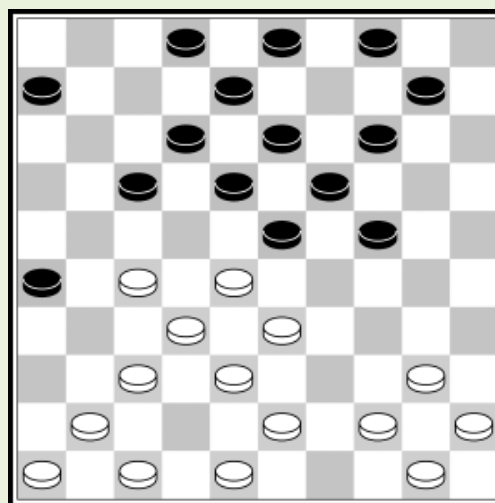
Wit beslist de partij met een originele combinatie

1. 29-23! 19x28
(gedwongen)

2. 26-21 17x37
3. 27-21 16x27
4. 25-20! 15x24
5. 30x17 22x11
6. 38-32 27x38
7. 43x01

Een onconventioneel idee !
Zwart gaf op.

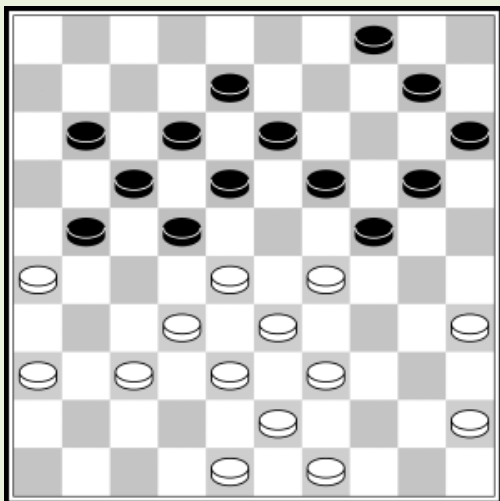
90.

Ook in dit voorbeeld voert wit een zeer effectieve combinatie uit met een ruim opgezette aanval.

1. 37-31! 26x37
2. 48-42! 37x39
3. 27-22 18x27
4. 32x21 23x43
5. 41-37 ad lib
6. 47-41 ad lib
7. 44-39 43x34
8. 40x07 02x11
9. 37-31 26x37
10. 41x5

91.

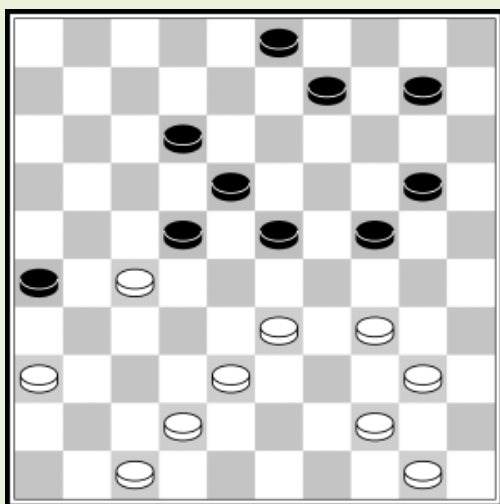

Wit zal hier de zwakke punten van de zwarte positie elimineren.

1. 35-30! 24x35
 2. 29-23 18x29
 3. 33x24 22x31
- Coup Royal idee

4. 36x09 04x13
5. 32-27 ad lib
6. 27-22 17x28
7. 39-33 ad lib
8. 43x05

92.

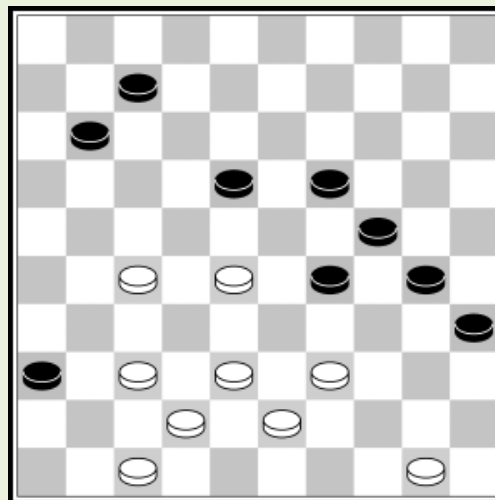

De erg open positie van de zwarte schijven stelt wit in staat om met twee slagen negen stukken te vernietigen.

1. 42-37! 22x42
2. 34-30 24x35
3. 44-39 35x44

4. 36-31 26x37
5. 38-32 37x28
6. 33x24 44x33
7. 47x07

93.

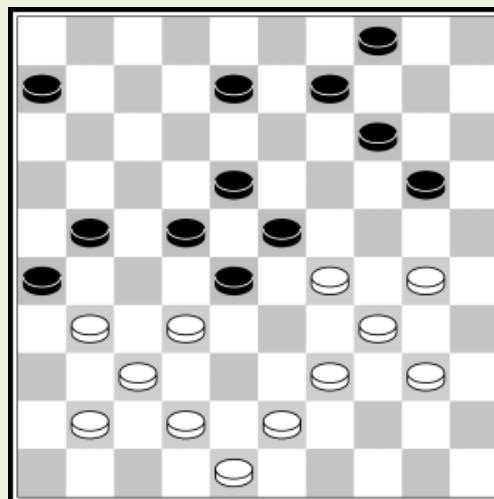
Een zeer fraaie meerslagcombinatie verzekert wit hier van de overwinning.

1. 28-23! 19x28
2. 47-41! 36x47
3. 39-34! 30x48
4. 37-32! 48x22
5. 32x01

De eerste eindslag is uitgevoerd.

5. ... 47x33
6. 01x40! 35x44
7. 50x06

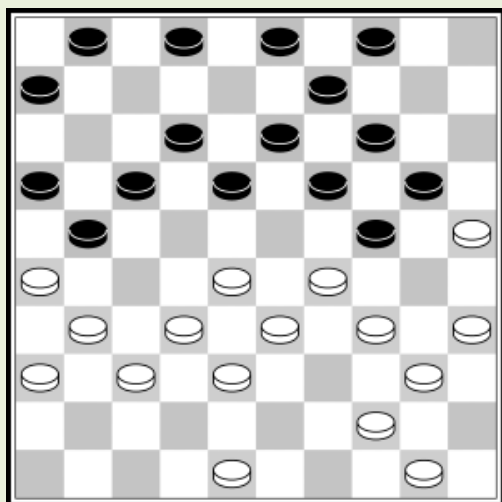
94.

De auteur van deze combinatie, L. Tevan, laat een originele samenhang van eindslagen zien.

1. 32-27! 21x32
2. 43-38! 32x43
3. 39-33! 28x39
4. 31-27 22x31
5. 29-24 20x29
6. 42-38 31x33
7. 30-25 39x30
8. 48x10 04x15
9. 25x14

95.

In deze compositie (auteur J. Guillé) voert wit zes (!) keer een slag uit.

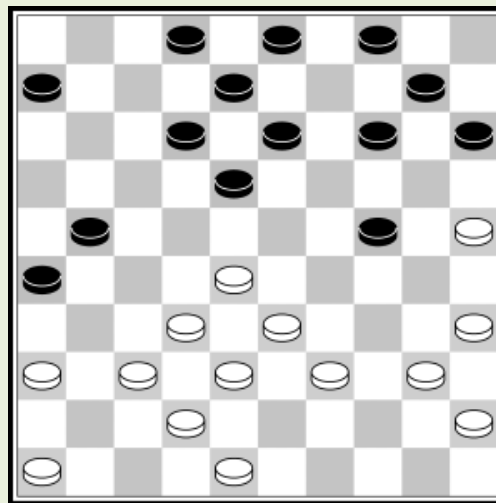
1. 35-30! 24x35
2. 44-39 35x44
3. 29-23! 18x40
4. 28-22 17x28
5. 26x08 03x12
6. 32x23 19x28
7. 33x22 44x42
8. 50-44! 40x49
9. 31-26 ...

Een dergelijke manoeuvre wordt een "valcombinatie" genoemd. Kenmerkend zijn dubbele slagen langs aangrenzende diagonalen.

Dit keer slaat zwart in de richting 48-26 en 49-16, terwijl wit 36-4 en 26-3 speelt.

9. ... 42x31
10. 36x27 49x21
11. 26x10 04x15
12. 25x03

96.

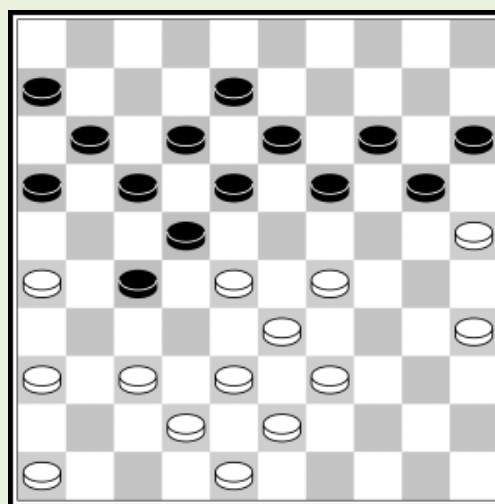

Wit voert een vrij eenvoudige, maar praktisch nuttige combinatie-idee uit met twee eindslagen.

1. 28-23! 18x29
2. 32-27 21x34
3. 37-31! 29x47
4. 40x07 ad lib
5. 35-30 ad lib
6. 30-24 47x20
7. 25x05

In het volgende voorbeeld voert wit een combinatie met twee varianten uit.

97.

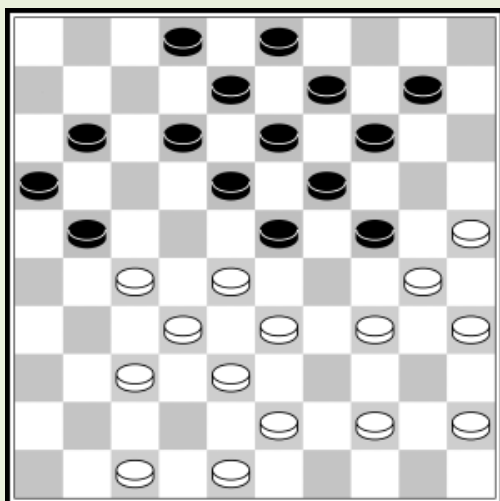
1. 29-24! 19x30

Op 1. ... 20x29 2.33x24 22x44 volgt 3.24-20 15x24 4.43-39 44x33 5.38x9 13x4 6.26-21 17x26 7.37-31 26x37 8.42x2 +

2. 35x24 20x29
3. 33x24 22x44
4. 24-20 15x24

5. 43-39 44x33
6. 38x09 13x04
7. 26-21 17x26
8. 37-31 26x37
9. 42x02

98.

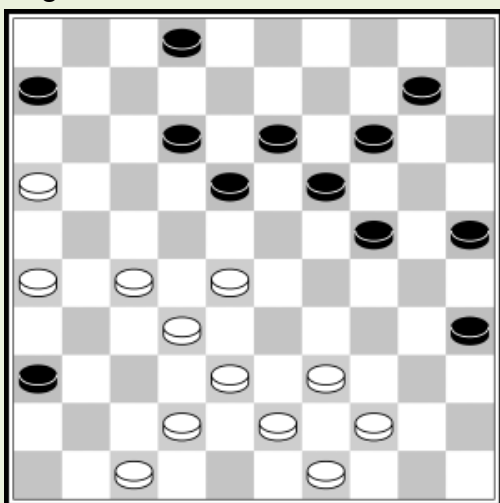

Deze combinatie kan worden omschreven als een combinatie van praktische bruikbaarheid en elegante manoeuvres.

1. 27-22! 19x27
2. 33-29! 24x31
3. 43-39! 27x38
4. 44-40! 23x32
5. 25-20 14x25
6. 39-33 38x29
7. 34x05 25x34
8. 05x06

In de in diagram 99 afgebeelde positie gebruikt wit geen enkele keer de meerslagregel, maar dat weerhoudt hem er niet van een mooie combinatie met twee eindslagen uit te voeren.

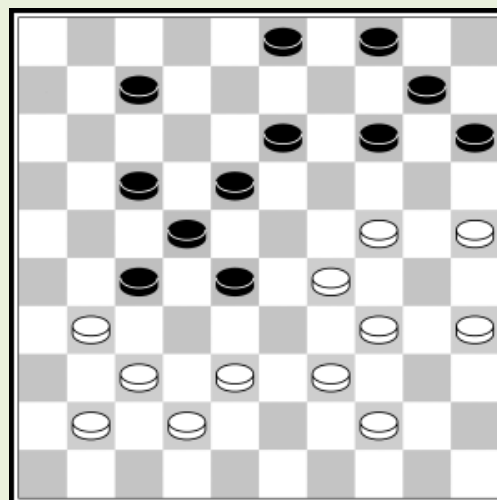
99.

1. 16-11! 06x17
2. 26-21! 17x26
3. 27-22 18x27
4. 32x21 26x17
5. 28-22 17x28
6. 44-40 35x33
7. 38x07 02x11
8. 47-41 36x38
9. 43x05

In tegenstelling tot bovenstaand stand, speelt wit in het volgende voorbeeld een typische meerslagcombinatie.

100.

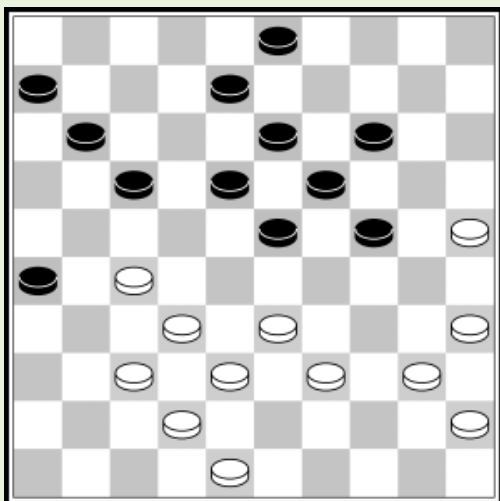
1. 29-23!! 18x49
2. 39-33! 27x47
3. 37-31! 49x36
4. 25-20! 47x29
5. 20x27 36x30
6. 35x02

COMBINATIES MET MEERDERE VARIANTEN

Wanneer in een bepaalde positie tegelijkertijd verschillende combinatieve ideeën worden uitgevoerd, kan de actieve partij de tegenstander een keuze van slagen aanbieden. Afhankelijk van die slag wordt de combinatie op de ene of de andere manier uitgevoerd.

Combinaties met meerdere varianten zijn meestal goed gemaskeerd, en afzonderlijke zetten daarin zijn vaak zeer onverwacht.

101.

Deze stand komt uit de partij
Dilan - Forest.

1. 27-22 17x28

Op 1. ...18x27 volgt 2.32x12 8x17 4.33-28! 23x34 4.40x18 + De laatste stap van deze variant begint bij schijf 40.

2. 33x22 18x27

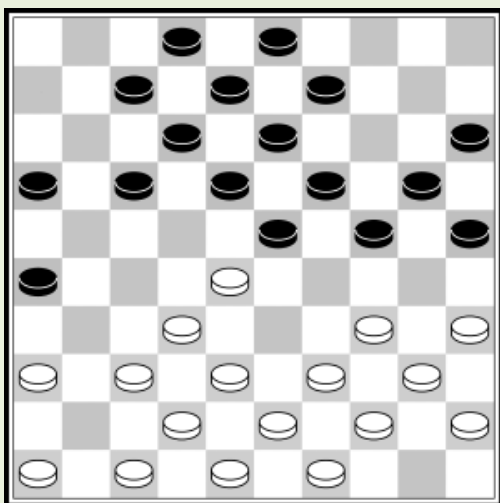
3. 32x21 26x17

4. 35-30! 24x33

5. 38x20

Deze keer komt de eindslag van veld 38.
Wit wint omdat een doorbraak op de rechterflank onvermijdelijk is.

102.

Het idee van deze combinatie blijkt erg
nuttig in de praktijk.

1. 28-22! 19x27

Op 1. 17x28 volgt 2.34-30 25x34 3.40x29
met twee schijven winst.

2. 32x21 16x27

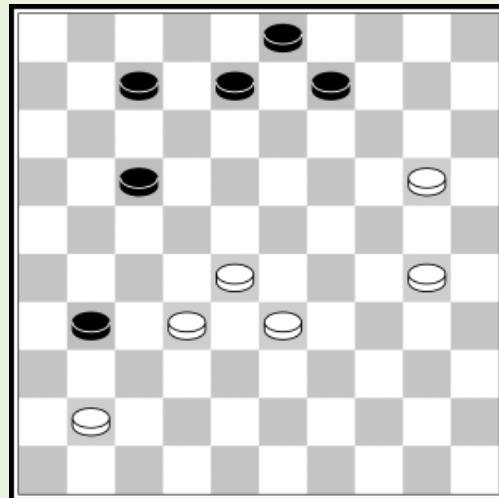
3. 37-31 26x37

4. 42x11 07x16

5. 34-30 25x34

6. 40x07 02x11

103.

In dit miniatuur weerlegt wit op een doel-treffende
manier de poging van zwart om naar dam te gaan.

1. ... 31-37?

2. 20-14! 37x46

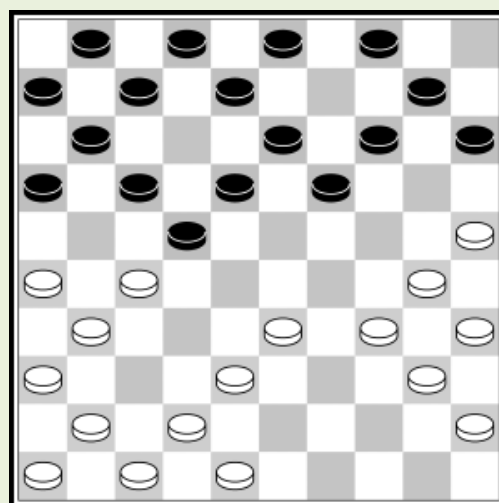
Op 2. ...9x20 volgt 3.30-24! 20x27 4.41x1+

3. 28-22! 46x25

4. 22x4 25x09

5. 04x13

104.

Het is moeilijk om precies te zeggen, daarom is het
lastig te beoordelen of het mogelijk is om een
positioneel spel met overwicht van wit te realiseren.

Het lot van de partij wordt beslist door een onverwachte combinatie met twee varianten.

1. 25-20!

Prachtig shot vanuit de flank.

1. ... 15x24

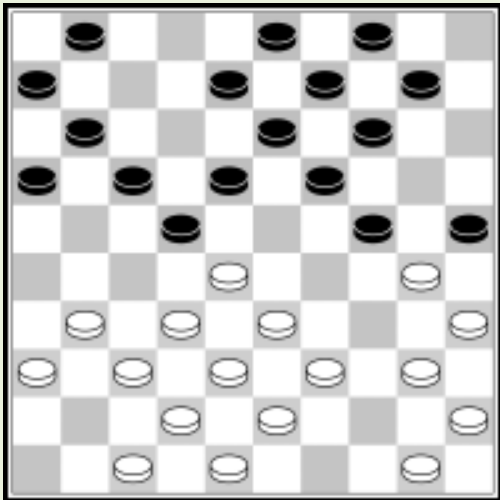
Op 1. ...14x25 volgt 2.27-21
16x27
3.38-32 27x29 4.34x5 24x34
5.40x29+

2. 33-28

Het doel van de ruil is om veld 3 voor de dam vrij te maken

2. ...	22x33
3. 38x09	03x14
4. 30-24!	19x39
5. 27-21	16x27
6. 31x22	ad lib
7. 48-43	39x37
8. 41x03	

105.

Deze positie biedt wit verschillende aanvalsmogelijkheden.

1. 31-27 25x34

Op 1..22x31 volgt 2.36x27 25x34
3.40x20 14x25 4.28-22 17x28 5.32x5 +

2. 40x20 14x25

Nogmaals, 2..22x31 is niet mogelijk,
wegens 3. 36x27 14x25 4.28-22 +

3. 28-23! ...

Een mooie zet. Nu heeft zwart de keuze uit drie verschillende slagen.

3. ... 18x29

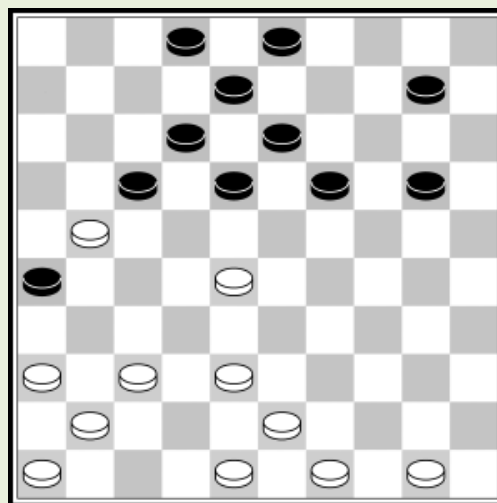
Het is gemakkelijk in te zien dat zwart geen andere keuze heeft.

4. 27x18! 13x22

5. 33x2

En zwart moet zich gewonnen geven.

106.

Met een onverwachte zet in het centrum maakt wit gebruik van de netvormige opstelling van de schijven op 10 en 20.

1. 28-23! 19x28

Op 1...18x29 volgt 2.37-31 26x37 3.41x32
17x26 4.36-31 26x28 5.38-33 ad lib 6.43x5

2. 37-31 26x37

3. 41x23 ad lib

4. 49-44! ad lib

5. 36-31 26x37

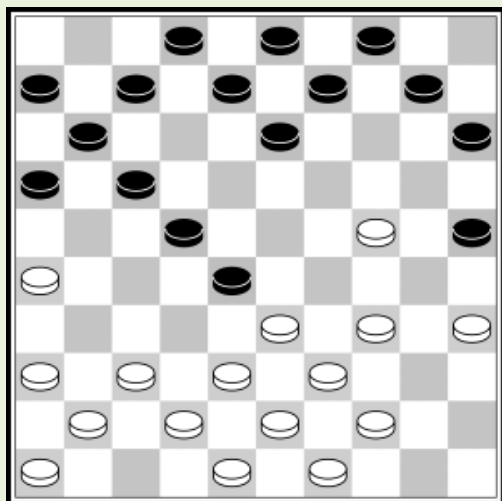
6. 48-42 37x39

7. 44x04

Interessant is dat de eindslag in de eerste variant op veld 5 eindigt, maar in de tweede op veld 4.

In het volgende voorbeeld heeft zwart zwakke schijven op beide vleugels (7 en 10). Dat maakt het mogelijk een combinatie met twee varianten uit te voeren, waarbij zwart aan het einde van de tweede variant opnieuw de keuze krijgen voor de richting van de slag.

107.

Zwart heeft zwakke schijven op beide vleugels (7 en 10). Dat maakt het mogelijk een combinatie met twee varianten uit te voeren, waarbij de zwarten aan het einde van de tweede variant opnieuw de keuze krijgen voor de richting van de slag.

1. 26-21 17x26

Op 1.16x27 volgt 2.37-32 28x37 3.41x1 +

2. 24-19 13x24

3. 34-30 25x34

4. 39x19 28x50

5. 19-13 ad lib

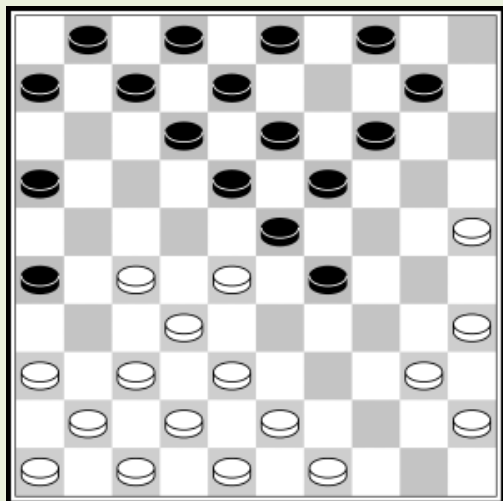
6. 38-33 50x28

7. 37-31 26x37

8. 41x1(5)

In het volgende voorbeeld splitst de combinatie van wit zich pas helemaal aan het einde op in varianten.

108.

1. 36-31 12-17?

Zwart, die zich laten meeslepen door het idee om de linkerflank van wit vast te zetten, ziet de combinatie over het hoofd.

2. 27-22! 18x36

3. 25-20 14x25

4. 35-30 25x34

5. 38-33 29x27

6. 40x09

Een originele stelling. Zwart kan de zwakke punten in zijn positie niet verdedigen.

6. ... 4x13

Op 6. ... 3x14 volgt 7.37-31 en 41x3

7. 37-31 26x37

8. 42x11 06x17

9. 28-22 17x28

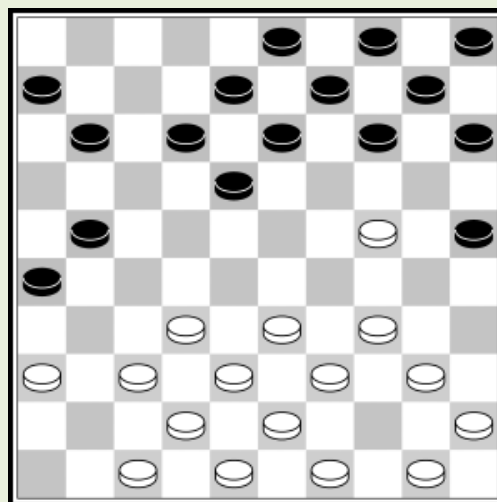
10.47-42 36x38

11.43x05

en wit heeft grote winstkansen.

Soms worden combinaties met meerdere varianten niet alleen gebruikt om een geforceerde winst te bereiken, maar ook om positionele voordelen te verkrijgen.

109.

1. 24-19! 14x23

Op 1...13x24 volgt 2.37-31 en 33x2 +

2. 37-31 26x28

3. 33x22 18x27

4. 34-30 25x34

5. 40x16 21-26*

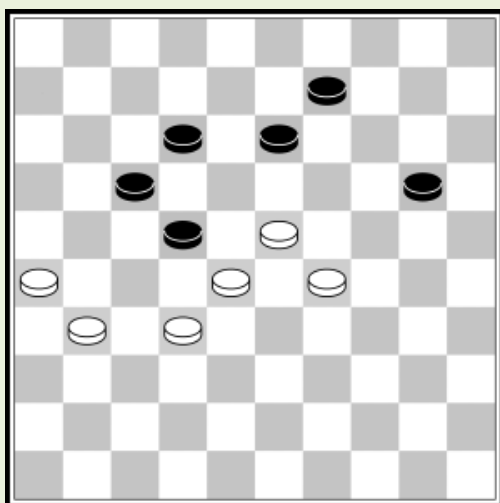
6. 39-33 enz.

Als gevolg van de ruil is de rechterflank van zwart verzwakt; de schijf op 16 belemmert de ontwikkeling van die vleugel. Bovendien is de schijf op 27 zwak, omdat wit dreigt die in te sluiten.

MEERSLAGCOMBINATIES

Een bijzondere plaats in het honderdvelden-dammen wordt ingenomen door de zogeheten meerslagcombinaties. Het toepassen van de meerslagregel is zelfs in de rustigste stellingen mogelijk, omdat die helpt om eindslagen te creëren vanuit velden vanwaar je die niet zou verwachten. Laten we voorbeelden bekijken waarin de techniek van het toepassen van de meerderheidsregel te zien is.

110.

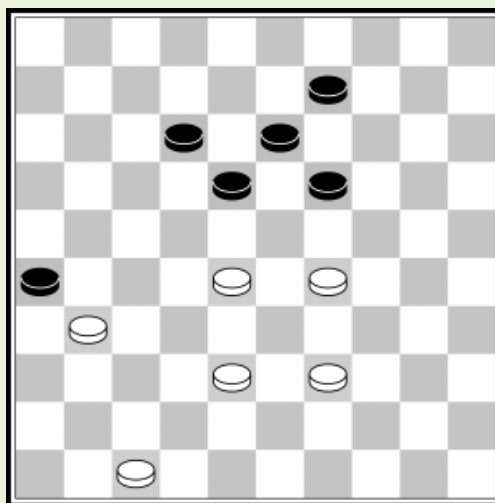

Combinatie auteur - G. Cremer

1. 29-24! 20x18
2. 26-21! 17x37
3. 28x19 34x28
4. 19-13!

Er is een interessante stelling ontstaan. Na 1... 9-14 is de oppositie gunstig voor wit, maar na elke andere zet ontstaat er voor wit een gewonnen eindspel.

111.

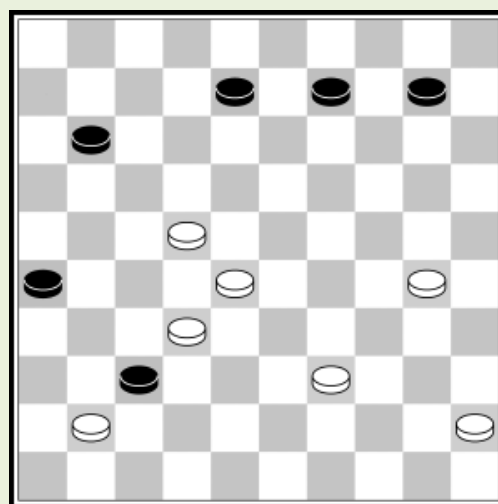

Laten we eens kijken naar diagram 111

1. 28-23! 19x28
2. 29-24! 26x37
3. 47-42 37x48
4. 38-32! 48x19
5. 32x03

En zwart zit in de val. Wit wint

112.

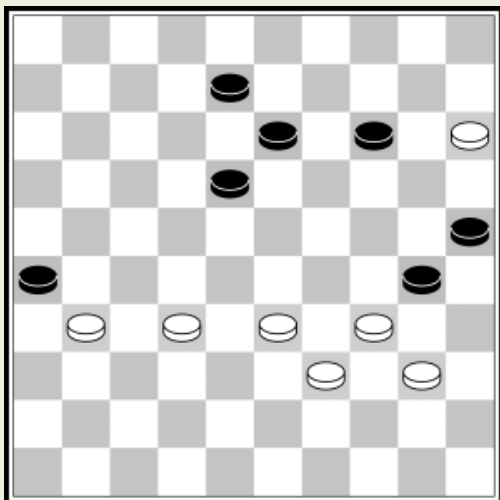

1. 32-27 37x46
2. 27-21 46x35
3. 45-40! ...

Alle witte schijven staan onder slag!

3. ... 35x17
4. 21x05

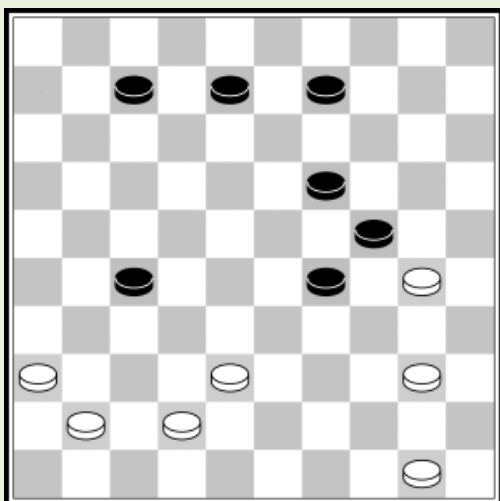
113.

In dit miniatuur is zeer levendig spel te zien.

1. 15-10! 26x28
2. 10x19 13x24
3. 33x02 30-35
4. 02x30 35x33
5. 30-24 25-30
6. 24x38 30x39
7. 38-49

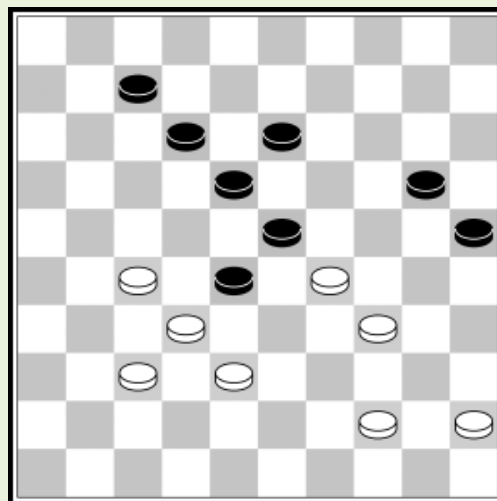
114.

Wit maakt op ingenieuze wijze gebruik van het verkregen tempo door toe te laten dat de schijf op 30 pas op de vierde zet wordt geslagen.

1. 40-34! 29x40
2. 36-31 27x47
3. 38-33 47x29
4. 50-45 24x35
5. 45x01 +

115.

Het hoofdidee van deze meerslagcombinatie is de originele eindstelling. De auteur ervan is M. Knipper.

1. ... 28-33?
- Zwart wil een schijf winnen

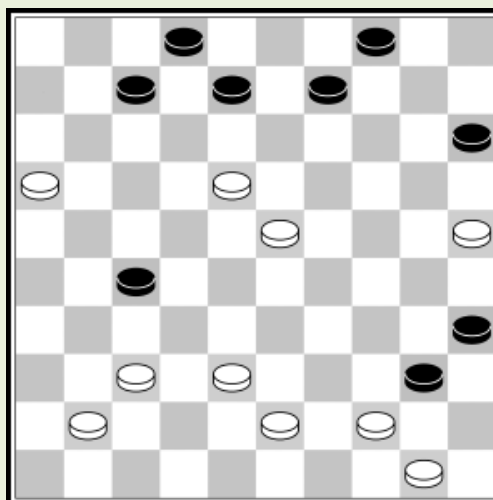
2. 27-22! 33x31
3. 34-30! 18x38
4. 29x09 25x34

Hoe moeten wit verder? Op 5. 9-3, volgt 3... 34-40 en remise. Het blijkt dat er nog twee van de resterende drie schijven moeten worden geslagen.

5. 45-40!! 34x45
6. 44-40 45x34
7. 09-03!

Door de dubbele dreiging wint de dam tegen zes schijven. We raden de lezer aan zelf de mogelijke varianten te controleren.

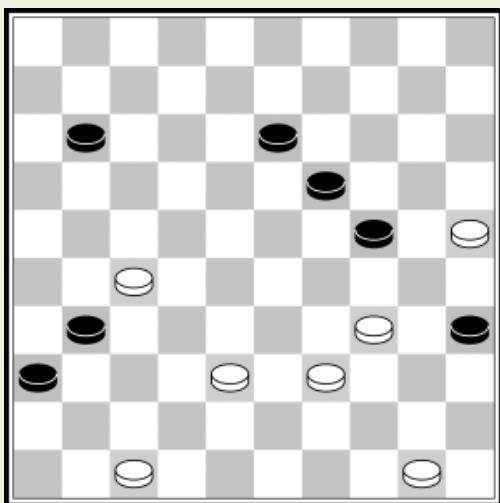
116.

De auteur van deze combinatie is I. Weiss

1. 18-12! 07x29
2. 16-11! 40x49
3. 37-31 27x47
4. 38-33! 49x07
5. 33x24 47x20
6. 25x01 +

117.

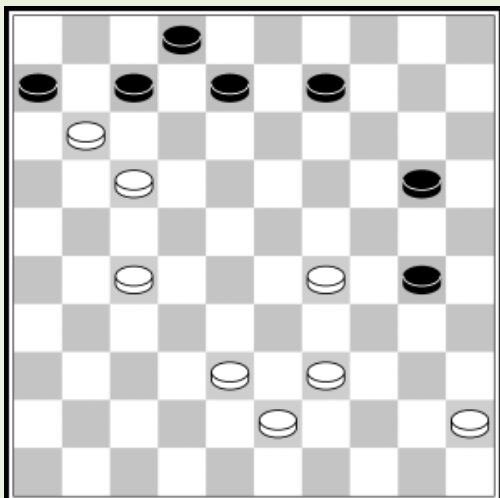

Een interessante tweede zet, evenals de techniek om beide zwarte dammen te vernietigen. In dit voorbeeld is de methode waarmee de zwarte schijven op de velden 44 en 33 worden geplaatst leerzaam

1. 34-30! 31x22
2. 47-41 36x47
3. 25-20! 47-44
4. 20x29 35x33
5. 50x06

en het eindspel is gewonnen voor wit, bv. : 5...19-23 6.6-1 23-28 7.1-29 28-32 8.29-15 13-18 9.15-4 18-23 10.4-15 en na 10...32-37 volgt 11.15-10+ maar na 10...23-28 volgt 11.15-42 +

118.

Door zeven (!) schijven te offeren, dwingt wit de schijf op 7 om zich te verplaatsen naar veld 40.

1. 17-12! ...

1.45-40 7x16 2.40-35 levert niets op door 2...6-11

1. ... 07x18

Op 1... 8x17 behoudt wit zijn extra schijf

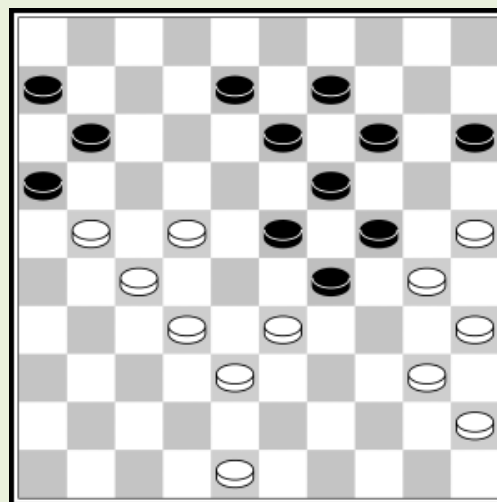
2. 29-23 18x29*
3. 38-33! 29x49
4. 39-34!

De zwarte dam moet drie schijven slaan.

4. ... 49x40
5. 45x12

En één witte schijf haalt van twee zwarte.

119.

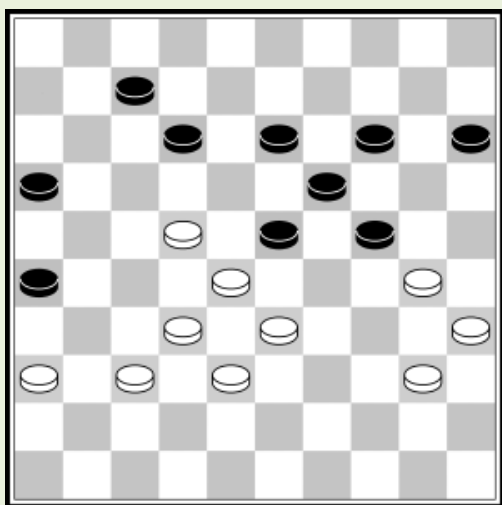

Door driemaal de meerslagregel toe te passen, maakt wit gebruik van het vrijgemaakte damveld 3.

1. 22-18! 13x31
2. 32-27 31x22
3. 25-20! 14x34
4. 35-30! 24x44
5. 33x04 16x27
6. 38-32 27x38
7. 04x03 +

Ook bij het analyseren van positionele varianten is het noodzakelijk om de meeste zetten te bekijken. De positie die in diagram 120 wordt getoond, is de partij tussen N. Spantsireti en V. Yevsjokovs (halve finale USSR toernooi Riga 1957).

120.

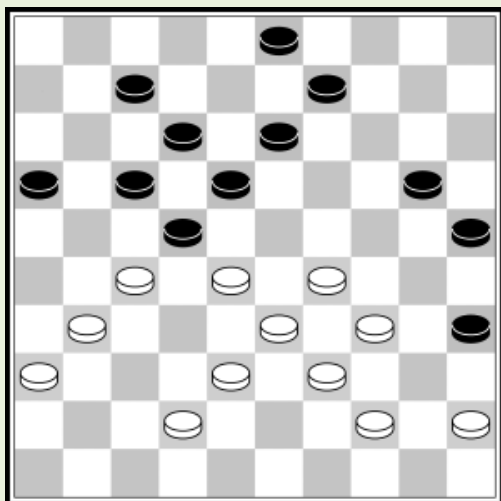
Hier kiest zwart voor het verkeerde plan, zoals blijkt uit de meerslag overname.

1. ...	12-18?
2. 22-17	16-21
3. 17-12	07-11
4. 33-29!	...

Deze eenvoudige, maar mooie zet had zwart niet opgemerkt.

4. ...	24x31
5. 36x07	en zwart gaf op.

121.

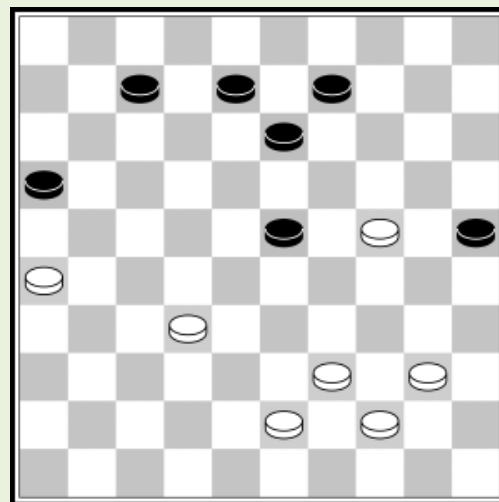

Deze stelling ontstond in de partij P. Popov – A. Golman (kampioenschap van de Letse SSR, 1958). Meester P. Popov had een aanzienlijke voorsprong bereikt, omdat de belangrijkste zwarte schijven geblokkeerd waren. Toch veranderde één onoplettende zet de verwachte uitkomst van de strijd.

1. 42-37?	18-23!
2. 28x08	25-30!
3. 34x14	09x20
4. 27x18	12x41
5. 36x47	03x12 +

Meerderslagcombinaties kunnen ook worden gebruikt als een tactische dreiging binnen het spelplan.

122.

Hier speelde wit:

1. 39-33!

met de dreiging de schijf op 23 te winnen, bijvoorbeeld: 1... 9-14 2. 33-28 14-19 3. 40-35 19:30 4. 35:24 +

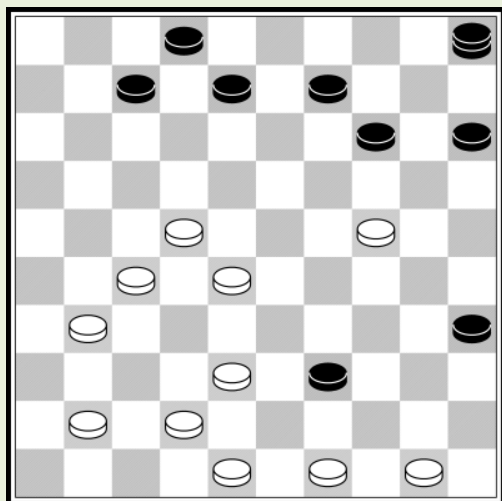
1. ... 23-29?

Hardnekkiger verzet was mogelijk na het offer van een schijf: 1... 16-21 2. 26x17 23-29, hoewel ook hier het overwicht van wit onbetwistbaar is.

2. 26-21!	16x49
3. 40-34	49x19
4. 34x01 +	

Tot slot bekijken we een compositie van I. Weiss, waarin zwart maar liefst vier (!) keer een meerderslag uitvoert.

123.

1. ... 14-20?
2. 49-44! 05x40
3. 50-44! 40x16
4. 31-27! 16x36
5. 48-43! 36x30
6. 43x01

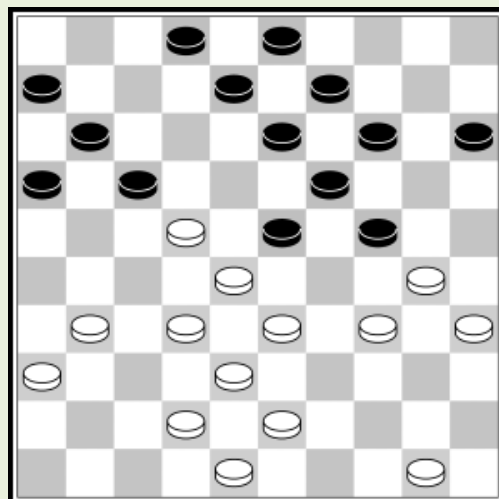
Een schitterend werkje.

TEGENCOMBINATIES

De combinatiemogelijkheden in het honderd velden-dammen zijn onuitputtelijk. Bij het realiseren van een idee komt het vaak voor dat de tegenstander antwoordt met een onverwachte tegenzet of combinatie. Zo'n methode noemt men een antwoordcombinatie of tegencombinatie. Soms volgen zelfs drie combinaties elkaar op.

Een vrij eenvoudige antwoordcombinatie werd uitgevoerd door M. Shavel tegen B. Gertcenzon (1e finale van het kampioenschap van de USSR, Leningrad 1954).

124.

Om zich te bevrijden van de beklemming in het centrum, besloot zwart een schijf te offeren.

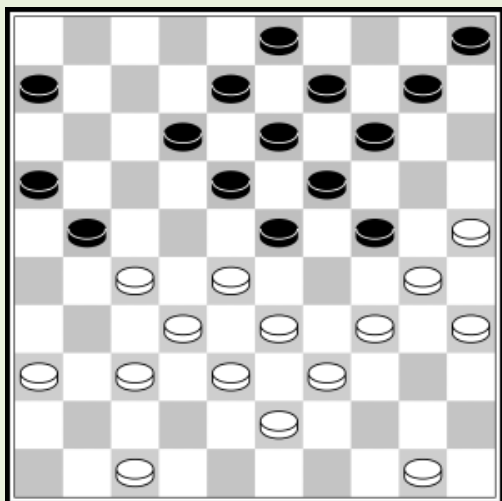
1. ... 24-29?
2. 33x24 14-20

Daarop volgde een tegencombinatie:

3. 34-29! 23x25
4. 22-18 13x33
5. 24x04

En wit wint

125.

In de partij G. Post–C. Gournier (kamp. v. Frankrijk 1954) probeert wit zich met behulp van een combinatie uit een benarde stelling te bevrijden.

1. 34-29	23x34
2. 27-22	18x27
3. 28-23	19x28
4. 33x31	...

Het plan van wit was om de schijf op 34 terug te winnen en de stelling gelijk te trekken, bijvoorbeeld: 4... 14-19 5. 50-45 en daarna 6. 39-33.

4. ...	24-29!

Nu is de dreiging 5 14-20, 6 34x25, en zwart wint nog een stuk.

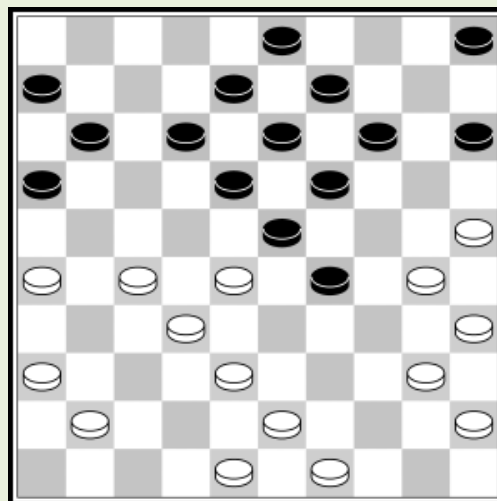
5. 39-33	34-39!
6. 43x23	14-20
7. 24x14	10x39

En zwart heeft een schijfje meer.

Een soortgelijk idee werd door B. Gurwich toegepast in een partij tegen meester N. Sretensky (Letse SSR-kampioenschap, Riga, 1958).

Zie diagram 126

126.

Hier besloot N. Sretensky (Wit) een ruilmanoeuvre uit te voeren.

1. 38-33?	29x38
2. 30-24	19x30
3. 28x10	05x14
4. 25x34	

Nu dreigt wit de schijf op 38 te winnen. Toch bleek de berekening van Gurvits dieper en verder reikend

4. ...	12-17!

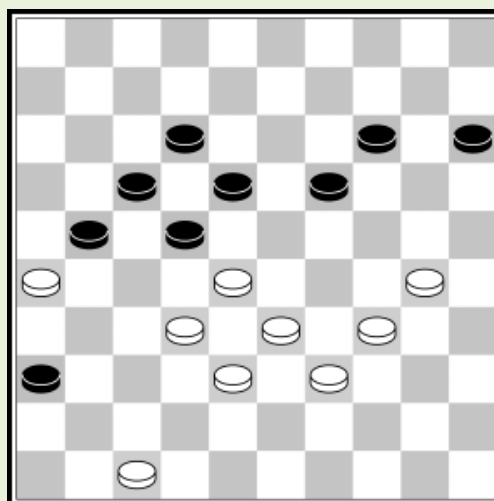
Dreigt met 5 18--22 en 6 38x27.

Maar na 5. 43-39 (of 5. 32-28) volgt 5 38-42 6. 48x37 17-21 7. 26x17 11x42, en zwart wint.

5. 27-21	16x27!
6. 32x23	13-19
7. 43x32	16x46 +

En wit verliest een schijf en de partij.

127.

Deze positie komt voort uit de partij P.
Perrot - M. Hizard (kamp. v. Frankrijk 1957
Grootmeester Hizard speelde:

1. ... 15-20!

Wat doe je met wit? Op 2. 30--25, volgt
2 18-23 3. 34-30 20-24+.

Op 2. 34-29, volgt 2 20-25 3. 39-34
14-20, en zwart wint opnieuw. Daarom
besluit Perrot een combinatie te nemen

2. 30-24? 20x40

3. 39-34 40x29

4. 33x13 22x42

5. 13x11 ...

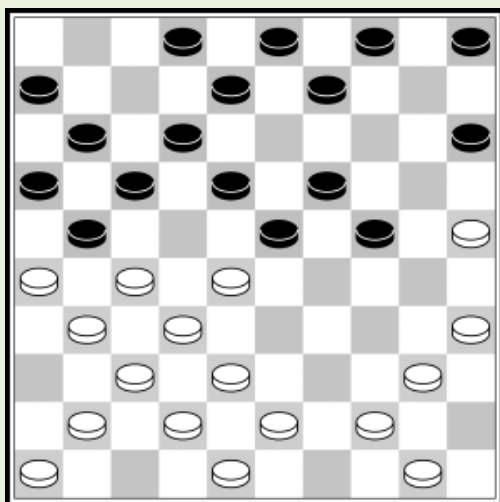
Daarop volgde een elegante tegenzet.

5. ... 36-41!

6. 26x08 41-46

7. 47x38 46x16 +

128.

1. ... 5-10!

Wit besluit een combinatie uit te voeren.

2. 28-22? 17x28

3. 26x17 12x21

4. 35-30 24x35

5. 44-39 35x33

6. 38x29 23x34

7. 32x05 21x32

8. 37x28 ...

Zwart bewees echter dat de combinatie
van wit onjuist was.

8. ... 18-23!

9. 28x19 04-10!

10. 05x14 09x20

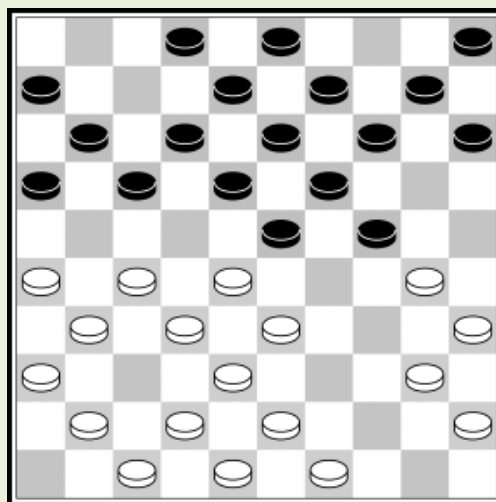
11. 25x14 03-09

12. 14x12 11-17

13. 12x21 16-49

Wit besluit de tegenstander te 'provoceren',
zodat hij een combinatie uitvoert.

129.

1. 43-39!? ...

Zwart berekende dat hij na de tegencombinatie nog
een antwoordcombinatie heeft.

1. ... 24-29!

2. 33x24! 17-21

3. 26x17 11x44

Eén combinatie is beëindigd; nu voert wit zijn idee
uit.

4. 30-25!? 19x30

5. 35x24 44x35

6. 24-19 13x24

7. 27-21 16x27

8. 31x4 ...

De tweede combinatie is ook voltooid, maar
zwart heeft er nog één!

8. ... 35-40!

9. 45x34 23-29

10. 34x23 14-20

11. 25x14 10x46!

Als eindresultaat ontstaat een dammeneindspel
waarin zwart twee extra schijven heeft.

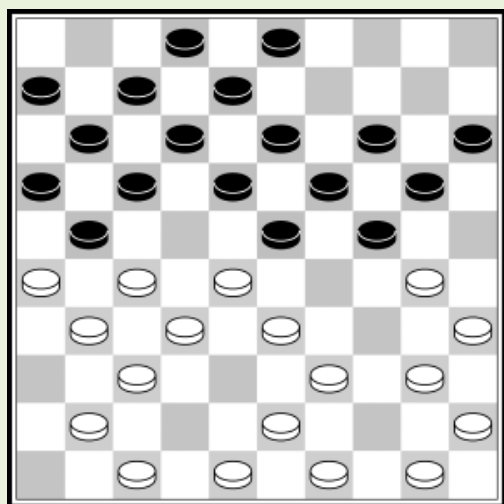
12. 42-37 46x43 13.48x39 12-17!

14. 04-31 03-09 15.31x04 08-13

16. 04x11 06x17

De combinatorische "storm" is voorbij - Zwart +

130.

Een interessante ontwikkeling vond ook plaats in de partij E. Pomeranets – J. Kolodiev (meestertrainingstoernooi, Kiev 1957). De stelling van zwart is zwaar, omdat hun rechterflank is vastgelegd. De partij had de volgende combinatie afsluiting:

1. ...	23-29?
2. 39-34!	29x38
3. 28-22!	17x28
4. 26x17	12x21

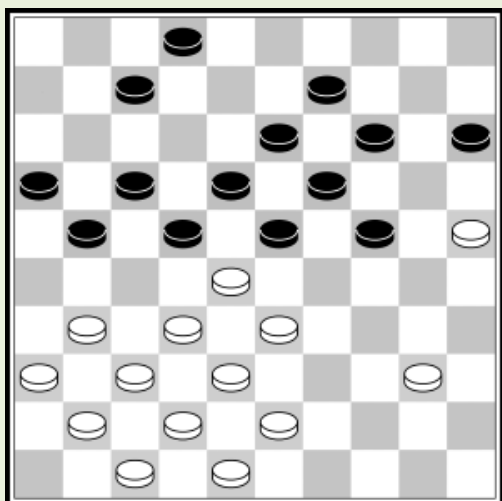
11x22 red zwart ook niet

5. 32x01	21x32
6. 37x28	11-17
7. 43x32	17-22
8. 28x17	24-29
9. 34x23	19x46

Zwart promoveert tot dam, maar die wordt meteen geslagen.

10. 47-41	46x12
11. 01x04	

131.

1. 40-34! ...

Wit dreigt met 2.34-29 3.28-23 en 4.38-33+

1. ... 15-20!?

Op het eerste gezicht lijkt het alsof zwart opzettelijk in een combinatie wil trappen, hoewel wit daartegen een weerleggingscombinatie heeft voorbereid. Hier demonstreerde wit een bijzonder diep rekenvermogen. Om de gevolgen van de combinatie te voorzien, moet je de variant berekenen tot een stelling waarin er op het bord nog slechts 3 (!) stukken overbleven.

2. 34-29!	23x34
3. 28-23	19x39
4. 38-33	39x28
5. 32x01	...

Nu volgt de tegencombinatie van zwart.

5. ...	22-28!?
6. 01x45	14-19
7. 25x32	02-07
8. 45x01	13-18
9. 01x03	21-26
10. 3x21	16x49

Alle witte schijven zitten opgesloten.. De reeks offers gaat voort...

11. 31-27!	49x21
12. 37-32	21x49
13. 42-38	49x46
14. 36-31	26x37
15. 47-41	37-42
16. 48x37	

Zwart heeft geen zetten meer!

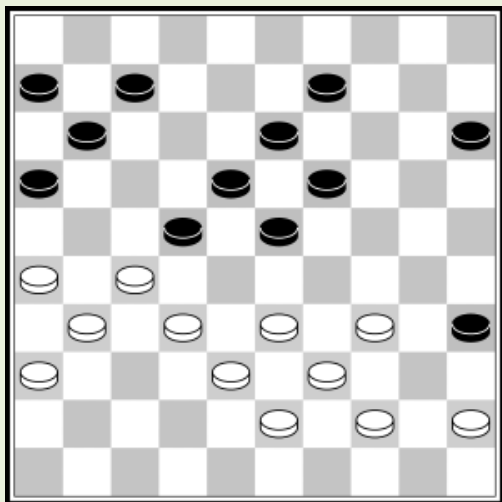
Kijk, deze eindstelling moest voorzien worden om het risico te nemen de combinatie met 2. 34-29 uit te voeren!

Een klassiek voorbeeld van combinatiespel!

ANDERE SOORTEN COMBINATIE- IDEEËN

Combinaties die verband houden met dreigingen van positionele aard zijn zeer zichtbaar.

132.

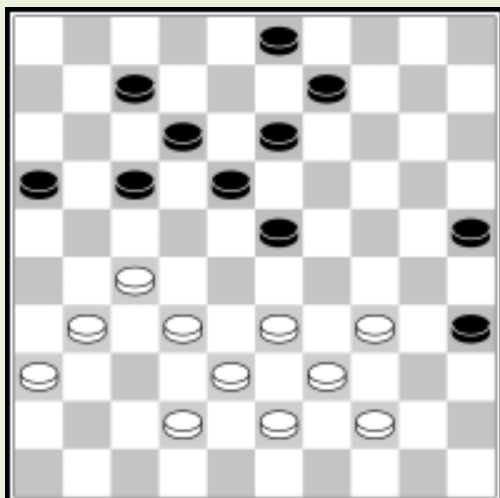

1. 26-21! ...

Wit dreigt een schijf te winnen met 2. 21-17. Het is duidelijk dat zwart nog maar één zet heeft om die dreiging af te wenden.

1. ...	07-12?
2. 34-30!	35x24
3. 33-29	24x42
4. 43-38	42x33
5. 39x08	13x02
6. 32-28	23x32
7. 27x38	16x27
8. 31x04	

133.

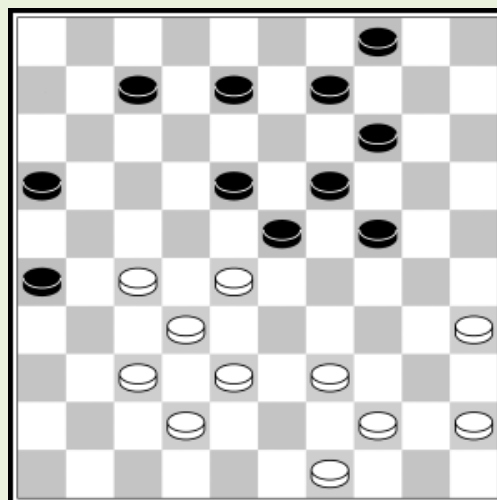
Soms wordt er een schijf geofferd om een onweerstaanbare dreiging te creëren.

Deze stelling ontstond in de partij van P. Swjatoj – A. Kovrizjkin (meesterstrainingstoernooi, Kiev '57). Wit creëerde met een schijfoffer onafwendbare dreigingen.

1. 34-30! ...

Nu volgt na elke zet van zwart 33–28!, met de dreiging 27–22. Zwart moest twee schijven offeren en wit won.

134.

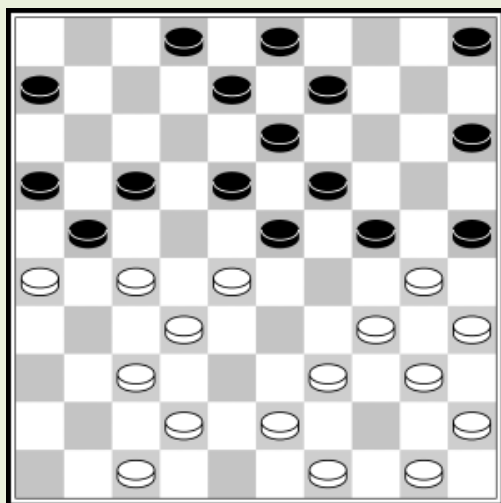

In deze stelling kan zwart, na een schijfoffer, zich evenmin verdedigen tegen de dreigingen van de combinatie.

1. 35-30!	24x35
2. 28-22!	08-13 (of 9-13)
3. 27-21	26x28
4. 44-40	35x33
5. 38x29	23x34
6. 32x01 +	

In positioneel spel spelen zetten die een heel combinatienetwerk creëren een grote rol.

135.

Hier creëert wit na de ruil een netwerk van onafwendbare dreigingen.

1. **28-22!** **17x28**
2. **26x17** ...

Wat moet zwart doen?

Na 2... 2-7, 8-12, 15-20 of 5-10 volgt 3. 34-29? 24x44 4. 50x39 25x34 5. 40x29, en wit wint.

Als 2... 9-14, dan 3. 17-11!! en na 3... 16x7 volgt 4. 34-29+, maar na 3... 6x17 volgt 4. 27-21!! 16x38 5. 42x11, en opnieuw wint wit. De stelling wordt ook niet gered door 2... 24-29. Wit antwoordt: 3. 30-24! 29x20 4. 34-30 25x34 5. 40x29 23x34 6. 32x25, en wit behoudt een extra schijf.

Een klassiek voorbeeld van een combinatie-netwerk is weergegeven in diagram 136.

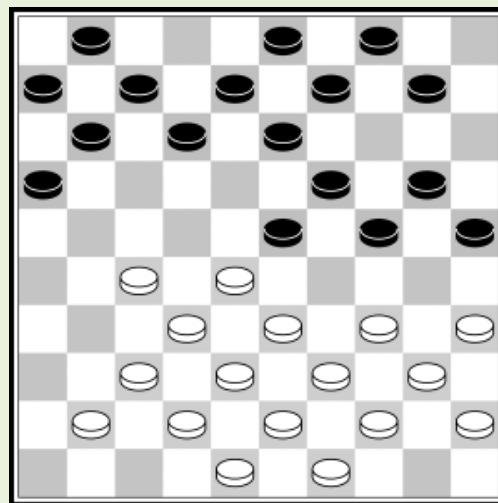
1. **27-22!** ...

Laten we eens kijken naar de mogelijke reacties van zwart.

Als 1. ... 12-18, dan 2. 41-36! 18:27 3. 32x21 23x41 4. 36x47 16x27 5. 38-32 27x29 6. 34x5+

Op 1. ... 12-17 volgt 2. 32-27! 23x21 3. 38-32 17x28 4. 32x5+

136.

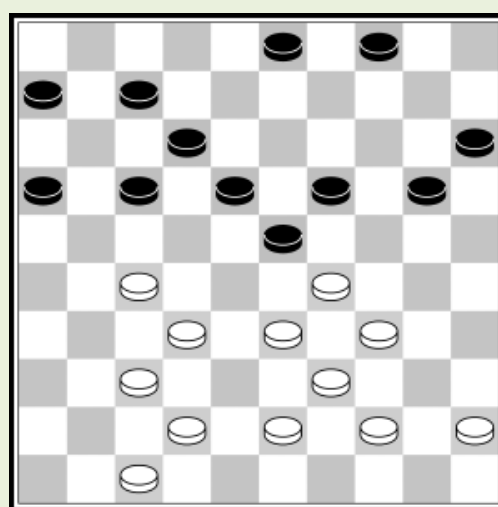

In dit geval volgt op 1. 10-15 (10-14) 2. 22-17! 11x22 (na 2... 12x21 volgt 3. 34-30 25x34 4. 40x18 13x22 5. 28x26, en wit heeft een schijf meer). 3. 28x17 12x21 4. 34-30 25x34 5. 40x18 13x22 6. 33-29 24x33 7. 39x26, en wit heeft een extra schijf.

Zoals te zien is, kan zwart niet ontkomen aan materieel verlies.

In het volgende voorbeeld wordt een originele combinatiemechaniek getoond met het hoofdidee: zichzelf bevrijden van eigen schijven die de uitvoering van de combinatie in de weg staan.

137.

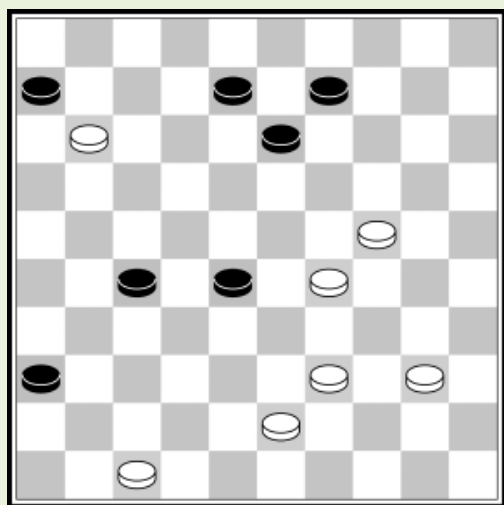

1. **29-24!**

Een offer van vijf schijven!

2. ... **20x29**
3. **27-21** **16x38**
4. **42x02**

138.

Deze combinatie valt op door een eigenaardige eindslag: de witte schijf slaat langs een gesloten lijn en keert terug naar het startpunt.

1. 43-38! 6x17

2. 47-41 36x47

3. 29-23!

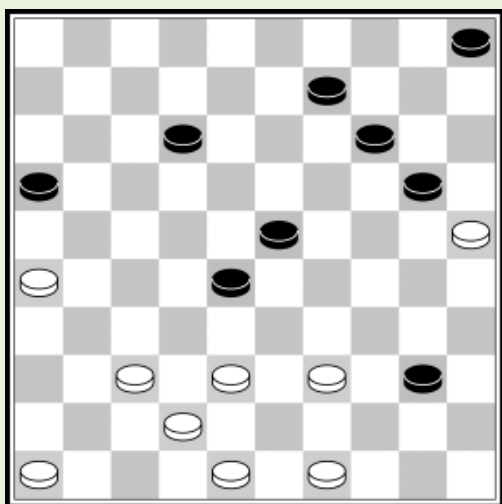
Een mooie meerslag!

3. ... 47x19

4. 23x23!

Als aan beide uiteinden van de lange diagonaal dammen van de tegenstanders staan, verliest de partij die aan zet is. Zulke stellingen kunnen met behulp van een combinatie worden bereikt."

139.

1. 39-33 28x39

2. 48-43 39x48

3. 26-21 16x27

4. 49-44 40x49

5. 46-41 49x32

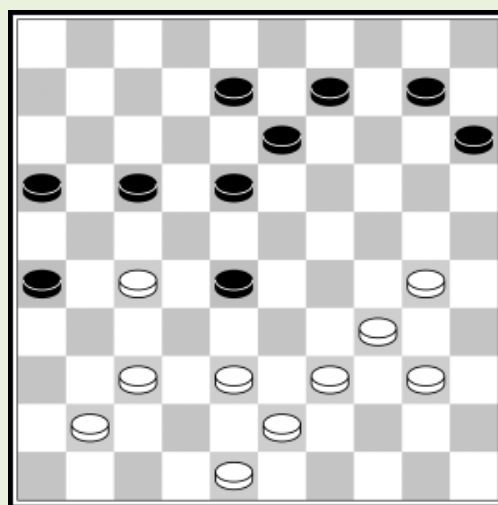
6. 37x10 48x46

7. 25x03 05x14

8. 03x05 +

Het volgende combinatieve idee is de Turkse slag.

140.

1. 37-31 26x46

2. 27-22 18x27

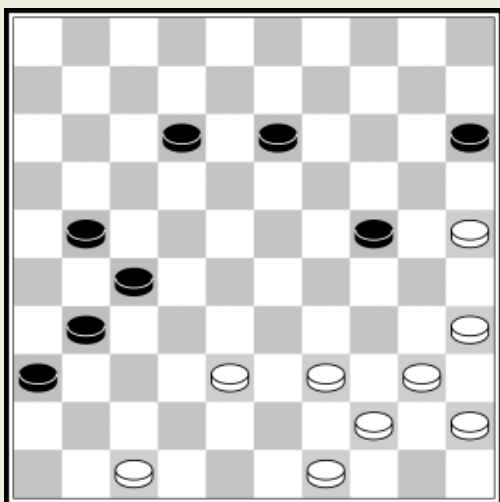
3. 39-33 28x39

4. 38-32! 46x38 (Coup Turc)

5. 34x05

en winst. Het is moeilijk voor te stellen vanuit de beginstelling dat de eindslag wordt uitgevoerd door de schijf van 34 via veld 43.

141.

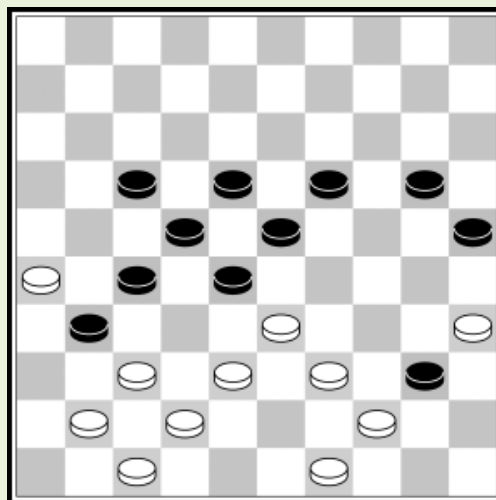

Het doel van de strijd is te bereiken dat de tegenstander geen zet meer kan doen. Dat betekent dat men ook kan winnen door de overgebleven schijven vast te zetten. Combinaties over dit thema zijn vaak erg mooi (zie diagram 141).

1. 35-30! 24x35
2. 25-20 15x24
3. 47-41 36x47
4. 39-34 47x50
5. 34-30 35x44
6. 30x37 27x ..
7. 37x26(28)

En de zwarte dam en schijf zijn geblokkeerd

142.

In dit voorbeeld is de insluittechniek ingewikkelder, omdat deze gebaseerd is op de regel van meerslag.

1. 49-43! 40x49
2. 35-30 25x34
3. 39x30 28x48
4. 30-25 49x32
5. 37x28! 48x46
6. 26x37! 23x41
7. 25x32 22x ..
8. 32x21(23)

POSITIONEEL SPEL

WAAROM MOET JE POSITIONEEL LEREN SPELEN?

Het resultaat van een partij wordt niet altijd bepaald door combinatieve manoeuvres. Tactische dreigingen en combinaties, hoe goed ze ook verborgen zijn, kunnen worden voorzien en voorkomen. Ervaren spelers trappen zelden in vallen, daarom garandeert het voorbereiden van combinaties nog niet het gewenste resultaat van de partij. Om goed te spelen moet men naast combinaties ook de techniek van positioneel spel beheersen: principes van schijvenontwikkeling en stellingsevaluatie, en elementen van strategie en tactiek.

DE ROL VAN BEREKENING IN HET SPEL

Goede spelers krijgen vaak de vraag: 'Hoeveel zetten vooruit kunnen jullie varianten berekenen?' Op deze vraag kan niet met één zin worden geantwoord.

Combinaties zijn het eenvoudigst te berekenen, omdat de antwoorden van de tegenstander (slagen) daar verplicht zijn. Bijvoorbeeld: een combinatie van 10 zetten of een geforceerde variant (waarin de tegenstander slechts één antwoord heeft) kan door elke topspeler worden berekend.

In stellingen daarentegen, waar de tegenstander niet zo duidelijk verplichte antwoorden heeft, wordt het berekenen van meerdere zetten vooruit zeer moeilijk. Stel bijvoorbeeld dat men in elke positie gemiddeld drie ogenschijnlijk logische zetten moet overwegen. In dat geval ontstaan na slechts 5 zetten van wit en zwart al ongeveer 50.000 verschillende vervolgvarianten. Bovendien is er geen garantie dat in zo'n berekening de beste zetten aan beide kanten zijn meegenomen, omdat soms juist een ogenschijnlijk onlogische zet de beste blijkt te zijn.

Natuurlijk geeft niemand het op en berust men er niet in dat 'het ongrijpbare niet te grijpen is'. Varianten worden altijd berekend, voor zover men daartoe in staat is. Het grootste deel ervan wordt ongeveer 2–3 zetten vooruit berekend, maar slechts enkele 5 of meer zetten diep.

De analyse met behulp van berekening is dus, vergeleken met het enorme aantal mogelijke varianten, zeer onvolledig.

Maar hoe kan men zich oriënteren in dit 'oerwoud' van verschillende varianten?

Minder belangrijk is hoeveel mogelijkheden precies zijn berekend of hoe ver men afzonderlijke varianten heeft doorgerekend, of zelfs welke positie uiteindelijk zal ontstaan. Het belangrijkste is de vaardigheid om de stelling correct en objectief te beoordelen.

BEOORDELING VAN DE STELLING

Bij het beoordelen van een stelling kiest men meestal een bepaald strategisch plan en analyseert men dit stap voor stap. Als het plan bijvoorbeeld bestaat uit het innemen van veld 24, controleert men of dat lukt en of de tegenstander zijn schijf op 24 kan verdedigen of isoleren. Soms blijkt uit de analyse dat het plan niet uitvoerbaar is, en dan moet het worden gewijzigd.

Het vermogen om de beste plannen te kiezen getuigt van het vermogen van een damspeler om de stelling correct te beoordelen. Juist hierin onderscheiden topspelers zich van anderen.

Omdat het onmogelijk is een stelling uitsluitend door berekening te beoordelen, moet men algemene principes gebruiken. Als men het algemene karakter van de stelling begrijpt, wordt duidelijk hoe men schijven moet ontwikkelen en welke stellingen wenselijk zijn, en kan men ook de beste plannen van de

tegenstander 'voorspellen'. Aan de andere kant geldt: hoe meer de algemene beoordeling wordt aangevuld met concrete berekeningen, hoe correcter en dieper de beoordeling wordt. *We zien dus dat deze twee begrippen – concrete berekening en algemene stellingbeoordeling – nauw met elkaar verbonden zijn.*

PRINCIPES VAN STELLINGBEOORDELING

Wanneer de schijven van beide partijen nog niet met elkaar in contact staan, lijken hun mogelijkheden en vooruitzichten ogenschijnlijk gelijk. In zo'n open stelling wordt vooral waarde gehecht aan de 'nadering' van de schijven tot de actie, en aan het berekenen van mogelijke manoeuvres en hun samenhang. De algemene beoordeling van de stelling is hier gebaseerd op verschillende kenmerken van de schijfopstelling die wijzen op mogelijke tactische middelen.

Bij verbonden of gesloten stellingen berust de beoordeling op het bepalen of de binding voordelig is, en op de mogelijkheden van beide partijen om zich daaruit te bevrijden. Men houdt rekening met de kansen van de actieve partij om de binding te behouden, en met de mogelijkheden van de passieve partij om tegenspel te creëren.

Bij het beoordelen van een stelling kijkt men ook naar de waarde van verschillende schijfgroepen en zelfs van afzonderlijke schijven, evenals naar andere tactische elementen (die later worden besproken), de ruil- en hergroeperingsmogelijkheden van beide partijen, en combinatorische motieven.

Als we deze algemene beoordelingsprincipes overzien, zien we dat ze in wezen neerkomen op één begrip: manoeuvreermogelijkheden. De partij met de meeste manoeuvreerruimte heeft het voordeel, mits de stelling verder in evenwicht is, bijvoorbeeld qua materiaal (gelijk aantal schijven) of door specifieke kenmerken van de stelling—zoals een verzwakte vleugel met doorbraakmogelijkheden, onweerstaanbare dreigingen, enzovoort.

TACTISCHE ELEMENTEN EN STRATEGIE

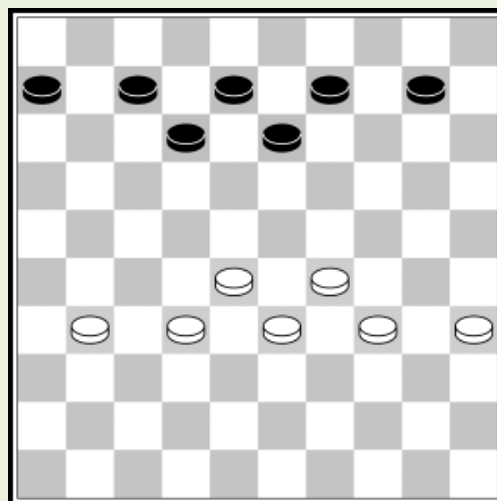
1. Algemene uitleg. Tot de *tactische elementen* behoren verschillende middelen (ruilen, aanvallen op schijven, dreigingen, offers, combinatiemogelijkheden), specifieke schijf-structuren (kolommen, een sterk centrum, bindingen, ongedekte schijven, omsingeling, evenals actieve, passieve, achtergebleven en geïsoleerde schijven), en daarnaast allerlei stellingseigenschappen (een zwakke vleugel, zwakke velden, beperkte ontwikkelingsmogelijkheden, ontwikkelingsachterstand, enz.).

Strategie is een ruimer begrip dat ook de tactische elementen omvat. Strategie is het geheel van speelplannen, waarbij met veel factoren rekening wordt gehouden: een objectieve beoordeling van de stelling, eigen plannen en die van de tegenstander en het tegenspel daartegen, actief en passief spel. Tot de strategische begrippen behoren zaken als evenwichtige stelling, initiatief, voordeel, overwicht en beslissend overwicht (die de stelling beoordelen), evenals benamingen voor speelplannen zoals aanval en verdediging.

Toch is er geen strikte scheidslijn te trekken tussen tactiek en strategie in het damspel: ze vloeien vaak in elkaar over, vooral wanneer een strategisch plan gebaseerd is op een concreet tactisch element.

2. Tactische elementen. In open stellingen is het van groot belang hoe ver de schijven van beide partijen naar voren zijn ontwikkeld.

143.

De opstelling van de schijven van beide partijen is symmetrisch, maar het voordeel van wit is onmiskenbaar, ongeacht wie aan zet is. Vergeleken met de schijven van de tegenstander staat elke witte schijf ongeveer twee velden verder naar voren dan de overeenkomstige zwarte schijf. In totaal betekent dit dat wit een ontwikkelingsvoorsprong heeft van ongeveer 14 tempi (zetten).

Wat betekent dat? Wanneer de schijven dichter met elkaar in contact komen, zal na bindingen en ruilen waarschijnlijk een wederzijdse doorbraak ontstaan. In dat geval bereikt wit de damlijn enkele zetten eerder dan zwart. Dat geeft wit een duidelijk voordeel, omdat een dam kwalitatief nieuwe bewegingsmogelijkheden heeft en het mogelijk wordt om de doorbraak van de tegenstander te neutraliseren of materieel voordeel te behalen. Daaruit volgt dat een van de tactische elementen — *de mate van schijvenontwikkeling* — voordeel geeft aan de partij die voorloopt in ontwikkeling.

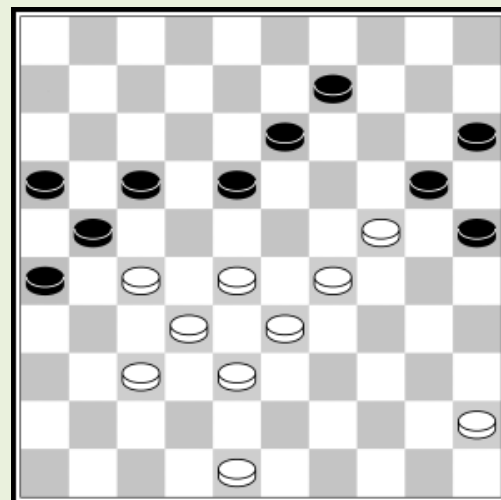
Wat zijn de principes van tegenspel voor de passieve partij? Allereerst moet men zich beveiligen tegen doorbraken. De schijven moeten gelijkmatig worden ontwikkeld, zowel op de vleugels als in het centrum, waarbij ze gegroepeerd worden in 'gevechtssklare' formaties en hun manoeuvreerbaarheid behouden blijft. Tegelijkertijd maakt men gebruik van andere tactische middelen (bindingen, omsingelingen, enz.) om de stelling in evenwicht te houden.

In de praktische partij is een sterk centrum van groot belang. Veel strategische plannen zijn gebaseerd op het benutten van dit tactische element.

Wat zijn de voordelen van schijven in het centrum? Ten eerste hebben ze veel betere manoeuvreermogelijkheden — ze kunnen naar wens naar de ene of de andere vleugel worden verplaatst. Bovendien belemmeren ze de normale ontwikkeling van de schijven van de tegenstander en splitsen die als het ware in twee delen, die moeilijk samenwerken. Daardoor komen de schijven van de tegenstander vaak in een passieve positie terecht op de vleugels van het bord.

Twee zwarte schijven, bijvoorbeeld op 15 en 25, kunnen gemakkelijk worden tegen gehouden door één witte schijf op veld 24. Daardoor krijgt wit als het ware een 'vrije eenheid' (schijf), die kan worden ingezet voor actieve operaties in een ander deel van het bord, waar dan een materieel overwicht ontstaat

144.

In deze stelling is duidelijk te zien hoe belangrijk het is om de centrale velden te beheersen. Wit beschikt over de velden 27, 28, 29 en 24, terwijl de zwarte schijven op 16, 26, 21 en 15, 25, 20 passief staan. De enige actieve zwarte kolom is 9, 13, 18, maar ook die kan de stelling niet redden.

Na 1... 17-22 2.28x17 21x12 volgt 3.33-28 9-14 4.45-40 14-19 5.40-35 19x30 6.35x24, en zwart moet een schijf prijsgeven.

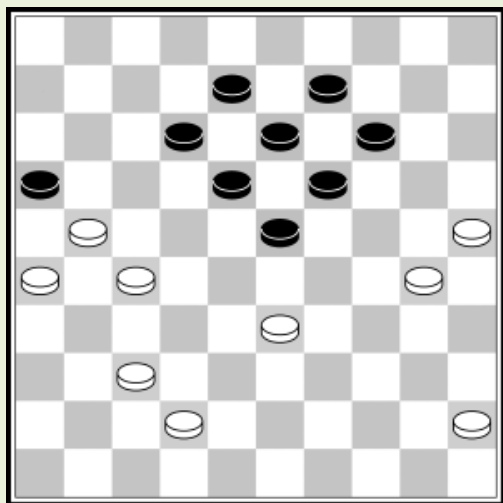
Als 1... 18-22 2.27x18 13x22, dan volgt 3.28-23 22-27 4.23-18!, en de zwarte strijdkrachten worden in twee delen gesplitst.

Als wit aan zet is, blijft na 1.45-40 de techniek van het realiseren van het voordeel hetzelfde. In dit voorbeeld heeft wit al een beslissend overwicht.

Welke tegenspelplannen worden meestal toegepast wanneer de tegenstander een sterk gecentraliseerde positie heeft?

Een van de tactische middelen om centrum-schijven te bestrijden is de **omsingeling**.

145.

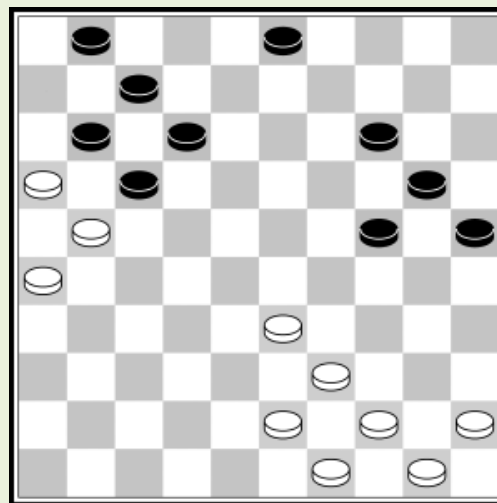
De eerste indruk is dat de zwarte stelling goed is, omdat zwart belangrijke centrumvelden heeft bezet. Bij nader onderzoek blijkt echter dat zwart geen enkele goede zet heeft zonder materieel verlies te lijden. De zwarte stelling 'hangt als het ware in de lucht', d.w.z. ze mist ondersteuning.

De kolommen 12, 18, 23 en 14, 19, 23 neutraliseren weliswaar de witte opstelling, maar zwart heeft geen manoeuvreermogelijkheden. Zo'n centrum noemt men een zwak centrum. Als bijvoorbeeld de zwarte schijf op 13 op veld 3 zou staan, dan zou de stelling aanzienlijk sterker zijn, omdat er dan kolommen 3, 8, 12 en 3, 9, 14 ontstaan. Hieruit blijkt hoe belangrijk ruilmogelijkheden zijn, die juist door zulke schijfkolommen worden geboden.

Hoe moet men zich verdedigen tegen een omsingeling? Het belangrijkste is de manoeuvreermogelijkheden te behouden, zodat men niet van de vleugels wordt ingesloten. Een typisch voorbeeld van een zwak centrum is een 'vierkant' van schijven in het centrum: 18, 22, 23, 28, dat gemakkelijk kan worden tegengehouden door drie witte schijven: 31, 34, 38. In zulke stellingen hinderen de schijven elkaar in hun ontwikkeling en kunnen ze niet in een 'gevechtlinie' worden opgesteld; daarom vermijdt men dergelijke posities.

Laten we het volgende voorbeeld bekijken.

146.

De schijven op de linkerflank van wit en de rechterflank van zwart staan in nauw contact. Voor wit is het in dit deel van het bord niet mogelijk een zet te doen, maar ook de zwarte schijven kunnen niet vooruit zonder materieel verlies te lijden. Zo'n type stelling is een vorm van *binding*.

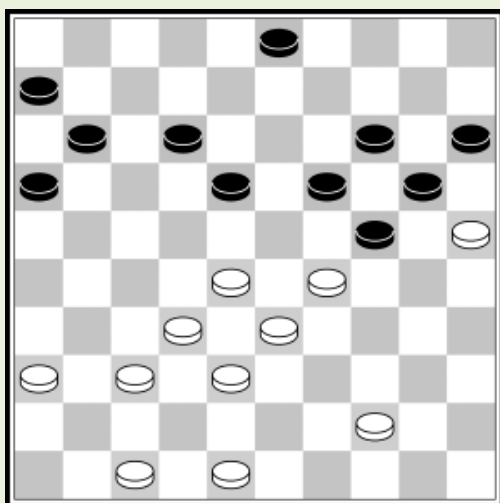
Bij het beoordelen van een binding moet men letten op hoeveel schijven er van beide kanten bij betrokken zijn. Een binding is meestal alleen gunstig wanneer men met minder schijven een groter aantal van de tegenstander vastlegt.

In dit geval hebben drie witte schijven vijf zwarte gebonden, en bovendien heeft zwart geen actief plan om zich uit deze situatie te bevrijden. Een van de ideeën is om de schijf op 14 naar veld 23 te brengen en vervolgens te ruilen met 23–28, enzovoort. Wit weerlegt dit plan echter zonder moeite, door gebruik te maken van de schijfkolommen op de rechterflank, en zwart kan materieel verlies niet vermijden. Het is gemakkelijk te begrijpen waarom de zwarte stelling zo moeilijk is: feitelijk nemen slechts 5 zwarte schijven deel aan de strijd tegen 7 witte.

Laten we nog enkele manieren bekijken om zich te bevrijden uit de binding van diagram 146. Als de witte schijf op 33 op veld 23 zou staan, dan zou zwart zich bevrijden met de ruil 12–18! Als de witte schijf op 33 op veld 29 stond en de zwarte op 24 op 19, dan zou zwart zich met 19–23 bevrijden.

Als zwart de schijf van 1 naar 6 speelt en van 3 naar 8, terwijl wit intussen 33–28? speelt, dan wordt na 17–22! de binding opgeheven.

147.

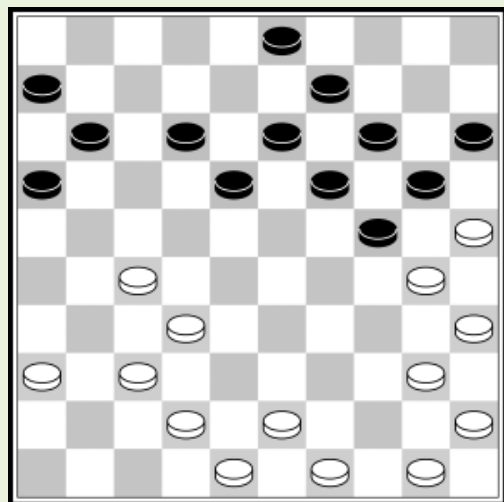

Nu zien we een bindingsschema van een andere aard. Hier staan de schijven van beide partijen niet zo dicht op elkaar als in het vorige voorbeeld, maar toch houden drie witte schijven (33, 29 en 25) vijf zwarte schijven (14, 15, 19, 20 en 24) tegen.

Als zwart een kolom 18, 12, 7 zou kunnen vormen, dan zouden ze met de ruil 18–23 tegenspel krijgen. In deze stelling kan de zwarte schijf echter niet op veld 7 komen. Andere pogingen tot tegenspel maken het ook niet mogelijk om zich uit de binding te bevrijden. Bijvoorbeeld: 1...12–17 2.44–39 17–22 3.28x17 11x22 4.32–28, en na 4... 3–8 5.28x17 mag 5...19–23 niet wegens het eenvoudige 6. 48–43+

In het volgende voorbeeld bevrijdt zwart zich uit de binding.

148.

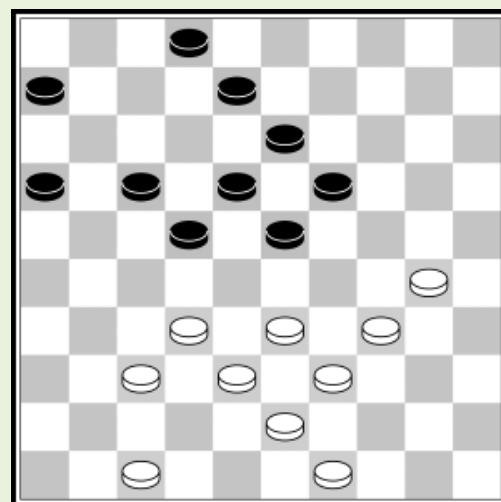

In deze stelling speelt zwart: 1. 24–29! Het blijkt dat wit niet mag slaan met 2. 30x24

19x30 3. 35x33?, want dan volgt 3... 14–19! en zwart wint.

Bij het proberen de binding te behouden moet de actieve partij altijd rekening houden met dit soort bevrijdingsmogelijkheden.

149.

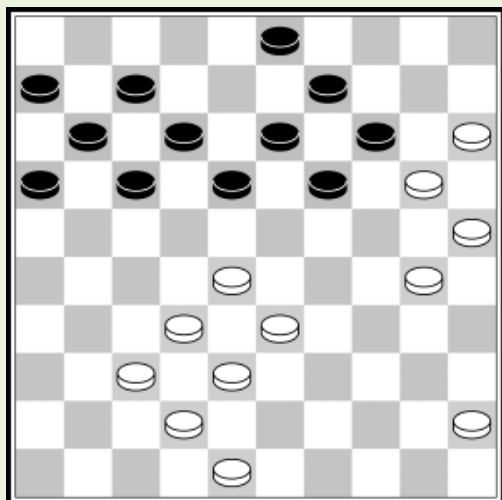

Beoordeel de stelling. Het meest karakteristieke kenmerk van de positie is dat de linkerflank van zwart verzwakt is. Wit dreigt met een ruil 1. 30–24 19x30 2. 34x25 om een doorbraak te creëren, en na enkele zetten zal de witte schijf ongehinderd de damlijn bereiken. Zwart heeft geen bevredigend weerwerk tegen dit plan. Als de schijf op 8 op veld 3 zou staan, kon zwart de doorbraak zonder problemen voorkomen. Om dit soort redenen wordt de schijf op 3 (en de witte op 48) soms bewust vroeg niet ontwikkeld, maar op zijn plaats gelaten om indien nodig één van de vleugels te versterken.

Welke vorm van tegenspel kan men organiseren wanneer de tegenstander een doorbraak dreigt? Eerst controleert men of de directe dreigingen kunnen worden voorkomen door offers of combinatorische middelen. Als het niet lukt om de doorbraak te verhinderen, plant men op tijd een tegenaanval richting de dam van de tegenstander, bijvoorbeeld door een stelling te creëren waarin het plaatsen van een dam onmogelijk wordt gemaakt door ruildreigingen. Een van de meest effectieve vormen van tegenspel is het creëren van een tegen-doorbraak.

Voor het realiseren van een doorbraak worden vaak offers gebruikt.

150.

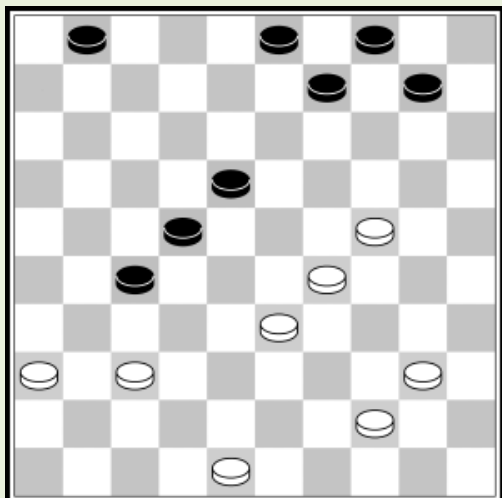
Hier is de zwakte van de linkerflank van zwart niet zo duidelijk als in het vorige voorbeeld. Bij nader onderzoek valt echter een belangrijk gat in de zwarte stelling op: op veld 4 staat geen schijf. Hierdoor dreigt wit met 1.30–24 19x30 2.25x34 14x25 3.15–10 door te breken op deze flank.

Blijkt dat deze dreiging niet te voorkomen is, want na 1...3-8 volgt een combinatie: 2.15x10 14x5 3.28–22 17x39 4.38x33 39x28 5.32x3, en wit wint.

Laten we nu de begrippen 'geïsoleerde schijven' en 'achtergebleven schijven' verklaren.

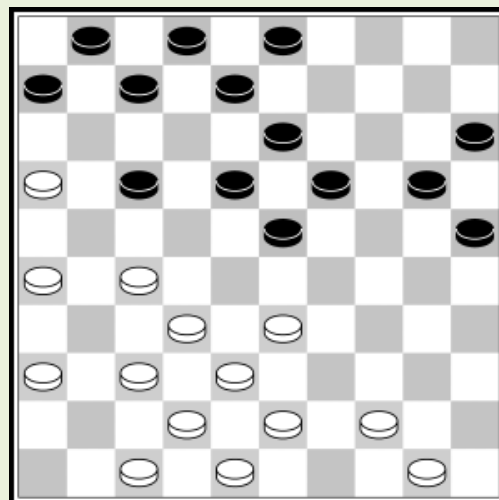
Geïsoleerde schijven zijn schijven die losgeraakt zijn van de rest van de schijvenformatie en zich dicht bij het vijandelijke kamp bevinden. Het is duidelijk dat zulke schijven zich in een zeer moeilijke positie bevinden: vaak is het zelfs onmogelijk om ze te verdedigen en het verlies ervan te voorkomen

151.

Hier isoleert wit schijf 27. 1.33-28! 22x33 2.29x38, en dreigt met een aanval 3.37-32. Zwart kan proberen schijf 24 in het tegenspel te isoleren, maar in dit geval slaagt wit erin deze te verdedigen. Zwart moet het verlies van de schijf accepteren.

152.

In de praktijkpartij zal niemand vrijwillig zijn schijven blootstellen aan het risico van isolatie. Toch ontstaan zulke schijven soms als gevolg van een geforceerde variant of een ruilcombinatie:

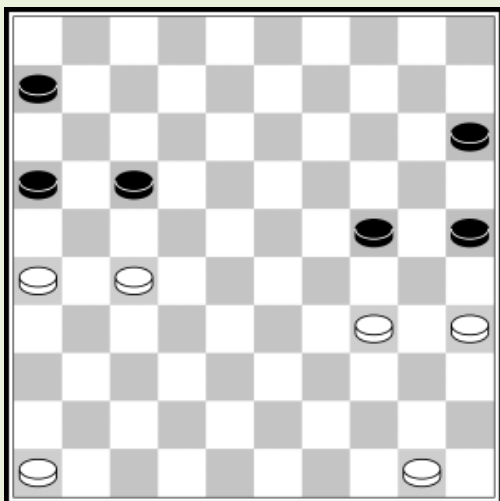
1. 16–11	07x16
2. 33–29	23x34
3. 27–21	16x27
4. 32x14	20x09

Als resultaat ontstaat bij zwart een geïsoleerde schijf op 34. Met de zet 5. 50–45 voltooit wit de omsingeling en dreigt hij onvermijdelijk met 6. 44–40 om deze schijf te winnen.

'Achtergebleven schijven' zijn schijven die niet actief aan de strijd kunnen deelnemen. De ontwikkeling van zulke schijven wordt meestal belemmerd door andere schijven die de uitgang blokkeren en hen dwingen een passieve 'toeschouwersrol' te vervullen.

Het volgende voorbeeld (diagram 153) illustreert een van de mogelijke tactieken, die zich manifesteert in de zwakte van de overgebleven stukken. De zwarte stukken 6 en 15 lijken zich te "verbergen" achter hun "broers" en kunnen hen niet actief bijstaan. De witte stukken 46 en 50 daarentegen kunnen zich vrij ontwikkelen. Hierdoor kan zwart materiaalverlies niet vermijden.

153.

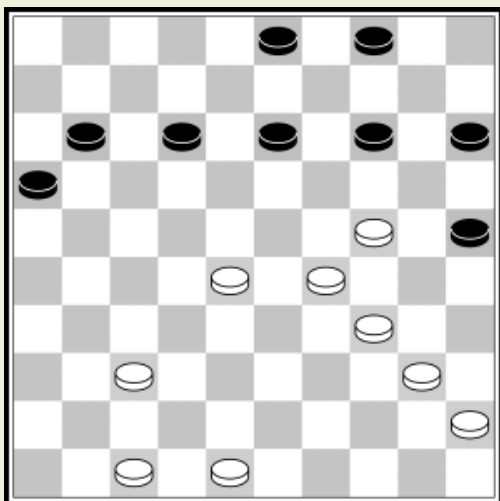

Nu dreigt 34–30 met winst van drie schijven. Als zwart de schijvenstructuur op 11, 12 en 13 verstoort, kan wit bovendien de slag op veld 10 afsluiten. Ook 1... 14–19 helpt niet, want na 2. 34–30 25x23 3. 40–35 wint wit.

Dreigingen zijn niet alleen van combinatieve aard. Vaak worden ook dreigingen gebruikt om positionele voordelen te verkrijgen: vrije actie in het centrum, gunstige bindingen, doorbraken, enzovoort. In de praktische partij worden combinatieve en positionele dreigingen meestal gecombineerd.

In de vorige voorbeelden hebben we de term ‘dreiging’ al meerdere keren gebruikt. Laten we nu nog twee stellingen bekijken waarin dit tactische element van beslissend belang is voor de beoordeling.

154.

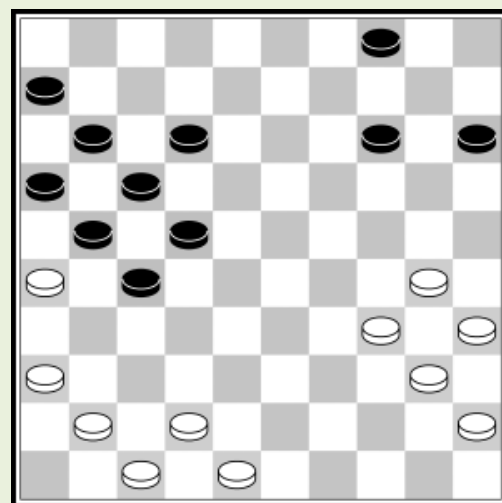

Wit is aan zet. In zijn beschikking bevindt zich een belangrijk centrumveld op 24. Zwart heeft passieve schijven op 15 en 25. Aan de andere kant heeft wit met de schijven op 34, 40 en 45 enigszins achtergebleven stukken, wat de algemene stelling in zekere mate in evenwicht houdt.

Het blijkt dat in deze stelling combinatieve dreigingen van wit de beslissende rol spelen. Over welke dreiging gaat het hier?

Na 1. 28–23 (met de dreiging 23–19) kan zwart dit eenvoudig afslaan met 1... 14–20. Daarom speelt wit 1. 37–32!

155.

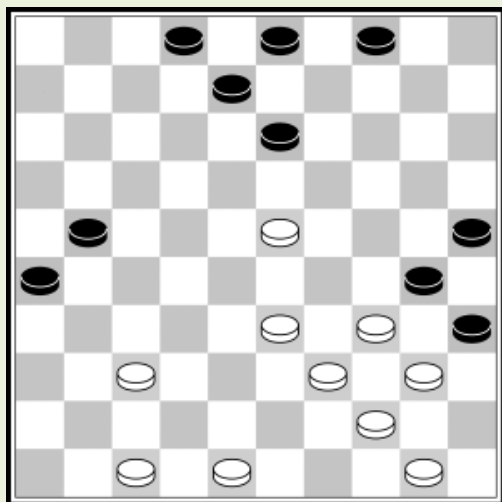

Hier speelt wit 1. 41–37! Dit is een positionele dreiging: het vastleggen van de zwarte schijven. De dreiging kan niet worden voorkomen, want zowel 1... 22–28 2. 37–32! als ook 1... 27–32 2. 37x28 22x33 3. 34–29! zijn onvoldoende voor zwart.

In verschillende voorbeelden hebben we gezien dat men soms schijven offert om een bepaald doel te bereiken. Zulke offers worden vaak gebruikt om een doorbraak te creëren. Daarnaast kunnen schijven ook worden opgeofferd om andere zwaktes in de stelling van de tegenstander uit te buiten, en soms zelfs om de stelling te egaliseren.

Laten we nu voorbeelden bekijken waarin een schijfoffer helpt om uit een binding te ontsnappen.

156.

Zwart heeft met drie schijven vijf witte schijven gebonden. Om zich uit deze ongunstige binding te bevrijden offert wit een schijf: 1.23-19 13x24 2. 34-29. Nu kan zwart de ruil niet meer vermijden; daarna brengt wit met 40-34 de stelling weer in materieel evenwicht en wordt tegelijk de binding opgeheven.

Offers zijn een tactisch element van combinatieve aard, maar moeten altijd positioneel onderbouwd zijn. Een offer zonder voldoende compensatie leidt tot verlies. Daarom moet men vóór het afstaan van een schijf alle mogelijkheden van de tegenstander zorgvuldig controleren en exact berekenen.

3. Strategische elementen. In het vorige hoofdstuk hebben we gezien dat het gebruik van verschillende tactische middelen kan leiden tot het gewenste resultaat van de partij. Tekorten in de stelling van de tegenstander ontstaan echter niet vanzelf — men moet planmatig spelen om eerst voordelen te verkrijgen, die vervolgens kunnen worden vergroot tot een overwicht.

Ook de tegenstander probeert voordelen te behalen; daarom blijft bij correct spel van beide partijen de stelling in evenwicht.

Op welke manier kan men op voordeel hopen? Hier kunnen twee speelstijlen worden onderscheiden: actief en passief spel. Bij passief spel richt men zich vooral op het bewaren van het evenwicht en wacht men op fouten van de tegenstander.

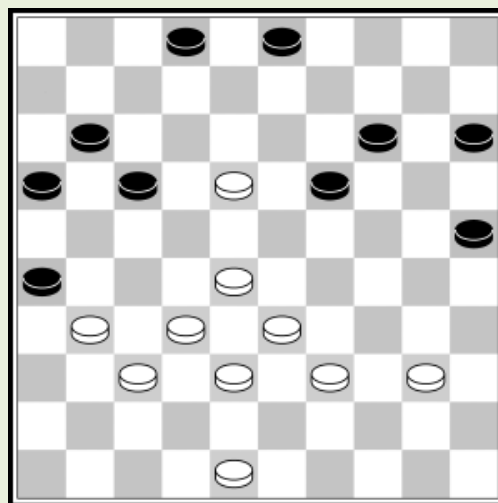
Bij actief spel daarentegen worden problemen aan de tegenstander opgelegd, terwijl men tegelijkertijd zijn plannen neutraliseert. Dit vergroot ook de kans op fouten aan beide kanten.

Het is duidelijk dat zetten zonder logisch verband de initiatief mogelijkheden aan de tegenstander geven. Daarom moeten alle zetten deel uitmaken van één strategisch plan. Bij het kiezen van een plan houdt men rekening met de meest waarschijnlijke reacties van de tegenstander, waaronder ruilen, aanvallen, offers, dreigingen, combinaties en andere tactische elementen. Tegen elk van deze mogelijke reacties voorziet het strategische plan verschillende varianten.

VOORDEEL EN OVERMACHT

1. VRIJ SPEL IN HET CENTRUM

157.

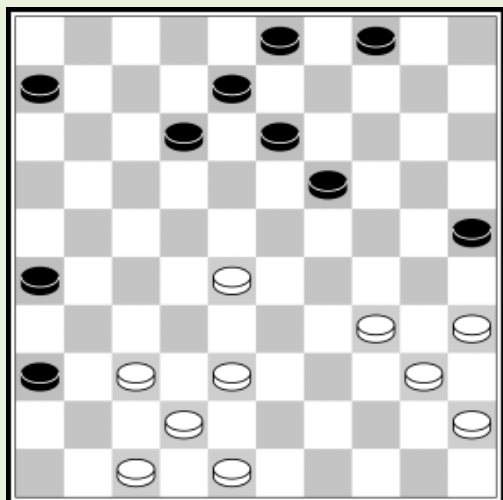

Deze

stelling ontstond in de partij van V. Kaplan tegen V. Abaulin (Leningrad, 1954). Het voordeel van wit is onbetwist, omdat hij vrij spel in het centrum heeft. Zeer actief is de schijf op 18, die als het ware de zwarte strijdkrachten in twee delen splitst, waardoor ze elkaar moeilijk kunnen ondersteunen. Zwart kan deze schijf alleen elimineren door een kolom te vormen zoals 7, 11, 16 of 9, 14, 20 en daarna terug te ruilen. In de tussentijd vergroot wit echter zijn ontwikkelingsvoorsprong, activeert zijn stukken en benut de centrale kolommen (37, 32, 28 en 28, 33, 39), of vormt zelfs een derde kolom (27, 32, 38) met de zet 31-27.

Door de dreiging 27–21 ontstaat bij zwart een passief ‘drietal’ van schijven op 16, 21 en 26. Dat is het belangrijkste zwakke punt in de zwarte stelling. Het nadeel van wit is een enigszins verzwakte rechterflank, waar zwart nog mogelijkheden heeft om tegenspel te organiseren en zo de actieve centrale spelvoering van wit te neutraliseren.

158.

Uit de partij van M. Stanouski tegen N. Sretenski (Leningrad, 1958). Wit is aan zet.

Wat zijn de belangrijkste kenmerken van de stelling? Zwart heeft passieve schijven op 26, 36 en 25; andere zwaktes zijn er niet. Wit daarentegen heeft een actieve schijf op 28 en een sterke kolom 45, 40, 34.

De algemene beoordeling van de stelling bepaalt het verdere plan van wit: strijd om het centrum, om zo de passieve positie van de zwarte schijven op 26 en 36 uit te buiten. Hoe kan men dit plan uitvoeren? Op 1. 34–29, kan zwart na de ruil 19–24 zijn stukken hergroeperen en actief deelnemen aan de strijd om het centrum. Daarom gebruikt wit de schijf op 25 als een soort springplank om zijn stukken zo snel mogelijk naar de centrale velden over te brengen.

In dit voorbeeld is het interessant om de tegenspeltactiek van zwart te volgen. Die is passief en berust vooral op het handhaven van het evenwicht in de stelling. Toch blijkt deze tactiek voldoende effectief om de dreigingen van de tegenstander af te weren.

1. 34–30 25x34 2. 40x29

Met deze ruil activeert wit zijn spel aanzienlijk. Tegelijkertijd verdwijnt echter ook een van de zwakke punten in de zwarte stelling — de passieve schijf op 25.

2... 12–18

Zwart dreigt met verdere ruilen het offensief van de tegenstander te stoppen.

3. 29–24

Een energieke zet! Wit vergroot zijn ontwikkelingsvoorsprong en verovert steeds meer belangrijke centrumvelden. Toch slaagt hij er nog niet in om de zwarte stelling merkbaar te verzwakken.

3. ... 19x30

4. 35x24 03-09

5. 38-33 09-14

6. 45-40 04-10

Zwart dreigt met de ruil 18–23 om zich uit de benarde positie los te maken.

7. 28-22 18x27

8. 37-31 26x37

9. 42x22

Er is opnieuw een nieuw steunpunt veroverd. Toch nemen de verdedigingsmogelijkheden van zwart niet af, omdat wit de passieve schijf op 26 heeft weggeruild. Bovendien neemt het aantal schijven voortdurend af, waardoor wit zijn druk niet verder kan opvoeren.

9. ... 08-12

10. 33-29 14-19

Op 10. ... 12-17 volgt 11.22x11 6x17 volgt 12.29-23 17-22 13.48-42 10-15 14.40-34 14-20 15.34-29 22-27 16.42-37 20-25 17.23-19 13-18 18.19-14 15-20 19.24x15 25-30 20.37-31+

11. 40-35 19x30

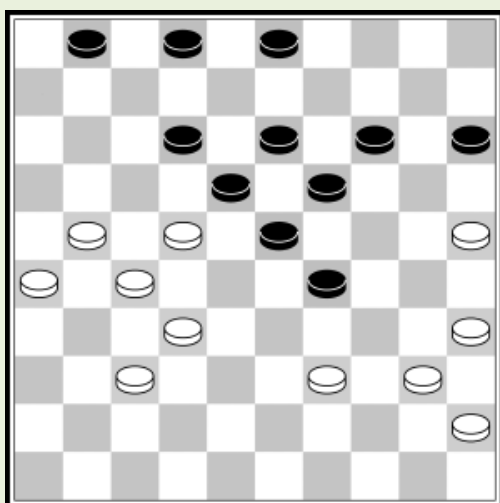
12. 35x24 10-14

13. 29-23 12-17

14. 22x11 06x17

en de aanval van wit is vastgelopen — er is te weinig materiaal over om die voort te zetten, terwijl de oppositie in het voordeel van zwart is. In dit voorbeeld bleken de verdedigingsmiddelen groter te zijn dan de aanvalsmogelijkheden, omdat wit voor zijn actieve spel genoeg moest nemen met een aanzienlijke vereenvoudiging van de stelling.

159.

In de praktijk bestaat er geen ‘zuiver positioneel’ spel — het is nauw verbonden met allerlei combinatieve mogelijkheden. Positionele plannen worden altijd geholpen (of juist gehinderd) door combinatieve motieven, zoals offers of ruilen. Ook een ruil is in wezen een combinatie, zij het op kleine schaal, omdat het doel is om sneller (in vergelijking met zogenaamde ‘stille zetten’) de opstelling van zowel eigen als vijandelijke schijven te hergroeperen.

In dit voorbeeld gebruikte zwart een kleine ruilcombinatie om een beslissend positioneel overwicht te verkrijgen. Zwart beheerst de centrale velden. Toch zijn de tegenspelmogelijkheden van wit nog niet uitgeput. Zo kan wit zich bijvoorbeeld verdedigen na een ruil met 40–34 en 35x44. Indien nodig kan zelfs 22–17 worden gespeeld, met een daaropvolgende ruil op de linkerflank. Na een ruil met 39–33 en 32x43 kan een combinatie volgen met 23–28, 12–17 en een eindslag op 48, al kan de dam dan weer worden afgeruild. Met al deze tegenspelmogelijkheden moet zwart rekening houden bij het kiezen van de volgende zet.

In de partij volgde:

1. 29-34

Een onverwacht mooie zet!

2. **39-30** **23-28**

3. 32×23 ?

Na 3. 22:33 12-17 4. 21 :23 19:39 ontstaan er
 grotere mogelijkheden voor verzet, omdat de
 manoeuvreer mogelijkheden van de zwarte dam
 zeer beperkt zijn.

3. ... 19x17

Nu zijn de witte krachten in twee delen gesplitst.
Zwart versterkt opnieuw het centrum.

De partij ging verder:

4. 30-24 17-22

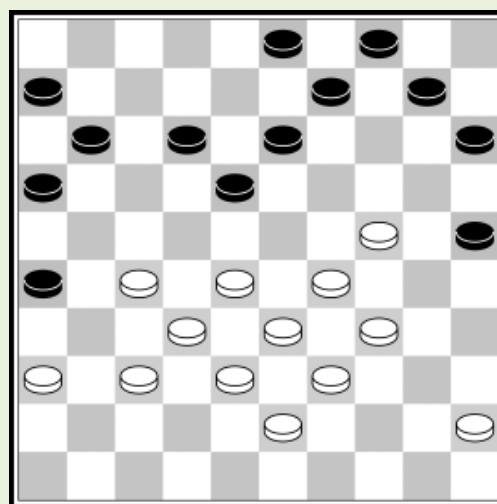
5. 37-32 22x31

6. 26x37 18-22

7. 37-31 03-08

en wit moest een schijf geven, maar ook dat kon hem niet meer redden van verlies.

160.

Posities waarin de schijf op veld 24 twee zwarte schijven (15 en 25) tegenhoudt, worden “kielvormige” posities genoemd (naar de benaming van de “kiel”-opening in het Russische dammen).

Hoewel zwart geen duidelijke zwaktes heeft, is het overwicht van wit onmiskenbaar: zij controleren alle belangrijkste centrumvelden, en zoals bekend zijn schijfkolommen in het centrum van groot belang. De meest actieve elementen in de witte opstelling zijn de “vijfmansformatie” op 27, 28, 32, 37 en 38, evenals de “kiel” op 24.

Laten we de “natuurlijke” voortzettingen bekijken:

1. 28-23 11-17

2. 33-28 17-21.

Nu dreigt zwart met ruil 12-17 zijn krachten te hergroeperen, maar na 3. 23-19 volgt 3-8. Laten we de stelling vanuit een ander perspectief beoordelen. Zwart dreigt met 10-14 en 14-20 het sterke centrum van de tegenstander te neutraliseren, want in de witte positie is tot op zekere hoogte sprake van "overontwikkeling",

dat wil zeggen dat hun schijven te ver naar voren zijn doorgeschoven, terwijl er nog maar weinig reservetempo's over zijn. Als zwart erin slaagt alle dreigingen en hergroeperingsmogelijkheden af te wenden, zullen de witten uiteindelijk gedwongen worden zetten te doen die de gunstige positie van hun schijven compromitteren.

De zwarte verdediging kan ook gebruikmaken van combinatorische motieven, bijvoorbeeld:

Op 1.28-23 10-14 2.33-28? volgt 2... 16-21 3.27x7 12x1 4.23x12 26-31 5.37x26 3-8 6.12x3 13-19 7.24x13 9x18 8.3x20 15x42

P. Swjatoj (partij tegen M. Kogan tijdens het 1e kampioenschap van de USSR in Leningrad) koos voor de voortzetting:

1. 36-31?

Met deze zet dekt wit veld 31, en creëert daarmee de dreiging 34-30. Om deze reden moet zwart veld 17 bezetten, waarna wit door een ruil zijn krachten herschikt.

Aan de andere kant brengt de zet 36-31 de linkerflank van wit in een ongedekte positie, daarom kan zo'n zet alleen worden uitgevoerd na een zorgvuldige controle.

1. ... 11-17

Op 1... 10-14, volgt 2.34-30 25x23 3.28x17 11x22 4.32-28 9-13 5.28x17 14-19 6. 45-40 19x30 7. 40-35 wit behoudt een schijf meer, of creëert een doorbraak op de rechterflank van zwart.

Op 1... 3-8, volgt: 2.28-23 11-17 3.32-28! 17-21 4.38-32 10-14 5.34-30 25x34 6.39x30 14-20 7.30-25 9-14 8.43-39 14-19 9.25x14 19x10 10.28-22, en er dreigt onvermijdelijk 24-19+.

2. 28-22! 17x28

3. 32x23 ...

Het doel van de ruil is om de centrale schijven van zwart vast te leggen (te binden).

3. 03-08

Zwart heeft een val opgezet: 4. 33-28? 18-22! +

4. 38-32 10-14

5. 34-30 ...

Wit ontwijkt opnieuw de val. Ops 5.33-28?, volgt: 5... 16-21! 6.27x16 6-11 7.16x7 12x1 8.23x3 13-19 9.24x13 9x18 10.3x20 15x44

5. ... 25x34

6. 39x30 ...

Met deze ruil verhindert wit dat de tegenstander zich kan hergroeperen en verkrijgt hij extra reservetempi.

6. ... 06-11

Op 6... 14-20, is het volgende verloop mogelijk: 7.30-25 9-14 8.33-28 6-11(8... 14-19 9.23:14 20:9 10.29-23 18x20

11.25x3+) 9.43-38 11-17 10.45-40 17-21 11.38-33 14-19 12.23x14 20x9 13.28-23 9-14 14.33-28+.

De combinatie 6... 15-20? levert niets op: 7.24x15 4-10 8.15x4 14-19 9.23x3 13-19 10.4x22 12-17 11.3x21 26x48, want na 12. 29-24 48x25 13. 24:13 ontstaat er voor wit een gewonnen eindspel.

7. 45-40 ...

Wit behoudt verschillende plannen, afhankelijk van de zet van de tegenstander. In het kader van combinatie spel wordt opgemerkt dat het niet verstandig is om schijven "netvormig" te plaatsen, omdat dit de tegenstander het uitvoeren van verschillende combinatorische ideeën vergemakkelijkt.

Vanuit positioneel oogpunt moet echter worden erkend dat een netvormige stelling geen zwakte van de positie is, maar juist een voordeel. Het komt erop neer dat er in zo'n stelling grote manoeuvreermogelijkheden zijn: vrijwel alle schijven kunnen naar verschillende velden worden verplaatst, waardoor in verschillende richtingen kolommen kunnen worden gevormd.

Daarnaast nemen schijven in een netvormige opstelling een groter deel van het bord in beslag dan schijven die dicht op elkaar staan. Toch moet worden benadrukt dat het plaatsen van schijven in een netvormige structuur zeer voorzichtig spel vereist, om niet in combinaties te "trappen".

7. ... 11-17

Op 7. ... 14-20 8.30-25 9-14 9.33-28
wint wit

8. 40-34 14-20

Zwart had opnieuw kunnen combineren:
8... 18-22 9.27x7 13-18 10.23x3 4-10
11.3x21 16:21, maar na 12. 7-1 ontstaat er
voor wit een gewonnen eindspel.

9. 30-25 18-22!?

Ten slotte combineert zwart! Ook 9... 9-14
houdt niet stand, bijvoorbeeld: 10. 23-19
14x23
11. 25x14 (met dreiging 14-10+) 17-22
(11... 16-21 12.27x16 23x28 13.33x11 12-17
14. 11x22 18x49 15.31-27 49x21 16.16x27+)
12. 43-38, en wit wint.

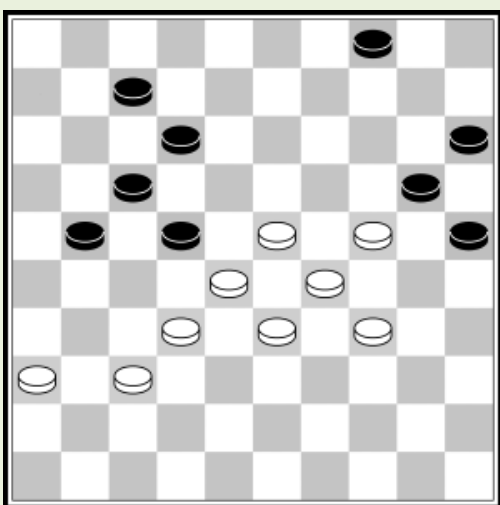
10. 25x03

(als 10.27x7?, dan 10... 8-12 11.25x3 12x1
12.3x21 16x49, en zwart wint),

10... 04-09**11. 27x07 09-14****12. 03x21 16x49,**

en voor zwart is het eindspel verloren.

161.

In dit voorbeeld reageert zwart op het sterke centrum van wit met dreigingen van combinaties, maar de aanvalsmogelijkheden bleken groter te zijn dan de verdediging.

Wit realiseerde zijn overwicht overtuigend in de partij N. Sretenski – V. Kaplan (kampioenschap van de Oekraïense SSR, Kiev, 1957).

Wit “bezet” het centrum, terwijl de zwarte schijven op 15, 20 en 25 passief staan; bovendien zijn hun krachten in twee delen gesplitst.

Het enige plan van zwart is om gebruik te maken van de ongedekte positie van de witte schijven door middel van omsingeling.

1. 24-19 07-11

Op 1. ... 4-9 volgt 2.19-14 9-13 3.23-18+

2. 19-13 22-27**3. 23-19 27x38****4. 33x42 21-27****5. 42-38**

Er kon ook 5.37-31 12-18 6.31x22 18x9
7. 29-23 gespeeld worden (maar niet
7.19-14? want dan volgt 9-13 8.14-9
13-18 9.22x13 20-24 10.29x20 25x3, en
zwart krijgt goede remisekansen).

De stelling na 7. 29-23 is gewonnen voor wit.

5. ... 11-16**6. 29-23 ...**

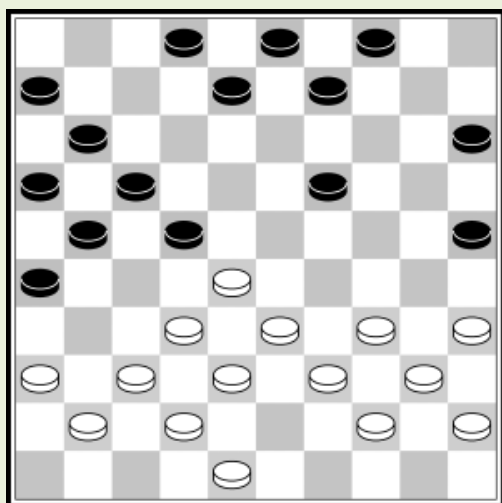
Uiteraard mag niet 6. 37-31? gespeeld worden, want dan volgt 20-24 en ontstaat een remise.

6. ... 16-21**7. 37-32 04-10**

Het zwarte plan wordt uitgevoerd, omdat de witte positie omsingeld is. Toch bewijst het offer van twee schijven dat de berekening van N. Sretenski correct was.

8. 23-18! 12x14**9. 13-08 20-24****10.08-02 14-19****11.38-33! 27x40****12.28-23 19x28****13.02x11 25-30****14.11-16 +**

162.

In dit voorbeeld is te zien dat de praktische partij zich afspeelde op het snijpunt van twee speelsystemen.

We beoordelen de in het diagram getoonde stelling (uit de partij V. Zvirbulis – V. Agranovs, All-Unie “Spartak”-toernooi in Dzintari, 1956). Bij wit is de linkerflank enigszins verzwakt (er staat geen schijf op 47). Bij zwart staat een passieve schijf op 25 en is de rechterflank overbelast.

Dit bepaalt de verdere plannen van beide partijen: wit probeert zich in het centrum te versterken, terwijl zwart druk organiseert op de linkerflank van de tegenstander.

Een concrete berekening toont aan dat zwart er niet in zal slagen door te breken op de flank, waardoor wit actief wordt in het centrum.

1. 28-23! 19x28
2. 32x23 ...

Wit heeft een voordeel verkregen: vrij spel in het centrum. Het antwoordplan van zwart is om de linkerflank vast te zetten.

2. ... 22-27
3. 37-32 ...

De beste beslissing, omdat na 3. 48-43 de linkerflank zonder ondersteuning blijft.

3. ... 08-13
4. 41-37 09-14
5. 34-29 ...

Het idee van deze zet is goed te begrijpen: wit brengt nieuwe krachten in de strijd om het centrum, terwijl hij tegelijkertijd de rechterflank ontwikkelt.

5 14-20
6.. 40-34 20-24
7. 29x20 25x14
8. 34-29 ...

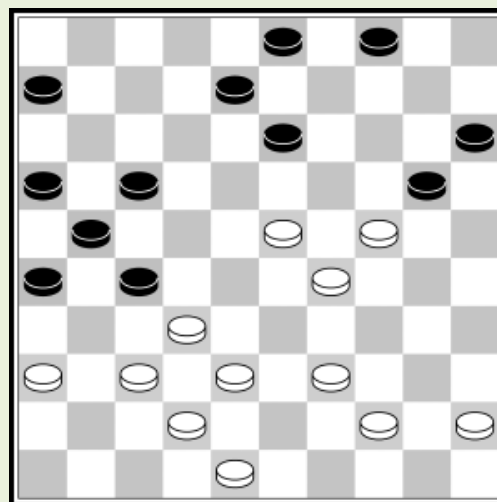
Zolang zwart zich zorgen maakt over het ruilen van de passieve schijf op 25, blijven wit zijn schijven in het centrum “opstellen” en verder ontwikkelen.

8. ... 02-08
9. 35-30 ...

Deze zet is gericht op een nieuw, belangrijk centrumveld: 24.

9. 08-12
10.30-24 12-18
11.23x12 17x08
12.29-23! 14-20
13.33-29 11-17?

163.

Na deze “natuurlijke” zet kan zwart het verlies niet meer vermijden. Er had gespeeld moeten worden: 13...08-12 14.39-33 12-17 15.44-39 13-18 16.23x12 17x8 en de stelling kan nog verdedigd worden.

15.39-33!

Het lijkt ongelooflijk dat de stelling van zwart niet te redden is.

Laten we de mogelijkheden voor tegenspel bekijken.

Als 14... 8-12 (of 6-11), dan volgt na 15. 33-28 onvermijdelijk de dreiging 16. 37-31 +.

Als 14... 17-22, dan volgt na 15.32-25 4-9 (15... 13-18 16.28x17 21x12 17.37-31 26x37 18.42x2 +) 16. 28x17 21x12 17.33-28 en wit wint een schijf met 18.37-31.

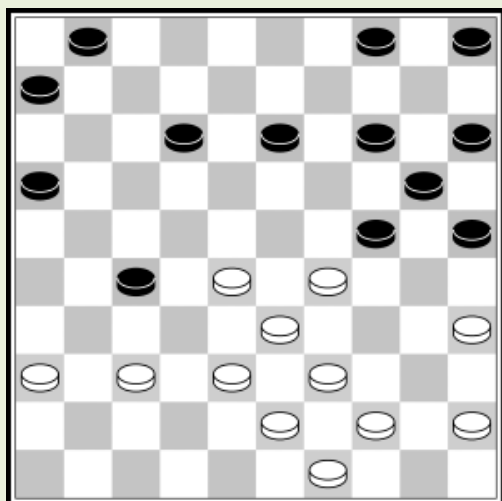
Zoals te zien is, heeft zwart stukken in het centrum en op de rechterflank geen enkele goede zet meer. Alleen passief spel op de linkerflank blijft over.

14. ... 04-09
15. 44-39 09-14
16. 45-40 03-09
17. 39-34 20-25
18. 33-28! ...

Nu dreigt 19.37-31. Daarom resteert alleen 18... 17-22 19.28x17 21x12 20.32x21 26x17 (als 20... 16x27, dan 21. 37-31+) 21.23-19 14x23 22.29x7 Zwart verliest.

2. Beperkingen

164.

In deze stelling geeft de “beperking” voor zwart (partij J. Kulikauskas – J. Stepinš) geen enkel voordeel. Integendeel: wit creëert met de zet 1. 28-23! de dreiging 34-30.

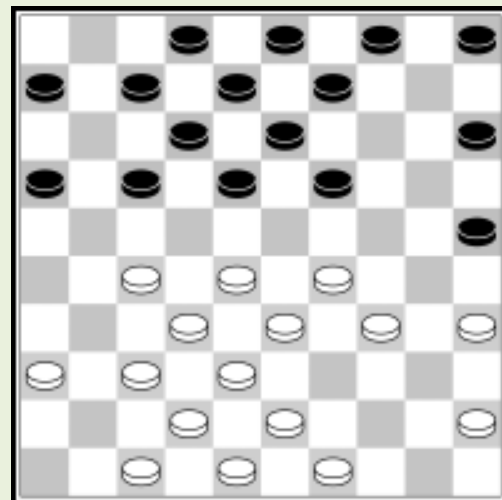
Voor zwart blijft er niets anders over dan te ruilen met 14-19, omdat 1... 13-18? niet kan wegens 2. 34-30! +.

Na de ruil met 1... 14-19 ligt het voordeel bij wit, omdat zij vrijer spel in het centrum hebben en een ontwikkelingsvoorsprong in schijvenbezit.

Laten we nu bekijken op welke manier beperkingen in praktische partijen ontstaan. De in diagram 165 weergegeven stelling ontstond in de partij I. Barska – I. Kouperman. Voor zwart ontstond na 1... 15-20! de mogelijkheid om de rechterflank van de tegenstander te binden, omdat wit de ruil niet kan voorkomen: 2... 19-23 3. 28x19 13x24.

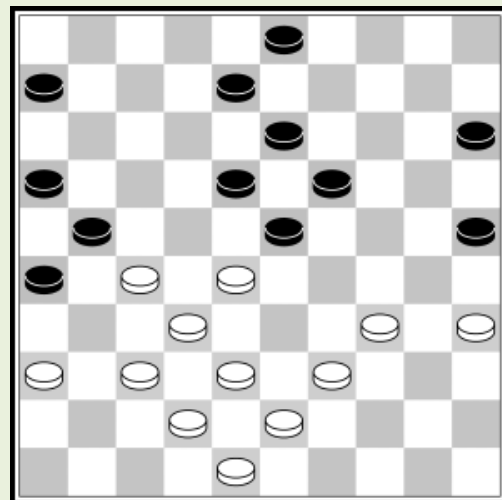
Daarna kunnen de zwarte stukken extra krachten aanvoeren met 5-10 en 10-15, waardoor de binding nog verder wordt versterkt. Het voordeel van zwart is hier duidelijk merkbaar.

165.

Een veel complexere techniek van het verkrijgen van een beperking is te zien in het volgende voorbeeld uit de partij P. Rozenburg – H. Laros (wereldkampioenschap 1948).

166.

De bijzonderheid van de stelling is de ongedekte positie van de zwarte schijven op 13, 18, 19 en 23 in het centrum, wat wit voordeel geeft.

1. 38-33!

Wit dreigt de “koffer”-schijf van de tegenstander in het centrum te binden.

1... 15-20

Zwart kiest voor het plan met ruil 20-24 om de spanning in het centrum te verminderen.

Als 1... 3-9, dan volgt 2.42-38! (maar niet 2.33-29?, want dan volgt 2... 26-31! 3. 37x17 18-22 en zwart maakt de stelling gelijk). 2... 15-20 (anders 3.33-29) 3. 34-29 23x34 4.39x30 25x34 5.28-23 19x39 6.38-33 39x28 7.32x25 21x41 8.36x47, en de doorbraak van wit is niet te stoppen.

2. 33-29 20-24
3. 29x20 25x14
4. 39-33 ...

Nu kan zwart de centrumbinding niet meer afweren.

4. ... 14-20
5. 33-29 03-09
6. 43-38 06-11

Zwart staat in een moeilijke positie. Na 6. ...20-25 volgt 7.35-30 enzovoort, zoals in de partij.

7. 48-43 ...

Na 7. 38-33 volgt 11-17 8.42-38 18-22, en zwart kan zich succesvol verdedigen.

7. ... 20-25

Als 7... 11-17, dan volgt 8.28-22! 17x28 9.34-30 23x25 10.32x23 21x41 11.36x47, en wit wint.

8. 35-30 11-17 (de enige)
9. 38-33 18-22

Op 9 17-22 10. 28x17 21x12, volgt 11. 43-38+

10. 27x18 23x12

Uiteindelijk is zwart uit de beperking gekomen, maar zijn stelling is nog steeds zonder steun, terwijl wit actieve kolommen in het centrum heeft opgebouwd.

11.43-39! 17-22?

Tot nu toe verdedigt zwart zich precies. Het offer van een schijf geeft wit echter de mogelijkheid om geforceerd te winnen. Er had gespeeld moeten worden: 11... 19-24, want in dat geval is het voordeel van wit nog niet beslissend.

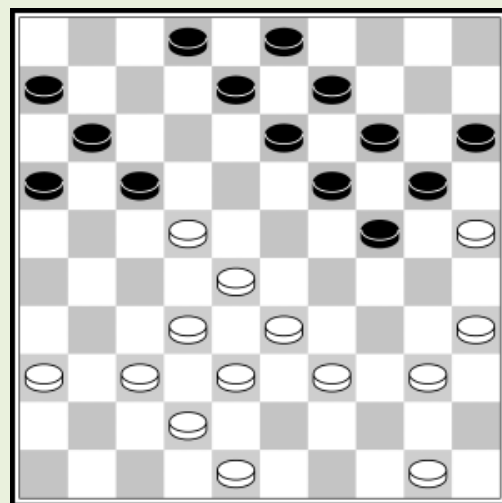
12. 28x17 12-18
13. 33-28! ...

Zwart moet zich opnieuw neerleggen bij een beperking - ditmaal nog onaangenamer.

13. ... 21:12
14. 28-23 19:28
15. 32:23 09:14
16. 30-24 16:21
17. 42-38, en zwart gaf op.

Vaak kan een gunstige beperking worden verkregen door gebruik te maken van een combinatiemogelijkheid of een ander tactisch middel. Op deze manier werd een voordeel verkregen door P. Ghestem tegen J. Demesmaecker (1948).

167.

De stelling van zwart is slechter, omdat er op de linkerflank geen manoeuvreermogelijkheden zijn. Wit gebruikt een combinatie en bindt deze flank onmiddellijk.

1. 40-34!

Het blijkt dat slaan van de schijf niet kan: 1... 24-30? 2.35x24 20x40, want dan volgt 3. 22-18! 13x22 4. 39-34 40x29 5. 33x4 22x33 6. 38x29, en wit wint.

1... 8-12
2. 34-29

Nu is de flank van zwart vastgelegd. Wit heeft een sterk centrum en ruime manoeuvreermogelijkheden, waardoor zij in de praktijk al een beslissend voordeel hebben verkregen. In de partij volgde:

2. ... 16-21
 3. 50-44 02-08
 4. 44-40 12-18?

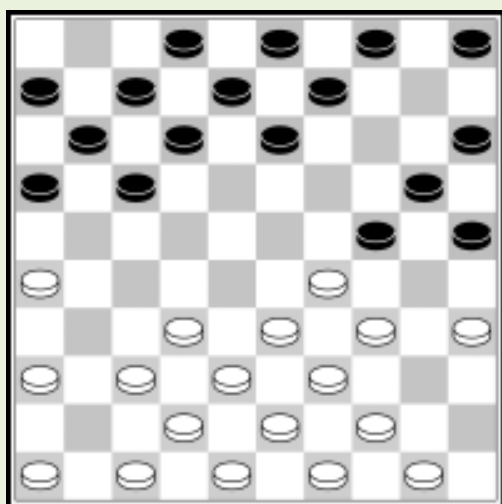
Na deze zet verliest zwart geforceerd een schijf. Toch zijn er ook andere zetten die leiden tot moeilijk spel voor zwart, bijv.:

4... 21-26 5.36-31 12-18 (als 5... 17-21, dan 6. 31-27 11-16 7. 29-23 enz.) 6.31-27 18-23 (na 6... 11-16 volgt 7.22x11 16x7 en daarna 8.27-21 26x17 9.28-23 19:28 10.33x2 24x44 11.40x49 +);
 als 6... 8-12, dan 7.29-23! 18x29 8.22-18 13x31 9.35-30 24x44 10.33x4 44x22 11.4x36+)
 6.29x18 11-16 7.22x11 13x31 9.11-7, en
 wart staat slecht in het eindspel, bijvoorbeeld:
 9... 8-12 10.7x18 31-36 11.37-31! 36x27
 12.32x21 26x17 13.40-34, en opnieuw zijn de
 zwarte stukken gebonden.

5. 40-34! 18x27
 6. 34-30 ...

Dit offer is zeer karakteristiek voor dit type binding, daarom is het goed om het te onthouden. Er dreigt 7.28-23 19x28 8.30x10 15x4 9.33x31, en wit heeft een schijf meer.
 Als 6... 13-18?!, dan volgt 7.36-31 27x36 8.37-31 36x27 9.28-23 19x37 10.42x4 +.

168.

Laten we de in het diagram weergegeven stelling gebruiken als "illustratiemiddel" om verschillende ideeën van binding en tegenspel te verklaren.

Voor ons staat een typisch voorbeeld van een flankbinding. Het meest kenmerkende van deze binding is dat de zwarte "viergroep" op 15, 20, 24 en 25 drie witte schijven heeft vastgelegd: 29, 33 en 35.

Zoals gebruikelijk bij dit soort bindingen, "schuilen" achter deze witte schijven nog meer stukken — in dit geval 34, 39, 44 en 50.

Dus vier zwarte schijven hebben zeven witte schijven gebonden. Hoewel wit, indien nodig, met de schijven op 44 en 50 nog twee reservetempo's kan uitvoeren, is deze binding duidelijk ongunstig voor wit.

Aan zwarte zijde neemt schijf 5 als een "passieve toeschouwer" deel aan de binding, en deze is ook moeilijk actief in de strijd te betrekken.

Het hoofdidee van het tegenspel van wit is om het centrum te activeren, om met behulp van ruilen aan de binding te ontsnappen. Als wit er bijvoorbeeld in slaagt de schijf van 32 naar veld 23 te brengen, dan creëren ze dreigingen met 23-19 en activeren ze bovendien de kolom 43, 39, 34. Een andere mogelijkheid is om de schijven op de velden 32 en 28 te plaatsen, om zich met de daaropvolgende dubbele ruil 34-30 te bevrijden. Men kan ook deze mogelijkheid noemen: als de schijf van 32 op veld 28 staat, ontstaat er een ruilmogelijkheid (28-22 17:28 33:22 24:33 39:28). In dat geval creëert zwart echter een soortgelijke binding op de andere flank met 12-17!

Bij het bekijken van deze verschillende tegenspelideeën zien we dat het voor wit essentieel is om zich in het centrum te versterken; vooral belangrijk is de controle over veld 28. De taak van zwart is om elke witte schijf die veld 28 bezet, te ruilen. De berekening toont echter aan dat wit zich toch in het centrum kan vestigen: 1.32-28! 17-21 2.26x17 11x22 28x17 12x21

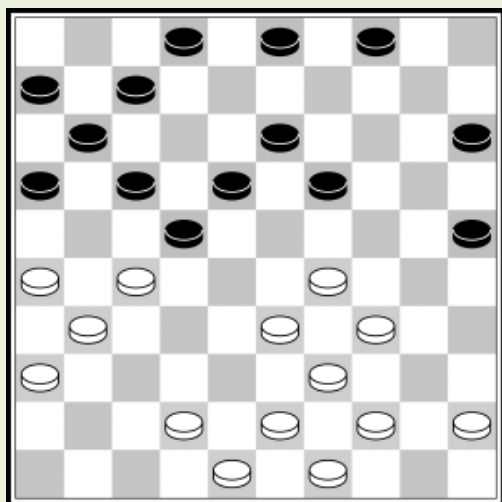
Zo'n dubbele ruil is een karakteristieke methode om het witte centrum "open te breken". Laten we het mogelijke verloop nog enkele zetten verder bekijken:

4.37-32 21-26
 5.32-28 16-21 Nu kan zwart de zet 6. 28-23 neutraliseren met de ruil 6... 13-18, daarom speelt wit: 6. 38-32! (met de dreiging 34-30), want na de ruil 6... 21-27 7. 32x21 26x17 volgt 8. 28-23 en de stelling is gelijk geworden.

Laten we nog enkele karakteristieke ruilen bekijken. Als wit in de in het diagram weergegeven stelling 1. 46-41 speelt, dan kan na 1... 17-21 2. 26x17 12x21 volgen: 3.34-30 25x23 4.32-27 21x32 5.37:30. Maar na 1... 17-22 (in plaats daarvan) kan wit antwoorden met: 2.34-30 25x23 3.33-28 22x33 4.39x30.

Om dit type binding vollediger te belichten, zullen we een stelling gebruiken uit de partij V. Zvirbulis – P. Sujatoj (Riga, 1957).

169.

Het voordeel ligt bij wit, die met vier schijven er zeven heeft vastgelegd. Een nadeel in de witte stelling is de ongunstige positie van de schijf op 29, omdat die de manoeuvreermogelijkheden beperkt. Daarom kan zwart tegenspel organiseren.

1... 19-23!

Laten we de mogelijke plannen voor wit bekijken. 2.42-38? is niet toegestaan vanwege 2... 25-30! 3.34x25 23x34 3.39x30 16-21! 3.27x16 22-27 31x22 17x30 +. Dit idee is belangrijk om te onthouden, omdat het grote praktische betekenis heeft.

Als 2.44-40, dan volgt 2... 13-19. Zwart dreigt met 17-21 zich uit de binding te bevrijden, waartegen wit geen voldoende effectief antwoord heeft, bijvoorbeeld: 3.42-38 17-21 4.26x28 23x21 5.29x23 19x28 6.33x13 3-9, en het voordeel van wit is minimaal.

En als 3. 40-35, dan volgt 3... 15-20, en de stelling is in evenwicht.

Als 2. 29-24, dan volgt 2... 7-12. Nu moet wit de dreiging 23-29 pareren en rekening houden met het feit dat zwart, na het bezetten van de velden 28 en 8, dreigt met 17-21. 3.43-37 (als 3.34-29 23x34 4.39x30 25x34 5.44-39, dan volgt 5... 2-7 en daarna 6... 13-19)

3... 23-28 Zwart dreigt veld 8 te bezetten en zo de kolom 8, 12, 17 te vormen. Wit moet de ruil van de schijf op 28 voorbereiden: 4. 44-40 2-7! Juist zo kan zwart zich uit de binding bevrijden.

(Als 4... 2-8?, dan volgt natuurlijk 5.34-30 25x34 6.39:30 28x39 7.43:34, en wit wint een schijf.) Wat moet wit doen na 4... 2-7? Als 5.34-30 25x34 6.39x30 7.43x34, dan volgt 7... 13-19. Hier komt de ongunstige positie van de schijf op 29 duidelijk tot uiting!

Als 5.48-42, 49-44 of 34-29, dan volgt 5... 3-8, en na de afwachtende zet 5.40-35 speelt zwart eveneens afwachtend 5... 4-10, en de binding kan niet behouden worden.

Conclusie: in de in het diagram weergegeven stelling heeft zwart gelijkwaardig tegenspel na 1... 19-23!

In de partij speelde zwart echter **1... 15-20(?)**

2.42-38 19-23 3.44-40 7-12 Nu werkt 3...13-19 niet meer, omdat dan 4. 26-21 en 5. 38-32 volgt met winst. **4.29-24** Het doel van de ruil is om zo snel mogelijk de centrale schijf op 23 te elimineren. **4... 20x29 5.33x24 03-09**

Na deze zet verliest zwart een schijf. Maar ook een plan analoog aan de variant met 1... 19-23 helpt niet, bijvoorbeeld: 5... 23-28 6.38-33 2-7 7.40-35 4-10 8.24-19! 13x24 9.34-30 25x34 10.39x19 28x39 11.43x34 3-9 12.34-30 9-14 13.30-24 14x23 14.24-20, en hoewel wit een schijf minder heeft, dreigen zij onvermijdelijk door te breken op de rechterflank.

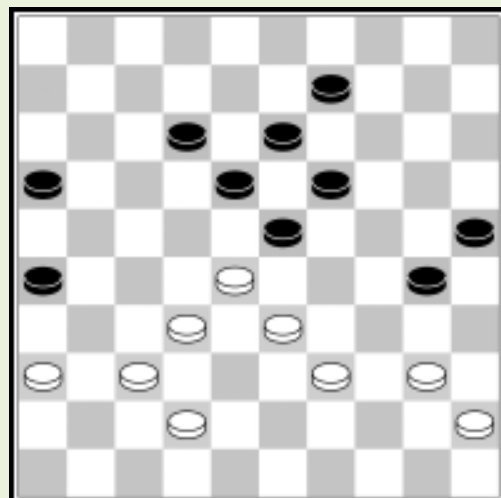
6.34-30 25x34 7.40x29 23x34 8.39x30 9-14

9.30-25! 14-19 10.38-33 11.25x34 02-08

12.45-40, en zwart offert actief een schijf, want het heeft geen zin te spelen met schijf 4 - "één is niet genoeg".

In het volgende voorbeeld verloor zwart doordat men niet tijdig gebruikmaakte van de mogelijkheid om uit de binding te komen.

170.

In deze stand (zie diagram 170) voerde internationaal meester I. Kouperman tegen de Franse kampioen M. Hisard een afruil uit, waarna het zwarte centrum gebonden bleef.

1.39-34 30x39 2.33x44 09-14 Hier kon zwart spelen : 2...25-30! Als 3.42-38, dan 3...30-34 4.40x29 23x34 enz. Als 3.44-39, dan 3...30-35 4.40-34 09-14, en na 5...23-29 is de zwarte positie niet slechter. Interessante complicaties ontstaan na 3.40-35 30-34 4.42-38 23-29 5.44-40 09-14.

We bekijken drie varianten :

1) 6.38-33 29x38 7.32x43 14-20 8.40x29 19-24, en initiatief voor zwart.

2) 6.28-23 19x28 7.32x23 13-19 8.38-32 19x28 9.32x23 14-20 10.23-19 12-17, en de zwarte positie is sterker.

3) 6.36-31 14-20 7.28-23 19x28 8.32x23 20-24, en na 9.23-19 volgt 9...16-21, maar na 9.38-32 antwoordt zwart met 9...16-21 10.27x16 24-30 11.35x33 18x36, en zwart heeft betere vooruitzichten.

3.42-38 14-20? Zwart heeft de binding verkeerd beoordeeld. Waarschijnlijk heeft meester M. Hisard zich vergist bij het berekenen van het aantal witte zetten op de damevleugel. Het was nog niet te laat om te spelen 3...25-30!

Als 4.40-35, dan 4...30-34 5.44-39 34x43 6.38x49 12-17, met dreiging van 16-21 gevolgd door 18-22, bijvoorbeeld 7.35-30 16-21 8.27x16 18-22 9.16-11 22x33 10.11x22 23-29 enz.

Als 4.38-33, dan 4...30-35 5.33-29 23x34 6.40x29 14-20 7.28-23 19x28 8.32x23 20-25, en zwart staat niet slechter.

Als 4.44-39, dan 4...30-35 5.38-33 35x44 5.39x50 23-29 enz.

Na 3...14-20? maakt wit gebruik van de centrum-binding.

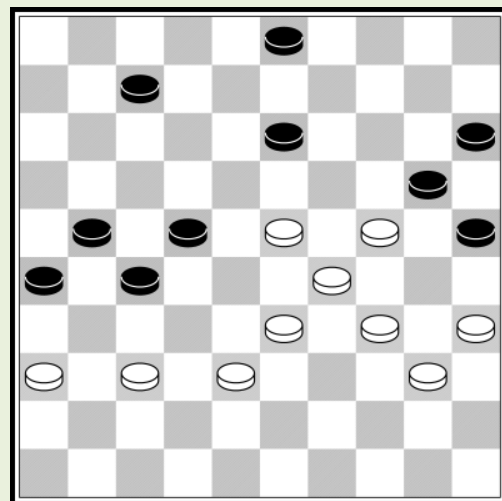
4.40-34 20-24 5.44-39 24-29

Als 5...12-17, dan 6.27-22 enz.+.

Als 5...24-30, dan 6.45-40 30-35 7.38-33 35x44 8.39x50, en wit wint.

6.39-33 29x40 7.45x34 12-17 8.34-29! 23x34 9.27-21 16x27 10.32x14 Wit voert een prachtige combinatie uit **10...13-19 11.14x23 34-40 12.23-18 40-44 13.18-12 25-30 14.12-7 30-34 15.38-32 26-31 16.37x26 34-39 17.07-02 39-43 18.02-35 44-50 19.32-27**, en zwart gaf op.

171

De analyse van het vorige voorbeeld toont ons dat binding meestal gunstig is voor de partij die de vijandelijke schijven heeft vastgelegd. Toch zijn er gevallen waarin men zich uit een binding kan bevrijden en zelfs het initiatief kan overnemen aan de gebonden zijde. Daarom wordt een binding niet zelden bewust, met opzet, toegelaten.

Dergelijke plannen moeten altijd zorgvuldig gecontroleerd worden, zodat de tegenstander de binding niet in zijn voordeel kan gebruiken.

In diagram 172 is een stelling afgebeeld uit de partij V.Giljarov - V.Abaulina (Leningrad, 1954). Wit beheerst centraal de velden 23 en 24, maar de schijven 34, 35 en 40 staan achtergebleven, waardoor de manoeuvreermogelijkheden beperkt zijn. Zwart omsingelt het witte centrum, maar de ontwikkeling wordt gehinderd door de ongedekte schijven 21, 22, 26 en 27.

Meester V. Giljarov koos een plan met een tijdelijke toelating van een binding.

1.35-30! Nu is schijf 13 een aanvalsobject geworden, en wit dreigt met 40-35 en 24-19 uit de binding te breken.

1...07-11? Zwart begrijpt de bedoeling van de tegenstander niet. Hij moest spelen 1...07-12.

Ook dan breekt wit uit de binding 2.23-18 12x23 3.29x09 13x04 4.33-29 22-28 5.24-19 14x23 6.29x18. Toch behoudt zwart met twee schijven meer dan voldoende initiatief 6...26-31 7.37x17 28-32.

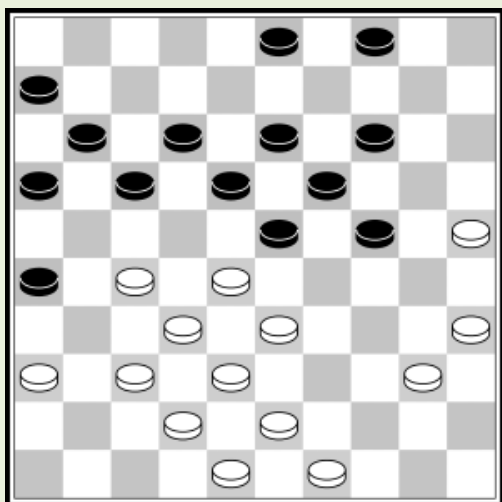
Na 1...7-11? veroverd wit het centrum en wint **2.40-35 03-08 3.24-19 13x24 4.30x19 11-17 5.34-30 25x34 6.29x40 08-12 7.40-34 12-18 8.23x12 17x08 9.34-29 20-25 10.29-24**, en zwart gaf op.

In deze partij gebruikte wit een van de tactieken van een binding - de binding toelaten om eruit los te breken. Daardoor veroverde wit het centrum en verkreeg, gebruikmakend van de zwakke positie van de zwarte groep, beslissend voordeel. Zo worden bindingselementen ook in praktische partijen vaak toegepast.

Niet alle positionele spelprincipes kunnen echter volgens vaste schema's worden toegepast zonder rekening te houden met de bijzonderheden van de stelling. Om de verborgen mogelijkheden van een stelling te ontdekken, is een goed positioneel begrip nodig.

Dat wordt overtuigend aangetoond door I. Koepman (zwart) tegen M. Deslauriers in de wedstrijd om het wereldkampioenschap van 1958 in Den Haag.

172

Hier ruilde M. Deslauriers 1.37-31 26x37 2.42x31. Het lijkt alsof wit vrij spel heeft gekregen op de linkervleugel. Maar enkele zetten later bleek het plan van zwart zeer krachtig. Zwart koos een niet-standaardplan en gebruikte de binding van zijn eigen schijven als middel om overwicht te verkrijgen. 2...17-21! (met dreiging 21-26) 3.31-26 12-17!! Kennelijk had wit juist deze zet onderschat toen men de ruil uitvoerde. Zwart liet de binding toe, omdat bleek dat men die niet alleen kon handhaven, maar zelfs de zwakke plekken in de witte stelling kon forceren. Wat moet wit doen?

Als 4.43-39, dan 4...17-22 5.28x17 11x31 6.26x37 na 6...36x27 volgt 7.23-28! 32x12 8.21x45, en wit verliest het eindspel.

Of 6.26x17, dan 6...31-37! 7.32x41 18-22 8.17x28 23x45, en zwart wint.

6...06-11!! (maar niet 6...18-22? Wegens 7.33-29! + Na 6...06-11 dreigt zwart onvermijdelijk via de ruil 21-27 het hele centrum over te nemen. Wit staat passief en kan verlies niet meer voorkomen.

Als 4.40-34, dan 4...17-22 5.28x17 11x31

6...24-30!, en zwart wint.

Als 4.48-42, dan ook 4...17-22 5.28x17 11x31 6.36x27 volgt 6...23-28! +;

Als 6.26x37, dan 6...06-11 7.43-39 18-22, en het sterke zwarte centrum verzekert de winst 6...23-28! 7.32x12 21x32 8.38x27 13-18 9.12x23 19x37, en zwart wint.

Ook na 49-44 wint zwart.

4.36-31 17-22! 5.28x17

Als 5.26x17, dan 5...24-29! 6.33x24 22x42 7.48x37 19x30 8...11x22, en het witte "viertal" (27, 31, 32, 37) is niet te verdedigen.

5...21x12

De zwarte binding heeft haar doel bereikt - de witte linkervleugel is verzwakt en zonder steun, schijf 31 is achtergebleven.

6.33-28 12-17 7.38-33 04-09 8.43-38 14-20 9.25x14 09x20 10.49-43 03-09! 11.43-39 09-14!

Nu volgt op 12.40-34 of 12.48-43 steeds

12...24-29! 13.33x15 17-21 14.26x17 11x44 (42), en zwart wint.

Als 12.39-34, dan 12...20-25 13.48-42 17-21!! 14.26x17 11x22 15.28x17 24-30 16.35x24 19x48 +

12.48-42 17-22 13.28x17 11x22 14.42-37 20-25 15.26-21 24-30 16.35x24 19x30 17.40-34

Als 17.21-17 22x11 33-28, dan 18...23-29, en zwart wint, bijvoorbeeld 19.40-35 29-34 20.35x24 34x43 21.38x49 14-19 +.

In de partij ging het verder

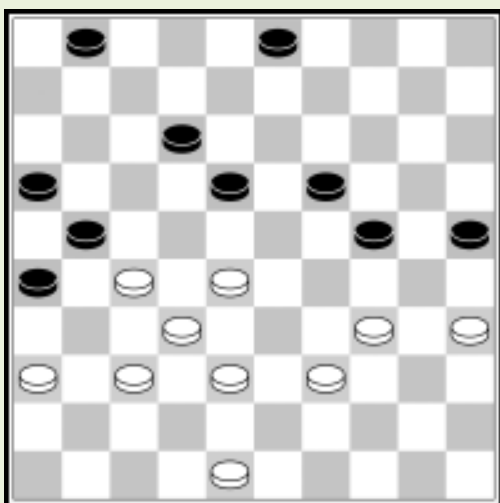
17...13-19 18.33-29 30-35 19.21-17 22x11 20.27-22 18x36 21.29x18 25-30,

en zwart won.

Zo ziet men hoe krachtig een binding als wapen kan zijn in kundige handen!

3. Zwakke punten en vleugels

173

Deze stelling ontstond in de partij V.Zvirbulis – Benkovski (halve finale van het USSR-kampioenschap, Dnjepropetrovsk '55). Het belangrijkste gebrek van zwart is het onvoldoende versterkte centrum. In de partij maakte wit gebruik van de zwakke punten in de vijandelijke positie.

1.28-22! ...

Met deze zet fixeert wit de zwakke schijf 24, want na 1...07-02 2.22x13 19x08 3.48-43 kan die niet meer verdedigd worden.

1...18-23

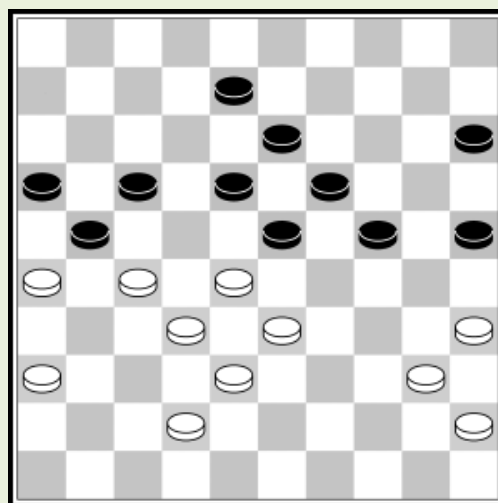
Ook na 1...19-23 2.22x13 25-30 (2...23-28 3.32x23 21x43 4.34-29 +) 3.34x25 23-28 4.32x23 21x34 heeft zwart een slecht eindspel, bijvoorbeeld 5.48-43 24-29 6.23-18 12x23 7.25-20 29-33 8.20-14 33-39 9.14-10 39x48 10.10-04 48x09 5.04x40, en wit wint.

2.38-33! ...

Schijf 24 is nu verstevigd, maar zwart krijgt een nieuwe zwakte - schijf 23. Er dreigt 22-18 +. Een interessant vervolg is 2...25-30 3.34x25 23-29 4.25-20! 29x38 5.20x29 38-42 (Als 5...38-43, dan 6.39-33 43-49 7.48-43 49x38 8.33x42, en wit heeft een schijf meer.) 6.29-24! 19x30 7.35x24 42x31 8.24-19 03-09 9.39-34, en de verzwakte zwarte linkervleugel kan de nederlaag niet voorkomen. Wit won.

Laten we nu twee voorbeelden bekijken waarin de uitkomst van de strijd werd beslist door een aanval op een verzwakte vleugel van de tegenstander.

174

Deze positie ontstond in de partij V. Giljarov - V. Kaplan (Dnjepropetrovsk, 1955).

De witte rechtermvleugel is verzwakt. Karakteristiek is dat de "reserveschijf" 48 niet meer op zijn plaats staat en de vleugel niet helpt verdedigen. Het plan van zwart is eenvoudig door middel van een dubbele afruil de schijven hergroeperen en vervolgens de aanval inzetten.

1....24-30! 2.35x24 19x30 3.28x19 13x24

De witte positie is kritiek. Wit probeert een tegenactie in het centrum voor te bereiden.

4.42-37

Als 4.33-28, dan 4...08-13, waarna zwart de aanval voortzet. Nu dreigt 5.40-34, maar als 4...30-35, dan 5.33-28 35x44 6.28-22, en uiteindelijk bereikt wit remise.

4...18-23!

Nog een schijf versterkt de aanval. De partij ging verder

5.40-35 30-34 6.33-28 34-39! 7.28x30

25x34, en uiteindelijk behaalde zwart de overwinning.

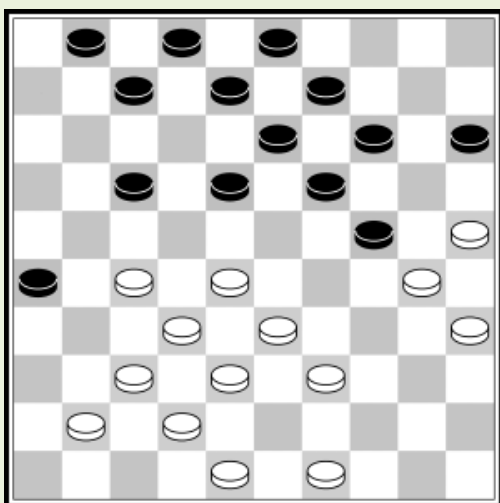
Zoals we zien, is het zeer gevaarlijk een verzwakte vleugel toe te laten. Daarom moet men tijdig zorgen voor het versterken ervan. Elke aarzeling of onnauwkeurigheid kan de oorzaak worden van partijverlies, zoals ook gebeurde in de partij van Z. Cirik tegen meester S. Vlasov (zwart). Zie diagram 175.

Het zwakke punt in de zwarte positie is veld 4, maar zwart dreigt zich te versterken met 18-23 in het centrum. Z. Cirik slaagde erin een goed verborgen aanvalsidee te realiseren.

1.27-22! 18x27 2.32x12 07x18

Als 2...08x17, dan 3.28-23 4.30x10 5.33x11 +.

175

3.39-34 02-07?

Een fout waardoor de partij verloren gaat. Met deze vertraging bij het inzetten van tegenspel verliest zwart kostbaar tempo. Blijkbaar had zwart de aanval niet diep genoeg beoordeeld. Men moest spelen 3...18-23! 4.49-43 23x32 5.37x28 01-07 6.43-39 (Als 6.34-29, dan 6...07-12 7.29x20 15x24 en na 8.28-23 19x39 9.30x10 volgt 9...39-44!, en zwart bereikt remise in het eindspel. Maar na 8.43-39 volgt 8...13-18 9.39-34 14-20!, en de stelling wordt kritiek.) 6...13-18! 7.34-29 07-12 8.29x20 15x24 9.39-34 14-20! 10.25x23 18x40, en de dreigende doorbraak is beslissend. Na 3...02-07 wordt de witte aanval met succes bekroond.

4.34-29! 07-12

Als 4...18-23, dan 5.29x18 13x22 6.28x17 07-12 7.33-28 12x21 8.28-23 19x28 9.30x10 15x04 10.38-32, en wit wint een schijf.

5.29x20 15x24 6.28-23! 19x39 7.30x10 09-14 8.10x19 13x24 9.49-43! ...

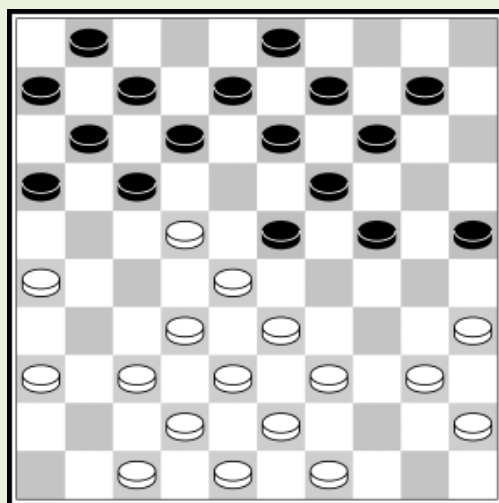
De aanval eindigt succesvol - zwart verliest een schijf. De partij ging verder

9...08-13 10.43x34 18-23 11.38-33 12-18 12.42-38 18-22 13.38-32 22-27 14.32x21 26x17 15.33-28 23x32 16.37x28 01-07 17.34-30 03-08 18.30x19 13x24 19.28-23 17-22 20.23-19 24x13 21.25-20,
en wit won.

4.Ongedekte schijven

De volgende stand ontstond in de partij V. Agranovs - V. Zvirbulis (kampioenschap van de Letse SSR, 1954).

176

Door een onnauwkeurige zet bleef de witte rechtervleugel zonder ondersteuning.

1.49-44? 23-29!

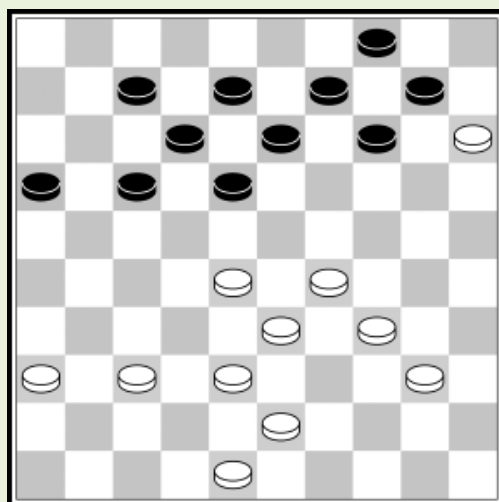
Nu hangt de witte rechtervleugel "in de lucht". Wit mag niet spelen 2.39-34, wegens 2...19-23+

2.37-31 25-30!

De witte stelling is verloren. Gebruikmakend van de ongedekte witte schijven creëerde zwart onweerstaanbare combinatiedreigingen, bijv. 3.42-37 30-34! 4.39x30 19-23 met een eindslag naar veld 50.

De toestand van ongedekte schijven stelt de tegenstander vaak in staat een voordelige binding te verkrijgen. Dat gebeurde ook in de partij V. Kaplans - P. Sjutjots (internationaal toernooi van Moskou, 1956).

177

1.28-23! ...

Met deze zet fixeert wit de zwaktes van de tegenstander de "kofferschijven" 4, 9, 10, 14 en de verzwakte damvelden.

1...17-22 2.43-39 16-21

Ook na 2...22-27 3.34-30 18-22 4.30-24 zou wit voordeel verkrijgen.

3.34-30 07-11

Als 3...13-19?, dan 4.29-24! +.

4.30-25 ...

Karakteristiek is dat wit, zonder het centrum in bezit te nemen, na 30-24, zou zwart de mogelijkheid krijgen schijf 10 te ontwikkelen. Verder ontstaat een manoeuvre strijd waarin wit wacht op een gunstige gelegenheid om de ongedekte zwarte schijven vast te leggen.

4...11-16 5.40-35 22-27 6.35-30 18-22 7.30-24 21-26 8.38-32

Er ontstaat een scherpe strijd om hergroepering van de krachten. Het is echter niet gunstig voor wit om zwart onmiddellijk vast te leggen met 8.24-19? 13x24 9.29x20, want na 9...08-13 is schijf 23 in moeilijkheden.

8...27x38 9.33x42 13-18 10.42-38 08-13 11.39-34 16-21 12.38-33 12-17?

Door de scherpe complicaties heen zag wit 12...13-19! 13.24x13 12-17 14.23x12 17x19, en de zwarte positie blijft verdedigbaar. 15.34-30 9-13 enz.

13.23x12 17x08 14.29-23! ...

Het lijkt erop dat zwart juist deze zet niet had voorzien.

14...08-12 15.24-19! 13x24 16.34-29 ...

Een fraaie zet. Wit legt alle vier de ongedekte schijven vast, terwijl men tegelijkertijd de ontwikkeling van schijf 16 verhindert.

Als 16...24-30 17.25x34, dan is de onvermijdelijke dreiging 23-19 +.

De partij ging verder

16...12-17 17.29x20 21-27 18.48-42,

en wit won. In dit voorbeeld zien we welke voordelen ongedekte schijven de tegenstander kunnen opleveren.

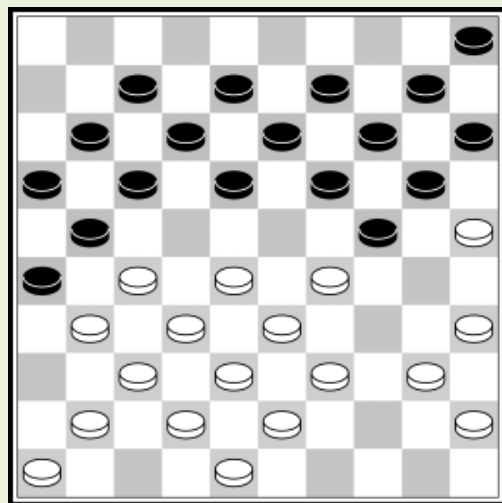
5.Offers

Deze positie ontstond in de partij

V. Zvirbulis - E. Kārlinš (kampioenschap van de Letse SSR).

Wit had hier een positioneel offer kunnen toepassen. Bij beoordeling van de stelling blijkt dat de zwarte rechtervleugel in een onvoldoende binding terechtgekomen is. Vrijwel alle damvelden zijn verzwakt. Toch bezit zwart actieve elementen : de schijfkolommen 7, 12, 18 en 9, 13, 18, die manoeuvreer mogelijkheden behouden.

178

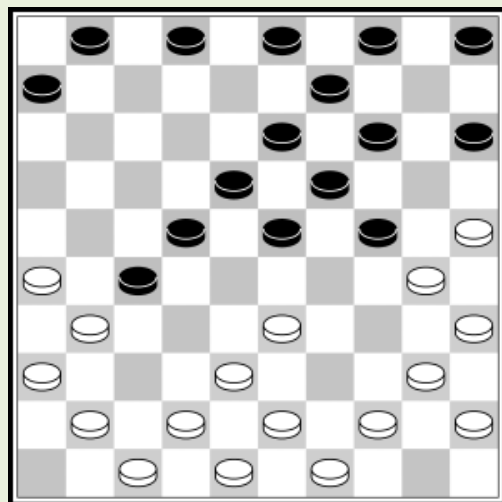
De gebreken van de zwarte positie worden het duidelijkst blootgelegd door een offer :

1.29-23! 18x29 2.41-36!

Zelfs materieel voordeel laat geen hoop meer op gelijkspel. Zowel in de korte als lange vleugel is de zwarte positie volledig verlamd. Groter materiaalverlies is onvermijdelijk.

Een interessante offermogelijkheid wordt getoond in het volgende voorbeeld

179

Zwart heeft een zeer actieve positie, want hun belangrijkste schijven controleren het centrum. Maar in plaats van het overwicht te versterken (bijvoorbeeld met 1...6-11), begon zwart te vroeg actieve operaties op de linkervleugel.

1...14-20? 2.25x14 09x20 3.33-28! ...

Een fraaie, onverwacht offer dat de zwakke punten in de zwarte positie blootlegt.

3...23x32

Als 3...22x33, dan 4.31x22 en wit wint een schijf.

4.20-25! 19-23

Als 4...18-23, dan 5.25x14 19x10 6.26-21 +

5.25x14 ...

Wat moet zwart doen?

Op 5...04-10, 04-09 of 13-19, volgt 6.42-37 +

Op 5...23-28 (of een andere zet op de lange vleugel) 6.14-09! 03x14 7.43-39, en zwart kan de dreigingen niet ontwijken.

5...23-29 6.14-10! ...

Een indrukwekkend einde van de partij

6...05x14 7.35-30 24x35 8.44-39 35x33

9.42-37 33x42 10.37x10

Zwart gaf op.

Na één onnauwkeurige zet stortte de sterke zwarte positie als een kaartenhuis in.

Klassieke middenspelposities (Woldouby posities)

Een sterk centrum in het damspel is van groot belang, daarom proberen beide partijen meestal de centrale velden te bezetten.

Meestal ontstaat een centrum uit een symmetrische opening. In de praktijk komen echter ook asymmetrische openingen en asymmetrische standen voor. Zulke standen worden gekenmerkt door witte "speer"-schijven op 27, 28, 32, 37, 38 en een symmetrische zwarte schijvenstructuur - 13, 14, 19, 23, 24.

Wit heeft bovendien schijven op 33 en 36 (zwart respectievelijk op 18 en 15), terwijl de overige schijven zich op de andere vleugel bevinden.

Een klassieke middenspelpositie is bijvoorbeeld :

- wit - 25, 27, 28, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 48 (10);
- zwart - 03, 09, 13, 14, 16, 19, 21, 23, 24, 26 (10).

Hoewel het aantal schijven wijst op een eindspel, zijn de verdere spelmogelijkheden rijkx positionele manoeuvres, tactische dreigingen en combinaties maken het mogelijk deze stellingen als typische middenspelstructuren te beschouwen.

De eerste dammeester die veel uit zulke standen haalde was de Franse meester Woldouby, daarom worden ze "Woldouby posities" genoemd.

Het belangrijkste kenmerk van Woldouby posities is dat beide partijen een sterk centrum en een actieve vleugel hebben.

Daaruit volgt een van de basisprincipes van Woldouby posities het beste vooruitzicht heeft de partij die reservetempi bezit.

Bijvoorbeeld :

- wit - 25, 27, 28, 30, 32, 35, 37, 38, 50 (9);
- zwart - 02, 04, 13, 14, 16, 19, 21, 23, 24 (9).

In deze stelling is het gevaarlijk voor zwart om alleen maar slechte zetten te vermijden, want wit beschikt over reservetempi, terwijl zwart schijf 2 en 4 nog in de uitgangspositie heeft.

Hoewel Woldouby posities al tientallen jaren door dammeesters worden onderzocht (bijvoorbeeld H.Jongsma en P.Ghestem), is er nog steeds geen algemeen aanvaarde "receptuur" voor het spelen van zulke standen eenvoudigweg omdat zulke regels niet bestaan. De mogelijkheden in klassieke middenspelposities zijn zo gevarieerd dat algemene principes geen praktische betekenis meer hebben. Het volstaat vaak één schijf naar een ander veld te verplaatsen om nieuwe speeldreeën te scheppen, omdat de stellingen uiterst gevoelig zijn voor zelfs kleine veranderingen.

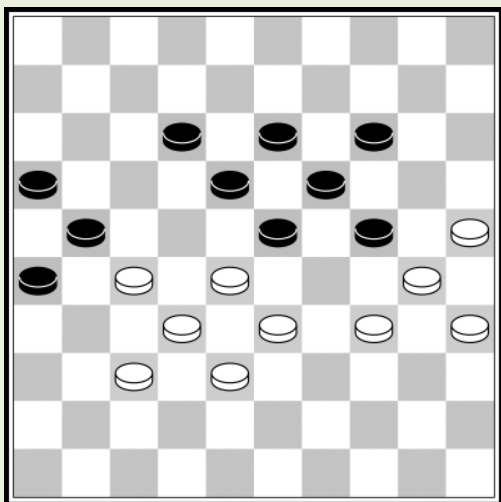
Woldouby posities kennen veel varianten die tot geforceerd spel voor beide partijen leiden. Vaak ontstaan ingewikkelde eindvarianten. Daarom is in zulke stellingen niet alleen kennis van principes belangrijk, maar ook het vermogen varianten nauwkeurig te berekenen en het resultaat correct te beoordelen. Met andere woorden : de uitkomst van de strijd wordt bepaald door concrete berekening.

Hoe kan men klassieke middenspelposities leren begrijpen?

Belangrijk is het bestuderen van de techniek van het spelen van zulke stellingen en het leren kennen van verschillende spelmethoden. Vanaf het begin is het nuttig partijen van meesters te bekijken, maar belangrijker nog is zelfstandig analyseren.

Om de lezer met verschillende ideeën vertrouwd te maken, worden in dit hoofdstuk meerdere stellingen met hoofdvarianten besproken. Uiteraard kan zo'n analyse niet volledig zijn, maar zij helpt wel bij het begrijpen van Woldouby posities.

180

Wit aan zet. Dit is een van de populairste Woldouby posities. Zij werd geanalyseerd door H.Jongsma, P.Ghestem, F.Mairhuss, A.Dops en anderen.

Als de witte schijf 34 op 39 zou staan, dan zou de positie remise zijn. En als schijf 39 al één zet gedaan had en zwart aan zet was, dan zou de stelling eveneens remise zijn. Dat komt doordat zwart in beide gevallen een extra tempo heeft. Daarom vermijden zwartspelers zulke standen liever, maar wit kan toch proberen voordeel te behalen.

Variant 1

1.34-29 ...

Natuurlijk is slecht 1.28-22? 23-28 2.32x23 18x40! enz.

1...23x34 2.30x39 18-23 3.39-34 ...

De zet 3.27-22!? wordt besproken in variant 3.

3...13-18!

Het lijkt erop dat na 3...23-29? 4.34x23 13-18 wit geen voordeel heeft, maar 5.25-20! en wit wint.

Op 3...12-18, dan 4.34-30 23-29 5.28-22

(na 5.28-23 19x39 6.30x10 dan 6...29-33 7.38x29 39-43 enz.) 5...18-23 6.33-28 en zwart moet uiterst nauwkeurig spelen 6...29-34 7.30x39 23-29. Remise.

4.25-20! ...

Een gevaarlijke zet.

Als 4.34-30? dan 4...12-17 +.

Als 4.28-22, dan 4...23-28! +.

Als 4.34-29 23x34 5.28-22, dan 5...19-23! 6.22x13 12-18 7.13x22 23-28 8.32x23 21x41+

4...24x15

De eindslag 4...14x25 wordt besproken in variant 2.

5.34-30 12-17

Als 5...14-20, dan 6.30-24! (28-22 mag niet wegens de fraaie combinatie 6...23-28! 32x25 21x43! 8.22x13 12-18 9.13x22 15-20 10.25x14 43-48 +) 6...19x30 7.35x24 20x29 8.33x24 12-17 9.28x19 17-22 10.19-14 22x33 11.14-09, en wit behaalt remise, bijvoorbeeld 11...33-39 (op 11...21-27, volgt een dam op 4 en remise) 12.09-04 39-43 (op 12...18-23, dan 13.04-13 met dreiging 24-20 - remise.) 13.04x36 43-48 13.24-19 enz. Wit bereikt remise.

6.27-22! ...

Verliest : 6.30-24? 19x30 7.28x10 15x04 8.35x24 17-22 9.24-19 22x42 10.38x47 21-27 11.32x21 16x27 enz..

6...18x27 7.30-24 19x30 8.28x10 15x04

9.35x24, en wit behaalt remise, bijvoorbeeld :

9...17-22 10.24-19 04-09 11.33-29 27-31 12.19-13 31x24 13.13x04 21-27 14.32x21 16x27 5.04-15. Remise.

Variant 2

1.34-29 23x34 2.30x39 18-23 3.39-34 13-18 25-20 14x25!

Deze slag geeft zwart grotere winstkansen dan 24x15.

5.28-22 23-28 6.32x14 21x41 7.22x13 41-47!!

Dreigt 25-30 en 24-29 +.

Op 8.13-09, dan 8...47-36! +.

8.35-30 24x35 9.14-10 ...

Op 9.14-09?, dan 9...12-18! 10.13x22 47-36 +.

9...47-41 10.10-04 41-14, en zwart heeft grote winstkansen, bijvoorbeeld : 11.38-32 14x41 12.13-09 12-17 13.04-15 41-36 14.15-04 36-47 15.33-28

(Op 15.34-29, dan 15...25-30 +)

15...47-20 16.09-03 20-15 17.03x21 16x27 18.04x39 15-10 19.28-22 10-23.

Variant 3

Om een moeilijk eindspel te vermijden waarin wit terecht komt in variant 2, kan men de Nederlandse dammeester A. Dops volgen en het systeem aanbevelen met 3.27-22.

1.34-29 23x34 2.30x39 18-23 3.27-22! ...

Hoe moet zwart spelen? Het blijkt dat alleen mogelijk is 3...12-18 of 3...12-17, want na 3...23-29? volgt 22-18! +.

A

3...12-18 4.39-34! 18x27 5.34-30! 13-18

Op 5...27-31, dan 6.33-29! met remise.

6.28-22 23-28 7.32x12 27x07 8.33-28 24-29

9.38-33 29x38 10.37-32 38x27 11.30-24

19x30 12.35x24,

en wit, dreigend met het manoeuvre 28-23 en 24-19, bereikt remise. Maar als 12...27-32 13.28x37 21-42, dan 14.24-20 27-31 15.20x09 31x42 16.25-20 41-47 17.09-04 47x15 18.04-18. Remise.

(B)

3...12-17 4.22x11 16x07 5.39-34 ...

Op 5...07-~, dan 6.35-30, 7.33-29 en 8.29-24 met remise. Op 5...13-18, dan 6.34-29 23x34 7.28-23 19x39 8.38-33 39x28 9.32x01

en remise.

5...21-27 6.32x21 23x43 7.34-29 26x17

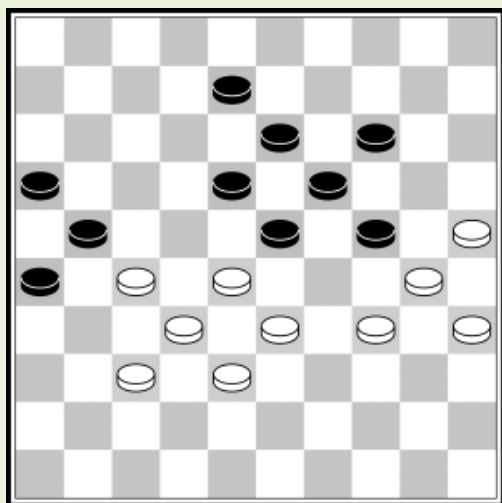
8.29x18,

en wit behaalt remise, bijvoorbeeldx

8...43-48 9.37-31 48x26 10.25-20 36-31

11.20-15 31x04 12.33-29. Remise.

181

Wit aan zet. Deze positie verschilt van de vorige alleen doordat schijf 12 op veld 8 staat. Daarom heeft zwart één tempo minder, maar de beoordeling van de positie verandert niet.

1. 28-22! ...

Een sterke zet die gebruikmaakt van schijf 8 en de ongedekte zwarte positie.

1...08-12 2.22-17! 23-28

Op 2...23-29, volgt 3.34x23 19x39 4.17x10, en wit wint het eindspel.

3.33x22 18-23 2.17x08 13x02 3.22-18!

23x12 4.38-33 12-18 5.34-29 18-22 6.29x09

22x42 7.09-04,

en wit wint het eindspel, bijvoorbeeldx

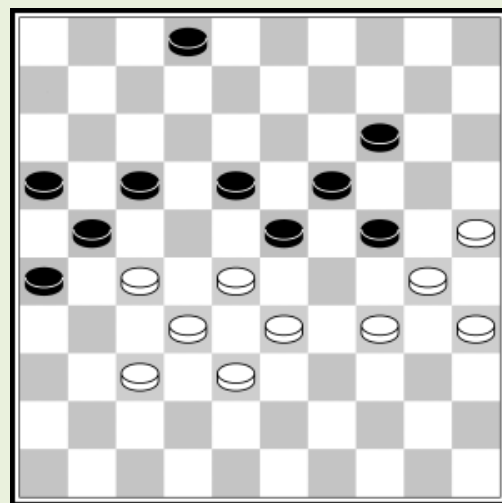
9...42-48 10.33-29 02-07 11.29-24 19-23

12.24-20 23-29 13.20-14 enz.

Wit wint.

Ook in deze stelling gebruikt wit dezelfde schijfopstelling als in beide vorige voorbeelden. Zwart mist slechts één tempo.

182

Wit aan zet.

De zwarte positie is zwak. Wit behaalt remise op de volgende manier :

1.34-29 23x34 2.30x39 18-23 3.39-34 ...

Op 3.27-22, dan 3...21-27 enz.

3...02-08

Op 4.34-30, dan 4...08-12 5.22x11 16x07, en zwart wint.

4...08-13 5.27-22 21-27 6.32x12 23x41

7.22-18! ...

Op 7...12-07, volgt 7...14-20! 8.25x23 41-46 9.30x08 46x39, en zwart wint.

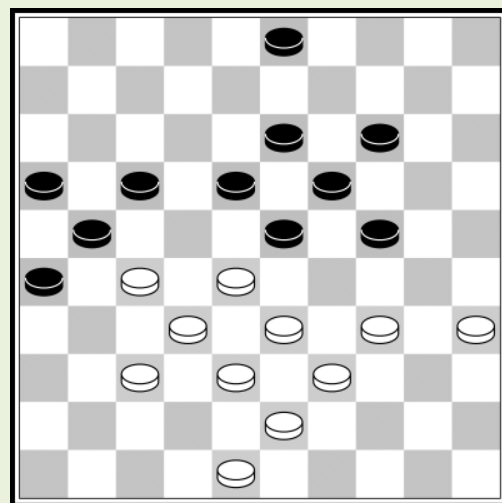
7...13x22 8.12-08,

en wit behaalt remise, bijvoorbeeld :

8...41-47 9.08-02 22-28 10.33x22 47x17

11.02-13. Remise.

183

Wit aan zet.

Hoe moet men zulke stellingen beoordelen? Het lijkt erop dat de positie in evenwicht is, maar om dit nauwkeuriger vast te stellen moet men de ontwikkelingsgraad van de schijven van beide partijen vergelijken.

Hiervoor gebruiken damtheoretici soms een rekenmethode waarvan het belangrijkste nut theoretisch is.

De essentie is als volgt :

- schijven op de 1e horizontale lijn krijgen waarde 1;
- op de 2e horizontale lijn waarde 2;
- enzovoort.

Daarna telt men de waarden op. Zo verkrijgt men de ontwikkelingsgraad van de schijven.

Bijvoorbeeld in diagram 183 :

- schijven op lijn 1 → 1 punt;
- op lijn 2 → 2 punten;
- op lijn 3 staan drie schijven → 9 (3×3);
- op lijn 4 → 16 (4×4);
- op lijn 5 → 10 (2×5).

Totaal = 38.

Op dezelfde manier berekent men de ontwikkelingsgraad van wit - 44. Het verschil tussen beide ontwikkelingsgraden toont dat de positie gunstig is voor wit. Dat betekent dat wit op dit moment ongeveer vijf zetten meer reserve heeft dan zwart.

Omdat de reserves tijdens het spel kunnen veranderen, kan dit verschil kleiner worden, maar in deze partij had wit inderdaad meer reservetempi nodig.

Een concrete analyse bewijst werkelijk dat wit voordeel heeft.

1. 34-30 17-22

Betere perspectieven voor zwart biedt 1...03-08!

We bekijken mogelijke varianten.

1)

2.30-25 24-29! 3.33x24 19x30 4.28x10 17-22 5.24x44, en in het eindspel wint zwart dankzij hun actieve schijven.

2)

2.39-34 17-22!

(niet : 2...24-29? 3.33x24 17-22 4.28x17 21x12, en na 5.24-20 14x25 6.48-42! wint wit een schijf.) **3.28x17 21x12 4.33-28 23-29 5.34x23 18x29**, en de stelling wordt gelijk, bijvoorbeeld **6.48-42 14-20! 7.30-25 29-33** enz.

3)

2.48-42 17-22 3.28x17 21x12 4.30-25

Op 33-28, dan 4...14-20 (slecht is 4...23-29? wegens 5.32-28 en na 5...18-23 volgt 6.37-32, maar na 5...16-17 volgt 6.28-23! 19x28 7.33x11 16x07 8.37-31 26x48 9.39-34 48x30 10.25x03 +) 5.25x14 19x10 6.27-22 18x27 7.32x21 16x27 8.33-29 24x44 9.43-39 44x33 10.38x07, en zwart heeft grote winstkansen, bijvoorbeeld 10...27-31 11.07-01 31-36 12.01-23 10-15 13.35-30 12-14 14.23x07 26-31 15.37x26 36-41 16.42-37 41x32 17.07-02 13-18 18.02-07 18-22 19.07-11 22-27 20.11-16 15-20, en remise.

Slecht is **1...03-09?** wegens 2.48-42! 17-22 (op 2...14-20, volgt 3.20-25 09-14 4.39-34 17-22 5.28x17 21x12 6.27-22, en wit wint) 3.28x17 21x12 4.33-28 12-17 (op 4...14-20 volgt 5.30-25 09-14 6.38-33+) 5.30-25 17-21 (op 24-29 volgt 6.39-33 29-34 7.35-30+) 6.38-33 23-29 7.42-38 18-22 8.27x18 13x22 9.28x17 21x12 10.35-30 en wit wint.

2.28x17 21-12 3.33-28 12-17 (op 3.03-08 volgt 4.39-33+) **4.39-33 17-21 5.43-39 03-08 6.28-22! 23-29**

Zwart realiseert niet tijdig zijn actieve kansen 6...24-29!? 7.33x24 23-28 8.32x21 21x25 9.03x20 19x30 10.35x24 25x14, maar na 11.22-17 wint wit.

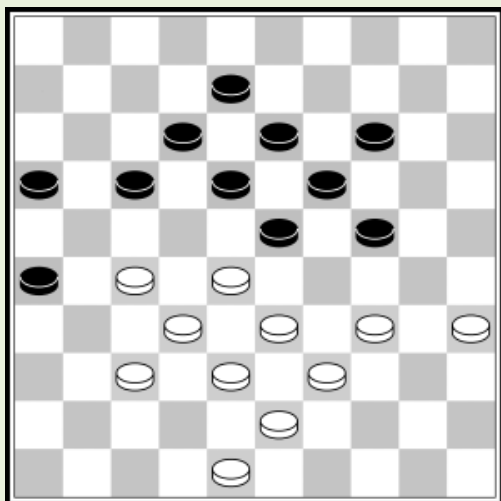
Als 6...08-12, dan 7.33-28 12-17 8.22x11 16x07 9.27x16 07-12 10.30-25 12-17 11.38-33 23-29 12.28-23 +.

7.30-25 18-23 8.33-28 08-12 9.48-43! 12-18 10.39-34 29x40 11.35x44 23-29

Als 11...24-29, dan 12.44-39 29-34 13.39x30 23-29 14.43-39 29-34 15.39-33 34-40 16.30-24 +.

12.44-40 18-23 13.43-39, en wit wint.

184

Wit aan zet. Vergeleken met het vorige voorbeeld staan de witte schijven anders opgesteld; zwart heeft één tempo meer, omdat de “reserveschijf” op haar plaats staat. Toch blijkt het voordeel aan wit.

1.34-30 ...

Hoe moet zwart spelen? Niets helpt.

Twee-schijvenoffers.

1...24-29 2.33x24 16-21 3.27x16 18-22 4.48-42 22x44 5.43-39 44x33 6.38x20, en wit wint. We bekijken andere varianten.

1)

1...17-22 2.28x17 12x21 3.33-28 08-12 **(A)** 4.39-33 12-17 5.43-39 17-22 6.28x17 21x12 7.33-28 12-17 (op 7...23-29 8.27-21! 16x27 9.32x21 26x17 10.28-23 19x28 11.30x10 18-22 12.39-34 +) 8.38-33 23-29 9.28-23, en wit wint.

(A) 3...14-20 4.39-34 20-25 (als 4...24-29, dan 5.30-24! 19x39 6.28x19 13x24 7.43x03 +) 5.38-33 08-12 6.43-38 12-17 7.48-42 17-22 8.28x17 21x12 9.27-22!, en wit wint.

Daarom geeft ook 1...17-22 geen remise.

1...17-21 2.39-34 12-17

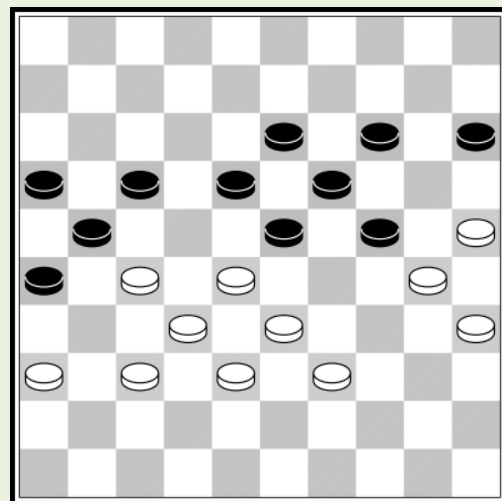
Als 2...23-29, dan 3.34x23 18x29 4.28-23 19x39 5.30x10 29-33

Als 5...39-44 volgt (via 29-34) dan 6.37-31 7.10-04 en 8.04x50+.

6.38x29 39-44 7.37-31 26x28 8.10-04 21x32 9.04x50, en wit wint.

3.28-22! 17x39 4.33x38 39x28 5.34-29 23x25 6.32x03 21x41 7.03x04 en wit wint.

185

Zwart aan zet. Deze positie is verwant aan diagram 181 (met extra schijven). Het blijkt dat ook hier de partij met minder tempi remise bereikt.

1...17-22?

Deze natuurlijke zet geeft wit winst. De enige remise wordt bereikt met 1...15-20! **(A)**

1) 1...15-20 2.36-31 17-22 3.28x17 21x12

4.33-28 12-17 5.38-33 17-22

Als 5...23-29, dan 6.28-23 +;

Als 5...17-21, dan 6.39-34 +.

6.28x17 23-29 7.32-28 29x38 8.39-33 38x29

9.28-23 19x28 10.30x08, en wit bereikt het

eindspel met winst.

2) 1...24-29 2.33x24 17-22 3.28x17 21x12 4.39-

33 23-29 5.32-28 29x20 6.33-29 12-17 7.30-

24 19x30 8.35x24 16-21 9.27x16 18-22

10.38-33 13-18 11.36-31, en wit wint.

2.28x17 21x12 3.33-28 12-17 4.38-33! 26-31

Als 4...23-29, dan 5.28-23 +.

Als 4...17-21, dan 5.39-34 +.

Als 4...16-21, dan 5.27x16 23-29, 6.28-23 +.

5.37x26 23-29 6.28-23 19x37 7.38x08 29x38

8.39-33! 38x29 9.27-21! 16x27 10.08-03,

en wit wint.

(A)

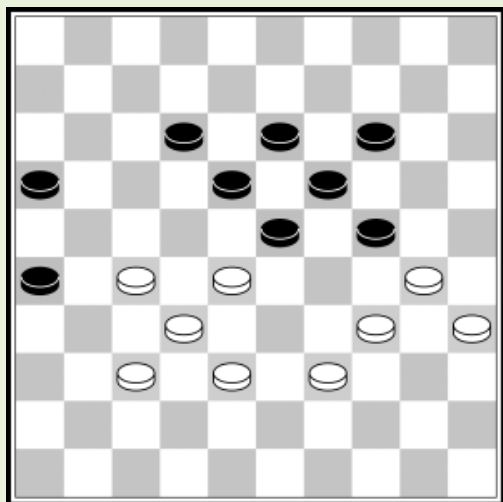
1...15-20 2.36-31 17-22 3.28x17 01x12

4.33-28 23-29! 5.28-23 19x28 6.30x17 29-34

7.32x12 34x41.

Remise.

186

Zwart aan zet. Wit heeft twee overtollige tempi, wat in dit geval winst oplevert.

1)

1...24-29 2.39-33 29x40 3.35x44 (dreigt 30-24+).

2)

1...23-29 2.34x23 18x29 3.30-25 13-18 4.28-22! 18-23

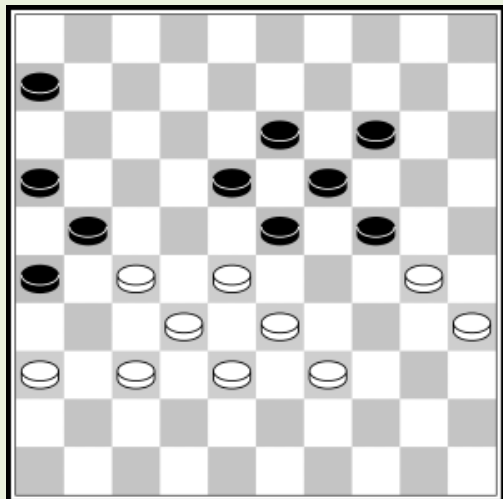
Als 4...12-17, dan 5.22x13 01x06, 6.27-21+ 5.22-18 12-17 6.18-13 19x08 7.27-21, en wit wint.

3)

1...12-17 2.38-33 24-29 3.33x24 16-21 4.27x16 18-22 5.39-33 22x07 6.32x12 23x41 7.12-07, en wit bereikt het eindspel met winst, bijvoorbeeld 7...41-47 8.33-29 26-31 9.29-23! en 07-02 +.

Als 7...41-46, dan 8.07-02 16-31 9.34-29 (met dreiging 30-25) 31-37 10.30-25! 19x30 11.02x05 46-41 12.35x24, en wit wint.

187

Deze positie (auteur P. Ghestem) is goed bekend in de damliteratuur. Wit heeft een

schijf meer, maar zijn passieve schijven 16, 21, 26 en het tempoverschil zijn onvoldoende. Wit kan echter zijn kleine overwicht benutten.

1.28-22! 23-29

Als 1...23-28 2.32x12 01x25, dan 3.12-07 24-30 4.35x24 19x30 5.22-17! 30-35 6.07-01 16-21 7.17-12, en uiteindelijk wint wit.

Als 1...06-11, dan 2.33-28 24-29 3.39-33 29-34 4.30x39 14-20 5.39-34 20-24 6.36-31 24-29 7.33x24 19x39 8.28x18 23-29 9.08-03 (met dreiging 22-18) 23-29 10.38-33 39x17 11.03-20+

2.33-28 18-23 ...

Als 2...29-34, dan 3.28-23 19x17 4.30x10 34x43 5.38x49 17-22 6.10-05 22x42 7.32-27, en wit wint.

3.39-33 29-34

Als 3...06-11, dan 4.36-31 29-34 5.30x39 14-20 6.39-34 20-25 7.34-29 23x34 8.22-18 13x22 9.28x06, en wit wint.

4.30x39 23-29

Ook na 14-20 verliest zwart het eindspel. De hoofdvariant : 5.39-34 20-25 6.36-31 24-29 7.33x24 19x39 8.28x08 39-44 9.22-18 44-50 10.18-13 50-28

Als 10...13-09 45-29 12.09-04 29x47 13.04-15 enz. +.

11.32x03 21x43 (als 11...21x41, dan 12.08-02 26x37 13.38-32 +) 12.13-09 43-48 13.08-02 enz. Wit wint.

5.39-34 29x40 6.35x44 14-20

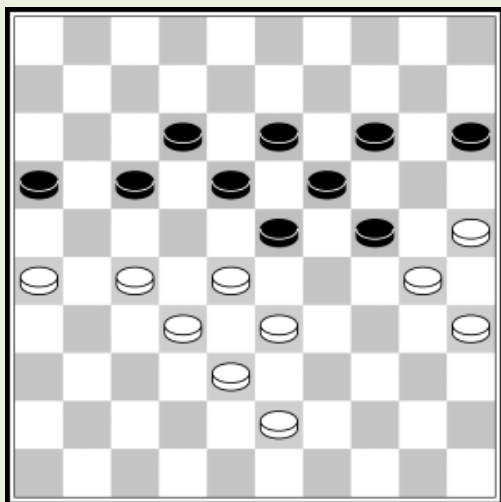
Als 6.06-11, dan 7.36-31 13-18 8.22x13 19x08 9.28-23, en wit wint.

7.36-31 13-18 8.22x13 19x08 9.28-23 20-25 10.33-28 25-30 11.38-33 30-34 12.33-29 24x22 13.22x13, en wit wint.

Aan het einde van dit hoofdstuk bekijken we een stelling waarin een foutieve beoordeling van de stelling tot verlies leidt.

Zwart aan zet. Om van een snelle winst overtuigd te zijn, speelt zwart een "natuurlijke" zet.

188

1...23-29?

Men moest voor remise vechten met 1...15-20!, omdat bij een centrumcombinatie wegens de binding van zwart en de activiteit van schijf 2 volgt 2.27-21 16x27 3.32x21 23x32 4.38x27 17-22 5.43-38 22x31 6.26x37 18-22 7.21-16 12-17 8.38-32 13-18 9.37-31 18-23, en zwart bereikt remise.

Na 1...23-29? volgt een combinatie van M. Fabre

2.28-23! 19x48 3.30x08! 12x03 4.27-22 16x27 5.32x34 48x30 6.35x24,
en wit wint.

Woldouby posities in de toernooipraktijk

Als in de partij een centrum-binding ontstaat die kenmerkend is voor klassieke middenspelposities, dan moet men gewoonlijk zoeken naar geforceerde voortzettingen. Vanuit zulke bindingen is het niet altijd mogelijk zich te bevrijden zonder zwaktes te creëren of in een passieve stelling terecht te komen. Daarom moet men tijdig beoordelen welke Woldouby positie het gunstigst is en het juiste plan kiezen.

Welke algemene principes helpen bij de concrete beoordeling van Woldouby posities?

1. Allereerst zoeken naar mogelijkheden om de centrum-binding op te heffen.
2. Als in een variant geforceerd spel voor beide partijen ontstaat, moeten systemen zorgvuldig gecontroleerd worden die ook een moeilijke maar veilige remise kunnen opleveren.

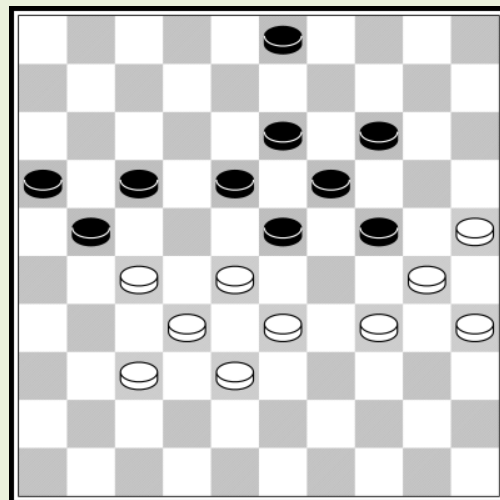
3. Geen haast maken met het ontwikkelen van de "reserveschijven" (48 of 3).

4. Voordat men een eindspel ingaat, moet men zorgvuldig overwegen zodat de "driehoek" van schijven (25, 30, 35) niet passief wordt.

5. Proberen manoeuvreer mogelijkheden te behouden om meerdere reserveplannen achter de hand te houden.

Laten we klassieke middenspelposities bekijken aan de hand van praktische partijen.

189

Deze positie ontstond in de partij D. Riki - M. Garute (kampioenschap van Frankrijk, 1921).

Zwart besloot geforceerd een schijf te winnen, maar onderschatte de offermogelijkheden van wit.

1...03-09?

Een zwakke zet. Men moest spelen 1...03-08! en de zwarte positie was niet slechter. Daardoor ontstond een theoretische positie die al in 1917 door Molimard was gepubliceerd.

2.27-22! ...

Natuurlijk helpt niet 2.34-29? 23x34 3.30x39, want dan volgt 3...24-29 4.33x24 19x30 5. ~ 18-22 6.27x18 13x31, en zwart wint.

2...18x27 3.34-29 23x34 4.30x39 ...

De zwarte positie is kritiek. De partij ging verder 4...27-31? (A) 5.37x26 17-22

Als 5...13-18, dan 6.28-23 19x37 7.38-32, en wit wint.

6.26x17 22x11 7.32-27 11-17

Als 7...13-18, dan 8.28-23 18x29 9.35-30, en wit wint.

8.27-22 17-21 9.22-18 13x22 10.28x26,

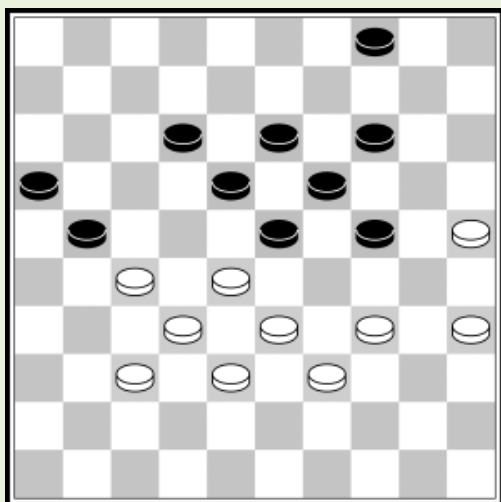
en wit realiseert materieel voordeel, bijvoorbeeld 10...19-23 11.38-32 09-13 (als 11...23-29, dan 12.35-30+)
12.39-34! 14-19
(Als 12...13-19, dan 13.33-28! 24-29 14.34-30+)
Als 12...13-18 dan 13.32-27 14-19 14.26-21+)
13.35-30 24x35 14.25-20 13-18 15.20-15 19x24 16.15-10 24-30 17.34x25 35-40 18.10-04 40-44 19.04x36 16-21
Als 19...44-~, dan 20.32-27+)
20.26x17 44x49
(als 44-50, dan 21.32-28 23x32 22.36-22+)
21.32-28 23x32 22.36-41! 49-35 23.41x23.
Wit wint.

(A)

Zwart kon ook remise bereiken via een offersysteem met twee schijven 4...17-22! 5.28x26 27-31 6.32-28 31x42 7.38x47 13-18.

Deze variant werd aanbevolen door de Nederlandse dammeester J.Vestra.

190

Wit aan zet. De zwarte positie is duidelijk beter, omdat zij meer reservetempi hebben. Als schijf 4 op veld 3 stond, dan zou wit remise bereiken via twee-schijvenoffers. 1.35-30 2.27-22 en 3.33-29, waarmee wit probeert de zwarte positie vast te houden. 1...35-30 24x35 2.27-22 18x27 3.33-29 13-18 4.28-22 35-40! 5.22x24 12-18!, en zwart wint.

1.34-30 04-10!

Een sterke zet. Interessant is dat na de zetten 1...12-17 2.39-34 04-09 de volgende

stelling ontstond in een eerder besproken partij, waarin zwart in zware moeilijkheden kwam na de verrassende zet 3.27-22! enz.

1... 39-34 10-15 2.34-29 23x34 3.30x39 18-23 4.39-34 13-18! 5.25-20

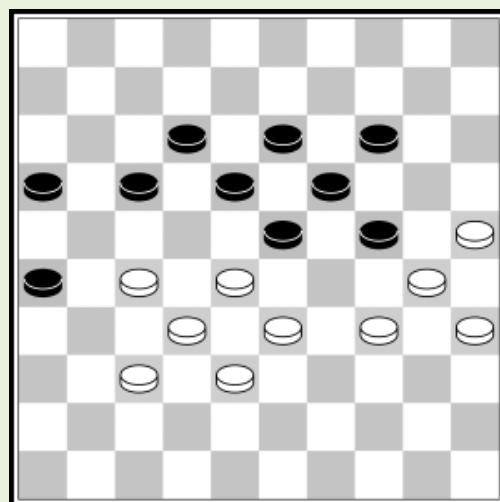
Als 6.35-30 24x35 7.28-22, dan eenvoudig 7...23-28x.

6... 14x25 7.28-22 23-28!

Dit combinatorisch manoeuvre kennen we al uit eerdere voorbeelden.

8.32x14 21x43 9.22x13 12-18 10.13x22 24-30 11.35x24 43-48, en zwart wint gemakkelijk.

191

In deze stelling (uit de partij D. van Nugteren - F.Strese, 1948) is wit aan zet. Als schijf 17 opgespeeld was naar 21, dan zou de witte stelling slechts remise zijn (zie diagram 180). In dit geval heeft zwart echter geen tempoprobleem en heeft wit meerdere plannen, wat tot een gelijkwaardige strijd leidt.

In de partij koos D. van Nugteren een variant die snel naar remise leidde :

1.27-22 18x27 2.32x21 23x41 3.34-29 16x27 4.29x07 en na **4...41-47** eindigde de partij remise.

Wit kon ook spelen :

1.34-29 23x34 2.30x39 18-23

Interessante complicaties ontstaan na

2...17-21 3.3.35-30! 24x35 4.4.33-29 12-17 (A) 5.39-34 17-22 6.28x17 21x12 7.32-28 12-17 8.38-33 17-21 9.37-32 26-31 10.27x36 21-27 11.32x21 16x27 12.34-30 35x24 13.29x09 13x04 14.28-22, en in deze stelling eindigde de partij remise.

(A)

Zwart kan op de vierde zet ook kiezen voor 4...14-20 5.25x23 35-40 6.38-33 40-45 (op 6...17-22 7.23x12 17x08 8.29-24 40-45 9.27-22 en na 9...45-50? volgt 10.33-29+) 7.23-19 13x24 8.29x20, en wit houdt een schijf over.

3.39-34 ...

Slecht is 3.27-22?, want dan volgt 3...12-18 4.22x11 16x07 en wit heeft geen goede zet, bijvoorbeeld 5.39-34 26-31 6.37x26 18-22 7.28x17 24-30, en zwart wint.

3....13-18

Als 3...17-21, dan volgt 4.35-30 24x35 5.33-29, en de witte stelling is niet slecht.

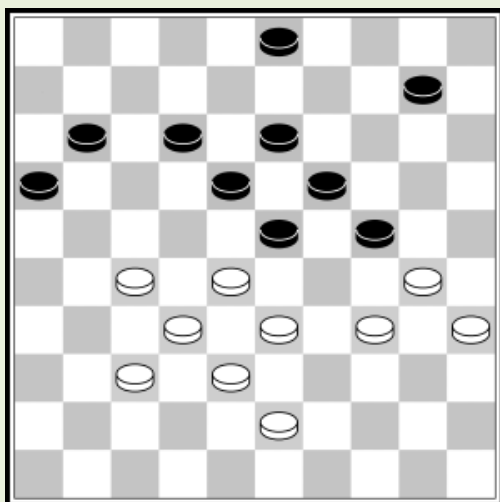
4.34-30! ...

Niet 4.27-22 18x27 5.32x21 23x41 6.34-29 16x27 7.29x9 41-47!, want zwart dreigt met 27-32, terwijl de witte dam niet tegen te houden is. 8.25-20 47-36! Opnieuw dreigt 27-32. Zwart wint.

4....23-29

Slecht is 4...17-21?, want dan volgt 5.28-22. **5.28-23 19x39 6.30x10 39-44 7.10-04**, en wit heeft een veel beter eindspel.

192

Deze stelling ontstond in de partij **P. Bers - G. van Dijk**, waarin wit aan zet is. De witte stelling is iets beter, omdat hij geen tempoproblemen heeft en verschillende plannen kan uitvoeren. De partij ging verder **1.37-31 03-09 2.31-26 11-17 3.27-21?**

Wit moest zich verdedigen met 3.43-39 volgens de hoofdvariant 3...09-14 4.30-25 10-15 5.34-30 23-29 6.27-21 16x27 7.32x21 29-34. Daarna was P. Bers overtuigd dat remise haalbaar was via een combinatie

8.28-22! 18x16 9.25-20! enz.

3...16x27 4.32x21 23x32 5.38x27 18-32! 6.27x07 09-14! 7.21x12 13-18 8.12x23 19x48 9.30x19 48x16, en zwart won.

Beschouwing van verdere spelplannen na 1.43-39

1.43-39 11-17

Als 1...03-09, dan 2.30-25 09-14 3.34-30 11-17 4.28-22! (verliest 4.39-34? wegens 5.34-29 23x34 6.30x39 18-23 7.39-34 13-18 8.28-22 23-28) 4...17x28 5.33x22, en wit staat beter.

Als 1...10-14, dan 2.30-25 11-17, en dezelfde stelling ontstaat als in de hoofdvariant.

2.30-25 10-14

Als 2...17-21 (of 2...03-09), dan 3.25-20! 24x15 4.33-29, en wit staat beter.

3.34-30 ...

Men moet spelen 3.37-31 17-21 4.31-26 12-17 (of 4...03-08 4.26-17 12x21, enz.) 5.28-22, en wit staat beter. Na 5.34-30 03-09 6.39-34 17-22 7.28x17 21x12 8.34-29 23x34 9.30x39 19-23 10.33-28 14-19 11.28-22, en wit staat actief.

3....17-21 4.39-34 03-09! 5.34-29 23x34**6.30x39 18-23 7.39-34 12-17 8.27-22 ...**

Als 8.34-30, dan natuurlijk 8...13-18+.

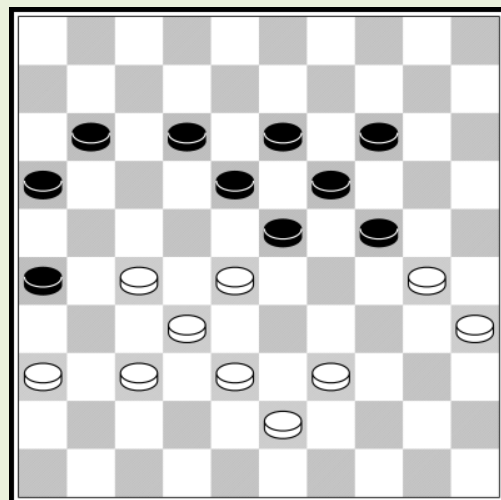
8....21-26 9.22x11 16x07 10.34-30 13-18!**11.33-29 24x31 12.30-24 19x30 13.28x10 31-36 14.35x24 09-14 15.10x19 36-41 16.32-28**

Als 16.24-20, dan volgt 16...41-46 17.20-14 46x28 18.25-20 28-37 19.13x37 35x20 20.13x22 07-12, en zwart wint.

16... 41-46! 17.28-23 18x20 18.25x14 07-12! 19.19-13 46x10 20.13-09 10-04 21.09-03 12-17, en zwart wint.

De damtheorie kent goed de eindspelen uit de partij **P. Roozenburg - R. Keller**.

193

Zwart aan zet. Hoewel het zwarte centrum sterker lijkt, beschikken de witten over grote manoeuvreerruimte.

1. ...11-17

Deze symbolische zet is de beste. Men moet niet spelen 1...12-17, want dan zou wit het thema uit de partij kunnen toepassen. Na 2.39-34 17-21 dreigt 3.28-22?

3...23-28! 4.32x12 21x41 5.36x47 24-29, en zwart verliest een schijf.

Of na 3.38-33 11-17 4.43-39 24-29! 5.33x24 17-22 6.28x17 21x12 7.24-20 14x25 8.38-33 23-28 9.32x14 13-19 staat wit iets beter.

En tenslotte volgt na 1...12-17 een geforceerde remisevariant 2.27-21 16x27 3.32x12 23x41 4.12x23 19x28 5.30x10 enz.

2. 39-34 17-21

Niet 2...16-21?, want 3.27x16 18-22, en wit wint. Als wit speelt 4.34-29!+

Als 2...24-29, dan 3.30-25 29x40 4.35x44, en wit wint, want 4...17-21 wordt beantwoord met 5.38-33 12-17 6.43-38 17-22 7.28x17 21x12 8.33-28 12-17 9.44-39! 16-21 10.27x16 18-22 11.25-20! 22x31 12.20x29, en wit wint.

Beter is 4...23-29 na 5.25-20! 14x25 6.28-22, maar ook dan wint wit.

3. 28-22! 24-29?

Men moest spelen 3...14-20, en zwart houdt nog stand.

Als 4.38-33, dan 4...23-29! 5. 34x25 12-17 6. 30x18 17x48 met remise.

Na 4.22-17, volgt 4...24-29 5.17x08 29x40 6. 35x44 13x02, en zwart staat beter.

Als 4.36-31, dan 4...23-28 5.32x25 21x41 6. 30x17 18x36, en zwart wint.

Als 43-39, dan volgt 4...24-29, en wit moet remise zoeken via zetherhaling.

Na 4.30-25, volgt 4...24-29 5.25x14 19x10 6.43-39 29x40 7.35x44 10-15 8. 36-31

(na 8. 22-17 volgt 8...26-31; na 8. 44-40 (39-34) en 8...13-19 9.22x24 23-28 8...29-33

9. 44-40 (na 9.22-17 volgt 9...29-33) 15-20, en wit kan niet winnen.

5. 43-39 29x40 5.35x44 14-20 6.38-33 20-24 7.33-28! ...

Een mooie positionele doorbraak.

7...24x35 8.39-34 12-17 9.22x11 16x07

10.27x16 07-12 11.36-31 ...

De partij eindigde als volgt :

11...12-17 12.31-27 17-22 13.28x17 19-24

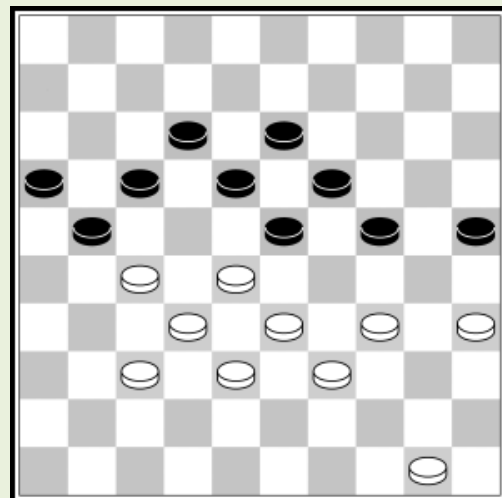
14.17-11 24-29 15. 34-30 35x24 16. 11-07 29-34

17.07-02 34-40 18.02x28! 40x49 19.37-31

26x37 20.41x32 21.16x27,

en zwart gaf op.

194

Wit aan zet. De zwarte stelling is zeer slecht, omdat de manoeuvreermogelijkheden tot een minimum beperkt zijn (schijf 14 heeft schijf 25 al vastgezet).

Meester Z. Tsirik (partij tegen V. Zvirboulis, finale van het kampioenschap van de Russische SFSR, Leningrad 1954) gebruikte een verrassende finesse met grote theoretische betekenis.

1.50-44 21-26 2.35-30? ...

Wit vermoedde niet dat deze finesse op de negende zet de tegenstander een relatief eenvoudige remise zou geven. Een winstweg met grote finesse ontstaat wanneer wit schijf 35 later activeert (en zo één tempo wint)

2.44-40! 17-21 3.35-30! 24x14 4.39x50 12-17 5.50-44 17-22 6.28x17 21x12 7.33-28 16-21

(als 7...12-17, dan 8.34-29 23x34 9.27-21 16x27 10.32x14 13-19 11.14x23 25-30 12.23-18 30-35 13.18-12 34-40 14.44-39 40-45 15.12-07 45-50 16.38-33 35-40 17.07-02 40-44 18.28-22 44-49 19.33-28 50x33 20.28x39, en zwart wint het eindspel)

8.27x16 12-17 9.28-22 17x28 10.34-29 23x34 11.32x12, en opnieuw heeft zwart een zeer moeilijke verdediging, bijvoorbeeld 11....25-30 12.12-07 19-23! 13.16-11 30-35 14.07-01 13-18

(als 14...26-31, dan 15.45! 31x33 16.45-50! 35-40 17.44x35 33-38 18.50-33! 38x29 19.11-7 29-33 20.7-2 13-18 21.2-7 18-22 22.7-11, en wit wint)

als 14...23-29, dan 15.11-06 13-18 16.01x23 29x18 17.06-01 26-31 18.01x45 31x33 19.45-34, en wit wint.

15.11-07 34-40 16.44-39 40-45 17.07-02, en wit wint. Als 17...45-50?, dan volgt 18.02-13+, en na 17...18-22 18.01x29 dreigt 18...45-50? 19.29-18+, terwijl op 17...26-31 18.37x26 45-50 volgt

19.39-34, met de dreiging 19...50-45? 20.38-32+ Wit wint dus.

Partijverloop

2...24x35 3.44-40 35x44 4.39x50 17-21

5.50-44 ...

Als 5.33-29?, dan volgt 5...19-24+.

5... 12-17

Als wit op zet 2 meteen 44-40 had gespeeld, dan was zwart nu aan zet in dezelfde stelling. Bij een andere zetvolgorde verloor wit echter een belangrijk tempo.

6.44-40 17-22 7.28x17 21x12 8.33-28 12-17

9.38-33 ...

Als 9.40-35, danx

9...16-21

10.27x16

18-22

11.38-33 22-27,

met remise.

9... 17-22!

Op het eerste gezicht had wit deze finesse van zwart niet goed ingeschat toen zij hun tweede zet deden.

10.28x17 19-24 11.33-28 13-19

12.28-22 16-21!

Een nieuwe finesse die remise verzekert.

13.22x13 19x08 14.27x16 24-30 15.16-11

30x39 16.40-34 39x30 17.11-06

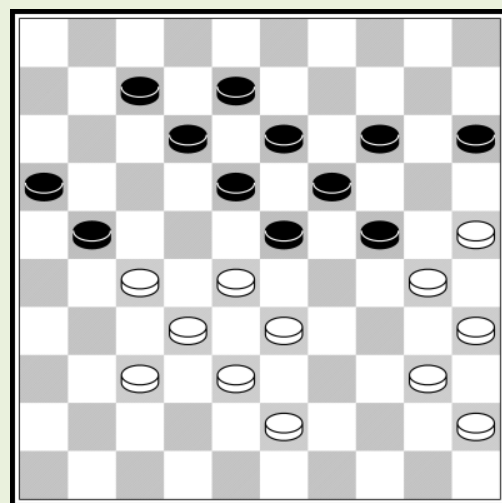
Als 17.11-07, dan volgt 17...08-12 enz.

17....30-34 18.06-01 26-31,

en de partij eindigde remise.

Een karakteristieke methode om een extra tempo te verkrijgen werd toegepast door grootmeester P. Ghestem (met zwart) tegen G. Post. Door de kwetsbare positie van schijf 43 uit te buiten, speelde zwart een scherpe maar positioneel correcte zet.

195

1....23-29!

Laten we de mogelijke varianten bekijken.

1) 2.40-34 29x40 3.40-34 29x40 4.45x34 18-23 5.34-29 23x34 6.30x39 07-11, en de ontwikkeling van de witte stukken wordt gehinderd door de zwakke positie van schijf 43 op de linkerflank, bijvoorbeeld 6.28-22(?) (beter was 6.27-22, om na 6...12-18 te antwoorden met 7.39-34 18x27 8.34-29, waarna wit compensatie heeft voor de verloren schijf dankzij activiteit op de linkerflank) 6...12-17 7.33-28 08-12 8.38-33 12-18 9.43-38 18-23 10.39-34 21-26 11.35-30 24x35 12.33-29 26-31 13.29x20 31x33 14.28x39 17x37, en zwart wint.

2) Wit kan weinig bereiken met een symmetrisch antwoordssysteem, bijvoorbeeld 2.28-22 18-23! 3.33-28 (als 3.22-17, dan 3...23-28) 4.32x34 21x41 5.17-11 41-46 6.11x02 14-20 7.25x23 46x05 8.30x19 05x25, en zwart wint het eindspel.) 3...12-18 4.43-39 07-11 5.39-33 08-12 6.40-34 29x40 7.45x34 21-26 8.34-29 23x34 9.30x39 18-23 10.39-34 12-18 11.34-30 15-20, en zwart wint.

In de partij koos wit een andere voortzetting.

2.43-39 ...

Een passieve zet, omdat de goede flank wordt "vastgezet".

2...18-23 3.39-34 07-11 4.28-22 21-26 5.33-28 11-17 Als 5...12-18, dan wint wit met 6.27-21 door een doorbraak naar dam.

6.22x11 16x07 7.28-22 07-11 8.38-33 29x38 9.32x43 24-29 Als 9...12-17?, dan volgt 10.34-29! 24x33 25-20! enz. Daarna omsingelde zwart schijf 22 en won de partij.

OPENINGEN

DE POPULAIRSTE OPENINGSSYSTEMEN

Het begin van de partij — de opening — heeft in het honderdveldendammen een tamelijk rustig karakter. Openingen bevatten veel latente combinaties, maar in de toernooipraktijk kunnen zonder risico verschillende ontwikkelingssystemen worden toegepast.

De hoofdtaak van de opening is het verloop van de partij in overeenstemming te brengen met de smaak van iedere speler. Wie initiatief wil verkrijgen mag zich niet tevredenstellen met het doen van “natuurlijke” zetten zonder logisch verband, maar moet vanaf het begin planmatig en doelgericht spelen. Als men zich alleen bezighoudt met het voorbereiden van combinaties en slagen, ontstaan er vaak stellingen met slechte toekomstperspectieven.

Sovjet-dammeesters spelen de opening volgens een gemeenschappelijk positioneel plan, waarbij ook combinatieve motieven in aanmerking worden genomen. Dat is een progressieve benadering van de partijopbouw vanaf het begin.

In dit hoofdstuk bekijken we populaire openingszetten en wijzen we op de belangrijkste ideeën en combinatieve mogelijkheden van de opening.

1ste opening (Klassieke opening)

1.33-28 18-23 2.39-33 12-18 3.31-27 17-21 4.37-31 ...

Kenmerkend voor deze opening is dat de centrale structuur doorgaans lang behouden blijft (wit 28, 32; zwart 23, 19), terwijl het spel zich vooral op de vleugels afspeelt. De eerste afruilen op de linkervleugel worden gewoonlijk door wit uitgevoerd, bijvoorbeeld 4...21-26 5.44-39 26x37 6.42x31 Daarna vervolgt wit met 47-42, 41-37 en 46-41. Een analoog ontwikkelingssysteem kan ook door zwart gekozen worden.

Als zwart speelt 4...7-12, dan kan wit antwoorden met 33-29, waarmee hij dreigt na 38-33 zijn centrumstructuur te versterken. Daarom speelt zwart 5...20-24 6.29x20 15x24.

Als wit na 4...7-12 antwoordt met 5.44-39, dan krijgt zwart de mogelijkheid tot de zogeheten *Molimard-omcirkeling* 5...23-29 6.33x24 20x29

7.34x23 18x29, en zwart krijgt een actieve stelling. Niet toegestaan is bijvoorbeeld 8.31-26?, wegens 29-33!, en zwart wint.

Als wit al op de tweede zet 31-27 speelt, dan geeft na 2...12-18 de vrije ontwikkeling met afruil 27-22 enz. Daarom antwoordt zwart meestal met 2...17-21.

Ook een symmetrisch antwoord met 2...20-24 is mogelijk. Dan mag niet: 3.37-31?, wegens 3...23-29 4.34x23 17-22, en zwart wint.

Nog een andere combinatie is mogelijk 2.31-27 20-24 3.34-30 17-21 4.39-33 12-18 5.44-39 07-12 6.37-31 14-20 7.31-26? 24-29!, en zwart wint een schijf.

De variant met 2.31-27 heet het *Gaza-systeem*. De Letse meester speelde na 3.35-30, met het idee na 3...20-25 te vervolgen met 4.40-35 5.34-29 en daarna weer terug te ruilen. Zo'n openingsmanoeuvre heet de *Fabre-manoeuvre*.

2de opening (Symmetrische opening)

1.33-28 18-23 2.39-33 12-18 3.44-39 07-12 4.49-44 02-07

In vergelijking met de klassieke opening brengen beide spelers hier meer stukken naar het centrum en beginnen zij pas later op de vleugels te spelen. Lange tijd blijft de stelling symmetrisch.

Men zou zich kunnen afvragen waarom men in logische stellingen meestal met schijf 2 speelt en niet met schijf 1. Natuurlijk worden ook de zwakkere zetten 01-07 (of 50-44 van wit) vaak gespeeld. Om de motieven achter de keuze van 02-07 te begrijpen bekijken we de volgende voortzetting

5.31-27 20-24 6.37-31 14-20 7.41-37 10-14
8.46-41 20-25 9.27-22 18x27 10.31x22.

Nu dreigt wit met 11.22-18 en 12.34-30 en wint een schijf. Het enige verdedigingsplan is 10...12-18 en de aanval op schijf 22. Als zwart echter eerder 4...01-07 had gespeeld, dan zou de aanval op schijf 27 niet mogelijk zijn en zou de zwarte stelling passief blijven.

In de symmetrische opening wordt afgeraden te haasten met 31-26 (of voor zwart 20-25). Bijvoorbeeld na 5.31-26 oefent zwart met de zetten 20-24, 14-20 en 10-14 druk uit op veld 29 en dwingt hij wit tot afruilen met 24-29 en 20x29. De passieve witte schijf 26 stelt zwart bovendien in staat met behulp van de keten 6, 11, 17 het centrum te beheersen, combinatieve dreigingen te creëren en de manoeuvreerruimte van wit te beperken.

We bekijken enkele combinaties die ontstaan na de voorbarige zet 31-26.

- 1) 1.33-28 18-23 2.39-33 12-18 3.31-26 20-24 4.34-30? 24-29! 5.33x24 17-21 6.26x17 11x33 7.38x29, en zwart wint.
- 2) 1.33-28 18-23 2.39-33 12-18 3.44-39 07-12 4.31-26 20-24 (Natuurlijk mag niet 4...20-25 wegens 5.28-22! en wit wint.) 5.34-30? 24-29! 6.33x24 17-21 7.26x17 11x44 8.50x39 23-28, en zwart wint een schijf.

Nog een karakteristieke combinatie ontstaat na 1.33-28 18-23 2.39-33 12-18 3.44-39 07-12 4.49-44 20-24 5.31-27 14-20 6.37-31 17-21 7.27-22 18x27 8.31x22 12-18? 9.22-17! 21x12 10.28-22 18x27 11.32x21 16x27 12.33-29 24x33 13.38x16, en wit wint.

Laten we bekijken hoe de strijd meestal verdergaat na de eerste vier zetten van de symmetrische opening 5.31-27 20-24 6.37-31 14-20 7.41-37 10-14. Wit ruilt af 8.34-29 23x34 9.40x29. Niet 8.27-22? 18x27 9.31x22, wegens 9...23-29 10.34x23 24-30 11.35x24 20x27 12.32x21 17x26, en zwart wint een extra schijf.

3de opening (Centrale afruil)

1.33-28 19-23 2.28x19 14x23 3.39-33 10-14

In deze opening ontwikkelt zwart vrij zijn linkervleugel, maar ook wit heeft verschillende mogelijkheden om gelijkwaardig spel te verkrijgen.

Als: 4.33-28, dan mag natuurlijk niet 4...14-19?, want zwart kan kiezen tussen 4...13-19 of 4...05-10 gevolgd door 5...14x23. Na 4...13-19 vervolgt zwart met 08-13, 02-08 en 20-24.

Een andere ontwikkelingsmogelijkheid voor wit 4.34-30 14-19 (niet 4...20-25? wegens 5.33-28) 5.30-25 17-22 6.25x14 19x10. Wit kan nu afruilen 7.32-28 of eenvoudig spelen 7.44-39.

Verdere spelmogelijkheden 7.44-39 10-14 8.39-34 14-19 9.31-26 05-10 10.32-28 23x32 11.37x17 11x22? 12.26-21! 13.38-32, en wit wint.

Vaak wordt ook de afruilvariant gespeeld 3.32-28 23x32 4.37x28. Daarna ontwikkelen beide spelers de linkervleugelstukken, wat leidt tot een centraal en symmetrisch spel 4...10-14 5.41-37 05-10 6.46-41 14-19 7.41-37 18-23 enz. Ook in deze opening blijft het spel gelijkwaardig.

4de opening (Systeem met 1.33-28 17-21)

1.33-28 17-21

Het idee van 1...17-21 is tegenspel te creëren wanneer wit zich volgens klassieke patronen ontwikkelt, bijvoorbeeld 2.39-33 21-26 3.44-39 11-17 4.31-27 19-23 5.28x19 14x23. Nu wordt de linkerflank van wit lange tijd verzwakt, want na 6.33-28 antwoordt zwart 6...09-14 7.28x19 14x23, en opnieuw heeft wit geen actieve linkerflank. Daarom ruilt wit vroeg of laat af met 27-21. Daardoor komt schijf 21 op een passief veld 16 terecht, terwijl zwart betere vooruitzichten krijgt dankzij zijn versterkte centrum. Om zulke varianten te vermijden speelt wit 2.31-26, waarop zwart kan antwoorden met een afruil van drie schijven 2...20-24 3.26x17 11x33 4.38x20 15x24.

Hier speelt wit onmiddellijk 32-28, om 19-23 te verhinderen, waarna hij planmatig de stukken op de linkervleugel ontwikkelt, bijvoorbeeld 37-32, 41-37, 46-41, 36-31, 31-27, maar veld 38 blijft verzwakt.

Na 2.31-26 is ook het antwoord 2...12-17 interessant, met dreiging van de afruil 17-22. Als 3.39-33, dan speelt zwart 3...07-12 4...01-07. Er ontstaat een evenwichtige strijd waarin de manoeuvreermogelijkheden van zwart beperkt zijn, maar wit dreigt het initiatief te nemen door op het juiste moment de afruil 21-27 uit te voeren.

De praktijk bewijst dat dergelijke gesloten openingen niet gevaarlijk zijn.

5de opening (Hollandse opening)

1.33-28 18-22 2.38-33 12-18

Het doel van 1...18-22 is de normale ontwikkeling van de witte schijven te verstoren, want wit kan niet spelen 2.39-33? Voorbeeld van verder spel 3.42-38 (ander systeem 3.43-38 gevolgd door 4.49-43)

07-12 4.47-42 (4.32-27 levert niets op wegens 19-23) 5.28x19 14x23, en wit krijgt een moeilijke ontwikkeling van de linkervleugel.

Na 4.47-42 kan zwart kiezen tussen 4...01-07 of de afruil 4...22-27.

Na 4...01-07 5.31-26 kan zwart antwoorden met

5...19-23 6.28x19 14x23, waarna na 7.33-28 schijf 26 passief blijft. Daarom speelt wit hier 7.32-28 23x32 8.37x28, wat interessant spel geeft. In de Hollandse opening mag zwart niet toestaan dat de volgende dubbele afruil ontstaat 1.33-28 18-22 2.38-33 12-18 3.32-27 07-12? 4.37-32 20-24? Nu wint wit geforceerd een schijf

5.34-30! 24x35 6.30-25 10-14 7.41-37! 01-07 8.46-41 05-10 9.43-38, en zwart een schijf moet offeren, want na: 9...24-29 10.33x24 22x33 11.39x28 20x29 12.28-23 19x28 13.32x34+.

6de opening (Ruilopening)

1.32-28 18-23 2.33-29 23x32 3.37x28

Dit partijbegin is zeer populair. Zwart kiest gewoonlijk tussen 3...19-24, 3...17-22, 3...16-21 of 3...20-25.

1ste systeem

3...19-24 4.39-33 14-19 5.41-37 20-25 6.29x20 25x14. Het spel is gelijkwaardig. Beide partijen strijden om het centrum, bijvoorbeeld 7.37-32 12-18 8.46-41 07-12 9.41-37 15-20 10.44-39 10-15 11.31-27 20-24 enz.

Een interessante mogelijkheid om de stelling te verscherpen 5...17-22? 6.28x17 11x22 7.38-32 (als 7.37-32, dan 7...12-18 gevolgd door 8.32-28 20-25 en zwart wint) 7...12-18 8.33-28 (opnieuw mag niet 8.32-28? wegens 8...34-30, en ook niet 8...20-25 9.29x20 25x14, en terwijl de linkervleugelstukken zich ontwikkelen versterkt zwart zijn centrum) 8...24x33! 9.28x17. In deze stelling is het voor beide partijen niet gunstig om het geïsoleerde stuk van de tegenstander aan te vallen.

In een van de meesterpartijen volgde :

9...10-14 10.34-30 19-23 11.46-41 14-19 12.30-25 20-24 13.32-27 05-10 14.27-22 18x27 15.31x22 10-14 16.36-31 07-11 17.41-36 01-07 18.47-41 33-38! en na 19...13-18 20...11x22 stond zwart beter.

De laatste tijd wordt ook een ander ontwikkelingsschema gespeeld 4.38-33.

Voorbeeld van verder spel :

4...14-19 5.41-37 20-25 6.29x20 25x14 7.37-32 12-18 8.46-41 17-21 9.41-37 21-26 10.42-38 (in deze variant vreest wit geen aanval op de linkervleugel) 10...10-14 11.47-42 11-17 12.34-29! Het hoofdidee van deze variant is het veroveren van veld 29 en het daarna voortdurend versterken van de positie met zetten als 40-34, 44-40 en 50-44.

Men ontwikkelt schijf 31 niet naar veld 27, omdat dit de witte linkervleugel verzwakt en zwart grote kansen geeft op voordeel.

Over het algemeen is het in deze opening niet verstandig tegelijk de velden 27 en 29 te bezetten, omdat de tegenstander een netwerk van dreigingen kan opbouwen, bijvoorbeeld met de formaties 7, 12, 18 en 9, 13, 18.

Door de dreigingen 18-22 en 18-23 kan zwart, wanneer hij het centrum beheerst, op het juiste moment de witte stukken vastleggen.

2de systeem

3...17-22

(3...12-18? 4.28-23! 19x23 5.29-24x)

4.28x17 11x22

Het idee van deze ruil is moeilijkheden te scheppen voor de ontwikkeling van de witte rechtervleugel.

Verder kan volgen : 5.41-37 13-18 6.39-33 09-13 7.44-39 19-23 8.35-30 20-25 9.40-35. Zwart heeft vrijer spel, maar ook wit kan na enkele centrumruilen tot actief spel overgaan.

Na 9...06-11 10.50-44 11-17 11.46-41 14-20 krijgt wit voordeel door een dubbele ruil.

12.32-28, want zwart houdt dan een passieve schijf op 25 over.

Een ander karakter aan het spel geeft 5.34-30, met het idee af te ruilen op veld 25.

Als zwart antwoordt met 5...20-25, dan volgt de ruil 6.31-27 25x23 7.27x29.

3de systeem

3...16-21

Als zwart deze zet speelt, zet hij een valstrik op (niet 4.39-33?, wegens 4...21-27! en daarna 5...19-23x). Een rustig positioneel vervolg is 4.28-23 19x28 5.29-24 20x29 6.34x32 21-26 7.32-28 26x37 8.41x32. Het spel blijft gelijk.

Wit kan ook kiezen voor 4.41-37, en na 4...21-26 afruilen met 5.37-32 26x37 6.32x41, terwijl hij tegelijk schijf 49 ontwikkelt (38-32, 43-38, 49-43).

4de systeem

3...20-25

Voorbeeld van verder spel 4.39-33 12-18 5.44-39 07-12 6.41-37 19-23 7.28x19 14x23. Dit noemt men de *Vos-variant*. De kansen blijven gelijk. Als zwart speelt 4...14-20, dan is 5.41-37? slecht, wegens 5...19-23, waardoor wit in een zeer gevaarlijke binding terechtkomt. Daarom kiest wit beter 5.42-37, en na 5...19-23 volgt 6.29x18 12x32 7.37x28, met goed spel.

Na 5.42-37 is ook 5...19-24 niet gevaarlijk, want uiteindelijk kan wit het centrum versterken en na de dubbele ruil 34-30 25x23 28x30 een betere stelling verkrijgen, bijvoorbeeld 6.37-32 (dreigt 34-30) 17-22 7.28x17 12x21 8.31-26 07-12 9.26x17 12x21 10.41-37 21-26 11.32-28 11-17 12.37-32 (dreigt 34-30) en als zwart de schijven afruilt 12...17-22 13.28x17 16-21, dan kan volgen 14.34-30 25x23 15.33-28 21x12 16.28x30.

Karakteristiek voor deze binding is het combinatieve idee 11...16-21 12.46-41 13-18 13.37-32 21-27! 14.32x21 26x17 15.35-30! 24x35 16.29-24 20x29 17.34x21, en wit wint.

7de opening

("Dakṣiṇa"-opening)

1.32-28 18-23 2.34-29

Zwart heeft ruime keuze. De bijzondere opstelling van de witte centrumschijven doet enigszins denken aan de "dakṣiṇa"; daarom noemt men deze opening soms de "dakṣiṇa-opening". Hier gaat het vooral om snelle mobilisatie van de stukken.

Verder spel **2...23x32** (ook 2...23x34 is geen slechte zet, bijvoorbeeld 3.40x29 12-18 4.44-40 07-12 5.37-32, en zwart heeft een goed ontwikkelingsplan) **3.37x28 12-18 4.41-37 07-12 4.37-32**. Zwart kan kiezen voor afruilen 5...19-23 6.28x19 14x34 7.40x29 10-14, waardoor het witte centrum wordt verzwakt.

Ook mogelijk 5...20-24 6.29x20 15x24, en als 7.39-34 (om spel te krijgen), dan antwoordt zwart 7...10-15, en na 8.44-39 volgt 8...18-23, met dreiging van 23-29 en 17-22, zodat de zwarte stelling niet slechter staat.

Een combinatie ontstaat na

5...20-25 6.46-41 19-23 7.28x19 14x34 8.40x29 25-20! enz., en zwart wint.

8ste opening

(Binding met 2.38-32)

1.32-28 18-23 2.38-32 12-18 3.42-38 07-12 4.47-42 01-07

Wit kan op de derde zet ook een ander ontwikkelingssysteem kiezen met 3.43-38 en 3.49-43.

In deze opening blijft de centrale binding lang behouden en beide spelers streven naar een gelijkmatige ontwikkeling van hun krachten op de vleugels.

Mogelijke voortzetting **5.34-30 20-25(?)** De laatste zet van zwart is passief. **6.30-24! 19x30 7.35x24**, en wit staat beter, bijvoorbeeld 7...23-29 8.24-20 15x24 9.28-22, en na de afruilen houdt zwart een zwakke schijf op 25 over. Als 7...14-19, dan volgt 8.40-35 19x30 9.35x24 09-14 (9...23-29 10.24-19 13x24 11.28-23 enz.) 10.28x19 14x23 11.32-28 23x32 12.37x28, en de witte stelling is actief.

Daarom kiest zwart meestal in plaats van 5...20-25 voor **5...20-24** met gelijkwaardig spel.

Een interessante stelling ontstaat na **5...18-22 6.30-25** (beter dan 6.31-27 22x31 7.36x27) **6...12-18 7.40-34 07-12 8.34-30 20-24 9.31-26 02-07!** Hier heeft wit slechts één zet 10.39-34. Niet 10.45-40?, wegens 10...24-29! 11.33x24 22x33 12.39x28 17-21 13.26x17 11x33 14.38x29 23x45, en zwart wint.

Na 10.39-34 heeft zwart voordelige ruilmogelijkheden **10...14-20! 11.25x14 09x20 12.30-25?** Deze "natuurlijke" zet weerlegt zwart combinatief **12...24-30!! 13.35x24** (op 13x25 14.30x39 14x34, waarna 14...22-27! 15.32x21 23x43, en ongeacht de witte keuze breekt zwart door naar dam) **13...19x39 14.43x34** (als 14.28x19, dan 14...39x28 15.25x14 13x24 16.32x23 10x28, en zwart wint opnieuw een schijf) **14...13-19! 15.25x14 22-27 16.32x21 23x43.**

Opnieuw kan wit uit drie verschillende slagen kiezen, maar in alle varianten haalt zwart dam en wint. Interessant is dat, nadat wit veld 38 verdedigt met 49-38, er een nieuwe zwakte ontstaat — veld 49.

9de opening (Centrale ruil van schijf 32)

1.32-28 19-23 2.28x19 14x23

Het idee van zwart is zijn linkervleugel vrij te ontwikkelen. Ook wit beschikt over verschillende plannen die tot gelijkwaardig tegenspel leiden.

Eerste mogelijkheid **3.33-28 23x32 4.37x28.**

Hier ontstaat strijd om het centrum. Het spel is gelijkwaardig en kan tot symmetrische stellingen leiden. Meestal speelt men **3.37-32 10-14 4.34-30 17-21** (niet 4...20-25?, wegens 5.33-28+) Bijvoorbeeld 4...14-19 5.30-25 (als 5.33-28?, dan 5...21-26!+) **5...14-19 6.25x14 19x10 7.41-37** (als 7.31-26, dan 7...21-27 8.32x21 16x27, en zwart staat actief) **7...10-14 8.33-28 13-19.** De zet 8...14-19 verzwakt enigszins de zwarte linkervleugel, daarom kiest men meestal voor **9.31-27.** Nu is voor zwart het beste **9...08-13**, en vervolgens schijf 15 ontwikkelen tot veld 24, terwijl schijf 5 naar 15 gaat.

Traag spel kan onaangename gevolgen hebben, bijvoorbeeld **9...05-10 10.35-30 15-20 11.39-33.** Nu staat zwart onder druk. Men kan niet spelen 11...08-13, wegens 11...10-15?, gevolgd door 12.30-24! Evenmin 11...20-24?, wegens 12.28-22. Interessante combinaties ontstaan na 11...11-17? (of 12-17) want na 11...21-26 speelt wit 30-24! 19x30 (andere zetten zijn er niet) 13.28x19 14x23 14.27-22, en wit wint. Als 11...21-26, dan volgt eveneens 12.30-24! 19x30 13.28x19 14x23 14.37-31, en wit wint. Daarom blijft na 39-33 voor zwart alleen nog 11...09-13, wat de linkervleugel verzwakt.

Wit kan afzien van de zet 34-30 en speelt in plaats daarvan 4.41-37. Nu mag 4...05-10 niet wegens 5.33-28, en zwart raakt in moeilijkheden. Gewoonlijk antwoordt men 4...14-19?, want na 6.28-22! met aanval op schijf 5. Meestal volgt **4...14-19 5.33-28** (dreigt 28-22) 5...17-21 (met dreiging 21-27) **6.31-27 21-26** (niet 6...05-10?, wegens 7.27-22! 18x27 8.38-33 met gewonnen eindspel voor wit) 6...11-17? (wegens 7.28-22 17x28 8.34-29 wint wit een schijf) **7.39-33** (als 7.38-33, dan mag niet 7...05-10?, wegens 8.27-21! en wit wint; na 7.38-33 moet zwart antwoorden met 7...11-17 en als 8.43-38, dan moet zwart opletten voor combinaties met 8...05-10?!), Bijvoorbeeld 9.27-22 18x27 10.32x21 23x43 11.49x38 16x27 12.38-32 27x29 13.34x05 09-14 14.05x11 06x17, en zwart staat slecht.

7...20-24! (deze zet is sterker dan 7...05-10, waarna volgt 8.33-29!) Nu dreigt wit opnieuw een binding, maar na 8...20-24 is de zwarte linkervleugel te verzwakt.

Daarom speelt zwart 8...18-22 9.28x17 11x31 10.29x18 12x23 11.36x27, en wit heeft vrij spel **44-39 05-10**, en het spel vervlakt.

10de opening (Dumont-opening)

1.32-28 20-24 2.37-32 14-20 3.41-37 18-23 4.34-30 17-21 5.30-25 10-14 6.31-27 12-18

Zwart heeft zijn openingsdoel bereikt : er is een stelling ontstaan waarin de rustige ontwikkelingsmogelijkheden van wit beperkt zijn. Wit kan de opeenhoping van zwarte schijven op de linkervleugel niet goed benutten. Na 7.37-31 volgt 7...21-26, en wit heeft geen bevredigende manier om op 31 af te ruilen. Niet 7.39-34?, wegens de "bomzet" combinatie 7...24-30!, en zwart wint. Daarom heeft wit weinig keuze; met **7.40-34** laat hij de afruil toe **7...24-29 8.33x24 20x40 9.45x34**, waarna zwart speelt 9...15-20 en vrij spel krijgt.

Natuurlijk heeft wit ook andere mogelijkheden die tot gelijk spel leiden, bijvoorbeeld **4.34-29 23x34 5.40x29**. Hier antwoordt zwart meestal **5...20-25 6.29x20 25x14**, en het spel blijft gelijk.

Ook dit systeem is mogelijk **2.34-30 14-20 3.30-25 10-14 4.40-34 24-30 5.35x24 20x40 6.45x34**, met een gelijkwaardige stelling.

Interessant spel ontstaat na **2.31-27**. Om de dubbele ruil 27-22 en 28-23 te vermijden moet zwart spelen **2...18-23**, waarna **3.27-22?! 23x32 4.37x28** tot scherp spel leidt.

Niet toegestaan **6.39-34?** (zie hoofdvariant) wegens 6...21-27! 7.31x22 24-30 8.35x24 19x39 9.28x10 39x17 10.25x14 09x20, en zwart wint schijf 10.

11de opening (Systemen met 1...16-21)

Een origineel speltype ontstaat wanneer zwart op **1.32-28** antwoordt met **1...16-21**, waardoor hij een binding op de rechtervleugel aanbiedt.

Mogelijk vervolg **2.31-26 18-22 3.37-32 11-16 4.41-37 07-11**.

Een zeer agressieve voortzetting is **5.28-23?! 19x28 6.32x23**, wat tot scherpe complicaties leidt.

Natuurlijk kan wit de binding vermijden, bijvoorbeeld **2.37-32 11-16 3.41-37 06-11 4.31-27 19-23! 5.28x19 14x23**, en zwart krijgt actief spel. Deze variant werd ontwikkeld door wereldkampioen P. Roozenburg.

Interessante complicaties ontstaan wanneer zwart de binding met een andere volgorde van zetten ondersteunt **1.32-28 17-21 2.31-26 12-17** (als 2...11-17, dan is voor wit gunstig **3.28-23**, waarbij de binding behouden blijft)

3.37-32 07-12 4.36-31 19-23 5.28x19 14x23 6.33-28 (slechter is 6.31-27 wegens 6...23-28!

7.32x23 21x32 8.38x27 enz.) **6...09-14**

7.28x19 14x23 8.31-27 01-07 (met 01-07 haasten wordt afgeraden) **9.41-36 10-14 10.36-**

31 04-09 11.38-33! Met deze zet stelt wit een goed verborgen valstrik op. Als zwart speelt :

11...23-28?, dan volgt **12.33x22! 17x37**

13.26x17 12x32 14.35-30! 37x26 15.30-24

20x29 16.34x01, en wit wint.

12de opening (Systemen met 1.31-26)

In deze opening ontwikkelt wit meestal zijn linkervleugel als volgt : **2.36-31, 3.41-36** en **4.46-41**. Zwart kan op zijn beurt kiezen uit **1...19-23, 2...14-19, 3...10-14** en **4...05-10**, of **1...18-23, 2...12-18, 3...07-12** en **4...01-07**.

Soms speelt zwart op de vierde zet geen 20-24. Laten we enkele mogelijke voortzettingen bekijken.

1.31-26 19-23 2.36-31 14-19 3.41-36 10-14

4.46-41 05-10 5.31-27. Nu volgt na **5...17-22**

6.32-28 23x21 7.26x28, met gelijk spel.

6.34-30 24-29 7.33x24 23-28 8.32x23 18x20

9.30-25. Met deze zet plaatst wit een valstrik, want na **9...20-24?** volgt **10.25-20! 14x25 11.27-22 17x28 12.26-21 16x27 13.38-32 27x38 14.43x05**, en wit wint.

Een interessante, goed verborgen combinatie ontstaat na **5.33-29?! Positioneel** is deze zet niet aan te bevelen; hij is bedoeld voor gevallen waarin zwart probeert voordeel te verkrijgen met "natuurlijke" zetten **5...20-25 6.39-33! 14-20?** **7.26-21!!** Een prachtige doorbraak!

7...16x27 (als **7...17x26**, dan **8.32-28!** enz., en

wit wint) 8.32x21 17x26 9.33-28 23x32 10.37x28 26x46 11.29-23 18x29 12.34x05 46x23 13.05x46, en wit wint.

De moderne behandeling van dit systeem voor zwart is **1.31-26 18-23 2.36-31** (na 2.37-31 ruilt zwart met 2...23-29, en schijf 26 blijft passief) **2...19-24** (zwart bereidt de ruil 23-29 gevolgd door 24-30 voor) **3.34-30 14-19 4.30-25** (wit kon een binding opzetten met 4.33-28. Nu mag niet 4...12-18?, wegens 5.26-21! 16x36 6.37-31 36x27 7.32x12, en wit wint, want na 7...08x17 8.30-25! 23x32 9.25x21+) Toch antwoordt zwart op 4.33-28 met 4...10-14, 5.41-36 12-18 6.46-41 07-12 7.31-27 02-07 8.36-31! 24-29! 9.33x24 20x29 en zwart krijgt een zeer actieve stelling. wit staat slechter.

13de opening (Poolse opening)

1.31-27 17-21 2.37-31 21-26 3.32-28 26x37 4.41x32 11-17 5.46-41 17-21 6.41-37 21-26

In deze stelling zien we de zogeheten *parastelling* wit mist rustige ontwikkelingszetten waarmee hij zijn stukken kan ontwikkelen.

7.37-31 26x37 8.42x31 en na 8...19-23! 9.28x19 14x23, heeft zwart betere vooruitzichten. Na 7.34-29 19-23 8.28x19 14x34 9.39x30 20-25 10.44-39 25x34 11.39x30 10-14, heeft zwart eveneens betere perspectieven.

Wit kan kiezen voor 3.41-37, waardoor de zogeheten *gesloten variant* ontstaat. Het idee van dit systeem lijkt op het hoofdidee van de Dumony-opening.

Mogelijk vervolg 3...18-23 4.33-28 12-18 (heel interessant spel ontstaat na 4...12-17 5.27-22?! 17-21 6.31-27) 5.39-33 07-12 6.44-39 20-24 7.34-30 enz.

Niet toegestaan is 7...12-17?, want dan voert wit de "bomzet" uit 8.27-21 16x27 9.32x12 23x41 10.12x23, en wint schijf 28.

14de opening (Systemen met 1.34-29)

1.34-29 19-23 2.39-34 14-19 3.44-39 10-14 4.50-44 05-10 In deze stelling ruilt wit meestal af met 5.29-24.

Als 5.31-26, dan kan zwart positioneel voordeel verkrijgen : 5...20-25 6.37-31 14-20 7.41-37 20-24 8.29x20 15x24. Om te vermijden dat de passieve schijf 26 de ontwikkeling hindert, moet wit het spel naar een andere koers leiden, bijvoorbeeld : 9.46-41 15-20 10.34-29 23x34 11.40x29, wat de rechtersleugel ontwikkelt.

Als 4.33-28, dan is de beste voortzetting 4...17-22 5.28x17 11x22, en wit krijgt moeilijkheden op de rechtersleugel.

Interessante mogelijkheden ontstaan na

4.33-28 05-10(?) 5.39-33. Zwart mag niet spelen 5...20-24? 6.29x20 15x24 (als 6...14x25, dan 7.34-30! 25x34 8.40x29 23x34 9.28-22 17x39 10.38-33 39x28 11.32x05, en wit wint)

7.34-29 23x34 8.40x20 14x25 9.35-30! 25x34 10.28-22 17x39 11.38-33 39x28 12.32x05, en wit wint. Als zwart in plaats van 5...20-24? speelt 5...17-21, dan mag na 6.31-27 niet 6...20-25?, want dan volgt 7.27-22! 18x27 8.29x18 12x23 9.34-30 25x34 10.40x18 13x22 11.28x26, en wit wint.

OPENINGSVALLEN EN COMBINATIES

Om de opening snel en foutloos te spelen, is een goed begrip van openingscombinaties noodzakelijk. Met sommige populaire openingscombinaties hebben we reeds kennisgemaakt in de vorige hoofdstukken, en veel combinaties zijn ook geanalyseerd in andere damboeken. Daarom bekijken we hier minder bekende, maar praktisch belangrijke openingsvallen en combinaties.

Partij 1

1.33-29 19-24 2.38-33 14-19 3.34-30 20-25 4.29x20 25x14 (dit partijbegin noemt men de P.Roozenburg opening) 5.30-25? 14-20! 6.25x23 18x27 7.31x22 17x28, en zwart wint een schijf.

Partij 2

1.34-30 17-21 2.30-25 21-26 3.33-28 18-23
4.28-22 23-29 5.39-33? 12-17! 6.33x24
17x28 7.32x23 20x18, en zwart wint een
schijf.

Partij 3

1.31-27 17-22 2.37-31 11-17 3.32-28 6-11?
4.27-21!! 17x37 5.28x06, en wit wint schijf 37.

Partij 4

1.33-28 19-24 2.32-27 13-19? 3.35-30!
24x35 4.28-22 17x28 5.27-21 16x27 6.31x24
20x29 7.34x32, en wit wint.

Partij 5

1.33-28 17-21 2.31-27 19-23 3.28x19 14x23
4.39-33 10-14 5.33-28 05-10 6.28x19 14x23
7.44-39 10-14? 8.27-22! 18x27 9.36-31
27x36 10.32-27 21x32 11.37x10 (met
dreiging 10-5) 11...14x12 10x19 13x24,
en wit heeft verschillende aanvals-
mogelijkheden om schijf 24 te winnen,
bijvoorbeeld : 13.34-30 03-09 14.30x19 09-
13 15.40-34 13x24 16.34-30 04-09 17.30x19
09-13 18.39-34 13x24 19.34-30+

Partij 6

1.33-28 20-24 2.34-30 18-23 3.30-25 12-18
4.40-34 07-12 5.34-30 02-07 6.39-33 14-20
7.25x14 09x20 8.30-25 04-09 9.25x14 09x20
10.35-30! 24x35 11.33-29 23x34 12.28-22
18x27 13.31x22 17x28 14.32x25.
Wit wint schijf 34 en wint de partij.

Partij 7

1.32-28 18-23 2.38-32 (als 2.37-32?, dan
volgt 2...23-29x) 2...12-18 3.31-27 17-21
4.37-31 07-12 5.31-26? 20-24! 6.26x17
11x31 7.36x27 16-21 8.27x16 23-29 9.34x23
18x27, en zwart wint.

Partij 8

1.33-28 18-23 2.39-33 17-22 3.28x17 12x21
4.34-30 20-25? 5.31-26! 25x34 6.40x18
13x22 7.26x28,
en wit wint.

Partij 9

1.33-28 17-21 2.31-26 12-17 3.37-31 18-23
4.34-30 20-25? 5.28-22! 17x37 6.41x32 25x34
7.40x18 13x22 8.26x28, en wit wint.

Partij 10

1.34-30 20-24 2.40-34 18-23 3.31-26 12-18
4.32-27 07-12 5.26-21! 17x26 6.27-22 18x27
7.37-31 26x37 8.41x21 16x27 9.33-29 24x33
10.38x16, en wit wint.

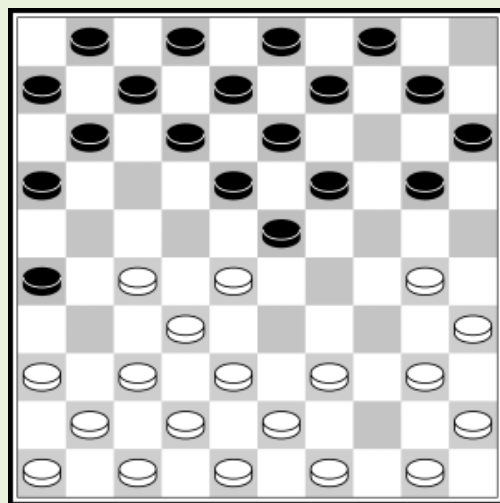
Partij 11

1.33-28 20-24 2.39-33 15-20 3.44-39 10-15
4.34-29 05-10 5.39-24 20-25? 6.29x20 15x24
7.34-30! 25x34 8.40x20 14x25 9.35-30 25x34
10.28-22 17x39 11.38-33 39x28 12.32x05,
en wit wint.

Partij 12

1.33-28 19-23 2.28x19 14x23 3.39-33 10-14
4.44-39 14-19 5.33-28 17-21 (als 5...05-10, 04-
10? of 16-21?, dan volgt 6.28-22! enz.+))
6.31-27 21-26 (als 6...05-10, dan 7.27-22!
18x27 8.38-33 27x29 9.37-31 23x32 10.34x05+)
7.34-30 05-10?

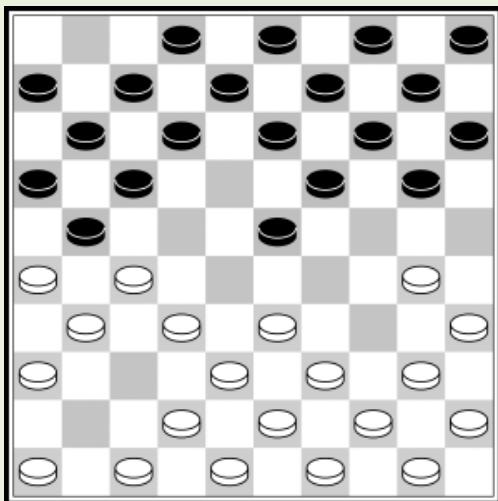
196

8.30-24! 20x29 (als 8...19x30, dan 9.28x19
13x24 10.37-31! 26x28 11.39-33 28x39
12.43x05+) 9.27-22! 18x27 10.32x21 23x32 (als
10...26x17 of 16x27, dan 11.39-34! 23x32
12.34x05+) 11.38x27 26x17 12.27-22 17x28
13.39-33 ... 14.43x05, en wit wint.
Deze combinatie noemt men de "Ramanaslag".

Partij 13

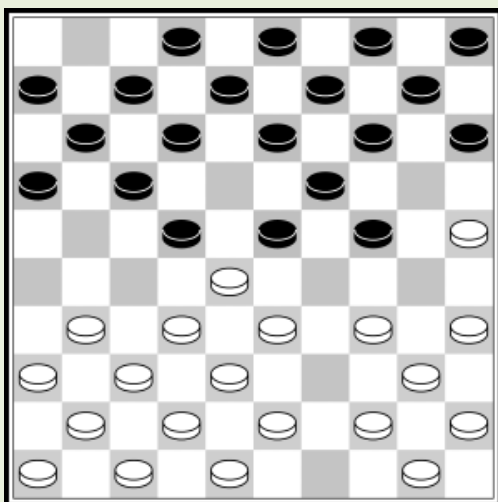
1.34-30 16-21 2.31-26 11-16 3.37-31 07-11
4.31-27 01-07 5.36-31 18-23 6.41-36? ...

197

6...23-28! 7.32x23 (als 7.33x22, dan volgt
7...17x37 8.26x17 12x32 9.38x27 37x26x)
7...19x28 8.33x22 17x28 9.26x17 12x32
10.38x27 28-33 11.39x28 20-24 12.30x19
14x21, en zwart wint.

Partij 14

1.33-28 18-23 2.39-33 12-18 3.44-39 07-12
4.49-44 01-07 5.34-30 20-24 6.30-25 18-22
7.39-34?

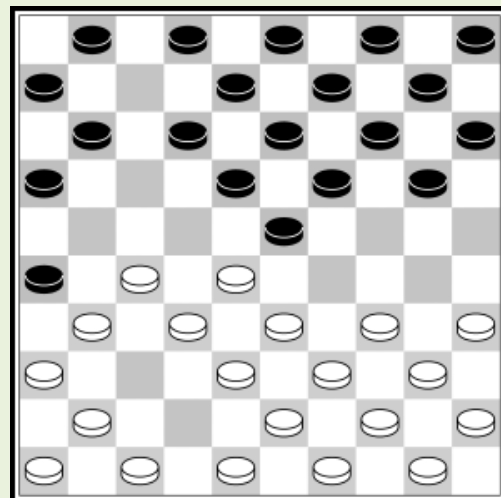
198

7...24-30! 8.35x24 19x39 9.43x34 (als
9.28x19, dan 9...14x23 10.43x34 23-28
11.32x23 15-20 12.25x14 10x30x) 9...22-27!
10.28x19 (als 10.32x21, dan 10...23x43
11.48x39 17x26+; of als 10.31x22, dan
10...15-20 11.28x19 17x30 12.25x34

14x23x) 10...14x23 11.32x21 16x27 2.31x22
17x30 13.25x34, en zwart heeft een schijf meer.

Partij 15

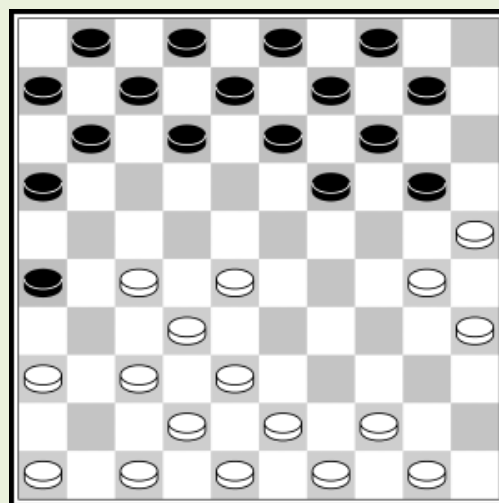
1.32-28 18-23 2.38-32 12-18 3.42-38 17-21
4.31-27 07-12 5.37-31 21-26?

199

6.33-29! 26x37 7.27-22 18x27 8.29x07 01x12
9.32x21 16x27 10.41x21, en wit behoudt een
extra schijf. Na 10...11-16 volgt 12.38-33 16x27
13.28-23 19x28 14.33x31+

Partij 16

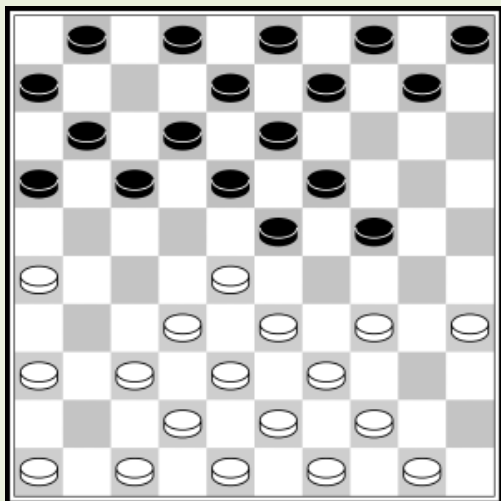
1.32-28 20-24 2.34-30 14-20 3.30-25 10-14
4.37-32 18-23 5.41-37 17-21 6.31-27 21-26
7.40-34 24-29 8.33x24 20x40 9.45x34 15-20
10.34-29 23x34 11.39x30 05-10)

200

12.30-24 20x29 13.25-20 14x25 14.27-21 16x27
(als 14...26x17, dan 15.28-22 17x28 16.32x05+)
15.32x21 26x17 16.28-22 17x28 17.38-33 en na
18...43x05 heeft wit dam, maar na 18...11-17
19.05-32 13-18 is de zwarte stelling weer gelijk.

Partij 17

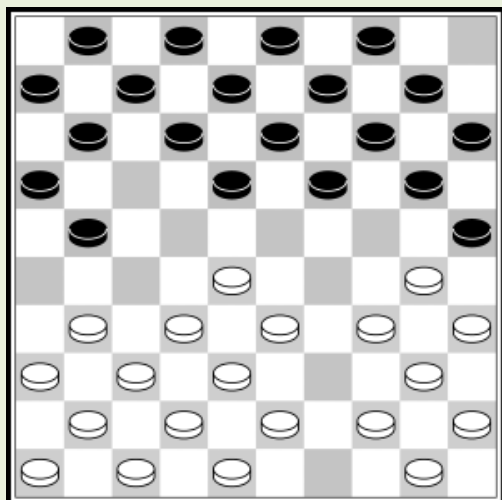
1.32-28 20-24 2.37-32 14-20 3.34-30 20-25
4.41-37 25x34 5.40x20 15x24 6.45-40 18-23
7.40-34 12-18 8.31-26 07-12?

201

9.28-22! 17x28 (als 9...18x27, dan 10.32x21
16x27 11.33-29 24x33 12.38x16+) 10.33x22
18x27 11.32x21 16x27 12.35-30 24x35
13.44-40 35x33 14.38x16, en wit wint schijf
27, bijvoorbeeld 14...06-11 15.16x07 02x11
16.43-38 01-07 17.37-32 11-16 18.32x21
16x27 19.42-37 07-11 20.37-32 11-16
21.32x21 16x27 22.46-41 19-23 23.41-37
23-28 24.37-31+.

Partij 18

1.32-28 19-23 2.28x19 14x23 3.37-32 10-14
4.34-30 05-10 5.30-25 20-24 6.33-28 14-19?

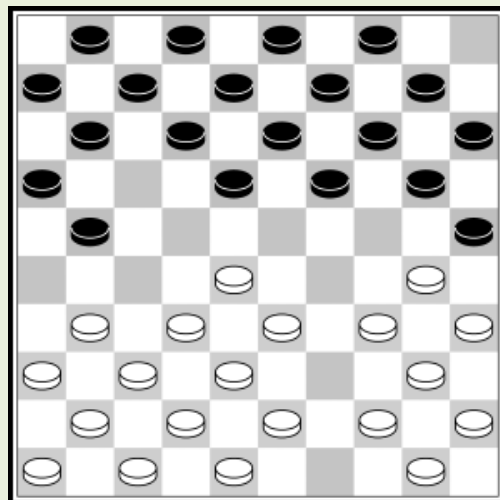
202

7.25-20! 24-30 (als 7...23-29, dan 8.35-30!
24x35 9.39-34 15x24 10.34x5+; 7...24-29
8.39-34! 15x24 9.32-27 23x21 10.34x5+)
8.35x24 19x30 9.28x19 15x24 10.39-34

30x39 11.19x30, en wit wint schijf 39.

Partij 19

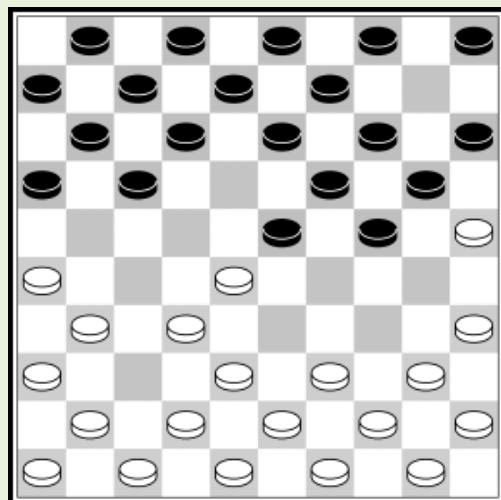
1.35-30 20-25 2.40-35 14-20 3.44-40 10-14
4.49-44 05-10 5.33-28 17-21 6.39-33?

203

6...21-27! 7.31x22 18x27 8.32x21 16x27 Nu
moet wit de dreigingen 27-32, 19-24 en 14x21
vermijden. Als 9.37-32, dan 9...11-16 10.32x21
10x27, en de dreiging blijft bestaan.
Als 9.37-31, dan 9...12-17 10.31x22 19-24
11.30x19 14x32 12.38x27 17x30 13.35x24
20x29, en zwart wint.

Partij 20

1.33-28 20-24 2.34-30 15-20 (als 2...14-20?,
dan 3.28-22!+) 3.30-25 10-15 4.31-26 18-23
5.37-31?

204

5...23-29! Dreigt 29-33. Als 6.39-33, dan volgt
6...24-30! 7.25x23 17-21 8.26x17 11x22
9.28x19 26x17, en zwart wint schijf 7.

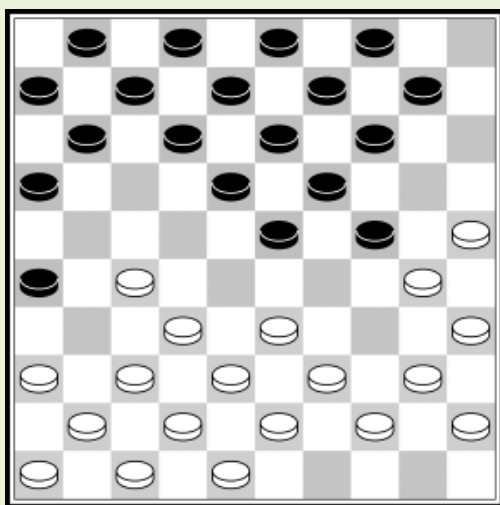
Als 6.39-34, dan volgt 6...04-10 7.34x23 17-21 8.26x17 11x33 9.38x29 19x26, en zwart wint.

Als 6.40-34, dan 6...29x40 7.45x34 24-30 8.35x24 20x49 9.44x35 17-21 10.26x17 11x44, en zwart wint.

Partij 21

1.34-30 20-25 2.31-27 25x34 3.39x30 19-23 4.44-39 14-19 5.50-44 10-14 6.30-25 15-20 7.35-30 20-24 8.40-35 17-21 9.44-40 21-26 10.49-44 05-10?

205

Partijen en standen

Partijen

De damtheorie is nauw verbonden met de praktijk. Bij het bestuderen van positionele en combinatieve spelprincipes is het belangrijk te begrijpen hoe zij in echte partijen worden toegepast, hoe zij met elkaar samenhangen en hoe men fouten van de tegenstander kan benutten. Om dit duidelijker te tonen, werden partijen gekozen die zich onderscheiden door een hoge speelkwaliteit van beide spelers.

Partij 1

H. Verpoest — M. Verleene
(gespeeld tijdens het Belgisch
kampioenschap van 1958)

1.33-29 20-25 2.35-30 14-20

Een interessante voortzetting kwam voor in de partij *P.Roozenburg — B.Springer, 1945* 2...19-23 3.40-35 14-19 4.44-40 10-14 5.50-44 23-28! 6.32x23 19x28 7.31-27 05-10 en er ontstaan zeer scherpe varianten, bijvoorbeeld Slecht is 8.30-24?, wegens 8...28-33! 9.39x28 14-19 Nu volgt na 10.35-30 de combinatie 10...15-20 11.24x15 18-22 12.27x18 13x35, en zwart wint een schijf. Als 43-39, dan 10...19x30 11.35x24 15-20! 12.24x15 25-30! 13.34x25 18-22 14.27x18 12x23, en zwart wint.

3.40-35 ...

Na de ruil 3.29-24 20x29 4.34x14 25x34 5.39x30 10x19 heeft zwart goede ontwikkelingsmogelijkheden, terwijl de witte rechter vleugel verzwakt is.

3...20-24 4.29x20 25x14

Een scherpere partij kon ontstaan na 4...15x24. In dat geval probeert zwart zijn ontwikkeling te versterken door schijven 10 en 5 naar respectievelijk velden 20 en 15 te brengen, terwijl wit zijn centrum mobiliseert om op het juiste moment druk uit te oefenen op veld 23.

5.30-25 18-23

De "verkenning" is voorbij. Nu brengt zwart een centrumformatie op het bord met de schijven 18, 12, 7 en 1.

6.34-30 12-18 7.39-33

Wit centraliseert op zijn beurt de schijven 39,

44 en 50.

7...07-12 8.44-39 01-07 9.50-44 15-20 10.44-40

Het was niet gunstig om de ontwikkeling van de linkervleugel te beginnen met 10.32-28, omdat zwart antwoordt met 10...19-24 11.30x19 14x32 13.25x14 10x19 14.38x27, en de witte, passieve schijvenketen (36, 31, 27) wordt aangevallen.

Ook na de ruil op de rechter vleugel 10.30-24 20x29 11.33x24 19x30 heeft zwart geen problemen. Verder 12...23-28 13.32x23 18x40 14.45x34, en de witte rechter vleugel blijft zonder steun.

10...10-15

Een actiever spelsysteem is mogelijk met 10...18-22, zodat na 11.30-24 20x29 12.33x24 19x30 13.25x34 kan volgen 13...12-18, en daarna 07-12.

11.31-27

Wit kon proberen de linkervleugel te bevrijden met 11.32-28 23x32 12.37x28, omdat de zwarte keten 10, 14, 19 uiteenvalt.

11...17-21 12.33-28 21-26

Beter was 12...12-17, en daarna 07-12, Bijvoorbeeld 12...12-17 13.37-31 07-12 14.31-26 17-22 enz.

13.37-31 26x37 14.42x31

De ongunstige opstelling van de zwarte rechter vleugel wordt vastgelegd. Vroeg of laat moet zwart de zet 11-17 spelen, waarna wit door een dubbele ruil deze vleugel verzwakt. Als zwart bijvoorbeeld speelt 14...05-10, dan mag wit natuurlijk niet 15.47-42?, wegens 15...18-22 16.27x29 19-24 17.30x19 13x44, maar wit kan eenvoudig antwoorden met 15.39-33, en zwart krijgt moeilijkheden met de ontwikkeling van de linkervleugel.

14...11-17 15.27-22 18x27 16.31x11 06x17

Het belangrijkste gebrek van de zwarte stelling is dat er geen schijf op veld 6 staat. Daardoor kan zwart geen driehoek 6-11-16 vormen die de vleugel ondersteunt. Posities met een centrale binding zijn daarom van bijzonder belang.

17.36-31

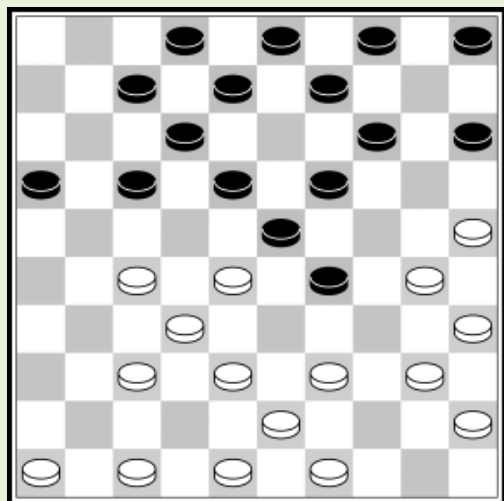
De eerstvolgende taak van wit is het bezetten van veld 27.

17...20-24 18.31-27 13-18 19.41-37

Met deze zet vermindert wit zijn positionele voordeel. Nu brengt zwart schijf 24 in het spel en ontwikkelt daarna ook schijf 5. Wit moest spelen 19.39-33.

19...24-29!

208

Een kritiek moment in de partij. Dankzij de ongelukkige plaatsing van de witte schijven heeft zwart een volledig combinatienet opgebouwd. Na vrijwel elke onnauwkeurige zet volgt een combinatie. Bijvoorbeeld

20.47-42? 20...14-20! 21.25x14 19x10 22.28x19 29-34 23.40x29 18-22 24.27x18 12x25, en zwart wint schijf 19.

Wit mag ook niet 20.39-33?, wegens 20...17-22 21.33x13 22x22! Of 20.39-34? 14-20 21.25x14 19x10 22.28x19 17-22 23.34x23 22x33+.

Terugkijkend kan men zeggen dat deze combinatie het resultaat was van een sterk positioneel manoeuvre.

20.38-33? 29x38 21.30-24 19x30 22.28x10 05x14 23.25x34 18-22! 24.27x18 38x27, en wit verliest een schijf.

20.40-34 (de enige zet)

20...29x40 21.35x44 15-20!

Opnieuw dreigt een combinatie. Wit mag niet 22.44-40?, wegens 22...18-22! 23.27x29 20-24 24.29x20 19-23 25.28x10 04x31, en zwart "oogst" zeven schijven.

22.47-42 17-22

Natuurlijk niet 22...20-24?, want dan volgt 23.38-33 24x35 24.28-22 17x28 25.33x24.

23.28x17 12x21 24.44-40 08-12 25.39-33 20-24 26.40-35 14-20

Normaal voert men zulke ruilen pas uit nadat de vleugel voldoende versterkt is. Ook hier was beter bijvoorbeeld schijf 5 naar veld 15 te brengen.

27.25x14 09x20 28.49-44 ...

De ongedekte zwarte schijf lijkt achter te blijven in het centrum, want 28...20-25? faalt op 29.44-40+.

28...05-10!

Zwart bereidt duidelijk de manoeuvre 10-15 gevolgd door 20-25 voor.

29.30-25?? ...

Een onnauwkeurige zet, en daarmee gaat ook de partij verloren! Wit moest spelen 29.33-28 10-15 30.30-25 04-09 31.25x14 09x20 32.43-39, en wit staat merkbaar beter.

29...24-30! 30.35x22 12-17! 31.25x05 17x50 32.05x28 50x36

Wit geeft op.

De Belgische kampioen had de "zetdwang" op de 20e zet succesvol voorzien, maar merkte de goed verborgen combinatie niet op in de 22e zet. Deze partij toont aan dat men zelfs in een rustige positionele partij combinaties niet mag vergeten.

Partij 2

V. Zvirbulis — V. Agafonov

(gespeeld in de finale van het 5e kampioenschap van de RSFSR, Kiev 1959)

1.34-30 19-24 2.30x19 13x24

Meester V. Agafonov gebruikte vaak originele openingssystemen om de tegenstander in ongebruikelijke, scherpe gevechten te brengen. Maar het negeren van positionele principes in de opening is gevaarlijk, omdat zelfs kleine onnauwkeurigheden de tegenstander voordeel kunnen geven.

Ook in deze partij probeerde zwart bewust zwakke punten in zijn eigen opstelling te creëren.

3.32-28 09-13 4.37-32 03-09 5.40-34

Om de ontwikkeling van de witte linkervleugel te bemoeilijken en het zwakke veld 25 te benutten, is het plan van wit: veld 25 bezetten.

5...13-19 6.41-37 09-13 7.34-30 17-22 8.28x17 11x22

Zwart begint actieve acties op de rechternvleugel om de overbelasting van de andere vleugel te compenseren.

9.33-28 22x33 10.39x28

De eenvoudigste en meest logische voortzetting is het versterken van het centrum. Als zwart tot een binding overgaat, dan worden de zwakke punten van de witte linkervleugel en de ongedekte schijven nog duidelijker zichtbaar.

10...16-21 11.44-40 21-26 12.50-44 18-23 13.44-39 12-18

Zwak was 13...23-29, want na 14.39-33! mag zwart niet 14...20-25?, wegens 15.28-23! 19x39 16.43x23 25x34 17.40x18, en wit wint.

14.30-25 07-12 15.31-27 01-07 16.38-33 24-29 17.33x24 20x29 18.42-38

Zwart benut de mogelijkheid tot ruil, maar de vooruitzichten zijn iets slechter — wit heeft meer speelruimte.

18...06-11 19.47-42 11-17 20.37-31

Niets levert op 20.39-33 29-34 21.40x29 23x34, want schijf 34 kan niet omsingeld worden, bijvoorbeeld 22.37-31 26x37 23.42x31 07-11 24.46-41 19-24, en de zwarte schijven nemen tevreden "lineaire" posities in.

20...26x37 21.42x31 15-20 22.46-41

De stand wordt geleidelijk gelijk. Ook na de ruil 22.27-22 krijgt zwart geen nadeel, omdat wit geen druk op de rechternvleugel kan ontwikkelen.

22...07-11 23.41-37 10-15

Natuurlijk verliest 23...11-16? door 24.28-22 25.27-21 enz.+

24.31-26 11-16!

Een betere verdediging! Nu bezet zwart veld 26. Het heeft geen zin : 25.37-31 17-21! 26.26x17 12x21, en wit mag niet 27.31-26?, wegens 27...04-09 28.26x17 18-22 29.27x18 13x44, maar na de afwikkeling: 27.38-33! 29x38 28.31-26 heeft zwart een beter eindspel:

28...02-07 29.26x17 07-12 30.36-31 12x21 31.31-26 23-29 32.26x17 29-33 33.17-12 33x31 34.12x03 38x27 35.48-42 27-32 enz.

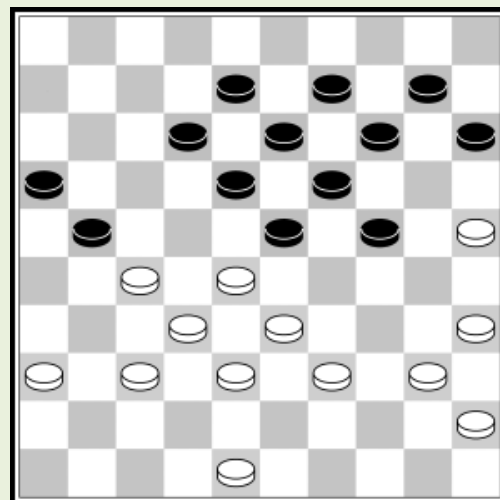
Ook na 25.39-34 kan zwart variëren 25...17-21 26.26x17 12x21, want de combinatie 27.27-22 18x27 28.36-31 27x36 29.37-31 36x27 30.28-22 27x18 31.32-28 23x32 32.34x03 werkt niet wegens : 32...20-24! 33.3x33 19-29!, en zwart staat aanzienlijk beter. Daarom gaat wit over naar een Woldouby-achtige stelling.

25.40-34 29x40 26.35x44 17-21 27.26x17 12x21 28.39-33 08-12 29.43-39 02-08?

Zwart heeft het gevaar van de komende flankwisseling onderschat. Na 02-08? wordt de stelling kritiek. Zwart moest spelen 29...02-07, met het idee 7-11-17, en dan blijft de zwarte positie volledig houdbaar. Het nadeel van 29...02-08 is dat zwart zijn rechternvleugel niet meer goed kan ontwikkelen, want na 30...12-17 volgt 31.37-31! met dreiging van de sterke binding (31-26).

Maar 31...21-26? gaat niet wegens 27-21!!

209

32.40-35 05-10 33.44-40 ...

De zwarte stelling is zeer moeilijk (zie diagram 209). Alle velden van de achterste rij zijn verzwakt en de schijven staan zonder steun.

Als 33...15-20, dan 34.39-34 10-15 35.34-29 23x34 36.40x29 en zwart mag niet 36...12-17, wegens een combinatie; terwijl na 36...21-26 wit eenvoudig wint met 48-42+.

Als 33...21-26, dan 34.48-42 15-20 35.39-34 23-29 (de combinatie werkt niet: 36.27x16 18-22 37.28x17 12x21 38.16x27 26-31 39.37x26 23-29 40.34x23 19x43 41.40-34, en wit wint.)

36.34x23 18x29 37.40-31 29x40 38.45x34
10-15 (als 38...12-18, dan 39.35-30 24x35)
39. 34-30 35x24 40.28-23 19x39 41.38-33
39x28 42.32x03+ Na 38...13-18 ontstaat
dezelfde combinatie : 39.37-31! 26x48 40.33-
29 24x31 41.36x27 48x30 42.35x02, waarbij
wit vijf schijven wint.

Als 33...12-17, dan 34.37-31!

Laten we drie varianten bekijken

1)

34...23-29 35.25-20 14x25 36.28-22 17x26
37.40-34 21x43 38.34x05 43x34 39.05x40
en wit wint.

2)

34...24-29 35.33x24 19x30 36.28x19 14x23
37.25x34 08-12 38.39-33 23-29 39.33x24
21-26 40.32-28 26x37 41.38-32 17-21
42.32x41 21x23 43.34-30, en wit wint.

3)

34...15-20 35.39-34 10-15 36.27-22 18x27
37.31x11 16x07 38.34-29 23x34 39.40x29
08-12 40.48-42 12-18 41.42-37 07-11
(als 41...21-26, dan 42.28-23 19x39 43.38-33
39x28 44.32x01 24x33 45.01-07 33-39 46.45-
40 39-43 47.07-11 26-31 48.36x27 11-17
49.42-37 31x22 50.27x18 22x13 51.37-31, en
wit wint)

42.36-31 21-26 (als 42...11-16, dan 43.31-26
18-22 44.26x17 22x11 45.32-27 11-17 46.27-
22 19-23 47.28x10 17x39 48.25x03 24x31
49.03-26 15x04 50.26x08+) 43.32-27 11-17
44.38-32 17-22 45.28x17 18-23 46.29x18
13x11 47.32-28 11-16 48.45-40 09-13 49.33-
29, en wit wint.

De analyse toont aan dat wit alle kansen heeft
om zijn positionele voordeel te verzilveren.

33...23-29 34.36-31! 21-26

Daarom vermeed zwart zet 34...18-23.

Na 31-26 blijkt dat zwart geen goed tegenspel
heeft. Als 35...15-20, dan 36.26x17 12x21
37.27-22 10-15 38.39-34 24-30 39.35x24
19x39 40.28x10 39x17 41.25x12+.

Als 35...12-18, dan 36.26x17 18-22 37.27x18
23x21 38.48-42, en wit benut de binding van
de zwarte linkervleugel, bijvoorbeeld 38...08-
12 39.37-31 21-26 (als 39...12-18, dan 40.31-
26+) 40.42-37. Als 35...13-18, dan 36.26x17
12x21 37.27-22! 18x27 38.35-30 24x44
39.33x21 44x31 40.28x19 14x23 41.02-35
27x38 42.25-20 15x24 43.35x08!, waarbij wit
zeven schijven wint.

35.48-42 ...

Wit weigert een schijf te offeren om de
tegenstander compensatie te geven via de
binding van de linkervleugel.

35...18-23

Zwart kon langer weerstand bieden met 35...29-
34 36.40x20 15x24, maar na 37.39-34 wint wit.

De variant met 35...18-23 was door meester V.
Agafonov niet volledig doorgerekend op zet 16.

Het verdere partijverloop is geforceerd

**36.35-30! 24x44 37.33x24 44x22 38.27x07
19x30 39.25x34 33-28 40.32x23 08-12
41.07x18 13x22 42.38-32 16-21**

Als 42...09-13, dan 43.32-27 13-18 44.23x12
22-28 45.42-38 28-32 46.37x28 26x37 47.12-07
37-41 48.07-02, en zwart verliest zijn stelling.

**43.23-18 22x13 44.31-27 13-18 45.27x16
18-22 46.32-28! ...**

Deze afwikkeling beslist de partij.

**46...22x33 47.16-11 14-19 48.11-07 19-23
49.07-02 23-29 50.34x23 33-39 51.42-38 39-44**

Ook na 51...26-31 is het eindspel verloren,
bijvoorbeeld 52.37x26 39-44 53.45-40 44x35
54.02-11 35-40 55.23-18+.

52.37-31!

Zwart geeft op.

Partij 3

B. Gurvics — I. Belskis

*(gespeeld tijdens het vijfstedentoernooi in Riga,
1957)*

**1.34-29 19-23 2.39-34 14-19 3.44-39 10-14
4.50-44 05-10 5.31-26 ...**

Hier speelt men gewoonlijk 5.29-24 met ruil naar
25. Na 5.31-26 kan zwart een actievere stelling
verkrijgen.

5...20-25 6.37-31 14-20 7.41-37 17-22

Na deze zet wordt het voor wit moeilijk de stand
gelijk te houden. De logische voortzetting was
7...20-24 8.29x20 25x14, en zwart staat beter.

Interessanter is het systeem 7...09-14

(partij V. Zvirbulis — I. Kouperman).

Nu kan de ontwikkeling van de linkervleugel tot
rampzalige gevolgen leiden, bijvoorbeeld

8.46-41 19-24 9.31-27 03-09 10.36-31 14-19
11.41-36 10-14 12.47-41 04-10, en wit verliest
een schijf, want na 13.27-22 volgt 13...17x28
14.33x22 24x33 15.39x28 18x27 16.31x22

(als 16.32x21 16x27 17.31x22 23x32, dan begint

zwart onmiddellijk de witte schijven te omsingelen) 16...23-29 17.34x23 25-30 18.35x24 20x27 19.32x21 16x27, en zwart heeft een schijf meer. Een rustigere voortzetting voor wit was 8.35-30 03-09 9.40-35 20-24 10.29x20 15x24 11.33-29 24x33 12.38x29 23-28! 13.32x23 19x28.

8.46-41 11-17 9.32-28 23x32 10.37x28 20-24 Als 10...19-23 11.28x19 13x24, dan 12.38-32 09-13 13.32-28, en wit heeft betere vooruitzichten omdat het centrum gecontroleerd wordt. Na de ruil 10...18-23 11.29x27 17-21 krijgt zwart een passieve schijf op 25.

Als 10...10-14, dan 11.28-23 19x28 12.29-24, en wit heeft voordeel.

11.29x20 25x14 12.41-37 15-20 13.37-32 20-24 14.31-27 ...

Zelfs veelvuldige ruilen geven wit geen voordeel. Na 14.34-29 10-15 15.29x20 15x24 16.40-34 (men mag niet 39-34? 17-21!)

16...04-10 17.45-40 10-15 18.34-29 07-11 19.29x20 14x25, kan wit geen keten 45-40-34 vormen om gebruik te maken van de zwakke schijf 25.

14...22x31 15.26x37 16-21 16.37-31 21-26 17.34-29 26x37 18.29x20 14x25 19.32x41

Zwart ontwikkelt zich zonder consequent plan, als gevolg daarvan wordt de witte stelling al actiever.

19...10-14 20.41-37 06-11 21.38-32 04-10 22.42-38

Sterker was 43-38, met daarna 49-43, zodat de linkervleugel niet verzwakt wordt.

22...18-23 23.40-34 12-18 24.44-40 07-12 25.34-30 ...

Door de ongelukkige 22e zet kan wit de spanning in het centrum niet meer in zijn voordeel houden. Daarom bereidt zwart actief spel op de rechtervleugel voor. Als schijf 43 nog op 42 stond, dan kon wit na 25.49-43 spelen 37-31 enz., met druk op veld 22.

25...25x34 26.40x29 23x34 27.39x30 17-21 Zwart speelt te passief. Beter was 27...01-06, om strijd om het centrum voor te bereiden.

28.30-24 19x30 29.35x24 ...

Dit soort ruil geeft meestal voordeel, omdat de zwarte schijf op 25 zwak staat. Maar ook hier zou na 29...14-19 30.36-31 19x30 31.28-23 18x29 32.32.33x35 wit beter staan.

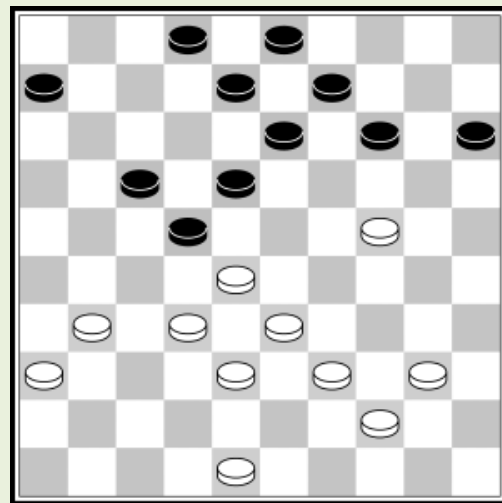
29...11-17 30.43-39 18-22 31.49-44 10-15 32.45-40 12-18

Een slechte zet. Nu wordt wit gedwongen de krachten van de tegenstander vast te leggen.

Men moest spelen 32...13-18 met daarna 33...09-13.

33.37-31!! 21-26 34.47-42 26x37 35.42x31 01-06?

210

Na deze zet is de partij niet meer te redden.

Zelfs nu was het nog niet te laat om met 35...14-19 tegenspel te organiseren.

36.32-27! ...

Nu bevindt zwart zich in een "klempositie" waaruit geen ontsnappen meer mogelijk is.

36...14-19

Andere zetten helpen ook niet. Men mag niet 36...14-20, wegens 37.39-34!. Na 36...08-12 of 36...06-11 wint wit met 37.27-21.

Als 36...02-07, dan 37.40-34 07-11 38.44-40 11-16 39.48-43, en wit wint.

37.40-34! 19x30 38.34x25 ...

Nu volgt op 38...15-20, 09-14, 08-12 of 13-19 Steeds 39.28-23, en wit wint.

39...02-07 40.44-40 07-11 41.40-35 11-16 42.42.48-43 09-14

Zwart moet een schijf offeren. Als 42...06-11, dan 43.27-21 17x37 44.28x06 18-22 45.38-32 37x28 46.43-38 16-21 47.06-01 21-27 48.01-45, en wit wint.

43.28-23 18x29 44.27x20 15x24 45.25-20 24x15 46.33x24 03-09 47.39-33 16-21 48.38-32 21-26 49.33-28 26x37 50.32x41,

en na enkele zetten gaf zwart op.

In deze partij maakte B. Gurvics uitstekend gebruik van de tactiek van de passieve omsingeling van de tegenstander.

Partij 4

N. Jordāns — V. Romanov

(gespeeld tijdens het 1e kampioenschap van de Letse SSR, 1953)

1.32-28 19-23 2.28x19 14x23 3.37-32 10-14 4.41-37 ...

Een andere systeemkeuze in deze opening is 4.34-30 14-19 5.30-25 17-21 6.25x14 19x10 enz.

4...14-19 5.33-29 ...

Gewoonlijk antwoordt men 5.33-28 17-21 6.31-27 21-26 7.39-33 20-24. De zet 5.33-29 geeft het spel een ander karakter.

5...17-22

Natuurlijk niet 5...05-10?, wegens 6.29-24 20x29 7.32-28.

6.31-26 ...

Wit creëert zwakke punten op beide vleugels. Men moest spelen 6.46-41 09-14 (om de ruil na 7.29-24 te vermijden) 7.38-33, met ongeveer gelijke kansen.

6...11-17 7.37-31 22-28!

Zwart vergroot zijn voordeel, want bijvoorbeeld na 8.47-41 28x37 9.41x32 ontstaat er nog een zwak punt op veld 47.

8.42-37 07-11

Dreigt 9...28-33, 10...17-21, 11...11x24, met een schijf winst voor zwart.

9.38-33 (verplichte zet) **9...01-07 10.33x22 18x38 11.29x18 12x23 12.43x32 07-12**

Door actief openingsspel heeft zwart voordeel verkregen. Wit heeft achtergebleven schijven op beide vleugels, een passieve schijf op 26 en de krachten zijn verdeeld in twee groepen.

13.39-33 19-24

Dreigt 14...23-29 15.34x23 24-30 16.35x24 20x27 17.31x22 17x19+.

14.34-29 ...

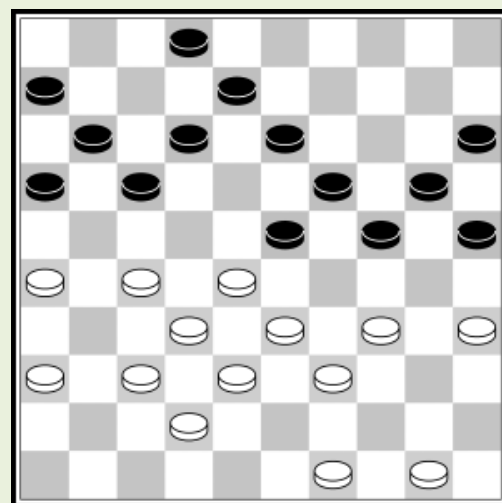
Als 14.34-30, dan 14...23-29!. Als 14.33-28, Dan 14...23-29 15.34x23 24-30 16.35x24 20x18, en schijf 28 wordt aangevallen.

14...23x34 15.40x29 13-18 16.46-41 09-13 17.45-40 04-09 18.40-34 09-14 19.32-28 14-19 20.37-32 05-10 21.44-39 20-25 22.29x20 15x24

Er ontstaan tactische dreigingen. Wit mag niet 23.47-42? of 23.49-43?, want zwart antwoordt met de combinatie 23...24-29! 24.34x05 13-19 25.05x23 18x47(49), en wint.

23.48-43 10-15 24.43-38 03-09 25.31-27

211

Wit bereidt de ruil van de ongedekte centrumschijven voor met 27-22 en 28-23.

25...18-23 26.47-42 09-14 27.41-37 14-20

Welke speelwijze moet wit kiezen? (zie diagram 211)

Als 28.37-31? (36-31?), dan 28...24-29 29.33x24 20x40 30.35x44 19-24 31.28x30 25x43, en zwart wint.

Als 28.50-45?, dan 28...24-29! 29.33x24 20x40 30.35x44 (na 30.45x34 volgt 30...17-21+) 30...19-24, en zwart wint.

Als 28.49-43?, dan 28...24-30! 29.35x24 20x40 30.50-45 19-24! 31.28x30 25x34 32.39x30 40-44, en zwart wint.

De partij vervolgde met een schijfoffer, dat grootmeester Romanov schitterend weerlegde.

28.35-30? ...

Beslissende fout. De enige juiste zet was 28.27-22! Nu mag zwart de schijf op 28 niet slaan 28...24-30? 29.35x24 20x40, wegens 30.22-18! 13x22 31.39-34 40x29 32.33x13, en ongeacht welke slag zwart kiest, verliest hij.

Als zwart speelde 28...24-29 29.33x24 20x40 30.35x44 19-24 31.28x30, dan volgt 32.38-33! 17x39 33.49x38, en wit wint een schijf. Na de zetten 28...16-21 (02-07 of 17-21) kan wit een schijf offeren 29.35-30 24x35 30.33-29, met voordelige kansen voor wit.

28...24x35 29.33-29 13-18! 30.26-21 ...

Als 30.27-22 18x27 31.29x07, dan 31...17-21! 32.26x17 11x44 33.32x21 02x11 34.50x39 16x27, en zwart wint.

30...17x26 31.27-22 18x27 32.29x07 16-21!

Deze tegencombinatie had wit niet gezien.

33.07x16 19-23! 34.28x19 35-40 35.34x45 20-24 36.19x30 25x43

De witte stelling is hopeloos; de achterstand kan niet meer worden ingehaald.

37.32-28 43x23 38.49-43 06-11 39.16x07 02x11 40.42-38 23-28 41.43-39 11-16

Wit gaf op.

Partij 5

V. Agranov — I. Belski

(gespeeld tijdens het BSB "Spartak"-toernooi, 1957)

1.32-28 17-22 2.28x17 11x22 3.37-32 06-11 4.34-30 ...

Met het idee veld 25 te bezetten, want zwart mag niet 4...20-25? 5.32-28+.

4...11-17 5.30-25 19-23 6.41-37 14-19 7.25x14 09x20 8.46-41 10-14 9.40-34 04-09 10.44-40 20-24 11.50-44 05-10 12.32-27

Na 12.32-28 23x32 13.37x28 volgt 13...18-23, en zwart verstevigt het centrum.

Interessanter is 12.31-27 22x31 13.36x27, want zwart krijgt dan moeilijkheden met de ontwikkeling van de linkervleugel.

12...15-20 13.34-30 10-15 14.37-32 24-29

Na deze gewaagde zet begint wit druk uit te oefenen op schijf 29, omdat zwarts linkervleugel enigszins verzwakt is (er ontbreekt een schijf op 4).

15.33x24 20x29 16.30-25 07-11 17.31-26 22x31 18.26x37 17-22 19.39-33 14-20 20.33x24

Als 20.25x14, dan 20...19x10 21.33x24 23-28 22.32x23 18x20, en de stelling vereenvoudigt.

20...20x29 21.44-39 15-20

De zet 21...22-28 geeft niets, wegens 22.36-31, en zwarts schijf op 28 komt in gevaar. Bijvoorbeeld 22...12-17 23.31-27 17-22 24.41-36 22x31 25.36x27 18-22 26.27x18 13x22 27.32-27 22x31 28.37x26, en wit dreigt onweerstaanbaar 29.26-21 16x27 30.38-33 29x38 31.42x31+.

22.25x14 09x20

Beter was 22...19x10. Na de slag 22...09x20 is schijf 20 zwak.

23.36-31 03-09 24.32-27 09-14 25.37-32 12-17 26.31-26 22x31 27.26x37 19-24

De zwarte stelling is moeilijk.

Als 27...08-12, dan 28.32-28 23x32 29.37x28, en na 29...18-22 30.39-33 20-24 volgt 31.38-32! 29x27 32.43-38 22x33 33.38x07+.

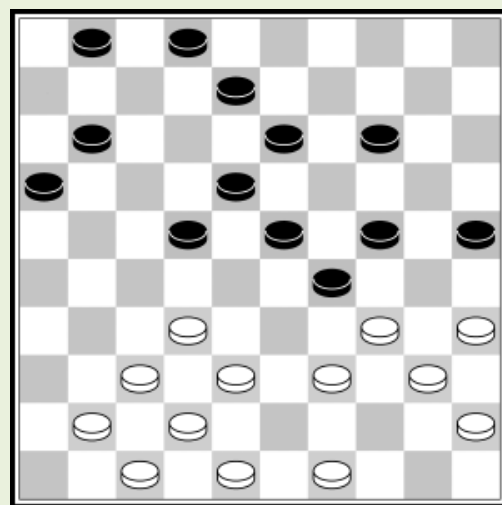
Zwart mag ook niet 27...17-22, wegens 28.39-33! met dreiging 29.32-28+.

28.39-34 17-22 29.43-39 20-25?

Zwart houdt de spanning niet vol. Hij moest spelen 29...22-28!, want de combinatie voor wit 30.35-30 24x33 31.48-43 29x40 32.38x29 23x34 33.32x03 20-25 34.03x20 25x14 laat zwart een schijf overhouden.

Ook na 30.34-30 13-19! kan wit niet winnen met een combinatie 31.40-34 29x40 32.35x44 24x35 33.44-40 35x33 34.38x29 23x34 35.32x03 20-25 enz.

212

30.39-33! ...

Zwart kan nu niet meer ontsnappen aan het combinatienet. 30...24-30 Als 30...08-12, dan 31.34-30! 25x34 32.32-28 23x43 33.48x06+.

31.35x24! 29x20 32.34-29! 23x34 33.40x29 20-24

Er blijft niets anders over. Dreigt 34.29-23, maar als 33...14-19 (dreigend 13-19) dan 34.29-23! 19x39 35.38-33 39x28 36.32x3+.

34.29x09 13x04 35.32-28 11-17 36.37-32 08-13 37.28-23 18x29 38.33x24 01-07 39.32-28 22x33 40.38x29,

en wit verzilverde zijn materiële voordeel.

Partij 6

A. Subotin — E. Slavinskas

(gespeeld tijdens het 5-stedentoernooi, Leningrad 1958)

1.32-28 18-23 2.33-29 23x32 3.37-28 19-24 4.39-33 14-19 5.41-37 20-25 6.29x20 25x14 7.37-32 ...

Dit is een van de populairste varianten van deze opening.

**7...12-18 8.46-41 07-12 9.41-37 15-20
10.44-39 20-24 11.50-44 10-15**

Zwart bereidt tegenspel in het centrum voor.

Indien meteen 11...18-23, dan krijgt wit na

12.34-29 een passieve zwarte schijf op 25.

12.34-30 18-23 13.31-27 02-07 14.40-34 12-

18 15.30-25 17-21 16.44-40 14-20

Beter was eerst het centrum te versterken met 16...07-12.

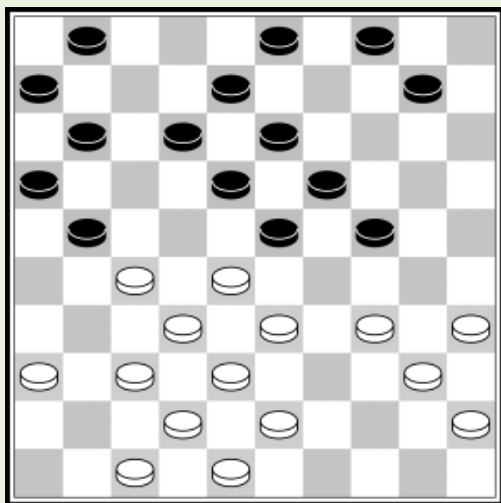
17.25x14 09x20 18.34-30 20-25 19.49-44

25x34 20.40x20 15x24

Tot nu toe ontwikkelden de tegenstanders rustig hun stukken. Toch tekent zich reeds een positionele bijzonderheid af — ondanks de afruilen zijn de zwarte schijven in het centrum minder goed opgesteld dan de witte.

21.44-40 05-10 22.39-34 07-12?

213.

Na deze passieve zet neemt wit volledig het initiatief over. Nodig was 22...10-15, omdat anders na 23.34-30 de linkervleugel zonder verdediging blijft (er dreigt de manoeuvre 30-25 en 25-20).

23.34-29! ...

Een energieke zet. Wit begint actief om het centrum te strijden. 23...23x34 24.40x20 10-15 Ook na 24...19-23 25.28x19 13x15

zou zwart geen goed spel hebben, want na 43-39, 39-34, 33-29, 38-33 versterkt wit het centrum en moet zwart zich verdedigen.

25.20-14! ...

Een logisch vervolg van de strijd om het centrum.

25...19x10 26.33-29 ...

De eerste fase van de aanval is afgesloten. In de witte opstelling zijn de velden 27, 28 en 29 zwak geworden.

De volgende taak is veld 24 te bezetten, omdat zwart een zwak veld 2 heeft (het is onmogelijk een keten 2, 8, 13 te vormen).

26...10-14 27.38-33 13-19 28.42-38 ...

Wit vormt een actieve schijvenketen — 38, 33, 29.

28...08-13 29.47-42 04-09 30.45-40 01-07

Eindelijk activeert ook zwart zijn stukken, maar wit heeft reeds een aanval op schijf 24 voorbereid.

31.29-24! 19x30 32.35x24 ...

Nu hebben de zwarte ketens 7, 12, 18 en 9, 13, 18 hun betekenis verloren.

32...11-17

Natuurlijk mag zwart niet spelen 32...14-19?, wegens 33.28-22! 19x30 34.22-17 11x31 35.37x19, en wit houdt een schijf over.

33.43-39 06-11?

Een grove fout — toch was de zwarte positie reeds zwaar. Op 33...21-26 volgt 34.27-22! 18x27 35.32x21 16x27 36.37-31 26x37 37.42x02.

Indien 33...14-19?, dan 34.37-31 19x30 35.27-22 18x27 36.31x02+.

Indien 33...14-20?, dan 34.24-19 13x24 35.28-22 17x28 36.33x4+.

De enige zet om de verdediging voort te zetten is 33...18-22 34.27x18 13x22. De sterkste voortzetting voor wit is dan opnieuw veld 27 innemen, bijvoorbeeld: 35.37-31 09-13 36.31-27 22-31 37.36x27, en indien 37...03-09 38.42-37 12-18, dan 39.24-19!+

Door het vermijden van vereenvoudigingen vormt zwart een passieve schijven-driehoek 26, 21, 16 — de witte positie is strategisch gewonnen.

34.24-19! ...

Met deze onverwachte doorbraak wint wit geforceerd een schijf:

34...14x23 35.28x08 09-13 36.08x19 18-22 37.27x18 12x14

De partij ging verder: 38.36-31 07-12 39.31-27 21-26 40.33-28 17-21 41.38-33, en enkele zetten later gaf zwart op.

7e partij

B. Gertsenzon — A. Winderman

(Gespeeld in het 1e kampioenschap van de RSFSR te Leningrad, 1954)

1.32-28 18-23 2.33-29 23x32 3.37x28 19-24 4.39-33 14-19 5.41-37 20-25 6.29x20 25x14 7.37-32 12-18 8.46-41 07-12 9.41-37 15-20 10.44-39 ...

De tegenstanders hebben dezelfde afruilvariant gekozen die wij in de vorige partij behandelden.

10...10-15 11.31-27 01-07 12.50-44 20-24 13.34-30 18-23 14.30-25 17-21 15.40-34 12-18 16.44-40 21-26

De positie heeft een symmetrisch karakter, maar wit heeft in een sneller tempo de tegenstander overvleugeld (zijn schijven zijn verder naar voren ontwikkeld). Daarom begint wit gewoonlijk het eerst met actieve operaties. Niet goed is natuurlijk 16...07-12? 17.25-20 14x25 18.27-22 18x27 19.34-30 25x34 20.40x07+.

17.34-30 07-12 18.39-34 ...

Met deze zet heeft wit een interessant plan: de ontwikkeling van de zwarte linkervleugel hinderen.

Men mocht niet spelen 18...12-17? 19.34-29 23x34 20.40x20 15x24 21.27-21 16x27 22.32x23+.

Na 18...14-20 19.25x14 09x20 20.30-25 04-09 (indien 20...24-30, dan 21.35x24 19x39 22.43x34 en wit heeft vrij spel in het centrum) 21.25x14 09x20, heeft zwart een verzwakte linkervleugel (de schijven 4 en 9 ontbreken).

18...4-10

Zwart beperkt zijn manoeuvreer mogelijkheden op de linkervleugel.

Men kon spelen 18...11-17, want na 19.34-29 23x34 20.40x20 15x24 21.27-22 18x27 22.32x21 16x27 23.37-31 26x37 24.42x11 06x17 kan wit de verzwakte vleugel van de tegenstander niet goed uitbuiten.

19.37-31 26x37 20.42x31 11-17 21.31-26 17-21 22.26-17 12x21 23.47-42 02-07

Beter was zonder uitstel de stukken op de linkervleugel te bevrijden met: 23...14-20 24.25x14 09x20 25.30-25 21-26 26.25x14 24-29 (dit kan ook leiden tot een combinatie:

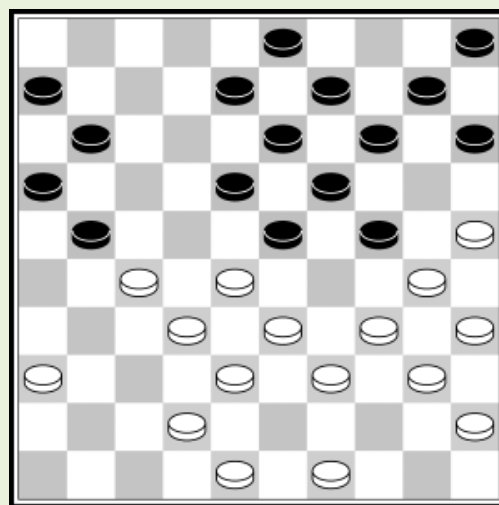
26...16-21 27.27x16 18-22 28.28x17 15-20 29.14x25 24-30 30.35x24 19-37 31.42x31 26x37 — compensatie voor de verloren schijf is voor zwart de sterke dam op 37 en mogelijke flankdoorbraak) 27.33x24 19x39 28.43x34 10x19 29.42-37 5-10, en de positie is vergelijkbaar. Niet goed is 23...8-12, wegens 24.34-29 23x34 25.40x20 15x24 26.28-23!, wit wint.

24.43-39 ...

Nu volgt na 24...14-20 25.25x14 09x20 26.30-25 een flankbinding.

24...07-11?

214

Na deze zet wordt de zwarte positie kritiek.

Men moest spelen 24...08-12, en indien 25.49-43 (met dreiging 34-29 enz.), dan 25...03-08! 26.42-37 21-26, en de positie blijft gelijk, omdat wit de binding in het centrum niet kan uitbuiten.

25.49-43! ...

Na de sjabloonzet van zwart (07-11) dreigt 34-29 en zwart kan niet meer spelen: 25...08-12?

25...11-17 26.42-37 06-11

Opnieuw mag niet 26...21-26, evenals 26...08-12.

27.48-42! ...

Nu resteert voor zwart nog slechts één zet — de afruil op de linkervleugel.

Indien 27...15-20, dan 28.34-29 (niet 28.37-31? 23-29! en 29.21-26) 28...23-29 29.40x29 19-23 30.30x19 23x34 31.39x30, en de zwarte positie is hopeloos.

27...14-20 28.25x14 09x20 29.30-25 10-14 30.34-29 23x34 31.40x29 ...

Wit heeft de linkervleugel vastgelegd, weliswaar ten koste van een eigen schijf in een ongedekte positie.

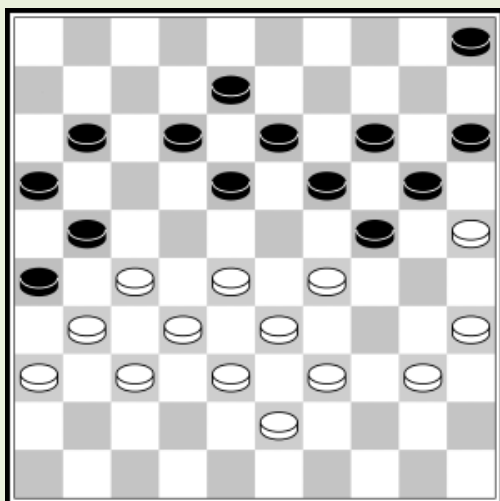
31...08-12 32.45-40 03-08

Indien 32...21-26, dan volgt 27-21 enz. — het witte voordeel is voldoende voor winst.

Na 32...03-08 heeft zwart geen verrassende zetten meer, maar hij vindt een interessant plan — hij staat ook zijn eigen schijfbinding toe.

33.37-31 21-26 34.42-37 17-21 ...

215

35.27-22! 18x27 36.31x22 ...

De schijf op 22 vormt de kern van zulke bindstellingen. Na 36...12-18 volgt 37.40-34! 18x27 38.34-30 en dreigt 39.28-23 enz. met winst.

36...12-17

Indien 36...11-17 37.22x11 16x07, dan 38.36-31 07-11 39.31-27 11-16 40.40-34 24-30 41.35x24 19x30 42.37-31 26x37 43.32x41 21x23 44.29x07, en wit wint.

37.36-31 08-12 38.31-27 12-18

Eindelijk moet zwart de binding opgeven, terwijl de passieve schijven 11, 16, 17, 21, 26 wit een groot positioneel voordeel bezorgen.

39.40-34 24-30 40.35x24 19x30 41.29-23 18x40 42.25x45 ...

Hierdoor ontstaat een wederzijdse binding — ook de manoeuvreermogelijkheden van wit zijn beperkt.

42...20-24 43.39-34 14-20 44.43-39 20-25 45.45-40 05-10 46.40-35 10-14 47.34-29 14-19

Indien 47...15-20, dan 48.39-34+.

Indien 47...24-30 48.35x24 14-19, dan 49.24-20 enz. met winst.

48.29x20 15x24 49.39-34 25-30

Ook na 49...24-30 50.35x24 19x39 51.33x44 25-30 zou wit winnen, bijvoorbeeld: 52.44-39 13-19 53.22-18 30-35 54.39-34 19-24 55.18x13 24-29 56.34-23 35-40 57.13-09 40-44 58.09-04 44-50 59.38-33 17-22 60.28x6 50x48 61.06-01, en het dam-eindspel is gewonnen voor wit.

50.34x25 19-23 51.28x08 17x39 52.08-02 24-29 53.25-20 29-34

Indien 53...39-44, dan 53.37-31! 26x28 54.02-07+.

54.20-14 39-44 55.37-31 26x28 56.02-19 21x43 57.19x12

Zwart gaf op.

8ste partij

L. Ramms — E. Slavinskas

(Gespeeld in het toernooi van 5 steden te Leningrad, 1958)

1.33-28 19-23 2.28x19 14x23 3.39-33 10-14 4.44-39 ...

Een tweede ontwikkelingsschema in deze opening: 4.34-30 14-19 5.30-25 17-22 6.25x14 19x10 7.44-39 10-14 enz. Beter is 4...13-19 met daaropvolgend 08-13 enz.

5.31-27 ...

Meestal speelt men 5.33-28 of 5.32-28 23x32 6.37x28, om sneller de linkervleugelstukken in het spel te brengen.

5...14-19 6.33-28 10-14 7.34-30 20-24 8.30-25 17-22

Zwart is er niet in geslaagd de strijd op de linkervleugel voort te zetten, omdat dit zwakke velden kan veroorzaken. Het doel van de afruilen is de spanning in het centrum te verminderen en de stukken van de rechtersvleugel in het spel te brengen.

9.28x17 11x31 10.36x27 06-11 11.39-33 11-17 12.33-28 24-29

Een agressieve zet, die zwart echter geen enkel voordeel oplevert.

13.40-34 29x40 14.35x44 14-20

Vóór zulke afruilen versterkt men gewoonlijk eerst het centrum, bijvoorbeeld met 15-20, 20-24 enz.

15.25x14 09x20 16.41-36 01-06 17.38-33 20-24 18.42-38 03-09

In posities met een symmetrische centrum structuur moet men de kroonschijf op veld 3 nooit te vroeg ontwikkelen. Toch speelde zwart hier normaal, door een harde strijd op de linkervleugel aan te gaan, d.w.z. de “doorbraak”. 18...07-11 19.47-42 04-09 20.43-39, en nu mag zwart niet spelen 20...09-14?, wegens de fraaie combinatie: 21.27-22 18x27 22.32x21 23x34 23.44-40 24x47 24.40x07, en wit wint.

19.43-39 09-14 20.37-31 14-20

Beter was 20...17-21, zonder de rechter vleugel te verzwakken. Men mocht niet spelen 20...07-11?, wegens 21.27-22 18x27 22.32x11 enz.

21.27-22 18x27 22.31x11 06x17 23.36-31 ...

De eerste taak is veld 27 te bezetten om de ongedekte toestand van de zwarte rechtervleugel vast te leggen.

23...17-21 24.31-27 12-17 25.46-41 07-12

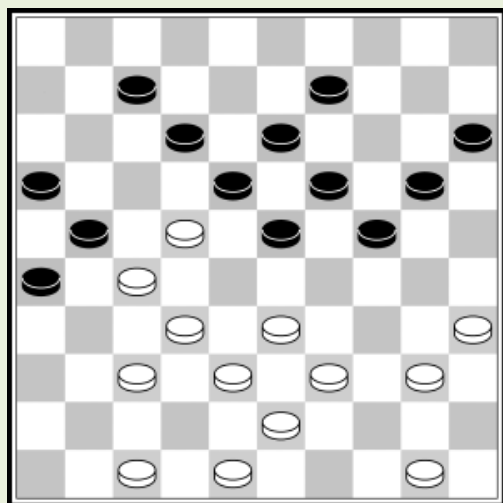
26.41-37 21-26 27.44-40 17-21 28.49-43 ...

De mobilisatie van de stukken voor de beslissende strijd in het centrum begint.

28...04-09 29.40-35 12-18 30.45-40 08-12

31.28-22! 02-07

216

32.22-17(?) ...

Met deze zet vermindert wit zijn in de partij opgebouwde voordelen. Men moest de spanning in het centrum behouden met 32.33-28!, gebruikmakend van de ongedekte toestand van de witte schijven.

Mogelijke voortzetting: 32...24-29 33.39-34 20-24 34.43-39 15-20 35.39-33 20-25 36.50-45, en wit heeft meer reservetempi, bijvoorbeeld:

36...07-11 37.47-41 12-17 38.41-36 09-14 39.36-31 14-20 (indien 39...24-30, dan 40.35x24 19x39 41.28-10, en wit wint)

40.48-42 25-30 41.34x14 19x10 42.28x08 17x39 43.08-02, en wit wint het eindspel.

32...09-14 33.17x08 13x02 34.50-45 07-12

35.33-28 12-17 36.38-33 17-22 37.28-17 21x12

38.33-28 24-29 39.40-34 ...

Wit zet zijn plan consequent voort — hij behoudt de centrumspanning, heeft meer reservetempo's om het voordeel in het eindspel te benutten.

39...29x40 40.35x44 20-24 41.43-38 ...

Er dreigt een “olympische” combinatie: 42.27-22! 18x27 43.32x21 23x34 44.44-40 en 45.40x9+.

41...15-20 42.44-40 24-29

Natuurlijk mag niet 42...20-25?, wegens 43.27-22! enz. met winst.

43.39-34 20-24 44.48-43 12-17

Indien 44...14-20, dan 45.37-31+.

45.40-35 29x40 46.45x34 14-20

De afruil met 18-22 is voorbereid.

Indien 46...24-29, dan 47.47-41! 29x40 48.35x44 met dreiging 27-22, maar na 48...17-21 volgt 49.28-22+.

47.38-33 20-25 48.43-39 17-21

Het zwarte centrum blijft zonder steun.

49.28-22 02-07 50.22x13 19x8 51.33-28 ...

Wit wint een schijf en realiseert snel zijn voordeel.

51...23-29 52.34x23 07-12 53.28-22 08-13

54.47-42 26-31 55.37-30 25-43 56.42-38 43-49

57.22-18 49-44

Omdat er geen goede verdediging is, gaf zwart op, want na 58.23-19 mag niet 58...44-22 59.19-13 22x36 60.32-27+.

9e partij

M. Korchov — M. Stanowski

(gespeeld in de finale van het kampioenschap van de RSFSR, 1958)

1.32-28 18-23 2.38-32 12-18 3.31-27 17-21 4.43-38 07-12

Hier speelt men gewoonlijk 4...20-24, om de zet 5.33-29 te verhinderen.

5.33-29 20-24

Rustig, maar positioneel juist voortgezet. Het aangaan van een centrum-binding is voor zwart niet gunstig, want na 6.39-33 ontstaan moeilijkheden in de ontwikkeling van de linkervleugel.

6.29x20 15x24 7.36-31?! ...

De strijd verscherpt zich. Wit "bevriest" tijdelijk zijn linkervleugel, om een gunstige afruil te verkrijgen (27-22 en 31x22).

Gewoonlijk ontwikkelt men de stukken naar het centrum (49-43, 39-33, 44-39) en ruilt daarna met 37-31.

7...21-26 8.41-36 10-15

Slecht is 8...12-17, wegens 9.27-21 16x27 10.32x12 23x... 11.12x23, en de zwarte schijf op 28 wordt een aanvalspunt.

9.39-33 14-20 10.34-30 20-25 11.40-34 05-10 12.34-29 ...

Wit gebruikt de manoeuvre van Fabre om meer reservetempi op de rechtervleugel te verkrijgen.

12...25x34 13.29x40 10-14 14.49-43 14-20
Hier kon men spelen 14...12-17 met dreiging 15...17-22, maar na 15.27-21 vereenvoudigt de positie. Het zwarte plan is de overbelaste linkervleugel uit te buiten.

15.44-39 20-25 16.40-34 04-10 17.50-44 10-14 18.44-40 14-20 19.27-22! ...

Verder spel op de rechtervleugel is niet gunstig — het is tijd ook de andere vleugel te ontwikkelen.

19...18x27 20.31x22 02-07

Zwart vermijdt de dreiging 34-30 en bereidt tegelijk een aanval op schijf 22 voor.

21.34-30 ...

Er blijft niets anders over. Om schijf 22 niet omsingeld te laten raken, moet wit zijn rechtervleugel enigszins verzwakken.

Men mocht niet spelen 21.36-31?, wegens 21...12-18 22.31-27 16-21, en zwart wint.

21...25x34 22.40x18 12x23 23.36-31 07-12 24.46-41 20-25 25.41-36 23-29

Deze zet past niet bij de aard van de positie. Op de linkervleugel heeft wit geen actieve mogelijkheden, terwijl ook op de rechtervleugel zijn zetten beperkt zijn.

Daarom herwint wit met de afruil op 23-29 de verloren tempi en verkrijgt vrij spel op de rechtervleugel. Beter was de manoeuvre 09-14 en 14-20. Indien na 25...09-14 volgt 26.39-34, dan antwoordt zwart met 26...12-18 en wit mist een voordelige verrassende zet.

26.39-34 29x40 27.35x44 09-14 28.45-40 ...

Wit haast zich veld 34 te bezetten.

28...14-20 29.40-34 24-30 30.43-39 30-35 31.33-29 12-18

Betere vooruitzichten bood 31...16-21.

32.39-33 18x27 33.31x22 ...

De witte positie wordt met iedere zet actiever.

33...01-07 34.29-23 07-12

Na 34...19-24 volgt 35.33-29 24x33 36.28x39, en wit staat beter.

35.23x14 20x09 36.37-31 26x37 37.32x41 ...

De rechtervleugel is bevrijd. De volgende taak is het centrum vast te houden.

37...09-14 38.41-37 14-19 39.33-29 11-17

Voortzetting van de omsingeling van schijf 22 is niet gunstig, want wit beschikt over voldoende verdedigingsmiddelen. Men mocht niet spelen 39...19-24 40.29x20 25x14, wegens 41.34-30! 35x24 42.22-17, en wit wint.

40.22x11 06x17 41.38-33 12-18 42.36-31 19-24 43.29x20 15x24

Zwart wil het initiatief niet afstaan, maar de passieve schijven 25 en 35 zijn toch moeilijk in het spel te brengen.

44.48-43 ...

Niet mogelijk is 44.37-32? 24-29+.

44...16-21 45.43-39 13-19 46.37-32 18-22

Het tegenspelsysteem van zwart bestaat eruit de witte krachten vanaf de vleugels vast te leggen.

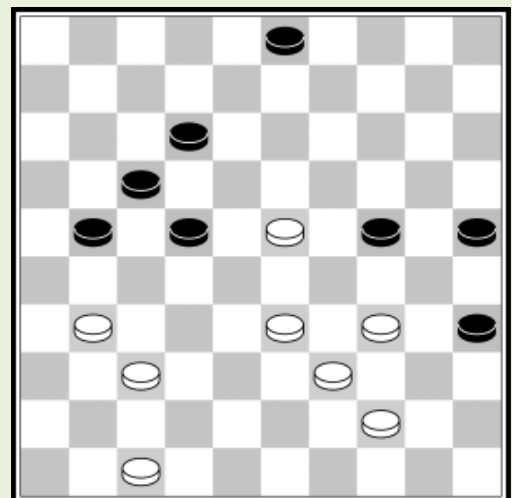
47.42-37 08-12 48.28-23 19x28 49.32x23 ...

Een kritiek moment in de partij. De witte schijven beheersen het centrum. Ook een binding op de linkervleugel belooft niets goeds voor zwart.

Laten we een mogelijke variant bekijken:

49...21-26 50.44-40 35x44 51.39x50 17-22 (indien 51...24-30, dan 52.23-18) 52.47-41 21-27 (indien 52...24-30, dan 53.31-27!) 53.41-36 03-09 54.50-45! (sterker dan 54.50-44 24-30) 55.24-29 09-14 56.44-40 ...

217

56...30-35 57.40-34 14-20 58.23-19 22-28, en zwart wint wegens de dreiging 54...09-14 55.45-40, waarna zwart een beter eindspel krijgt. Daarom besloot meester M. Stanowski de partij geforceerd remise te maken, maar hij zag de weerleggingscombinatie over het hoofd.

49...22-28 50.33x11 24-29?

Om remise te maken moest nog een derde(!) schijf worden geofferd: 50...12-17! 51.11x22 24-29 en remise, bijvoorbeeld: 52.35-33 29x36 53.33-28 03-08 54.37-32 21-26 55.28-22 08-12. Na 50...24-29 realiseert wit een effectieve manoeuvre.

51.44-40! 35x33 52.34-30! 29x18 53.47-41 25x34 54.31-27 21x32 55.37x30

Zwart gaf op. In een inhoudsrijke strijd behaalde meester M. Korchov een verdiende overwinning.

10de partij

I. Kouperman — P. Swjatoj

(gespeeld op het teamtoernooi van de USSR te Riga, 1957)

1.32-28 18-23 2.33-29 23x32 3.37x28 19-24 4.38-33 ...

De afruilvariant met 4.38-33 is pas de laatste tijd populair geworden.

4...14-19 5.42-38 20-25 6.29x20 25x14 7.41-37 12-18 8.37-32 16-21

Een andere ontwikkeling ontstond in de partij V. Zvirbulis — P. Swjatoj (1957):

8...07-12 9.46-41 15-20 10.41-37 10-15 11.47-42 05-10 12.34-29 01-07 13.40-34 19-23 14.28x19 14x23 15.45-40 17-22 16.35-30, en in het verdere gevecht slaagde wit erin voordeel te verkrijgen.

9.31-26 11-16 10.34-29 17-22 11.26x17 22x11 12.39-34 ...

Wit versterkt veld 29.

12...16-21 13.44-39 21-26 14.29-24 ...

Een agressieve zet. I.Kouperman probeert het initiatief over te nemen.

14...19x30 15.35x24 11-17 16.46-41 17-21 17.41-37 18-22

De partij krijgt een manoeuvrerend karakter.

18.28x17 21x12 19.32-28 14-20 20.50-44 20x29 21.33x24 ...

Wit heeft de tegenstander duidelijk overvleugeld in de ontwikkeling van de schijven (die ver naar voren staan), maar bijzondere zwakten heeft de zwarte positie niet.

21...10-14 22.39-33 14-20 23.34-29 ...

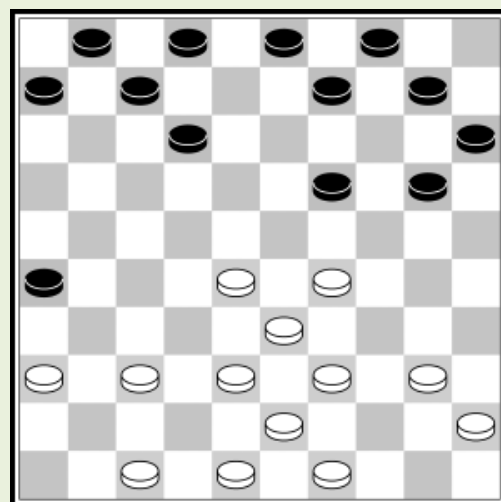
Het karakter van de verdere strijd wordt duidelijk — wit versterkt het centrum, terwijl zwart met behulp van afruilen dit probeert te neutraliseren.

23...05-10 24.44-39 13-19?

Na deze ongelukkige afruil neemt wit het initiatief over en geeft dit tot het einde van de partij niet meer uit handen. Men moest antwoorden met 24...10-14, waarna zwart over verschillende speelplannen beschikt.

25.24x13 08x19

218

26.29-24! ...

Een onverwachte doorbraak! Het blijkt dat zwart niet mag spelen 26...19x30?, wegens: 27.37-31!! 26x37 28.47-41! 37x46 29.40-34 46x40 30.45x05, en wit wint. Zwart moet daarom afruilen kiezen die de actieve mogelijkheden van de tegenstander verlamt. Zoals vaak in de praktijk, verenigen zich hier positionele en combinatieve spelelementen!

26...20-29 27.33x13 09x18 28.39-33 ...

Wit heeft nu voordeel — vrij spel in het centrum.

28...10-14 29.43-39 06-11 30.49-43 11-17 31.38-32 04-09 32.36-31 ...

Het doel van deze zet is op een gunstig moment veld 27 te bezetten.

32...02-08 33.43-38 ...

Er dreigt: 34.28-22! 18x36 35.37-31 26x28 36.33x04+. Daarom ziet zwart af van actieve strijd om het centrum en kiest een plan om de vijandelijke positie vanaf de vleugels vast te leggen.

**33...18-22 34.40-34 07-11 35.34-29 14-19
36.45-40 19-24**

Een poging de witte aanval op de vleugel tegen te houden.

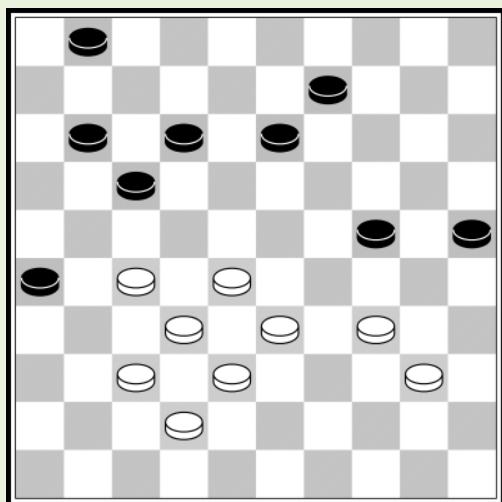
37.29x20 15x24 38.39-34 09-14 39.48-42! ...
Wit moet schijf 22 vernietigen, die het actieve spel belemmert. Daarna volgt de manoeuvre 47-41, 41-36 en 31-27.

**39...14-20 40.47-41 03-09 41.41-36 08-13
42.31-27 22x31 43.36x27 ...**

Veld 27 is ingenomen, waardoor de mogelijkheden voor manoeuvres van de centrale zwarte schijven verder worden beperkt.

43...20-25

219

44.40-35 ...

Indien 44.28-23, dan is het moeilijk goed te antwoorden op 44...13-18, wegens 45.33-29! 24x33 46.38x29 en wit dreigt met 47.32-28 een beslissend voordeel te verkrijgen, maar na 46...17-22 volgt 47.29-24! 18x20 48.27x16, en wit wint.

Toch beschikt zwart na 44.28-23 over de sterke zet 44...24-30! Nu mag niet 45.27-22? 30x19 46.40-34 17x28 47.32x03 12-17!, en zwart houdt een schijf over.

Ook op dezelfde manier leidt een dam afruil voor wit niet tot voordeel: 45.33-29? 30x39 46.27-22 17x19 47.38-33 of 45.33-28? 46.28-22 enz. Het voordeel van wit blijft alleen behouden na 45.32-28 30x39 46.33x44, maar ook dan vereenvoudigt de positie na 46...13-18 en heeft wit slechts minimale winstkansen.

44...11-16 45.34-29 ...

Indien 45.28-23, dan volgt 45...13-18.

45...17-21 46.29x20 25x14 47.33-29 ...

Wit is er succesvol in geslaagd zich uit de omsingeling te bevrijden; nu staat het centrum onder zijn controle.

**47...14-20 48.38-33 01-07 49.42-38 12-17
50.35-30 07-12 51.30-24 20-25 52.28-23 12-18**

De zwarte positie is hopeloos. Na 52...13-18 volgt eenvoudig 53.33-28.

53.23x12 17x8 54.29-23 08-12 55.23-19 ...

De laatste beslissende aanval.

55...13-18 56.33-29 ...

Indien 56.19-13?, dan 56...18-23! 57.13x04 12-18 58.04-22 23-28 59.32x23 21x41 met remise.

56...12-17 57.19x13 17x22

Na 57...26-31 58.13x01 31-33 59.29x38 16x07 60.27x16 wint wit het eindspel.

**58.13x04 22x33 59.04x39 26-31 60.39-28 21-36
61.28-05 31-26 62.32-27,**

en zwart gaf op, want na 62...26-31 volgt 63.27-22 16-21 64.05-23 21-27 65.23-17 18-12+.

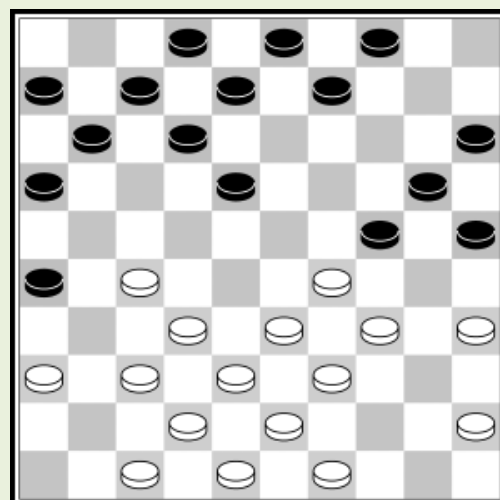
Grootmeester Kouperman behaalde in een doelgericht en goed gepland gevecht een overtuigende overwinning.

STANDEN

In deze afdeling worden standen behandeld die het gebruik van positionele en combinatieve spelelementen in praktische partijen illustreren. Deze positie ontstond in de partij O. Viņķis — V. Romanovs (kampioenschap van de Letse SSR, 1956).

Na onnauwkeurig openingsspel kwam wit in een moeilijke positie terecht, omdat hun rechtervleugel gebonden is.

220

1.47-41 ...

Wit probeert tegenspel in het centrum voor te bereiden met 32-28.

1...11-17

Het centrum mag niet onmiddellijk worden ingenomen, want dat mag niet wegens: 2.32-28 26-31 3.37x26 17-21 4.26x17 12x23, en zwart wint.

2.27-21 ...

Indien 2.36-31, dan verliest wit na 2...17-22 snel een schijf.

2...16x27 3.32x21 06-11 4.21-16? ...

Na deze zet verliest wit geforceerd een schijf. Men moest spelen 4.37-32, maar ook dan heeft zwart in deze stand verschillende plannen om zijn voordeel te behouden, bijvoorbeeld: 4...11-16 5.41-37 16x27 6.32x21 09-13 7.37-32 17-22 8.21-16 22x27 9.32x21 26x17 enz.

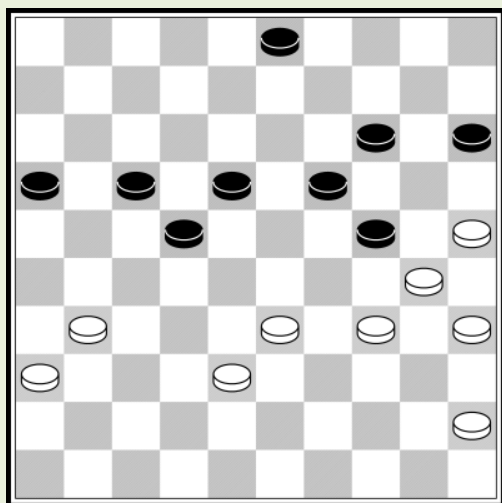
4...09-13!

Het blijkt dat wit geen goede zetten meer heeft. Indien 5.37-32, dan 5...24-30 6...13-19 en 7...17x46+.

Indien 5.38-32, dan 5...24-30 6...18-23 en 7...20:47+.

Indien 5.36-31, dan 5...17-22 6.41-36 03-09 7.45-40 11-17 8.49-44 4-10, en zwart wint een schijf.

Zo ziet men hoe in een praktische partij tactische elementen worden gebruikt om een beslissend positioneel voordeel te verkrijgen! Zwart won.

221

Deze positie ontstond in de telefonische wedstrijd Amsterdam — Riga (partij H. Smits — V. Zvirbulis).

De beoordeling van de stand toont voordeel voor zwart. Zij beheersen het centrum. Vooral sterk zijn de velden 24 en 22.

Welk plan moeten de zwarten kiezen?

Indien 1...18-23, dan 2.34-29 23x34 3.30x39 19-23 4.31-27, en het spel wordt gelijk. Ook na 1...17-21 2.38-32! verdwijnt het zwarte voordeel.

De sterkste zet is: 1...16-21!

Het is interessant kennis te maken met de analyse van deze stand.

1)

2.34-29 03-09 3.29x20 15x24 4.31-26 (indien 4.45-40, dan 4...21-26 5.40-34 26x37 6.34-29 22-27 7.29x20 09-13 8.20x09 13x04 9.30-24 19-30 10.35x24 27-32 11.38x27 37-42, en zwart wint) 4...21-27 5.45-40 18-23 6.40-34 23-28! (indien 6...09-13, dan volgt een offer 7.36-31! 27x36 8.38-32 met grote kansen op remise.)

7.34-29 28x39 8.29x20 39-44, en zwart wint, bijvoorbeeld: 9.20-15 44-50 10.30-24 19x30 11.35x24 50-08 12.38-33 28x44 13.25-20 14x25 14.15-10 09-14 15.10x19 44-35+.

2)

2.38-32 21-26 3.31-27 22x31 4.36x27 17-22 5.34-29 22x31 6.29x09 03x14 7.33-29 19-23! 8.29-24 23-29 9.24x33 31-36 10.33-29 36-41 11.29-24 14-20! 12.25x14 41-46, en zwart wint.

3)

2.31-26 21-27 3.34-29 03-09 4.29x20 15x24 5.45-40 18-23 enz., zoals in variant 1.

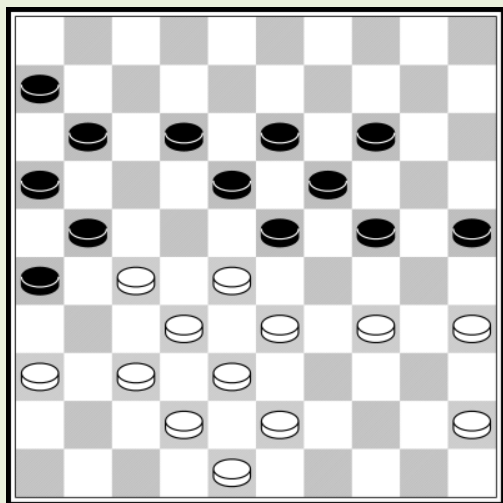
Onderzoek van de tegenkansen van wit toont aan dat de stand moeilijk is. Toch laten fantasie en diep begrip van de kenmerken van de positie toe de enige remiseweg te vinden — het offeren van twee schijven.

2.34-29 03-09 3.29x20 15x24 4.38-32 21-26 5.32-27! 26x37 6.36-31!! 37x26 7.27-21!

en remise; bijvoorbeeld: 7...18-23 8.20x12 23-28 (of 23-29) 9.12-08 ad lib 10.08-03 met dreiging 25-20. Remise.

Offers zijn vooral effectief in de praktijkpartij omdat zij moeilijk te voorzien zijn. Het verrassingselement speelt een bekende rol in praktisch spel (vooral bij tijdnoed), daarom worden offers soms ook toegepast wanneer zij slechts een minimaal voordeel geven.

222

Deze positie ontstond in de partij V. Zvirbulis — J. Kekers (vijfstedentoernooi te Riga, 1957).

Wit aan zet.

De witte positie lijkt slechter, omdat hij geen goede ontwikkelingsperspectieven heeft. In de partij offerde wit twee schijven.

1.35-30?! 24x35 2.27-22 18x27 3.33-29 35-40?

Een fout, verklaarbaar door de psychologische invloed van de onverwachte verandering van de stand. Men moest zich tevredenstellen met een iets passievere positie: 3...12-18 4.37-31 26x37 5.42x22 18x27 6.29x20 25x14 7.34-29.

Mogelijke voortzetting: 7...21-26 8.32-21 26-17 9.38-32 17-22 (indien 9...16-21, dan 10.36-31) 10.28x17 11x22 11.32-27 22x31 12.36x27 06-11, en het witte voordeel is onvoldoende voor winst.

4.29x20 25x14

Zelfs 4...40x29 verandert het karakter van de partij niet.

5.43-39 40x29 6.37-31 26x37 7.42x22 21-26 Indien 7...11-17 8.22x11 06x17, dan 9.45-40 12-18 10.39-33 19-24 11.28-23, en wit wint een schijf.

8.45-40 ...

Het witte plan is duidelijk — schijf 29 omsingelen.

8...11-17 9.22x11 16x07 10.48-42! ...

Natuurlijk mag niet 10.39-34? 12-17 11.34x23 17-22 enz.

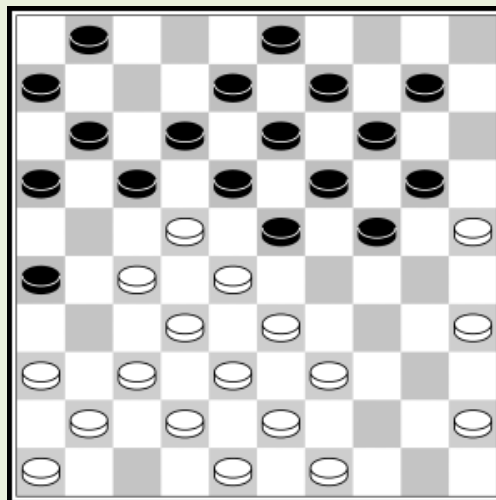
10...12-17

Indien 10...12-18, dan 11.39-33 en 12.28-23+.

11.42-37 (dreigt 28-22+) **11...17-21**
12.39-34

Wit won een schijf en won de partij.

223

In deze stand is voor wit een centrum-binding ontstaan die de manoeuvreermogelijkheden van beide partijen beperkt. V. Agafonov - V. Kaipans, (meestertoernooi te Kiev, 1957) besloot schijf 49 naar veld 40 te brengen. Deze onvoorzichtig uitgevoerde manoeuvre stelde zwart in staat geforceerd een schijf te winnen.

1.49-44? ...

Men kon spelen 1.39-34 10-15 2.34-30, met ontelbare complicaties, hoewel de kansen van zwart iets beter lijken.

1...10-15!

Na deze zet kan wit materieel verlies niet meer vermijden.

2.44-40 ...

Indien 2.37-31 26x37 3.42x31, dan 3...24-29! 4.33x24 19x30 5.28x10 17x26 6.35x24 15x04 7.24x15 26-31, en zwart wint een schijf.

2...01-07!

Nu blijkt dat men niet mag spelen: 3.40-34 (wegens 39-34), want dan volgt: 26-31! 4.37x26 16-21 5.27x16 18x27 6.32x21 23x32 7.38x27 24-30 8.35x24 20x47, en zwart wint.

Blijkbaar had wit juist deze combinatie niet voorzien toen zij 1.49-44? speelden.

3.37-31 26x37 4.42x31 24-29! 5.33x24 19x30 6.28x10 17x26 7.35x24 17x26

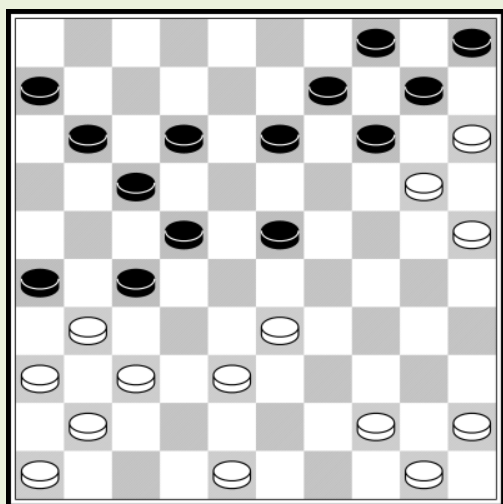
Anders verliest wit een schijf zonder enige compensatie.

7...15x04 8.24x15 26-31,

en zwart wint een schijf. Wit verloor.

Diagram 224 toont een stelling uit de partij:
V.Zvirbulis — V.Agafonovs
(kampioenschap van de Letse SSR,
1958). Zwart aan zet.

224

De positie is buitengewoon ingewikkeld. Het meest karakteristieke kenmerk zijn de wederzijdse bindingen.

Zwart koos een plan: zich door middel van een schijfoffer van de eigen binding bevrijden.

1...23-29? 2.33x24 14-19

Het idee van dit offer is duidelijk zichtbaar: na de afruil verkrijgt zwart met 10-14 op de rechtervleugel spel. Toch volgt voor wit een combinatieve weerlegging.

3.38-33 19x30 4.25x34 10-14

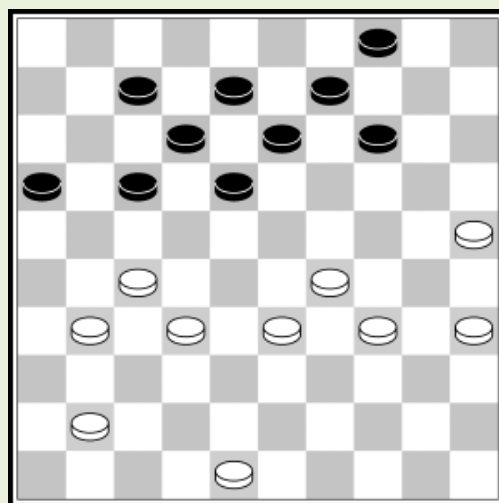
Anders houdt wit met 34-30 een extra schijf over.

5.48-42! ...

Het lijkt erop dat zwart juist deze zet over het hoofd had gezien. Na 4...44-40 14x25 5.33-28 22x33 6.31x22 17x28 7.34-30 25x34 8.40x38 13-18, staat zwart slechter.

5...14x25 6.34-30 25x34 7.44-39 34x43 8.42-38 43x32 9.37x28 26x37 10.41x21 17x26 11.38x19 09-14 12.19x10 05x14 13.46-41, en wit won.

225.

Deze positie ontstond in de partij
P. Sonier — M. Fabre (kampioenschap van
Parijs, 1935).

De moeilijkheden van de witte positie springen onmiddellijk in het oog. Zij hebben geen enkele actieve schijvenformatie. De zwarte schijven 7, 12, 18 en 9, 13, 18 beheersen het centrum, omdat de witte schijven 27 en 29 aanvalspunten zijn geworden. Zwart kiest het actiefste plan — een aanval op de witte linkervleugel.

1...17-21!

Er dreigt 21-26.

2.31-26 14-19 3.26x17 12x21

Nu dreigt 18-23.

4.41-36 21-26!

Schijf 27 wordt omsingeld.

5.32-28 8-12!

Wat moet wit doen? Indien 6.28-22, dan 6...16-21 7.27x16 18x27, en wit kan de dreigingen 27-31 en 19-23 niet meer afweren.

Wit besloot zich uit de "onaangenaamheden" te redden met een combinatie:

6.36-31 26x37 7.27-22 18x27 8.48-42 37x48 9.29-23 48x30 10.23x03 ...

Daarop volgde de combinatieve weerlegging:

10...16-21! 11.3x26 07-12! 12.26x19 30x02

Een fraaie afsluiting van een succesvol uitgevoerd speelplan!

V. A. Zvirbulis

HET HONDERDVELDENDAMMEN

Omslag van kunstenaar E. Lazdiņa
Redacteur I. Ogers
Artistiek redacteur H. Purgailis
Technisch redacteur A. Erenšteine
Corrector H. Šipola

Ter perse aangeboden op 17 november 1960.
Ondertekend voor druk op 20 maart 1961.
Papierformaat 60×92 8,75 drukvellen; 8,75
uitgeversvellen.
Oplage: 10.800 exemplaren. Bestelnummer
11171. Prijs: 42 kopeken.

Uitgeverij van de Letse Staatsuitgeverij, Riga,
Padomju Boulevard 24. Uitgavenummer
13825-Ksp174. Gedrukt door de 2e drukkerij
van het bestuur voor poly-grafische industrie
van het Ministerie van Cultuur van de Letse
SSR, Riga, Dzirnāvu straat 57.
Bestelnummer 3838.
7F9.3